Ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

که یون دی یون دی

(د اروپا یونلیك)

لیکوال

محمد اسمعیل یون

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحیم

کتاب پیژندنه

د کتـــاب نـــوم:	که یون دی یون دی
لیـــــکـــوال:	محمد اسمعیل یون
خـــپـــرنـــدوی:	یون کلتوري یون
چـــاپـــشمـــیر:	۱۰۰۰ ټوکه
لـــومـــړی چاپ:	۱۳۸۷ل کال
د لـــیکـــوال	
پرله پسې نومره:	(۲۹)
د خـــپرنـــدوی	
پرله پسې نومره:	(۲۹)
کـــمـــپوزر:	ضیاالرحمن ضیا

(c) ketabton.com: The Digital Library

نيوليک

ګڼه سرليک	مخ
يادښت	الف
سريزه	۱
د سفر هدف	۷
د سفر تيارى	۱۱
د دوبۍ پر لوري	۱۴
د فرانکفورت پر لوري	۴۱
د غريب صيب د کور پر لوري	۵۲
د کولن پر لوري	۶۵
کونږ سيند مشاعره	۸۰
د حاجي صيب فضل الرحمن کور	۹۰
د پاريس پر لوري	۱۱۱
د بلجيم پر لوري	۱۳۳
يوه غرمه له باوري صيب سره	۱۴۰
د هالنډ پر لوري	۱۴۸
يوه شپه د مجبور صيب په کور کې	۱۶۶
له ولسوال صيب سره يو سبانارى	۱۷۰
د ډنمارک پر لوري	۱۷۶

(c) ketabton.com: The Digital Library

پاوکم یو ساعت په یوه بېړۍ کې	۱۸۱
یوه شپه د هېواد دوست صیب په کور کې	۱۸۷
د ډاکټر شېرشاه مېلمستیا	۲۰۲
د بېکسیارصیب د شاعرۍ په ویاړ یو ادبي ماښام	۲۰۴
د سویډن پر لوري	۲۱۰
په ډنمارک کې د موسیقۍ یوه شپه	۲۱۷
له ډنمارکه د جرمني پر لوري	۲۲۴
د افغانستان معلوماتي مرکز کې یوه ناسته	۲۲۲
له ډاکټرصیب همایون همت سره خبرې اترې	۲۴۲
یوه غرمه له ډګروال صیب حضرت رسول سره	۲۴۶
دوه ساعته دانځور صیب په کور کې	۲۴۷
له فرانکفورت څخه د دوبۍ پر لوري	۲۲۵
له دوبۍ څخه د کابل پر لوري	۲۶۷
د محمد اسمعیل یون پېژندنه	۲۷۷

(c) ketabton.com: The Digital Library

يادښت

ليکوال خپل نوی تخليق شوی اثر تر چاپ مخکې يو بل ليکوال ته د يو څه ليکلو لپاره سپاري، چې نږدې دغه کار د ټولو ليکوالو ترمنځ د يو دود بڼه غوره کړې ده. د ليکوال پر قوي ليکنه رايه ورکول، خپل نظر څرګندول، مثبت او منفي ټکي يې په ګوته کول، دا هغه څه دي، چې د اثر ليکوال يې هيله لري. دا هيله بايد په پوره انصاف او ژورې کتنې سره ترسره شي، چې د ليکوال باور له زخمي کېدو څخه خوندي شي. ما د خپل ګران ملګري يون صاحب د اوږده او له خاطرو ډک سفر يونليک د کمپوز پر وخت وکوت او پر دې مهال يې د څه ليکلو په نيت ماته راوسپاره، د پاڼو د سپارلو پر وخت يې راته سپارښتنه وکړه، چې په املا، انشا او ژبې پسې يې مه ګرځه. کېدی شي، چې د يون صاحب به کوم څه په زړه کې ګرځېدلي وي؛ خو ما له ځانه سره وويل، د يون صاحب لکه، چې پر ما يا دومره ډېر کړاو پېرزو نه دی او يا هم کېدی شي، چې يون صاحب په ما کېددې صلاحيت نه ليده، چې د هغوی په ليکنه کې څه بدلون او يا هم کمی او زياتی راولم؛ ځکه يون صاحب زموږ د ژبې او ټېر د معتبرو ليکوالو په کتار کې راځي.

په هر حال، يو يا دوه څيزونه، چې ماته د يون صاحب د غوښتنې په توګه څرګند وو، يو دا و، چې زه له ښاغلي يون صاحب سره د سفر تر ټولو ډېر نږدې ملګری وم او يون صاحب دا هيله لرله، چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

کېدی شي د سفرنامې د ليکلو پر مهال ځينې مهم شيان پاتې وي، چې زما په ذهن کې راځي، ورياد به يې کړم او دويم يې د ده لوړينه بولم، ځکه ليکوال په ډېره خوارۍ د خپل زړه په وينو ليکلی اثر هغه چاته سپاري، چې باور پرې لري او زه يې مننه کوم.

ما د يون صاحب ليکنه په پوره دقت ټکي پر ټکي ولوستله، په ډېره خوږه او روانه ژبه ليکل شوې وه، له وړيا تجربو نيولې بيا تر ګڼو فرهنګي او سياسي تودو بحثونو پورې، ټوکې او سياسي طنزونه په کې له ورايه ښکاري، چې دا د يون صاحب د ذهن او قلم ظرافت ثرګندوي، خو يو نيم ځای په کې تر پولو هم اوښتی، لږ شانتې د اروپايي کولتور تاثير په کې تر سترګو کېږي.

په يونليک کې هغه څه، چې ما د ښاغلي يون د لېونۍ مينې او له خپل وطن سره دده د بې کچې لوړينې په توګه وليدل، د يون صاحب پر اروپايانو او دوبۍ والو باندې زړه راښکونکې منظرې او ښايسته ودانۍ نه دي پېرزو، هر چېرې يې چې ښايسته منظره او ودانۍ ترسترګو شوې؛ غواړي د خپلې لېونۍ مينې په کرين يې اوچتې او بيا د لغمان او يا د هېواد په کوم بل کونج کې کوزې کړي.

دا چې دا کار څومره امکان لري او که نه؟ د هغه نيت زما لپاره د ستاينې وړ دی.

يون صاحب ځکه د ستاينې وړ دی، چې زموږ د ټول سفر په اوږدو کې ما يو ځل هم دی ونه ليد، چې قلم او کاغذ يې اخيستی وي او د سفر خاطرې او سيمې له ځانه سره د يادښت په توګه

(c) ketabton.com: The Digital Library

خوندي کړي. يون صاحب ټول سفر په خپل ذهن کې خوندي کړی دی. د ملکونو او ملګرو نومونه، په غونډو کې خبرې اترې، ټوکې ټکالې، د سيمو حالات، د هېوادونو او سيمو ترمنځ د لارو واټن... بالاخره ټول سفر يې په خپل واړه، خو کاري سر کې ساتلي دي، چې ماته د کمپيوټر د فلش په بڼه څرګند شو او يا هم کېدی شي د لغمان هغه مشهور فلش (...) ورسره مرسته کړې وي او يا خو به يې کوم بل چل کړی وي، ځکه د سفرنامې د لوستلو پر مهال ماته ډېر هغه څه را ياد ېدل، چې زما له ذهن څخه وتلي وو. د مثال په توګه د لارو فاصلې او د سفر په بهير کې ډېرې پټې او ښکاره خبرې.

په هر حال د خپل خواږه او ګران ملګري يون صاحب د دې سفرنامې خوږه او روانه ژبه او کمپيوټري ذهن ستايم، چې دا سفرنامه يې له ټولو خاطرو او تجربو سره له کمښت پرته ليکلې. ده ته د نورو دا سې له کيسو ډکو سفرونو په هيله.

لوستونکي په مينه او اوسېله د کتاب لوستلو ته وربولم، چې په وړيا توګه د ښاغلي يون صاحب له تجربو نه ګټه پورته کړي.

په درنښت

محمد عاشق غريب

(c) ketabton.com: The Digital Library

سریزه

ژوند یو سفر دی، له بابا ادمه تر دې دمه ژوند تهول په سفر کې روان دی او په سفر کې تېرېږي، که ژوند حرکت او سفر، ونه کړي، ژوند ودرېږي او چې ژوند ودرېد د ژوند پای ځي، د ژوند د پای یو نوم مرګ دی او مرګ هم داسې حق دی، چې: "منکر پرې اعتراض کولای نه شی" که مرګ نه وای ژوند به خوند نه لرلای او که سفر او ستړیا نه وای، سکون او سوکالي به مانا نه لرله، ژوند ددغسې اضدادو یوه مجموعه ده او په پای کې به د الله(ج) د حکم مطابق: ((هر ژوندی د مرګ مزه څکي))، خو ژوند له دومره بې وفایو او بدرنګیو سره سره بیاهم خوږ دی، ارزښت لري او ((ښه خو دا چې د چا نوم په کې یادېږي- په فاني دنیا به نه وي ژوندي تل ځوك)) د ژوند خوږلني هغه وخت زیاتېږي، چې د مینې او عواطفو په مزي وتړل شي او بختور هماغه ځوك دي، چې ژوند یې د مینې خوږلنیو ته وقف کړی دی او که ځوك خپل لنډ تنګ ژوند ته وګوري، نو کېدی شي د کینې پر لمن لاړې تو کړي او د خپل ژوند یوه شېبه هم د کینې او نفرت باد ته پرې نه ږدي. هغه د شاعر خبره:

دا ژوند خو زموږ کم د محبت لپاره هم دی
حیرانېږم چې نفرت ته وزګارېږي خلك څنګه؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه هم د هغو انسانانو په جمله کې یم، چې غواړم د ژوند پر رموزونو او اسرارو پوه شم، له هغې ورځې، چې مې ښې او کیڼ لاس پېژندلای، نو د سکون او خوځون په لټه کې یم، څه شی د انسان د سکون وړ دی، دعقایدو ناپایه او ناڅرګند جهان؟ د کائیناتو د خالق د رازونو ډکه دنیا؟ جغرافیایي حدودو او د قومي احساساتو پالنه؟ او نورو نورو ځیزونو ته پناه ور وړل او پر هغوی ډډه لګول؟ که د انسان او ټولو ژوندیو موجوداتو د ژوند او حق درناوی او نور...؟ انسان که په دې ټولو کې هر یو د خپل ځان د سوکالۍ او د خپل روح د ارامۍ وسیله ګڼي، ګڼي به یې، خو دا پوښتنه به ضرور ورسره پیداکېږي، چې دا کار او زیار او یا هم د مذهبونو په اصطلاح ریاضیت به له کومه پیلوي؟ له نور جهانه او که له خپل ځانه؟ دې پوښتنې ته به هر سړی خپل ځواب لري، خو زه فکر کوم، چې که انسان ځان ته متوجه شي، خپلو خوبونو او تعبیرو ته او بیا هغو ته پام وکړي، نو فکر نه کوم د نورو ځورونې او ټکونې ته وخت پیداکړي. زه د هغو کسانو له جملې څخه یم، چې ډېر سفرونه کوم، هر سفر مې په ژوند کې یوه نوې تجربه را زیاتوي، تجربه د انسانانو د مسلسلو او تکراري عملونو او پېښو یو نچوړ دی او انسان ته په خورا قیمت تمامېږي او کله کله دده د ژوند په نیمایي قیمت. هره تجربه د ژوند له

(c) ketabton.com: The Digital Library

سختو پړاوونو تېرېږي او د پوخوالي پوړۍ ته رسېږي، متلونه، اصطلاحګانې او کنايې د ولس د اوږدو تجربو يو نچوړ دی، ددې تجربو زيان هغه چا اوچت کړی، چې تجربه پرې تېره شوې ده. يوه ورځ له پېښوره د کابل پر سفر وم، د هېواد پر اکثرو سيمو د طالبانو د واک څپې چلېدې، په موټر کې د ژوند سفر او د ژوند د تجربو يو بحث راغی، يوه سړي وويل: ما يوه تجربه په يونيم لك روپو (کلدارو) واخيسته، نورو وخندل، يوه بل وويل: يو نيم لك روپۍ څوك سړی نه اخلي، پاتې لاتجربه، دې وخت هغه لومړي سړي بيا وويل: دا چې دې وطن کې څوك سړی په يوه روپۍ نه اخلي دا خو دا چې دلته د سړي قدر نه شته، خو ماته خپله يوه تجربه په يونيم لك روپو تمامه شوې، سړي وويل: دا کيسه ځکه تاسې ته کوم، چې تاسې باندې داسې کار ونه شي، چې يوه تجربه په دومره لوړ قيمت راونيسئ. سړي ادامه ورکړه: ما خپل يو ډېر نږدې دوست سره يو نيم لك روپۍ د دوو اوونيو لپاره په داسې حال کې امانت کېښودې، چې د بل چا وې او ما بايد دوه اوونۍ وروسته هغوی ته ورسپارلې وای، دوه اوونۍ وروسته چې مې دوست کره ورغلم او د پيسو مې ورته وويل، هغه وويل: والله هغه خو ما پر کار اچولي، لږ صبر وکړه. څو ورځې وروسته به يې درته پيدا کړم، ما ويل دا خو مې ځکه تا سره

(c) ketabton.com: The Digital Library

کېښودلې، چې دا پردۍ پیسې وې ما ویل، چې پر لاره یې څوك راڅخه ونه وهي دوه اوونۍ وروسته دا خلك راځي، زه باید د هغوی پیسې ورته ورکړم، خو ده بیا ټینګار وکړ؛ ځه بابا خورم خو یې درڅخه نه، در به یې کړم، لږ صبر وکړه، دومره یې ګرمه مه خوره، دې کې میاشتې وتې، میاشتې کلونه شول، دا یې څلورم کال دی، چې د پیسو درك نه شته، دومره یې پیسو پسې ستړی کړم او دومره مې پرې نورې ولګولې، خو پیسې مې را ونه کښلې، دې سړي وویل: دا دکاندار زما نږدې خپلوان دی، خبره زموږ د کورنیو خفګانونو ته ووته، خو پیسې مې خپلې نه شوې، له ما څخه هغه نور دوستان هم خفه شول او دا دوستان هم او پیسې هم لاړې، نو اوس زه ډېر احتیاط کوم او خپلو خپلوانو سره د ډېرو پیسو معامله نه کوم، خو اوس تاسو ووایاست چې ماته دا تجربه په یونیم لك کلدارې تمامه شوې که نه؟ ټولو وویل: هو والله! دا تجربه هغه سړي ته په دومره پیسو پرېوتې وه، خو په موټر کې ناستو خلکو ته ډېره ګټوره او وړیا ځکه تمامه شوه، چې لګښت یې بل چا پرېکړی و، خو نور به ترې په راتلونکې کې په وړیا ډول ګټه اخلي.

که دغه سړي دا کیسه په سفر کې نورو ته نه وای کړې، نو کېدی شي ددې تجربو د قیمت بار په ژوند کې پر دې

(c) ketabton.com: The Digital Library

نورو هم راغلی وای، نو د سفر یوه ګټه دا وه، چې له دومره لویې تجربې څخه مو په وړیا ډول ګټه واخیستله.

نو زه چې دا کرښې لیکم هم دا هدف لرم، چې د خپل سفر تجربې او په سفر کې د نورو ترلاسه شوې تجربې نورو ته انتقال کړم.

انسان کولای شي بېلابېلو هېوادونو او سیمو ته د سفر له لارې د هغوی له ژوند دود، کلتور، جغرافیایي جوړښت او علمي پرمختیاوو او اندود څخه خبر شي او د بېلابېلو اثارو او یونلیکونو له لارې نور خلک د هغو د ژوند له حالاتو خبر کړي. یونلیکلونه په حقیقت کې د دوو بېلابېلو ټولنو د پېژندنې یوه ښه وسیله ده، د تاریخي یونلیکونو له لارې موږ د بشري تمدن او د هېوادونو پخوانۍ ښه کتلای شو. اوسني یونلیکونه د خلکو ژوند اوسنۍ ښه منعکسوي او طبیعي خبره ده، چې زموږ اوسنی تاریخ د سبا ورځې، منځنی او د بل سبا ورځې پخوانی تاریخ جوړوی.

زما ددې یونلیك غټه برخه په اروپا کې د مېشتو افغانانو فرهنګي ژوندانه ته ځانګړې شوې، ددوی فردي، ټولنیز او فرهنګي ژوند رانغاړي، د هېواد پالنې او ملتپالنې روحیه یې منعکسوي او د ژوند ستونزو ته یې نغوته کوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ددې یونلیک ځینې برخې ما د سفر تر ګرځېدو وروسته په الوتکه، ځینې په دوبۍ او ځینې بیا څه مهال (څو میاشتې) وروسته په کابل کې لیکلي، نو کېدی شي ځینې مسلې مې لکه څنګه چې ښايي هغه شان نه وي منعکس کړي، خو دې سره سره هیله من یم هغه څه چې مالیدلي او لیکلي له واقعیت سره منطبق وي او نورو هغو افغانانو ته، چې اروپا ته ځي او راځي د هغو لپاره د رڼا د یوه څرك حیثیت غوره کړي.

په درنښت

پوهندوی محمد اسمعیل یون

ارګ- د جمهوري ریاست ودانۍ

د ۱۳۸۷ل کال د کب ۲۶مه

(c) ketabton.com: The Digital Library

د سفر هدف

زه تر دې سفر دمخه دوه ځله جرمني ته تللی یم، خو دواړه ځله په رسمي سفر. یو ځل د افغانستان د اساسي قانون تر جوړېدو دمخه د " افغانستان، اساسي قانون او مدني ټولنه" په نوم په بن ښار کې د یوه اووه ورځني سیمینار او بل ځل د جرمني په ګارمېش ښارګوټي کې د تروریزم په اړه د یوه لس ورځني ورکشاپ ګډونوال وم. خو دا دواړه رسمي سفرونه وو، چې په لومړي کې یې ګڼ شمېر افغانانو او په دویم کې یې څلور تنو افغانانو او د نړۍ د نږدې پنځوسو هېوادونو استازو ګډون کړی و، پر اول ځل مې هم تر سیمینار وروسته څو ورځې تېرې کړې او پر دویم ځل هم، پر لومړي ځل مې په جرمني، ډنمارك او هالنډ کې یو شمېر افغان لیکوالو او فرهنګیانو سره وکتل، خو لا په تفصیل سره خبرې ونه شوې او پر دویم ځل خو مې یوازې انځور صیب، غریب صیب، نجیب احمدزي صیب او ډاکتر شېرولي سره ولیدل او پر ګڼو مسایلو مو خبرې ورسره وکړې، خو نور افغانان مو ونه شو لیدلای. نو لومړی ځل چې ما جرمني ولیده، هم ډېر خفه شوم او هم ډېر خوشاله، خفه په دې شوم، چې زموږ هېواد په کومه کچه دی او دا هېوادونه کوم حد ته رسېدلي دي، د افغانستان کنډوالې، دوړې، وچکالي او ګردونه او د جرمني ودانۍ، شینوالی او پاکي، یو له بله ډېر واټن درلود.

(c) ketabton.com: The Digital Library

يو وخت يوه ليكوال موږ ته كيسه كړې وه: جرمني دومره اباد او پاك هېواد دی، چې سړی فكر كوي په اوبو يې مينځلی وي، كله چې زه جرمني ته راغلم، رښتيا هم دې خلكو زيات زحمت كښلی او خدای(ج) ورته هم ښه طبيعت په برخه كړی دی. خدای تعالی خو موږ ته هم ښه طبيعت را په برخه كړی و، دا چې موږ ونه شو ساتلای، ګناه د طبيعت نه، بلكې ټوله ګناه زموږ خپله وه، رښتيا هم جرمني دومره پاك او صفا و، لارې، كوڅې او سړكونه يې دومره پاك وو او داسې ښويې ښكاره كېدل، لكه غوا چې هر سهار خپل بچی څټي او پر وجود يې هېڅ ويښته بېر نه پرېږدي، جرمني هم لكه د غوا د بچي په شان ښويی و. هغه ايډيال چې زما په ذهن كې و او زموږ شاعرانو د خپل وطن د ابادۍ لپاره هغه په شعرونو كې انځورلی، جرمني په همغه شان جوړ و، نو ما ويل، چې ټول مې جګك كړی وای او په خپل وطن كې مې ايښی وای، خو جرمني سره مې رخه او كينه څكه نه وه، چې له افغانانو سره داسې يو تصور دی، چې جرمنيان خپل نژاد ګڼي او زړه كې ورسره ژوره خواخوږي لري، جرمني هغه هېواد دی، چې د افغانستان په تېر دوه نيم لسيز سياسي بحران كې ناپېيلی پاتې شوی او د كومې جنګي ډلې ملاتړ يې نه دی كړی، خير په هر ډول هغه سفرونه داسې وو، چې موږ ډېر څه ونه شو ليدلای او څه مو چې وليدل، كه څه هم ډېر مهم وو خو د هغو د ليكلو چانس پيدا نه شو. له تېرو څو مياشتو راهيسې د ګڼو اروپا مېشتو فرهنګيالو افغانانو، په تېره بيا د المان مېشتو افغانانو له خوا ګڼ شمېر ليكني او ځينې ګړني بلنليكونه راورسېدل، چې يو ځل

(c) ketabton.com: The Digital Library

بايد هلته سفر وکړم او له نږدې څخه افغان فرهنګيانو سره وګورم. ددې افغانانو د لېوالتيا يو علت دا و، چې په تېرو څو کلونو کې د هېواد له پرمختياوو، په ژوره توګه ځان خبر کړي. له مالي پلوه او هم د سفر د رسمي اسانتياوو له مخې زه په داسې دريځ کې وم، چې د دوی ستونزې مې نه درنولې. له سياسي پلوه هم داسې يو څوک وم، چې دوی ما سره په ازاده فضا کې د زړه خواله کولای شول، نو ځکه خو يې د هېوادنۍ مينې او ولولې پر اساس زما پر ورتګ ټينګار کاوه، يو ځل هالنډ مېشتو افغان فرهنګيانو، د يوه علمي سيمينار لپاره ماته رسمي بلنليک راولېږه، په کابل کې د هالنډ سفارت ته د هغه بلنليک په ورتسليمۍ کې زما له خوا څو ورځې ځنډ پېښ شو، نو ځکه د ويزې امکان پر وخت ميسر نه شو، نو په سيمينار کې د ګډون جوګه نه شوم او خپله ليکنه مې ((د افغانستان اوسنۍ رسنۍ)) تر سرليک لاندې، په هالنډ کې د افغانستان کلتوري ټولنې ته ولېږله او د ډېر هڅاند ليکوال ښاغلي عبدالله احسان له خوا هلته ولوستل شوه.

خو عبدالله احسان او په هالنډ کې نورو دوستانو سره مې ژمنه وکړه، چې کله هم زه د اروپا کوم هېواد ته درشم، ضرور به ستاسې ليدو ته درځم. په جرمني کې د افغانستان کلتوري ودې ټولنې لا پخوا دوه ځله بلنليک رالېږلی و، خو ماته د وخت تنګسيا وه، دا ځل د ډېرو دوستانو هيله وه، چې بهرمېشتي افغانان زياته علاقه لري، د افغانستان له روانو حالاتو که څه هم خبر دي، خو په داسې ډول خبر شي، چې پر واقعيتونو په ناپېيلي ډول رڼا

(c) ketabton.com: The Digital Library

واچول شي ، نو دوی ځکه له ما څخه ډېره هیله کوله، که څه هم زه د حکومت په یو حساس ځای کې کار کوم، خو دوی باور درلود، چې زما دولتي موقف د واقعیتونو د بیان پر وړاندې خنډ نه شي جوړولای او نه زه داسې یو څوک یم، چې د دولت په خوښه د واقعیت پر ترخو پرده وغوړوم. نو اروپا مېشتو افغانانو، په تېره بیا فرهنګیانو ته، په افغانستان کې د تېر اووه کلن بهیر د بریاوو او نیمګړتیاوو څېړنه او ارزونه مهمه وه او په دې اړه د دوی د نظرونو او وړاندیزونو راټولول هم خورا مهم وو، سربېره پر دې په کابل کې یو شمېر روښنفکرو ځوانانو هیله لرله، چې په کورنۍ او بهرنۍ کچه د افغاني میډیا یو داسې سیستم رامنځته شي، چې هم د افغانستان ضد میډیا زهر له منځه یوسي او هم هېوادوالو کې د مینې، صمیمیت، وروروليو، هېوادپالنې او ملتپالنې ولولې او روحیې پیاوړې کړي، په دې برخه کې یو څه جزیي کار هم شوی، خو د یوې هر اړخیزې او ځواکمنې میډیا د رامنځته کولو لپاره بهر مېشتو افغان لیکوالو، فرهنګیانو او د نظر د خاوندانو سره سلا مشوره او د هغو د تجربه ییزې او مانیزې پانګې راجلبول، یو ډېر ضروري کار دی، زما لپاره دا خبره هم په دې سفر کې ډېره مهمه خبره وه. نو دغو دوو مسلو د هېواد د حالاتو تشریح او د مثبتې رسنیو رامنځته کول، زما د سفر محتوایي برخه جوړه کړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د سفر تیاری

کله چې مې د سفر نیت پوخ شو، نو د سفر د امکاناتو پر برابرولو مې لاس پورې کړ، د دفتر له مشرانو سره مې مشوره وکړه، د هغوی موافقه مې ترلاسه کړه، د ۱۳۸۶ل کال وروستیو ورځو ته مې خپل سفر برابر کړ، ما د همدې کال رخصتي هم نه وه اخیستې، خو دفتر زما له قانوني رخصتۍ پرته هم زما له تګ سره ځکه موافقه وکړه، چې له بېلابېلو افغاني فرهنګي کړیو سره ملاقاتونه او د هغو په سیمینارونو او ورکشاپونو کې ګډون زما د کار یوه اساسي برخه ده. دفتر ماته د افغانستان پر بهرنیو چارو وزارت، زما د پاسپورت د تمدید او له جرمني سفارت څخه د وېزې د اخیستلو مکتوب راکړ. مکتوب مې د دفتر د مسئول مامور (عنبري صیب) په لاس بهرنیو چارو وزارت ته ولېږه او ورته مې وویل چې د بهرنیو چارو وزارت دې د جرمني سفارت ته د خپل مامور په لاس مکتوب نه ورلېږي، ځکه زما د سفر دقیقه نېټه معلومه نه ده، عنبري صیب ته مې وویل چې مکتوب تاسې ورڅخه راوړئ، موږ به یې خپله یوسو، هغه همداسې وکړل، یوه ورځ وروسته مکتوب راغی، د مارچ لومړۍ ورځ وه، ما او جمال رحمن چې اوس د جمهوري ریاست د مقام په دفتر کې مشاور دی دواړو مکتوب د جرمني سفارت د ویزې دفتر ته ورتسلیم کړ،

(c) ketabton.com: The Digital Library

هلته مو دوه فورمې هم ډکې کړې، هغوی موږ ته وویل چې د څومره وخت لپاره او پر کومه نېټه ځئ! موږ ليکلي وو: ((د دوو اوونيو لپاره او د مارچ پر (۱۵) نېټه)) هغوی وويل: تاسو چې جرمني کې کومې ټولنې دعوت کړي ياست دهغو ادرس او يو مکتوب هم په کار دی، خو څومره ژر چې وي وخت کم دی، نو موږ به ستاسو کارونه په جريان کې واچوو، خو تاسې کولای شئ د هغې ټولنې مکتوب درې څلور ورځې وروسته هم راولېږئ، ما په جرمني کې انځور صيب ته ټلېفون وکړ، چې د افغانستان کلتوري ودې ټولنې يو مکتوب هم په کار دی، هغه وويل: زه خو همدا اوس کابل ته در روان يم، څو دقيقې وروسته مې پرواز دی، خو زه به د ټولنې سرپرست ډاکتر صيب صابر ته ووايم، چې هغه يې په برېښناليك درولېږي.

د ډاکتر صيب صابر زوی محمد نسيم صابرصيب ماته په ايميل بلنليک راولېږه، دا وخت انځور صيب هم کابل ته رارسېدلی و، هغه لاسليک کړ او د مارچ پر (۳) مه نېټه مو د المان سفارت ته ورتسليم کړ، د مارچ پر لسمه د المان سفارت د ويزې دفتر موږ ته ويزه راکړه او د مارچ له ۱۲-۲۵ نېټې پورې يې اعتبار درلود. مخکې تر دې چې زه د ويزې کارونه خلاص کړم، بصير بهرامي چې زما نږدې ملګری دی، جرمني کې اوسي او فعلاً په ماليه وزارت کې د پارلماني چارو مشاور دی، ماته ويلي وو چې د مارچ پر مياشت زه هم ځم، کوښښ وکړه، چې سفر مو سره يوځای شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د مارچ پر (۱۵)مه په جرمني کې یوه مشاعره هم وه، نو ځکه باید د مارچ پر (۱۵)مه زه هلته تللی وای. کله چې مې ویزه واخیسته بهرامي صیب ته مې وویل چې دی باید خپل ټکټ بدل کړي، هغه همداسې وکړل، ما مخکې د دوبۍ ټکټ درلود او د جرمني مې نوی واخیست، د دوبۍ ټکټ مې بدل کړ د مارچ پر (۱۲) مه برابر کړ او د مارچ پر (۱۴) مه له دوبۍ څخه فرانکفورت ته د اماراتو په الوتکه کې مې ټکټ واخیست او د مارچ له (۱۴)مې سره مې برابر کړ. د بهرامي صیب ټکټ مو هم له همدې نېټې سره سم کړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د دوبۍ پر لوري

د مارچ پر (۱۲)مه له کابله د دوبۍ په نیت وخوځېدو.د مارچ (۱۲)مه سهار دفتر ته لاړم، له دود سره سم مې مېرمن له قران شریفه درې ځله تېر کړم، قران مې په سترګو مچ کړ او له کوره ووتم، سره له دې چې مېرمن مې پر کورنیو او بهرنیو سفرونو نه خوښېږي، خو چاره څه وي؟ په تېره بیا دا چې سفر دې د ژوند یوه برخه شي، سهار دفتر ته لاړم، له ملګرو او اندېوالانو مې خدای پاماني واخیسته، بهرامي صیب وویل: زه درته (۱۲) بجې په پښتني بانك كې له دیاني صیب (د بانك رئیس) سره منتظر یم، له دې ځایه به ځو، زه لس بجې له دفتره د پوهنتون پر لوري د دې لپاره لاړم، چې هلته د علمي ترفیع په باب یوه استاد سره وګورم، یوولس بجې هلته ورسېدم، تر دوولسو بجو مې ورسره خبرې وكړې، دولس نیمې بجې د پښتني بانك ریاست ته ورسېدم، ډوډۍ مو دیاني صیب سره وخوړه، هغه وویل: زه هم دوبۍ ته ځم، جمال رحمن او څو تنه نور مېلمانه هم وو، یوه بجه د هوایي ډګر پر لوري وخوځېدو، د (VIP) دروازې له لارې هوایي ډګر ته ورداخل شو.

خپل پاسپورتونه مو د خروجي ټاپې لپاره یو مامور ته ورکړل، څو شېبې وروسته هغه بېرته راوړل، ویې ویل: تاسې

(c) ketabton.com: The Digital Library

باید د (VIP) کارت ولرئ، پر دې وخت بهرامي صیب پرې په قهر شو، ته یون صیب نه پېژنې، چېرته کار کوې؟ مانه پېژنې، چټك یوسه چې اوس به VIP دروښیم، هغه مامور په خندا شو، ژر لاړ او زموږ کار یې په پنځه دقیقو کې خلاص کړ، بیا کله چې د چك له وروستۍ دروازې څخه وتلو د سړي سر پنځه سوه افغاني اخلي، ما زر افغاني ورکړې؛ د دوو کسو، بهرامي صیب وویل پیسې مه ورکوه، زه دلته هېڅکله پیسې نه ورکوم، ما ویل خیر دی پرې چې زموږ د حکومت بودیجه قوي شي.

الوتکې کې کېناستو، تقریباً دوه نیمې بجې مو پرواز وکړ، په الوتکه کې مو هغه د چا خبره ښه ګپ ولګاوه، نږدې دوه نیم ساعته وروسته دوبۍ ته ورسېدو، بهرامي صیب ته مې وویل دوبۍ کې زماهم ډېر انډیوالان دي او ستا هم، خو هېڅوك نه په عذابوو، یو عادي هوټل ته ځو او شپه کوو او که سبا زمینه برابره شوه یو نیم انډیوال به وګورو، هغه وویل: دوبۍ کې نو ستا کار نه شته، هغه زما کار دی، چې چېرته ځو او چېرته نه ځو. کله چې د دوبۍ هوایي ډګر ته کښته شو، میدان ته لا رسېدلي نه وو، ده وخته چاته زنګ ووهه، چې موږ ته اتاق او ځای وزګار کړه، هغه ورته وویل چې کیلي هلته د هوټل له کارکوونکو سره شته، پلاټ خالي دی، نن شپه ټول پلاټ ستاسو په واك کې دی او سبا شپه سهار

(c) ketabton.com: The Digital Library

وختي يو بل ځوك هم راځي، چې كېدى شي يو اتاق هغه ته پرېږدي.

كله چې د دوبۍ هوايي ډګر ته ورسېدو، نو ما ترانزيت ويزه نه لرله، د اماراتو سفارت نه مې ځكه د ويزې غوښتنه ونه كړه، چې يو خو ما يوه دوه مياشتې دمخه يوه ويزه اخيستې وه، د هغې وخت تېر شو، خو زه لاړ نه شوم او بله خبره دا وه چا راته ويلي وو، ځوك چې اروپايي هېوادونو ته سفر كوي او تر (۱۲) ساعتونو زيات په دوبۍ كې معطلېږي، نو د پنځوسو ډالرو په مقابل كې وېزه وركوي، بله خبره دا وه، چې جرمني ته د تګ پرمهال دا معلومه نه وه، چې زه به دلته پاتې شم كه نه؟ خو خير په هر ترتيب كله چې د ترانزيت وېزې غوښتنه مو وكړه، نو د يوې شپې لپاره دوى تقريباً يو سلو اويا ډالره محاسبه كړي وو، د دوى دليل دا و، چې دوى د يوه پكيج په شكل ترانزيت وېزه وركوي. بهرامي صيب كه څه هم ډېر استدلال ورسره وكړ، يو څه ځاى يې ونيو، خو ډېر نه، په پاى كې يې ماته د دوه شپو وېزه ولګوله او يو زردرهم يې راځخه واخيستل، دې پروسې تقريباً دوه ساعته وخت ونيو، له هوايي ډګره بهر شو او د هغه هوټل پر لوري په ټكسي كې رهي شو، چې بهرامي ته په ګوته شوى و. له ميدانه به مو يو شل دقيقې مزل كـــړى وي، ټكسي ته چې وختلو ډرېور يې پښتون و،

(c) ketabton.com: The Digital Library

بهرامي ورسره ګپ شپ شروع کړ، موټروان وويل: موږ چې کله له ميدان څخه سورلي اخلو، نو شل روپۍ (درهمه) پرې له ميدانه اتومات چارجوو او نور د کيلو ميټر په حساب، په يوه کيلو متر يو درهم اخلو، کله چې هوټل ته ورسېدو د کيلو متر ستن

څلوېښت درهمه ښودل، هغه مو ورکړل، هوټل ته ورداخل شو، دا د دوبۍ يو ډېر لوکس هوټل و، چې نږدې نيمايي دوبۍ ورڅخه ښکارېدله. دا هوټل (فيرمونټ) هوټل نومېده، چې په زرګونو پلاټونه يې لرل،له ريسپشن څخه بهرامي صيب، لکه له پخوا چې ورسره پېژني، کيلي واخيسته او په لفټ کې په ډېره ارامه توګه (۲۳) پوړ ته پورته شو (۲۲۰۴) نمبر اپارتمان،دې پلاټ يا اپارتمان د صالون يوه لويه خونه، دوه خوبخونې، يو پخلنځی او د ځان وينځلو درې تشنابونه درلودل. ښه پاك ستره اپارتمان، چې د ژوند

(c) ketabton.com: The Digital Library

څومره اسانتیاوې غواړې، هغه په کې وې. دا اپارتمان ایشان نشنل د افغانستان د یوه سوداګر دی، چې بهرامي صیب سره انډیوالي لري او د بهرامي صیب په وینا یو ملیون ډالر یې اخیستی دی، ماښام تیاره مهال و، ما بهرامي صیب ته وویل، چې زه خو یوه سترګه خوب کوم، بیا به پر ځان اوبه تېرې کړم، بیا به لاړ شو، ډوډۍ به وخورو. هغه هم راسره ومنله، سترګه چې مو غړوله، نږدې لس بجې وې، دمه مو ښه راسته شوه، ما بل تشناب کې ځان ووینځه او بهرامي صیب بل تشناب کې، بهرامي صیب وویل: لاندې هوټل کې به ډوډۍ وخورو، ما ویل ددې هوټل له ډوډۍ سره چې زموږ مزاج برابرېږي ډېر وخت غواړي، ده ویل څه کوې؟ ما ویل د افغانانو هوټل به پیدا نه شي؟ او یا راځه چې د ترکانو او یا هم د ایرانیانو کوم هوټل ته ولاړ شو، خو ده راته وویل: خیر راځه یو ځل د هوټل مهم ځایونه وګورو، ده وویل چې ما په دې هوټل کې ډېرې شپې کړې دي. د عوامو په شان مې د هوټل د منزلو پوښتنه ونه کړه، خو ما د (۴۰- ۵۰) منزلو په شاوخوا کې اټکل کړ. د ساعترۍ، شرابو، کبابو او نڅا ګرو ټولې اسانتیاوې ورسره وې دومره مصنوعي ښکلا یې لرله، چې دفعتاً د یو افغان لپاره د هغه هر څه هضمول شوني نه وو، بهرامي صیب ته مې وویل: زه خو چې هرڅه په بل ځای کې ښکلي وګورم وایم چې له بېخه مې جګ کړي او په خپل وطن کې مې ایښي وای! د شپې مې له همدې تعمیره شاوخوا نور په سلګونو تعمیرونه ولیدل، چې هغه د چا خبره د هر تعمیر ځان ته ننداره کېدله او که له لاندې ورته وګورې، نو د عوامو په اصطلاح خولۍ

(c) ketabton.com: The Digital Library

دې له سره غورځېدله، بهرامي صيب وويل: د ترکانو ښه هوټل به اوس پيدا نه کړو، خو ځه چې د ايرانيانو يو ښه هوټل دی او ډېره ښه غذا ورکوي، زه له دې هوټل څخه ډېره ښه خاطره لرم، خاطره يې هم ماته ددې لپاره بيان کړه، چې ډېره خوږه وه، خو زه نه غواړم پر هغې دلته څه ووايم، دويم منزل ته پورته شو، موسيقي چالان وه، خو ډېرو کمو خلکو ورته غوږ ايښوده، موږ په يوه ګوټ کې کېناستو، د ډوډۍ مينو يې راوړه، وريجې، مېوه، ترکاري او د مېوې جوس مو راوغوښتل، ډېره خوندوره ډوډۍ وه، له افغاني ډوډۍ سره يې توپير نه درلود، خو په پاکۍ او کيفيت کې ډېره لوړه وه، دومره ډوډۍ مو وخوړه، چې نور نو د خوځېدو نه و، مينې وريجې يې په افغانستان کې تر مينو وريجو ډېرې اوږدې وې او ښې نرمې يې پخې کړې وې، څو شېبې وروسته يې د ډوډۍ بل راوړ، (۲۵۵) درهمه، هغه مو ورکړل او له هوټله بهر شو، بهرامي صيب ته مې وويل: اوس نو لږ پلي ګرځو، چې دا ډوډۍ هضمه کړو، بهرامي صيب وويل: چيرته ځو؟ ما وويل: درې کاله دمخه زه دلته راغلی وم، په کليفورنيا هوټل کې مې يوه اوونۍ تېره کړه، راځه هلته به لاړ شو، که موسيقي اورې، هندي، ايراني او بنګالي په کې شته او که نه تر هغه ځايه به لاړ شو، چې ډوډۍ مو هضمه شي بيا به له هغه ځايه ټکسي کې بېرته خپل ځای ته لاړ شو. په ګرځېدو ګرځېدو ډېر ستړي شو، له يوې کوڅې بلې او له يوه سړك بل ته، خو په پای کې مو پيدا کړ، بهرامي صيب وويل: دا څه پس کوچه يي هوټل دی؟ تا خو ويل چې دا خو لوکس هوټل دی، ما ويل څلور کاله دمخه په دې سيمه کې تر دې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښکلی هوټل نه و، خو اوس دوبۍ دومره بدلون کړی، چې دا ټوله سیمه ورته بدرنګه ښکاري، کله چې د هوټل ریسپشن ته وختلو نو خوند یې رانه کړ، بهرامي ترې وپوښتل ایراني موسیقي شته؟ هغوی وویل: هغه بل هوټل کې، څنګ ته نږدې یو هوټل دی هلته تللي، بهرامي ته مې وویل: څه چې څو نور به نو له موسیقۍ نه تېر شو، پښتو کې مو حرکت نه شته، هغه وویل راځه نو دغه هوټل به وګورو که موسیقي وه که نه وه د تازه مېوې جوس به وڅښو نور به څو، ما وویل سمه ده، یو پنځه دقیقې پلی مزل به مو کړی وي، (کینګ ستې هوټل) ته ورسېدو. دننه د موسیقۍ اواز راته، بهرامي ته مې وویل، دغلته تازه جوس راوغواړه، چې ویې څښو او نور لاړ شو، په هوټل کې کېناستو، یو نجلۍ مینو راوړه او وروسته یوې بلې ورسره د تازه مېوې جوس راوړل، فارسي خبرې یې کولې، بهرامي صیب ورسره سم له لاسه شجره وکښله، هغوی وویل: موږ د ازبکستان یو، فارسي مو زده کړې ده د یوې خو لږه پښتو هم زده وه، ارته ارته یې ویله. د جوس تر څښلو وروسته نور نو د خوب څپه راغله، د جوس او مېوې مو تقریباً سل درهمه ورکړل او د اپارتمان پر لوري رهي شو. څلوېښت درهمه مو ټکسي والاته ورکړل او د شپې تر دوو بجو وروسته مو په فیرمونټ (Fairmont) هوټل (۲۲۰۴) اپارتمان کې ارامه خوب وکړ.

سهار مو چای په همدې اپارتمان کې وڅښه، په پخلنځي کې د هر څه سهولتونه وو، بهرامي صیب ښه چای تیار کړ، د چای تر څښلو وروسته په دوبۍ کې د افغانستان د سوداګرو د ټولنې رئیس؛ حاجي صیب عبیدالله ټلیفون راغی، بهرامي صیب ورته

(c) ketabton.com: The Digital Library

وویل چې یون صیب راسره راغلی، هغه وویل: زه د هوټل په لومړي پوړ کې ناست یم، تاسې ته انتظار باسم راځئ چای به یوځای وڅښو.

حاجي صیب عبیدالله سره ما په غیاب کې پېژندل، د افغانستان- پاکستان امن ګډې جرګې ته، له دوبۍ څخه د افغان سوداګرو په استازۍ هم راغلی و او نور هم د ښه پاخه ملي او ټولنیز دریځ څښتن دی، هغه د کندهاریانو په اصطلاح پر هر څه یې سرخلاص دی. هغه د هوټل په لومړني پوړ کې ناست و، موږ چې ورغلو تر روغبړ وروسته یې د چای د راغوښتلو لپاره سړی راوغوښت، موږ وویل: چای مو څښلی، هغه ډېر ټینګ ست وکړ، خو موږ وویل چای نه څښو هغه خپل ځان ته څه تازه جوس او د خوړلو څه راوغوښتل او د خوراك څښاك تر څنګ یې موږ سره خبرې اترې هم کولې، ماته یې وویل: یون صیب له لیدو دې ډېر خوښ شوم، په امن جرګه او نورو چارو کې ستاسو له فعالیتونو خبرېږم، مرکې مو اورم ډېر خوښېږم، نه یوازې ستاسو مرکې او فعالیتونه تائیدوم، بلکې د وریندارې (مېرمن ارین یون) مرکې او نظرونه هم زموږ د تائید وړ دي، په امن جرګه کې مو سره وکتل، له جرئت او خبرو یې ډېر متاثره شوم. حاجي صیب عبیدالله په افغانستان کې د تجارت د اوسني حالت، اقتصادي مافیا، د بانکونو حالت او په دې برخه کې د ځینو رسمي او نارسمي چارواکو د لاسوهنو په اړه هر اړخیزه رڼا واچوله او له ځینو اشخاصو یې سر وټکوه، حاجي عبیدالله په افغانستان کې د تصنعي تجارانو او اصلي سوداګرو په باب هم هر اړخیزې خبرې

(c) ketabton.com: The Digital Library

وکړي او ویې ویل چې په دوبۍ کې مې د افغانستان سوداګرو د ټولنې ریاست ځکه قبول کړی، چې خلك له دې پوست څخه سیاسي ګټه پورته نه کړي، ده هغو کړیو ته هم اشاره وکړه، چې غواړي د پښتنو سوداګرو پانګه محدوده او له ستونزو سره مخامخ کړي. په کابل کې ترور، تښتونه او وېره د همدې پروګرام یوه برخه ده. د افغاني سوداګرو په هکله د حاجي عبیدالله خبرې ډېرې خوندورې او له معلوماتو ډکې وې، خو هغه وویل چې اوس وخت کم دی نن ماښام زه موټر همدلته درلېږم تاسې دواړه مې مېلمانه یاست او یون صیب سره غواړم د سیاسي او فرهنګي مسایلو په هکله هر اړخیزې خبرې وکړم، ټیک اته بجې به په یو هندي رستورانت کې زمونږ او ستاسو وعده وي. ما وویل: حاجي صیب داسې ځای ته مو بوځه، چې ترنګ او ترونګ په کې نه وي، چې خبرې په کې وکړو. هغه وویل همداسې ځای به وي. له حاجي صیب عبیدالله سره مو خدای پاماني وکړه، د سهار لس بجې به وې، بهرامي صیب وویل: راځه پلي وګرځو، چې ستړي شو بیا به ټکسي کې د دوبۍ د هغو ښکلو هوټلونو سیل ته لاړ شو، چې د دنیا تر ټولو ښکلي هوټلونه دي، خو ده وویل راځه چې تر هر څه دمخه یو بانك ته لاړ شو، چې یو څه ډالر په امارتي درهم واړوو، یو بانك ته ورننوتو خو ما ورته وویل چې ماسره تقریباً درې زره درهم دي، پیسو بدلولو ته هېڅ ضرورت نه شته، بهرامي صیب مې له پیسو بدلولو منع کړ. یو څه پلي مزل مو وکړ، ګرمي هم دې حد کې وه، چې پر سړي ښه نه لګېده، د پلي مزله پر مهال مو د سړك له پاسه د اورګاډي هغه لیکه هم ولیدله، چې د سړك له

(c) ketabton.com: The Digital Library

پاسه د هوايي پله په بڼه جوړېدله او د دوبۍ اکثره برخې يې يوه له بلې سره نښلولې، داليکه به شپږ مياشتې وروسته بشپړېږي او له چلوونکي پرته به په اتومات ډول کار کوي. دوبۍ کې د ترافيکو ګڼه ګوڼه دومره زياته ده، چې د دوه اړخيزو څلور ليکو سړکونو تر څنګ اوس ميترو او د هوايي پلونو په بڼه د اورګاډو منظمو ليکو ته هم اړتيا ليدل کېږي، د دوبۍ د هر لوی تعمير ترڅنګ چې د زرګونو خونو لرونکی دی، د څو ځمکتل پوړو او څو تر ځمکتلو پورته پوړونو تعميرونه هم ليدل کېږي چې د موټرو د پارکينګ لپاره ورڅخه ګټه اخيستل کېږي. په هغه هوټل کې چې تېره يوه شپه مو تېره کړې او د يوې بلې په هيله يو، شاوخوا ګڼ لوړ پوړي تعميرونه ليدل کېدل او د لوړ پوړي ترڅنګ په کابل کې د ساپې لنډمارك (کابل سټي سنټر) په شان يو يا دوه، دمنځنۍ کچې لوړ پوړې ودانۍ هم داسې وې، چې دا يوازې د موټر د پارکنګ لپاره وې، دا چې د دوبۍ ودانۍ به د موټرو د ودرېدو لپاره ځمکلاندې څو پوړونه درلودل دا معلومات راته حاصل نه شول، خو د يوې ودانۍ پوړونه مې ټول حساب کړل، لس منزله وو، په هر منزل کې يې موټر ولاړ و، اخر منزل يانې چت يې هم له موټرو ډك و او د وروستي منزل په چت کې يې د اوبو يو حوض هم ليدل کېده. موږ څو دقيقې پلي وګرځېدو، خو بهرامي صيب وويل: راځه دلته يو ځای دی کښتۍ لري، هغه به مو لږ په بحر کې وګرځوي او د ښار ځينې څنډې به راوښيي، ما ويل څه وركوه يې كښتۍ نه به تېر شو. تر لږ مزله وروسته بهرامي صيب ټکسي ودروله، ورته يې وويل: جميرا هوټل ته لاړ شه! شل – دېرش دقيقې وروسته هلته

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورسېدو، د هوټل هر کليوالو هر کلی ووايه، بهرامي صيب وويل:
دې هوټل ته زه يو ځل له خپلو ماشومانو سره راغلی وم، دلته مې
تقريباً پنځه لس شپې وکړې، دا اوه ستوريز هوټل دی، ټول
بهرنيان او معتبر خلك دلته راځي، ډېره ښه غذا ورکوي، د هر چا
د هر کلتور د خلکو په طبيعت برابره، د بوفې سيستم لري، هر
سړی په خپله خوښه ځانته غذا را اخلي، خو مخکې تر دې چې

يون ((جميرا)) هوټل ته ورځېرمه

ډوډۍ وخورو، راځه ددې ځای دکانونه وګورو، ما ويل موږ غير
له هغې هم څه شی نه اخلو، نو څه کړو دکانونه؟ ده وويل راځه بلد

(c) ketabton.com: The Digital Library

به شي، هر دکان ته چې وردننه کېدلو، هټيوال يې اکثره ښځې وې، پر شيانو خپل خپل قيمتونه ليکل شوي وو، چنه وهل په کې رواج نـه و، ساعتونه، قلمونـه، لبـاس، بوټونـه او د ژونـد د

بهرامي ((جميرا)) هوټل ته ورڅېرمه

ضرورتونو اکثره څيزونه په کې وو. بهرامي صيب چې به هټيوالې سره خبرې پيل کړې، په دوه دقيقو کې به داسې ورسره ازاد شو، تا به ويل، چې ټول عمر يې پېژني، زه خو به کله دومره تنګ شوم چې د دکان مخې ته به ورته ودرېدم، څو چې ددوی ((ضروري))

(c) ketabton.com: The Digital Library

خبرې خلاصې شي. يو دکان ته خو درې ځله ورپسې ورننوتم، يوې هندۍ او يوې مراکشۍ په کې کار کاوه، ده لومړۍ هندۍ سره د خپلې پېژندګلوۍ شجره کښلې وه؛ مراکشۍ ته يې چې د مراکش د څو ځايونو نومونه واخيستل، هغې هم ورسره په خوند خبرې شروع کړې اخر ما ورته وويل: هر چاته خدای(ج) يو نعمت په برخه کړی تاته يې دا علم درکړی، چې خلکو سره څنګه په څو ثانيو کې مناسبات جوړ کړې اصلاً خو دې له دولتي دندې څخه په دې کې ګټه ډېره ده، چې خلکو سره له کوم لګښت پرته اشنا کېږې، ده وويل: خارجيان داسې خلك ډېر خوښوي، چې خوشبرخورده وي، بهرامي صيب يو څو نور دکانونو ته هم سر وردننه کړ، خو زما په ټينګار نور له دکانونو رابهر شو، له هوټل څخه يوه لاره لاندې بحر ته غځېدلې وه، يوازې هغو کسانو او کورنيو حق درلود، چې له دې لارې لمباځې او نورو تفريحي ځايونو ته لاړشي، چې په همدې هوټل کې اوسېږي. خو بهرامي صيب په خپلې چالاکۍ د هوټل له سيکورټي اجازه واخيسته او موږ له همدې لارې د بحر تفريحي ځايونو ته لاړو. د هوټل ترمخه د لمبا يو ښکلی حوض و، چې لويان، کوچنيان، ښځې او نارينه په کې لمبلای شي، د ځان وچولو ځايونه، د ملاستې کټونه او نورې ژوندنۍ اسانتياوې يې لرلې، سل ګامه وړاندې بيا د بحر غاړې يوه لوري ته، تفريحي ببړۍ، لمباځايونه او بل لوري ته لمبا ځايونه او لمرناستې ځايونه يا پيتاوي وو، چې ځای ځای يې سر سيوری هم درلود او يو شمېر خلک (ښځې او نارينه) دا مهال هم هلته راغلي وو. اکثره يې د يوې کورنۍ غړي په دې ښکارېدل، چې ماشومان هم ورسره وو، ښځې

(c) ketabton.com: The Digital Library

او نارینه جوړه وو، د پاخه او زاړه عمر ښځې او نر په کې زیات وو، چا اوبو کې لامبل، چا لمر ته ځانونه غوړولي وو او څوك هم د یو بل د بدن پر غوړولو بوخت و، هغه چا چې د لومړي ځل لپاره یې د بحر غاړه او دا حالت لیدلی وي، د خوند نیمه دنیا ده، خو هغه څوك چې له داسې لارو څو ځله تېر شوي وي، هغوی ته چندان زړه راکښونکې صحنه نه ده. لږ وړاندې یو غځېدلی سړك دی، چې درې سوه متره په بحر کې وړاندې تللی، یو موټر وار ځای لري، خو یو ډول ځانګړې واړه موټر، لکه دلته چې له امریکایي پوځیانو سره دي، ځینې خلك چې پلی مزل نه شي کولای هغه په کې تګ راتګ کوي او هغه هوټل ته یې وړې راوړي، چې د همدې غځېدلې لارې په وروستۍ برخه کې واقع دی او د بحر زړه ته یې لاره کړې.

دوه پوړیزه هوټل دی، پر دې ورځ یې هوټل پاکوه او په زینه کې فرش شوي لرګي یې په تېلو غوړول، په هوټل کې څوك نه وو، داسې ښکارېدل چې هوټل یا نن کار نه کوي او یا هم دا مهال یوازې د شپې مېلمانه منلای شي. د هوټل په داخل کې ډول ډول ښیښیي حوضونه وو، چې رنګارنګ کبان په کې ګرځېدل. په ښیښیي ویترین کې د کبانو ډول ډول غذا لیدل کېدله، داسې ښکارېدله چې یوازې کب غذا په کې خرڅېږي. هوټل یو ښه تخت بام هم درلود، چې کټارې ترې راتاوې او څوکۍ په کې ایښې وې او نږدې د سترګو په لید ټول بحر ترې ښکارېده، له هغه ځایه بېرته راوګرځېدو، د سل مترو په واټن د دوبۍ تر ټولو مشهور

(c) ketabton.com: The Digital Library

تعمیر (برج عرب) ته مخامخ کېناستو، دې ځای له برج عرب څخه نږدې د دوه سوو مترو په واټن فاصله لرله.

دا برج د نړۍ له معاصرو شهکارونو څخه یو دی، چې په وروستي پوړ کې د الوتکې د ناستې ځای لري او د نړۍ د سترو واکمنو، پانګوالو او نامتو خلکو لپاره مختص شوی دی، د کینګ نایټ (King Night) (د پاچا شپه) په نامه ځانګړي اتاقونه په کې شته، چې د یوه اتاق کرایه یې د یوې شپې لپاره دولس زرو امریکایي ډالرو ته رسېږي او هوټل والا په دې شپه د مېلمه ټولې غوښتنې او ضرورتونه پوره کوي، هغه خلک چې د ژوند له اساسي نعمتونو بې برخې دي کېدی شي دا شپه په خوب کې هم ونه ګوري او یا یې تصور هم نه شي کړای. وایي چې دې هوټل کې افراط دې حد ته رسېدلی، چې پانګوال کولای شي په شیدو یا پیو هم ځان ووینځي دا چې په پیو ځان وینځل به د شریعت له مخې څومره مجوز ولري، پر دې ملایان او دینپوهان ډېر ښه پوهېږي، خو په هر ترتیب پر دې سربېره د بشري هوسونو د سرښت ټول سهولتونه دلته میلاوېدی شي. دې هوټل ته مخامخ مو څو عکسوه واخیستل او د غرمې ډوډۍ لپاره د جمیرا هوټل پر لوري رهي شو، په لاره کې مو بیا پر څو داسې صحنو سترګې ولګېدې، چې د ملایانو په اصطلاح لیدل یې مکروه وو. د جمیرا هوټل لومړي پوړ کې خوړنځی و، یوه مېز ته کېناستو، شاوخوا ټول هغه بهرنیان وو، چې په دوبۍ کې هم بهرنیان ښکارېدل، یانې اکثره د ژېړو او سپینو وېښتانو او څېرو څښتنان وو، زیاتره یې اروپایان

(c) ketabton.com: The Digital Library

او امریکایان ښکارېدل، له ځینو سره خپلې مېرمنې یا انډیوالانې او ځینو سره د کور نور غړي وو، پر یوه مېز کېناستو، سم له لاسه خدمتګار راورانـدې شـو او د ډول ډول مـشروباتو ست یـې وکـړ،

یون ((برج عرب)) ته ورڅېرمه

موږ د نا الکولي مشروباتو ورتـه وویـل، د مېـوې جوس یـې راوړل تر څښلو وروسته د ډوډۍ د اخیستلو لپاره لاړو، د بـوفې سیـستم وو، یـو ځـای کـې ډوډۍ، غوښـه، کبابونـه، کـړايي یـا سره کـړې غوښه او نور ایښـي وو، بـل ځـای کـې ډول ډول وریجـې، بـل ځـای کې ډول ډول قورمې، بل ځای کې رنګارنګ سلات، بل ځای کې تازه مېوې، خو لنډه دا چې د ملایانو پـه اصطلاح " طعامونـه وو لذیذ چې پرې هموار وو هرې خواته" هر چا چې هر څومره له هر دیګ څخه خوړلای شول، خپل قـاب یـې ورڅخـه ډکـاوه، بیـا خپـل مېز ته تـه او کـه اشتـها یـې وه بیـا راتـه، مـا خـو پـه یوقـاب کـې لـږ

(c) ketabton.com: The Digital Library

سلات، زیتون راواخیستل او یو ډول عربي کباب چې تازه تازه تیارېده هغه مې راواخیست او وچه ډوډۍ مې ورسره راواخیسته، د کابل په نوي ښار کې شینواری کباب هاوس هم دا ډول کباب پخوي، خو هغه د عربي هغو په شان پاك او خوندور نه دي، دا چې مو وخوړل نو ډېر خوند یې راکړ او موړ هم شوم، بهرامي صیب وویل: ځه چې نور راواخلو، ما ویل یاره بس دی موړ شوم او نور شرم هم دی، هغه وویل: دلته شرم نه شته، دلته څومره چې خورې خوره یې، که لږ وخورې که ډېره پیسې یې همغې دي، راځه چې سمه ډوډۍ وخورو، بیا لاړو، بیا مې همدا عربي کباب راواخیست، بهرامي صیب وویل: راځه لږ وریجې هم راواخلو، لږ وریجې مو هم په قاب کې واچولې، کله چې پر مېز کېناستو، ما چې کله وریجو ته وکتل دومره اوږدې وې ما فکر وکړ چې دا ماهیچې دي، دې سره مې په لغمان کې د یو سړي یوه کیسه هم راپه یاد شوه: ((لغمان ته د ماهیچو ماشین نوی راغلی و، یو چا خپل مېلمه دوست ته ماهیچې پخې کړې وې، هغه چې ماهیچې خوړلې وې، نو تر اخره نه و پوه شوی چې ماهیچې دي که وریجې، نو خپل کوربه دوست ته یې ویلي وو، چې وریجې خو ښې وریجې وې، خو دا وو ایه چې تخم دې له کومه کړی و؟ چې زه یې هم اینده کې وکرم!)) بهرامي صیب ته مې وویل: دا خو د ماهیچو په شان اوږدې دي! هغه وویل: د دنیا تر ټولو ښې او اوږدې وریجې دلته راځي، تر ډوډۍ وروسته مو لږه تازه مېوه وخوړله او خدمتګار ته مو اشاره وکړه، هغه په قاب کې اینښی بل راوړ (۵۵۵) درهمه یې لیکلي وو، هغه مو ورکړل او په ټکسي

(c) ketabton.com: The Digital Library

کې ببرته خپل موقت استوګنځي ته لاړو، هلته چې لاړو نور نو د خوځېدو نه وو، بهرامي صیب په یوه خونه او زه په بله کې ویده شو، ښه د مزې خوب مو وکړ. تر خوبه وروسته مو پر ځان اوبه تېرې کړې، پر دې وخت د بهرامي صیب یو ایراني انډیوال ټلېفون وکړ، چې په لاندې پوړ کې درته منتظر یو، هلته چې لاړو، ایراني سره یې خپله مېرمن هم وه. دی خپله سپین ږیری و خو ښځه یې ډېره ځوانه ښکارېدله، مېرمن یې په جرمني کې اوسېدله او دی خپله زیاتره په دوبۍ، جرمني او نورو ځایونو کې پر تجارت بوخت و. خپله مېرمن یې موږ ته معرفي کړه او بهرامي صیب زه هغوی ته. دې ایراني غوښتل چې د ایران د حکومت هغه پیسې ترلاسه کړي، چې افغانستان ته دمرستې لپاره بېلې شوې دي. ده د نږدې (۶۰) ملیونو ډالره ادعا لرله، چې ما په افغانستان کې پانګه لګولې او یا یې لګوم، د ایران حکومت باید ماته ددې پیسو د انتقال جواز راکړي. ده په کابل کې د ځینو وزارتونو اسناد هم لرل، چې دده د پانګې تصدیق یې کاوه. ده بهرامي صیب سره په دې اړه خبرې کولې، خو ما پرې چندان سر ونه ګراوه، پر دې وخت بهرامي صیب او د ایراني مېرمن ددې هوټل په باب پر خبرو مصروف شول او ایرانی ما سره سم له لاسه پر سیاسي خبرو بوخت شو. اول خو یې دا رانه وپوښتل چې امریکایان څه وخت پر ایران حمله کوي؟ ما ویل نه یم خبر، ده ویل د ایران خلك خو نور له دې اخوندانو نه تر پوزې راغلي دي. ایرانی سخت دملایانو مخالف ښکارېده، ده وویل چې ایران په اقتصادي لحاظ دومره کمزوری شوی، چې یو داخلي انفجار ته نږدې دی، امریکایان ایران دې

(c) ketabton.com: The Digital Library

حالت ته رسوي، چې کله دوی یو ډز وکړي، نو په خپله له هرې خوا د خلکو بغاوتونه پورته شي، ددې ایراني په وینا د ملګرو ملتونو بندیزونو د ایران پر اقتصاد دومره ناوړه اغېز کړی، چې پر دې باندې یوازې اقتصاد پوهان او هغه څوک پوهېږي، چې تجارت کوي، دده په وینا هره ورځ ایران په سلګونو ملیونو ډالره زیان زغمي او دا ټول ددې اخوندانو له لاسه، ده وویل دا د (...زامن) داسې نسخه او ادرس خلکو ته ورکوي، چې هېڅوک ترې بېرته نه دي راغلي، چې صحیح دي او که غلط، خو لنډه دا چې له ایراني اخوندانو یې سخت سر وټکوه او ویې ویل چې د ایران خلك له لوږې مري، دوی افغانستان، لبنان، عراق او فلسطین کې خپلو ګوډاګیانو ته پیسې او وسلې ورلېږي، دی په دې هم ډېر په قهر و، چې ایراني اخوندانو یې تجارت ته سخته صدمه رسولې وه، خو له فکري پلوه هم د اخوندانو ځکه مخالف ښکارېده، چې دی یو ازاد طبیعته سړی و او کېدی شي ځوانۍ کې یې ښې شپې تېرې کړې وې، پر دې وخت یې ښځې وویل: راځئ ستاسې اپارتمان وګورو او که خوښ مې شو بیا به پرېکړه وکړم، زړه یې و چې مېړه سره یې مطرح کړي، چې دېته یې هم واخلي.

کله چې په لفت کې پورته کېدلو، نو بهرامي صیب ته مې وویل: ددې اغا او بي بي ترمنځ ډېر تفاوت نه دی؟ هغه وویل: دی وایي چې ښځه مې ده، خو کېدی شي انډیواله یې وي او هلته المان ته چې ځي کېدی شي دې سره اوسي، دی ډېرې پیسې لري، نو کېدی شي د پیسو په خاطر یې ورسره واده کړی وي. موږ ګرد

(c) ketabton.com: The Digital Library

سره اپارتمان ته وختلو، پخلنځی، صالون او نور اتاقونه یې ټول وکتل، خوښ یې شول، بهرامي صیب ورته وویل چې دا زما یو افغان تاجر ملګري دایمي اخیستی، کېدی شي تر یو ملیون ډالرو په لوړ قیمت یې اخیستی وي. د ایرانی مېرمنې خوښ شو ویې ویل " خیلی قشنګ است" لږه شېبه وروسته بېرته لاندې کښته شو، بهرامي صیب ورته د هوټل ځینې نورې برخې هم وروښودلې، پر دې وخت حاجي صیب عبیدالله خان د خپل دفتر یو کارکوونکی او یو ډرېور رالېږلي وو او موږ ته منتظر وو، د ماښام اوه نیمې بجې به وې. لږه شېبه وروسته مو له ایراني او له مېرمنې یې رخصت واخیست او د حاجي صیب عبیدالله موټروان او د دفتر کارکوونکي سره د ټاکلي موخه ځای پر لوري وخوځېدو. اته نیمې بجې به وې چې د دوبۍ ښار په زړه کې د هندیانو یو هوټل ته ورسېدو، حاجي صیب عبیدالله راته د هوټل په ریسپشن کې منتظر و، تر روغبړ وروسته دویم پوړ ته پورته شو، د موسیقۍ غږ راته، ما ویل حاجي صیب دلته خو خبرې نه شو کولای، موسیقي به مو ډېر په تنګ کړي، موږ باید له کم وخت څخه زیاته ګټه پورته کړو، هغه وویل: دا موسیقي ارامه ده سړی نه په تکلیفوي، ډوډۍ به وخورو بیا به لاندې ځای کې کېنو، خبرې به وکړو، د دوی په موسیقۍ کې هم وقفه راځي، خبرې به وکړو، موږ ته یې د موسیقۍ سټیج ته ورڅېرمه ځای ریزرف کړی و، هغه د چا خبره له سندرغاړې سره خوله په خوله وو، د سندرغاړي هندي جامې پر تن وې او تر څنګ یې د موسیقۍ نوره ډله او یوه هندوه پېغله هم ناسته وه، شاوخوا یې د

(c) ketabton.com: The Digital Library

هندي شاعرانو د شعرونو دېوانونه يو پر بل انبار ايښي وو، له سندرغاړي سره د شعرونو يوه ځانګړې کتابچه وه، چې غالباً دده دخوښې د بېلابېلو شاعرانو شعرونه به په کې وو، هغه د کتابچې له مخې شعرونه ويل (سندرې کولې يې) دوی نرېدې ټوله هندي کلاسيکه موسيقي غږوله، لکه د ځينو نورو په شان يې د سرې د غوږونو پردې نه شلولې، د ډېرو مشهورو هندي شاعرانو د شعرونو مشهورې سندرې يې ويلې، خو پېغلې هندوې، چې له څېرې ډېره ښکلې ښکارېده، هندي پنجابي جامې يې پر تن او په هندي ګانه پسوللې وه، فکر کوم د ښکلا په زور چلېدله، هغې هغه سندرې ويلې، چې مخکې تر مخکې د موسيقۍ په يوه اله کې خوندي شوې وې او دې به ورسره يوازې د خولې شونډې خوځولې او د نڅا حرکات به يې اجرا کول، ياني لبسنګ به يې کاوه، د ناستو خلکو اکثره پام نارينه سندرغاړي ته و، چې راساً يې له کتابچې څخه شعرونه انتخابول او سندرې يې ويلې، په ناستو خلکو کې اکثره بهرنيان وو، هنديان په کې ډېر کم ښکارېدل، يوازې همغه خلك هنديان ښکارېدل، چې د هوټل خدمتګاران ګڼل کېدل، نور اکثره اروپايان او نور نا مسلمان بهرنيان ښکارېدل، عربان هم په کې تر سترګو کېدل، څو عربې کورنۍ هم ورته راغلې وې، پر دوو مېزونو مې عربي کورنۍ وليدلې، چې هندي غذا يې خوړله او څو ځله يې مېرمنو، هندي سندرغاړي ته د سندرو فرمايش ورکړ، د ځوانانو په انډول دې هوټل کې د زړو او محسنو خلکو تګ راتګ زيات ښکارېده.

حاجي صيب عبيدالله سره د هوټل ډېرو خدمتګارانو پېژندل،

(c) ketabton.com: The Digital Library

داسې ښکارېدل، چې ده خپلو ډېرو سوداګرو اندېوالانو او نورو ملګرو ته همدلته ډوډۍ ورکړې او مېلمه پالنه يې کړې ده، حاجي صيب راته وويل: د خوراك لپاره څه غواړې؟ ما ويل: هندي ډوډۍ خوندوره ده په هند کې مې ډېره وخوړله، خو د اوبو په زور مې تېروله، ځکه چې دومره مرچ په کې اچوي چې سړی نه پوهېږي مرچ يې په کتغ کې اچولي او که کتغ يې په مرچو کې اچولی. ما ويل تاسو خپله يو څه انتخاب کړئ، خو ډېر زيات نه ځکه چې موږ غرمه دومره ډوډۍ خوړلې، چې نور نو په لاره نه شو تللای. حاجي صيب فرمايش ورکړ، هغوی څو ډوله هندي کباب، کړايي او نور خوراکي شيان راوړل، ما ويل اوبه هم ورسره راوړه چې د مرچو زور کم کړي، هندي پتيرې ډوډۍ بيا لابل خوند لري او که زموږ د لغمان بزګرانو ته يې کېږدې، نو کېدی شي دوه سوه ډوډۍ يې يو خوراك شي. هندي ډوډۍ دومره غټې نه دي، چې دلته يې خلك ګوري، زه او مېرمن مې (اريـن يـون) تېر کال هندوستان ته تللي وو، کله چې زما ملګري موږ ته هوټل ريزرف کړ، نو ماسپښين وو، وږي شوي وو، هغه وويل: ډوډۍ به راوغواړم، ددې ځای چکن کړايي (چرګ کړايي) مشهوره ده، هغه به راوغواړم، خو څو ډوډۍ ورسره راوغواړم؟ ما وويل: يوه يوه ډوډۍ، هغه وويل يوه کله بس کېږي، ما ويل موږ کور کې په دوو تنو نيمه نه خورو، نو دلته به څنګه تر يوې زياته وخورو؟ هغه چرګ کړايي راوغوښته او شپږ ډوډۍ يې هم راوغوښتې، کله چې مو ډوډۍ وليدله، هلته پوه شو، چې دا ډوډۍ نه ده بلکې مړۍ ده، البته د (ډوډۍ) او (مړۍ) ترمنځ د افغانستان په بېلابېلو

(c) ketabton.com: The Digital Library

سیمو کې توپیر شته؛ په لغمان کې (ډوډۍ) د وچې ډوډۍ یوې دانې ته وایي او هم په عامه مانا کارول کېږي (مړۍ) د وچې ډوډۍ د یوې دانې څو ومې برخې ته وایي، خو په ځینو نورو سیمو کې (مړۍ) د (ډوډۍ) په عامه مانا کاروي. نو هندي ډوډۍ د لغمانیانو په اصطلاح "مړۍ ګانې" دي نه ((ډوډۍ ګانې)) په هند کې بیا ځینې داسې ډوډۍ شته، چې یوازې یوه یا دوه مړۍ کېږي او ځینې نورې یې بیا لږ غټې دي، چې د غټ سړي دوه یا درې مړۍ کېږي، نو دا یادونه مې ځکه وکړه چې کله هم څوک هندوستان ته ځي او یا چا کره مېلمه وي، چې نهر پاتې نه شي.

تر ډوډۍ خوړلو وروسته مې حاجي صیب ته وویل: د خبرو لپاره به یو بل ارام ځای ته لاړ شو، څو شېبې وروسته لاندې منزل ته کښته شو، په یوه کونج کې د ناستې لپاره څوکۍ ایښې وې، د هوټل ریسپشن هم په همدې پوړ کې و، چای یې راوړ، بیا مو پر یو لړ سیاسي مسایلو بحث پیل کړ، په اوسني حکومت کې مو د بېلابېلو تنظیمونو په اړه خبرې وکړې، حاجي صیب عبیدالله هم د زړه وینې او ما هم د زړه غوښې وخوړې، حاجي صیب عبیدالله وویل: سره له دې چې جمهور رئیس حامد کرزی ښه سړی دی، پر افغانستان باندې یې زړه ډېر دردېږي، خو پر حکومت حاکم نه دی... موږ پر هغو ارقامو او واقعیتونو هم بحث وکړ، چې په اوسني حکومت کې څوک څومره دي، سره له دې چې ځینې کړۍ دا حکومت هم د پښتنو حکومت په نامه نوموي، خو حقیقت دادی چې په دې حکومت کې پښتانه دومره محروم دي، لکه فلسطنیان چې په خپل وطن کې د اسرائیلو تر بریدونو او ظلمونو

(c) ketabton.com: The Digital Library

لاندې دي. په دې حکومت کې د قومي وېش له مخې (۶،۶۶)
فیصده تاجك، ۲۵،۳ فیصده پښتانه، ۴،۳ فیصده هزاره او پاتې
نور قومونه دي، نوم په کې د پښتنو بد دی، خو امتیاز یې نور
اخلي، مسئولیت پښتنو ته راجع کېږي او نعمت یې نور اخلي، دا
ارقام د ټول دولت په کچه دي، په پوځ؛ د کورنیو چارو، دفاع
وزارتونو او ملي امنیت ریاست کې حال تر دې هم خراب دی. په
دې ارګانونو کې د تاجکانو عمومي شمېر نږدې (۷۱) فیصدو ته
رسېږي، خو له دې شمېر سره د هغوی د حقوقو مدعیان بیا
هم قانع نه دي او جمهور رئیس حامد کرزی، د " قوم ګرا" په نامه
تورنوي، جمهور رئیس، نو چې د دنیا څه امتیازونه لاس ته
ورغلي، د جمعیت، نظار شورا او شعیه ګوندونو په خولو کې یې
اچولي، خو هغوی یې بیا هم قانع نه کړل، پر دې مسایلو مو ډېر
بحث وکړ، خو په پای کې دې نتیجې ته ورسېدو، چې شکایت د
حل لاره نه ده، باید داسې یوه حل لاره وسنجول شي، چې اوسنی
حالت سمې خواته بوځي.
زموږ د دواړو په نظر د افغانستان د روان حکومت غټه ستونزه
له دوو مخالفو جبهو سره پر یوه وخت مخامېدل دي، له مخالفې
حکومتي جبهې او له بلې خوا مخالفې نا حکومتي جبهې سره. په
کار دي چې په حکومت کې حکومت مخالفه ډله نه وي، حکومت
باید یو واحد ټیم وي، که چېرې یوه مخالفه ډله په حکومت کې د
تحمل وړ وي، نو بله ډله هم باید له دې حالت نه ګټه واخلي.
زموږ په شان د یو شمېر نورو افغانانو تشویش دادی، چې یو
شمېر حکومت ضد حکومتي ډلې نه یوازې د حکومت مخالفې
دي، بلکې د افغانستان له ملي جوړښت، هویت او ځمکنۍ

(c) ketabton.com: The Digital Library

بشپړتیا سره هم مخالفې دي، نو که چېرې د حکومت نا حکومتي مخالفینو ته په حکومت کې د ګډون او یا هم د سولې عامه بهیر د تطبیق زمینه برابره شي، نو حکومت ضد او افغانستان ضد حکومتي ډله له خپل اوسني زیات واك و ځواك لوېږي او د افغانستان د تجزیې مخه نیول کېږي. زما شخصي نظر خو دا و، چې که چېرې د ګلبدین حکمتیار اسلامي حزب له حکومت سره یوځای شي د افغانستان په شمال کې د زیات مذهبي او قومي بیز له امله کولای شي د افغانستان د تجزیه غوښتونکو ناوړه هیلې له ناکامۍ سره مخ کړي، سره له دې چې زه شخصاً د حکمتیار او د هغه د اسلامي حزب له افکارو، تېرو او یا هم اوسنیو فعالیتونو سره موافق نه یم، خو که چېرې د افغانستان ملي ګټو ته پام کوو، نو سړی باید پر خپلو ذاتي غوښتنو او افکارو هم پښه کېږدي، ما څو ځله له جمهور رئیس حامدکرزي سره په دې اړه خبرې کړې وې او ویلې مو وو، چې زه په افغانستان کې د سولې د یوه عادلانه فورمول پلوی یم، یا دې هېڅ جنګي ډلې او د هغو مشرانو ته امتیاز نه ورکول کېږي او د محاکمې لاره دې ورته اواره شي او که چېرې د مصلحت خبره مطرح وي، نو بیا دې دا فورمول پر ټولو تطبیق شي، دا عادلانه نه ده، چې ځینې تنظیمونه او شخصیتونه چې یو ډول خصوصیت او ماهیت لري، یو دې د جنایت په تور تورن شي او بل ته دې د اتلولۍ او دولتي څوکیو امتیاز ورکړای شي، جمهور رئیس که څه هم زما له خبرو سره موافق و، خو لا ډېرې داسې ستونزې شته، چې د یوې واقعي سولې پر وړاندې پرتې دي. حاجي صیب عبیدالله هم ماته ورته نظر درلود، هغه د حکمتیار نږدې خپلوان

(c) ketabton.com: The Digital Library

دی؛ خوری یې دی، خو له سیاسي او نظریاتي پلوه د حکمتیار له نظریاتو څخه لرې دی، هغه یو ماډرن، دیموکرات او پراخ نظره سړی ښکاري او په دوبۍ کې خپل سوداګریز کاروبار لري، هغه وویل: زه سره له دې چې د حکمتیار له سیاسي نظریاتو سره موافق نه یم، د هر چا نظریات خپل دي، خو که موږ د افغانستان د خاورې د بشپړتیا غم کوو، نو اوسني حکومت ته په کار دي، چې له حکمتیار سره تفاهم ته ورسېږي، ځکه هغه ډلې چې د افغانستان د تجزیې او ورانۍ غوښتونکې دي، حکمتیار یې پر ایمان ښه پوهېږي، خو زه فکر کوم د اوسني حکومت مشرتوب ددې وس نه لري، چې له حکمتیار او طالبانو سره واقعي خبرې پیل کړي، ځکه هلته اساسي واك له نظار شورا سره دی. زما او د حاجي صیب عبیدالله خبرې ډېرې اوږدې شوې، خو نتیجه دا وه که هر څوك په افغانستان کې د سولې له بهیر سره رښتینې خواخوږي ولري، باید له ټولو ښکېلو غاړو سره د خبرو اترو لړۍ پیل کړي، افغانستان کې باید د یوې سیمې د خلکو او یوې ډلې نامشروع حاکمیت پای ته ورسېږي او هره ډله یا شخص د خپل کمیت او کفایت له مخې په حکومت کې خپله ونډه ولري. ما او حاجي صیب عبیدالله په دې هم خبرې وکړې، چې پر اوسني وخت یو قوي ملي او نړیوال پښتو ټلویزیوني چینل ته اړتیا ده، چې په افغانستان کې د وطن پلورونکو او نورو جنایتکارانو څېرې بربنډې او د ایران د کلتوري او مذهبي یرغل مخنیوی وکړي، ایران دا مهال په افغانستان کې په اصطلاح ازاده میډیا انحصار کړې او ګڼ شمېر چاپي او لیدنیو رسنیو ته پیسې ورکوي، هېڅ هېواد په افغانستان کې دومره پراخه فرهنګي، ژبنۍ او مذهبي

(c) ketabton.com: The Digital Library

مداخله نه کوي، لکه ایران یې چې ترسره کوي. حاجي عبیدالله د داسې یو ټلویزیون د جوړولو لپاره د هر اړخیزې مرستې ژمنه وکړه او ویې ویل چې نور افغان سوداګر به هم دې کار ته وهڅوم.

حاجي صیب سره مو خبرې ښه په خوند پای ته ورسېدې، بیا یې زه او بهرامي صیب تر هوټله پورې ورسولو، د حاجي صیب موټر هم له قیمتي موټرو څخه و، په لاره کې یې وویل: په دوبۍ کې د موټرو طلایي نمبرونه لکه (۱۱۱) او (۲۲۲) او نور یو رقمي نمبرونه ډېر قیمت وي، څو موده دمخه د یو موټر دا ډول یو نمبر په یو نیم ملیون ډالر وپلورل شو. حاجي صیب دا هم څرګنده کړه، چې په اماراتو کې نمبر پلیټونه د شخص په نامه دي، له یو موټره یې بل ته انتقالولای شي او پر بل چا یې هم پلورلای شي، د افغانستان په شان نه دي، چې نمبر پلېټ د موټر د انجن او نورو ځانګړتیاوو تابع وي.

د شپې نږدې ۱۲ بجې وې، چې خپل استوګن هوټل ته ورسېدو، بهرامي صیب له رسپشنست (هرکلیوال) څخه وغوښتل، د سهار پر ۴ بجو مو پاڅوي، چې هوایي ډګر ته لاړ شو. اتاق ته د ختلو پر مهال مې بهرامي صیب ته وویل: رایه مه وهه زه خپله د ساعت په شان یم، ټیک پر څلورو بجو به دې پاڅوم، تاکل شوې ده سهار وختي همدې اتاق ته یو بل مېلمه افغان سوداګر هم راشي، نو په همدې خاطر بهرامي صیب (هرکلیوال) ته وویل، چې هغه هم راځي، نو خیال ورته وکړه. کله چې اتاق ته ورسېدو، نور نو د حرکت نه وو، زه په یوه او بهرامي صیب په بله خونه کې پر ارام خوب ویده شو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د فرانکفورت پر لوري

د مارچ ۱۳مه نېټه وه، سهار له کوک شوي ساعت سره سم شل کم څلور بجې له خوبه پاڅېدلم، په تشناب کې مې پر ځان اوبه تېرې کړې او د ښاريانو په اصطلاح ځان مې (فريش) کړ، دريشي مې واغوستله او ځان مې منظم کړ، پر بهرامي صيب مې غږ وکړ، چې ځان تيار کړه. کمره مې راواخيسته او له همدې ۲۳تم پوړه مې د دوبۍ د رنګينې شپې ځينې تصويرونه واخيستل، بهرامي لا تشناب کې و، چې څلور بجې شوې، له لاندې رسپشنه ټلېفون راغی او د خبرتيا احوال يې راکړ، لږه شېبه وروسته افغان سوداګر هم ور بېرته کړ او له بهرامي صيب سره يې تر روغبړ وروسته ما سره هم ستړي مشي وکړل، بهرامي صيب موږ يو بل ته معرفي کړو. لس شل دقيقې به لا تېرې نه وې، چې ښاغلی افغان سوداګر په کابل کې د افغانستان د سوداګرو پر ورانديز پرتو ستونزو ته اشاره وکړه، هغه وويل: ((په کابل کې د جوزا د (۸) او د (سرينا) پېښې افغان او بهرني سوداګر ډېر اند ېښنمن کړل، له ما سره پخوا ګڼ شمېر بهرني سوداګر افغانستان ته لاړل او ټولو هيله لرله، چې افغانستان کې پانګه واچوي، خو اوس اکثره مايوسه دي، خدای دې افغانستان ته خير کړي...)) لږه شېبه مو نور هم ده سره سياسي- تجارتي بحث وکړ او بيا مو ورته وويل چې تاسو له کاناډا څخه راغلي ياست ستړي يې، تاسو دمه شئ، موږ به درڅخه رخصت شو، اجازه مو واخيسته، د هوټل مخې ته ټکسي تياره ولاړه وه، دقيقه په دقيقه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټکسي راځي، پنځه لس دقيقې وروسته ټکسي هوايي ډګر ته ورسولو، د لومړي ترمينل له لارې داخل شو، ګڼه ګوڼه دومره نه وه، زموږ بيکونه هم دومره درانه نه وو، تر لومړي چکه چې په وجود کې د يوې ستنې په کچه اوسپنه هم نه شي زغملای، تېر شو، يوې ولاړې ټليفوني غرفې ته ورته يوې غرفې ته ودرېدو، بهرامي صيب له ما څخه هغه ټکټ چې ما په کابل کې ترلاسه کړی و واخيست، دا ټکټ يوه سپينه پاڼه ده، چې د ټکټ عمومي نمبر او د شخص خط و سير په کې ليکل شوی، په دې غرفه کې يې زما د ټکټ نومره ووهله، اتومات زما ټکټ راولوېد، چې بشپړ نوم او د څوکۍ نومره په کې ليکل شوې وه، تر لږ ځنډ وروسته له دويم چک څخه هم تېر شو او ورپسې بيا د ترمينل هغې برخې ته لاړو، چې مسافرين ترې بهر وتل، هلته نږدې يو ساعت منتظر پاتې شو. اکثره بهرنيان وو، اروپايان په کې زيات ښکارېدل، پر څوکۍ کېناستو، ترڅنګ مو يوه مېرمنه، چې دوه درې غوټې ورسره وې، هم کېناسته، په درې يې خبرې پيل کړې، ماته يې وويل: ستا څېره راته اشنا ده! چېرته مې ليدلی يې؟ ما ويل کېدی شي، ويې ويل: وظيفه دې، ما ويل په کابل پوهنتون کې استاد يم او د ملي امنيت شورا دفتر کې هم کار کوم، دې وويل: په دې دفتر کې زما يو خپلوان هم دی، نوم يې واخيست، ما وپېژنده، ما ويل اوس لکه چې بهر ته تللی دی، توربخنه جګ قدې مېرمن وه، بهرامي ورسره خبرې شروع کړې، بهرامي لکه چې په پيل کې مې يادونه وکړه، له ښځو سره د خبرو او جذب خاص مهارت لري، د دوی مرکه ګرمه شوه، شجره يې سره وکښله، دا مېرمن په هامبورګ کې اوسېدله، د څو ماشومانو مور

(c) ketabton.com: The Digital Library

وه، څو کاله دمخه له کابل پوهنتون څخه فارغه او بیا جرمني ته راغلې وه، اوس په جرمني کې اوسېدله، نیمچه کابلۍ – مزارۍ وه، بهرامي یې کابل ته د راتګ او ژوند د نورې شجرې پوښتنه هم وکړه، هغې وویل: مور مې وفات شوې وه، نو ځکه کابل ته راغلم، پروسږ کال مې ماشومان هم راسره راغلي وو، خو په تنګ او مریضان شول، نو ځکه ډېر ژر بېرته لاړو.

بهرامي صیب یې د مور پر وفات داسې ژور خفګان ښکاره کړ، لکه د ډېرو نږدې خپلوانو په څېر. دوی پر خبرو مصروف وو، ما پر قدم وهلو پیل وکړ، ښایسته شپېږ وخت نور هم تېر شو، چې د الوتنې شېبې راورسېدې. الوتکې ته د ختو پر مهال بهرامي صیب له دې مېرمنې سره د غوټو په انتقال کې مرسته وکړه، تر وروستي چک وروسته الوتکې ته د ختو پرمهال مېرمنې له بهرامي څخه هیله وکړه، چې که څوکۍ نمبر یې له مورږ سره نږدې شي،دې وویل: پنځه شپږ ساعته ډېر مزل دی، زړه مې تنګېږي، بهرامي ورته وویل چې دا اسانه خبره ده، څوکۍ به دې چا سره بدله کړم.

کله چې مورږ پر خپلو څوکیو کېناستو، زه د ښیښې خواته بهرامي صیب مې ترڅنګ د منځ څوکۍ کې کېناست او بیکونه مو پاس په اصطلاح د الوتکې ټول بکس کې کېښودل، پر دې وخت د بهرامي صیب ترڅنګ څوکۍ والا شخص هم راورسېد، هغه ته یې سم له لاسه وویل: هیله ده څوکۍ دې له هغې مېرمنې سره بدله کړې، هغه لکه همدې خبرې ته چې منتظر وي، بې له کوم سوچ او چورته یې قبوله کړه، بهرامي صیب دا مېرمن راوستله او ترڅنګ یې کېنوله، ښځه ډېره خوشاله شوله، بیا دواړو ته د شجرې د

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوږدولو او خبرو د تفصيل لپاره ډېر وخت په لاس ورغی، دوی خپل مجلس کاوه، الوتکې خپل مزل، تر يو څه مزله وروسته پر ما خوب راغی، زما يو عادت دادی، چې په موټر او الوتکه کې رابانديې ښه خوب راځي، تر ستړيا وروسته لږه شېبه خوب، بيا ستړيا او بيا خوب، دې کار زه ددې جوګه کړی يم، چې له کومې ستونزې پرته اوږده مزلونه وکړم. دوه وخته ډوډۍ او کله کله د الوتکې حرکتونو د خوب څپې راماتې کړې، هڅه مې وکړه چې تر ښيښې لاندې څه ووينم، خو څه نه ښکارېدل، زه کوښښ کوم په سفرونو کې لاندې ځمکې او ساحې ووينم او په دې ډول د هغې طبيعي او مصنوعي ښکلا او د خلکو کار او زيار معلوم کړم. يوې ساحې ته ورسېدم، د الوتکې لاربښود ترکيې هېواد ساحه ښودله، لاندې ځمکه لږ لږ ښکارېدله، د جګو غرو لړۍ، ابادۍ، د غرونو ترمنځ د سړکونو او تمدن نښې په کې ښکارېدلې، تر يو څه مزله وروسته ډېره شنه ساحه را څرګنده شوه، د کوم اروپايي هېواد برخه به وه، لاندې تکه شنه بخملي ځمکه او له پاسه د ورېځو پاغونډې، ځای نيم به د ورېځو له لاسه لاندې ځمکه نه ښکارېده، خو وروسته به بيا شنه ځمکه ښکاره شوه، الوتکې ورو ورو خپله ارتفاع کموله، څومره چې ارتفاع کمېدله د ځمکې د ليد ساحه زياتېدله، دشنو نښترو ګڼ ځنګلونه، د برېښنا ستنو او سړکونو غاړه غړۍ او ترڅنګ يې د اورګاډو غځېدلې لارې راڅرګند شول، له الوتکې څخه اټکل کېدلای شو چې خلکو پر لاندې ځمکې څومره کار کړی دی، الوتکه د فرانکفورت نړيوال هوايي ډګر پورې د ټيټېدو په حال کې شوه، د اماراتو ايرلاين الوتکې مسافرو ته د کمر بند تړلو او د ناستې خبر

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورکړ، لس پنځه دقیقې وروسته الوتکه د ځمکې پر مخ کېناسته، د معمول په شان نوی باران شوی و، ځمکه پاکه او ښویه وه او د ځغاستې لیکه هم پاکه او سوتره وه. الوتکه خپل ټاکلي ځای ته ورسېده، مسافر په نوبت له الوتکې کښته شول. له یوه چکه تېر شو، د دخولي وېزې ځای ته ورسېدو، تر هغه دمخه پولیس ولاړ وو، یو یو مسافر یې له نظره تېراوه، غنم رنګو او تور وېښتانو ته یې ډېر کتل، تر ما دمخه خو یو ږیرور، چې غالباً مسلمان به و، سم له واره یې ودراوه او پاسپورټ یې ورته چک کړ، زه چې ورننوېدې شوم، نو د نورو مسافرو له منځه یې ماته اشاره وکړه، زه که څه هم په دریشي کې وم، ږیره مې هم نه وه، خو د څېرې او وېښتانو له امله دوی ته پردی ښکارېدم، پاسپورټ یې زما څو ځله واړوه را واړوه، عکس ته یې ځیر ځیر وکتل، خو دا چې زه دوه ځله دمخه هم جرمني ته تللی وم او په پاسپورټ کې مې زړې وېزې هم وې، نو د پولیس چک لږ سست شو، زه خو ځکه په ارام زړه ولاړ وم، چې په رسمي وېزه تللم، نو ځکه مې په اوړو کې شګه نه وه، بهرامي صیب ورته رانږدې شو، پولیس ته یې وویل چې زما مېلمه دی، بهرامي صیب خو هسې هم پاو بالا جرمني ځکه دی، چې خپله هم په ښه پخه جرمني خبرې کوي، د هغه هېواد پاسپورټ هم لري او مېرمن یې هم جرمنۍ ده، پولیس بېرته زما پاسپورټ راکړ او ویې ویل: مهرباني وکړئ! د دخولي وېزې دروازو لیکو ته مو ځانونه برابر کړل، د وېزې دوه غرفې یا لارې وې، یوه د بهرنیانو لپاره، یوه هم د جرمنیانو لپاره، د بهرنۍ دروازې په لیکه کې ودرېدو، بهرامي صیب دې بلې کورنۍ لیکې ته لاړ، د کورنیو هغو کار ژر خلاص شو، موږ یو

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوه دقيقې معطل شو، بهرامي صيب دې دروازې ته ځان راورساوه، ما خپل پاسپورټ د وېزې ښځينه مامورې ته تسليم کړ، ډېر ژر يې ټاپه کړ، بهرامي صيب بيا ورته وويل: زما مېلمه دى، ښځې يوه خوله خندا وکړه او همداسې له دروازې ووتلو.
فرانکفورت هوايي ډګر نه يوازې د المان، بلکې د نړۍ له ډېرو لوکسو هوايي ډګرونو څخه دى، چې نږدې په هره دقيقه کې پرې يوه الوتکه کوزېږي، کله چې څوک سهار يا مازيګر د فرانکفورت د هوايي ډګر فضا ته ګوري، نو الوتکې داسې لين راروانې وي، لکه د زانهو کتارونه او يا هم لکه په لوى سړک چې موټر تر يوې ټاکلې فاصلې وروسته په منظم ډول راروان وي، دلته هم په هوا کې تر يوې کمې فاصلې وروسته الوتکې يوه پر بلې پسې راروانې وي.
دې هوايي ډګر کې د ترانسپورټ او ژوند نورې ټولې اسانتياوې په پام کې نيول شوي دي. تر ځمکې لاندې څو پوړيز پارکينګونه او په دويم او درېيم پوړ کې د اتومات اورګاډي ليکه، د هوايي ډګر مهم ضرورتونه پوره کوي، دا برېښنايي ګاډى په اتومات ډول له ډېر پرته چلېږي او د لومړي او دويم ترمينل ترمنځ تګ راتګ کوي.
اوس لاهم پرې کار روان دى. هوايي ډګر لکه د المان د نورو ودانيو په شان داسې يو نازک پولادي رنګ او بڼه لري، چې د باران پر وړاندې مقاومت لري او د سړي زړه نه وهي، د ډهلي، اسلام اباد او کراچۍ هوايي ډګرونو غوندې نه دى، چې بېلابېل او تېز رنګونه يې د سړي ذهن ستړى کړي، دا يو ارام رنګ دى. څو شېبې هلته پر يوې څوکۍ کېناستو، هغه افغان مېرمنه چې شېبه دمخه يې له موږه خداى پاماني اخيستې وه، بېرته زموږ څنګ ته راغله او

(c) ketabton.com: The Digital Library

بهرامي صيب ته يې وويل: له ما خو لاره غلطه شوې ده. بهرامي صيب ورسره مرسته وکړه، ورسره لاړ، ماته موقع په لاس راغله، د بهرامي صيب له لاسي ټلېفون څخه مې غريب صيب (محمد عاشق غريب) ته، چې زموږ ډېر پخواني ملګری او د سختو ورځو يار دی، ټلېفون وکړ، هغه ته چې انځورصيب لا دمخه له کابله زنګ وهلی و، موږ ته منتظر او تيار پر ماشه سپور و، په ټلېفون کې مې ورسره روغبړ وکړ، هغه وويل: زه همدا څو دقيقې وروسته دررسېږم، يو وړوکی سوزکي ته ورته موټر راسره دی. دا موټر د غريب د لور (مينې) وړوکی موټر و، چې هغه په کې خپل پوهنتون ته تلله، څو شېبې وروسته بهرامي صيب راغی، ما ورسره ټوکه وکړه، چې دې مېرمنې سره خو دې ډېرې منډې ووهلې څه (کوچ) دې ترې حاصل کړل که نه؟ هغه په خندا شو او يو ډز يې راته په سينه کې راکړ: ای زهر خوره، ډېر وران يې.

بهرامي صيب وويل: اوس به ريل ګاډي کې ځو او له هغه ځايه به موټر کې خپل کور ته ځو، شپه به ما سره کوې، بيا به نور اندېوالان خبروو. ما وويل: نه شپه تا سره نه کوم، ته هم ښه ستړی يې، د ډېر ځنډ مسافر يې، ته به نن خپل کور ته لاړ شې، ماشومان به دې درته په طمع وي او ((شريعت)) به تطبيق کړې، د شريعت پر مانا بهرامي پوهېده، بيا يې په سينه کې يو ډز راکړ، ډېر وران يې ډېر زهر خور يې. ما ويل غريب صيب ته مې ټلېفون کړی، هغه راځي، زه به هغه سره لاړ شم، هغه وويل نه غريب دې پيدا کړ؟ ما ويل هو! ده بيا ويل: ډېر وران يې څنګه دې پيدا کړ؟ ما ويل دغه ستا په ټلېفون مې ورته زنګ وواهه، ده بيا وويل ته راکړه نمبر يې، ما ويل ستا ټلېفون کې

(c) ketabton.com: The Digital Library

شته، هغه بیا غریب صیب ته زنګ وواهه، تر ستړي مشي وروسته هغه ورته وویل: زه در روان یم، بهرامي صیب ورته ځای وښود چې دغه ځای کې به ودرېږي (۱۵مه) دروازه. بیا زه او بهرامي صیب دویم پوړ ته پورته شو، اورګاډی راغی، په کې کېناستو، تر څلور پنځه دقیقو مزله وروسته، همغه ټاکلي ځای ته ورسېدو او له میدانه بهر شو. کوم ځای چې غریب صیب موږ ته ښودلی و، هلته ودرېدو، خو د غریب صیب پته نه وه. غریب صیب نو په فرانکفورت او په تېره بیا هوایي ډګر کې دومره بلد دی، چې د چا خبره د میدان مامورین به هم دومره نه وي بلد، ده تقریباً دیارلس کاله له داسې یوې کمپنۍ سره، چې مشر یې یو افغان پانګوال و، کار کړی او د هغو کارګرانو مشري یې کوله یا منیجر و، چې د فرانکفورت د هوایي ډګر او په فرانکفورت کې د ځینو خاصو هوټلونو خدماتي چارې یې پرمخوړلې، د غریب تخلص غریب دی، خو په مانا کې مقدم دی تر هر چا، نو ډېرو کاریګرو، چې اکثره یې افغانان وو، دده تر لارښوونې لاندې کار کاوه، خو پر دې وروستیو وختونو یې د افغاني غیرت جام ډک شوی و او په نه خبره یې د کمپنۍ مشر سره خبره تاوه کړې وه، مخکې تر دې چې هغه ورته د کار د پرېښودلو ووایي، ده خپله ورته دنده ورپرېښې یې او څادر یې پر اوږه کړی و، نو دې ورځو کې دی ښه د مزې وزګار و او ماغوندې د فکر او اندېښنې مېلمه یې په پیسو رانیوه، څو شېبې هلته ولاړ وو، بیا مو ورسره په ټلېفون خبرې وکړې، د موټر رنګ او نښانې یې چې وویل، نو پیدا مو کړ، یو کوچنی موټر لکه د اورلګېدو د قوطي په شان، یوازې د موټروان ترڅنګ یو تن او

(c) ketabton.com: The Digital Library

یونیم تن هم شاته ځایېدلای شو، تر اخلاصمند روغبړ وروسته مې غریب صیب ته وویل: دا دې له کومه کړی دا خو دې له موزیم څخه سمپل نه دی راوړی؟ هغه په خندا شو ویې ویل: دا موټر یې د لور (مینې) دی د ا موټر دلته ډېر عام دي، اکثره محصلین همدا موټر کاروي، زه خو اوس وزګار یم، هغه د کمپنۍ موټر مې هم ورتسلیم کړ. تېر کال چې زه جرمني ته د یو سیمینار لپاره تللی وم، نو غریب صیب یو ډېر ګړندی موټر درلود، له (فرانکفورت) څخه تر (ګارمیش) پورې تقریباً اووه-اووه نیم سوه کیلو متره مزل یې ما پسې وکړ، انځور صیب، ډاکتر شېرولي او نجیب احمدزی هم ورسره ملګري وو، هلته راغلل، زه او زما بل د سفر ملګری نجیب طهماس یې، چې په امنیت شورا دفتر کې د بهرنیو چارو رئیس دی، له ځان سره بوتللو، بیا مو نږدې اته سوه کیلو متره مزل په شپه کې وواهه، ډرېوري خپله غریب صیب کوله، داسې د خوند چکر مو وواهه، چې حال د ویلو لایق نه دی، په لاره کې مو د سیاسي، ټولنیزو او ادبي مسایلو په باب تاوده بحثونه وکړل، په زړه کې مو هېڅ خبرې پرېښنبودې. هغه د چکر لپاره ښه مناسب موټر و، شاته ټول بکس کې یې ډېر شیان ځایېدل، ښه نوی او کاري موټر و، د ډرېور ترڅنګ یو او شاته درې کسان ځایېدل، خو زه (یون)، ډاکتر شېرولي، نجیب احمدزی او طهماس د جرمني د قانون خلاف (څلور کسان) شاته کېناستو، ما هغه وخت هم هغوی سره یوه ټوکه وکړه، چې افغانستان کې هسې هم دروند سړی نه چلېږي، زه په نیم حساب یم، که ترافیک راغلل جریمه کولو یې، نو هر سړی دې د خپل وزن مطابق جریمه ورکوي، هغوی ټولو وخندل، خو هغه وخت

(c) ketabton.com: The Digital Library

موږ دوه ورځې او دوه شپې په هغه موټر کې وګرځېدلو، ترافیک راباندې برابر نه شول.

دا ځل چې مې د غریب صیب دې موټر ته وکتل، نو د غریبۍ بوی ترې راغی، ما غریب صیب ته وویل: څنګه چل دی؟ موټر کې دې د غریبۍ څرک لګېږي! هغه وویل: ما خو درته وویل، چې دا موټر د (میني) دی. هغه په کې پوهنتون ته ځي او د کور لپاره سودا مودا هم راوړي، بس د کور مشکلات پرې حلوو.

غریب صیب دمګړۍ د کابل انډیوالانو، انځور صیب، باوري صیب، ډاکتر مخان شینواری او نورو پوښتنه وکړه، ما ویل ټول ښه دي، له مېلمستیاوو هېڅ نه وزګارېږي. پر دې وخت بهرامي صیب غریب صیب ته وویل: ما د موټر تمځي ته بوځه، زه درڅخه کور ته ځم، غریب صیب ورته ست وکړ، خو ما ورته وویل: دی پرېږده چې ((شریعت تطبیق کړي)) غریب هم د شریعت پر مانا پوهېده، ویل یې ((ځه نو چې دی عمومي حمام ته هور اچوي)) نو بیا یې تر خپل کوره رسوم. عمومي حمام ته اور اچول هم یوه کیسه لري، چې که وخت یې راشي بیا به یې بیان کړم. بهرامي صیب که څه هم ټینګار وکړ، چې زه خپله ځم، خو غریب صیب پر موټر خپله پښنه کېکاږله، د بهرامي صیب کور نږدې اتیا کیلو متره لرې و، غریب په یو سلو شلو کې روان و، څه کم ساعت مزل یې وکړ، خو موږ دومره په ګپ شپ کې مصروف وو، چې ګرد سره بېخي پوه نه شو، چې څنګه او چېرته روان یو. دې کې د بهرامي صیب کور ته ورسېدو، د بهرامي صیب او د هغه د خسر کور په یوه کوڅه کې و، لومړی یې د خسر کور ته لاړ، چې د خپلې مېرمنې او زوی پوښتنه وکړي، خسر یې

(c) ketabton.com: The Digital Library

راووت، بهرامي صيب موږ ورته معرفي کړو، سپين ږيرى جرمنى د شاتو او ګلانو شوقي سړى و، موږ سره تر روغبړ وروسته يې ست وکړ، موږ ويل ځو، ويې ويل خير لږه شېبه صبر وکړئ، کور ته ننووت، دده د خپلو روزل شويو مچيو دوه بوتله شات يې راوړل، غريب صيب ته يې ورکړل، چې دا زما له خوا ستاسو د ماشومانو لپاره دي، د مننې ترڅنګ مو ترې خداى پاماني هم واخيسته، د بهرامي صيب کور د کوڅې بل سر کې و، هغه ته لاړو، د بهرامي صيب په ډېر ښکلي ټينګار د هغه کور ته ورپورته شو، دوه پوړيزه ودانۍ وه، مېرمن يې وظيفه کې وه، خو کوچنى زوى يې، چې (۸-۱۰) کلن به و، په کور کې و، ور يې موږ ته ښېرته کړ، بهرامي صيب خپل زوى په غېږ کې ونيو، ښکل يې کړ، پلرنۍ مينه يې پرې ماته کړه، خو زوى يې هغسې نه و لکه د افغانستان ماشومانو په څېر، چې له مور او پلاره ګرد تاوېږي. زوى يې موږ ته لومړى خپله پيشو وښودله، چې يوه درې پوړيزه اوسپنيزه زانګو يې ورته جوړه کړې وه او په هر پوړ کې يې ورته نرم ځاى جوړ کړى و، په وروستي پوړ کې پيشو لکه د کور د مېرمن په شان ناسته وه، بيا بهرامي صيب موږ ته د خپل کور بېلابېلې خونې او وړوکى کتابتون را وښود او د تازه مېوې جوس يې راوړ، هوا يخه وه، نو ځکه جوس د چاى په شان خوند نه کاوه، څو شېبې بهرامي صيب سره کېناستو زوى يې له پلاره اجازه واخيسته او پورته لاړ، زه او غريب صيب د غريب صيب د کور پر لورې رهي شو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د غریب صیب د کور پر لوري: تر نږدې یوه ساعت مزله وروسته هېڅ پوه نه شو، چې د غریب صیب کور ته څنګه ورسېدو، په سفر کې چې د طبعې یاران وي او د سیاسي داستان یوه لړۍ شروع کړې، نو پر مزله نه پوهېږې. غریب صیب لا مخکې تر مخکې کور ته خبر ورکړی و، دی د فرانکفورت په مربوطاتو کې و، په یوه درې پوړیز کور کې اوسېده، په دې سیمه کې اکثره کورونه دوه پوړیز وو، داسې ښکارېده، چې نوي نه دي جوړ شوي او کېدی شي پنځوس شپېته کاله پرې تېر شوي وي، خو داسې هم نه لکه د انځور صیب کور، چې په تاریخي ابداتو کې حساب شوی او تر سلو کلونو زیات عمر یې خوړلی دی. په جرمني کې هره ودانۍ چې سل کاله پرې واوړي، په تاریخي اثارو کې شمېرل کېږي، ښاروالي نه یوازې هغه نه ورانوي، بلکې د ساتنې او پالنې لپاره یې لګښت هم ورکوي. غریب صیب هم لکه د نورو ګڼو افغانانو په څېر په کرايي کور کې ژوند تېروي، که څه هم د کور کرایه یې لوړه ده، خو دده د استوګنې اړتیاوې یې پوره کړې دي، غریب صیب د میاشتې (دولس سوه) یورو کرایه ورکوي، چې دا د افغانستان په انډول لوړه کرایه ده، جرمني کې ډېر افغانان له لوړې کرایه سر ټکوي، افغانستان کې هم هغه مامورین چې په کرایه

(c) ketabton.com: The Digital Library

کورونو کې ناست دي، همدا فریاد کوي، چې د معاش میاشت ژر نه رارسېږي، خو د کرایې هغه ژر ژر راځي. په جرمنی کې افغانان چې څه پیسې ګټي، هغه ترې بیا څه په کور کرایه یا هم بریښنا لګښت، څه ترې په بیمه کې او نورې په نورو ډول ډول ټکسونو کې لاړې شي، د میاشتې په پای کې ورته یوه ټنګه هم پاتې نه وي، په افغانستان کې بیا ځینې خلک داسې فکر کوي، چې اروپا کې ځوړندې ډوډۍ دي بس خوره او څښه حساب مه منه، خو په اروپا کې بیا یوه اصطلاح غوندې ده، چې: ((دلته پیسه د فیل تر پښې لاندې ده.)) یانې یو انسان باید څومره زور ولري، چې د فیل پښه پورته کړي او پیسه ترې راجګه کړي، هلته خو کار هم د افغانستان په شان ازاد نه دی، له دې ځایه چې د متوسط عمر یو افغان هلته لاړ شي، تر څو چې ژبه زده کوي او د قانوني کار لیسانس ترلاسه کوي، په خوله کې به یې یو غاښ پاتې نه وي.

غریب صیب کره ورسېدو، مېلمستون کې کېناستو، ورینډار، (سمین) د غریب صیب زامن او لوڼې ټول سترې مشي ته راغلل، د کابل د ټولو دوستانو او زموږ د کورنۍ د حال او احوال پوښتنه یې وکړه، په تېره بیا زما د مېرمنې (ارین یون) تپوس یې وکړ، ویل یې مرکې یې په راډیوګانو او ټلویزیونونو کې اورو، ډېر پرې خوشالېږو او وایو دخدای شکر دی داسې څوک شته، چې زموږ د پښتنو غم ورسره دی، خو کاشکې هغوی دې هم راوستې وای اوس خو ژمی دی، پارلمان هم رخصت دی، ما ویل موږ دواړه یوځای سفر نه شو کولای، یو باید کور کې یو او یو بهر کې، ماشومان مو یوازې دي، هغوی کېدی شي بیا په خپل رسمي سفر راشي، چې دلته راغلل،

(c) ketabton.com: The Digital Library

ضرور به ستاسې پوښتنې ته راځي. څو شېبې وروسته چاى راوړل شو، وطني چارمغز، کشمش او د کابل نوره وچه مېوه ورسره مله وو، چاى مو وڅښه دمه مو ډېره راسته شوه، مخامخ د لرګي يوه الماری وه، ډېره ښکلې عيناً لکه له وطني لرګي څخه چې جوړه وي، خو ډېره ډبله هم ښکارېدله، د کور انتيک شيان او نور لوښي په کې له ورايه ښکارېدل، ښي لاس کې ټلويزيون ايښی و، کله چې يې ټلويزيون چالان کړ، نو اريانا ټلويزيون په کې بل شو، غريب صيب وويل: دلته اوس يوازې همدا اريانا نړيوال چينل نيسي، ملي ټلويزيون او نور لاتراوسه نه دي پيل شوي، خو داسې اوازه ده، چې ملي ټلويزيون به هم ژر پيل شي، د اريانا ټلويزيون په ليدو سره طبعاً د وطن يو څه مينه ماتېږي، خو په اريانا نړيوال چينل کې زياتره خبرونه د بيات صيب د مرستو په باب وو، البته نور خبرونه هم په کې وو، خو ددې خبرونو سپېروني يو څه زيات و. غريب صيب وويل: اريانا ټلويزيون دلته ډېر ليدونکي لري خو زياتره پروګرامونه يې په فارسي ژبه دي، ما ويل هلته خو يې په خپرونو کې د پښتو او دري ژبو که توازن نه وي، نو تناسب خو يې تر يوه حده ساتلی، خو غريب صيب وويل چې موږ هم همدا هيله لرله، چې دلته به هم همغه شان وکړي، خو دلته داسې نه ده، د دوی نړيوال چينل له داخلي چينل سره توپير لري، نړيوال چينل ته همغه مطالب را اخلي، چې اکثره په دري ژبه وي، بيات دلته په افغانانو کې ښه نوم ګټلی دی، خو که دلته پښتانه دا احساس کړي، چې دی هم لکه د نورو په شان د تعصب پر مرض ککړ دی، نو بيا کېدی شي پښتانه ورته په هغه درنه سترګه ونه ګوري، لکه اوس چې يې

(c) ketabton.com: The Digital Library

درناوی کوي. څو شپې لا په دې خبرو کې وو، چې له کولن څخه د غریب صیب ټلیفون ته د حاجي صیب فضل الرحمن ټلیفون راغی، تر روغبړ وروسته یې زما پوښتنه وکړه، غریب صیب ورته وویل: دادی خبرې ورسره وکړه، حاجي صیب سره مې ستړې مشې وکړل او د کور د ټولو غړو وړو پوښتنه مې وکړه او هغه هم زما د کورنۍ او په کابل کې د ټولو دوستانو هر یو پوښتنه وکړه، راته یې وویل: موږ خو دا دوه ورځې کېږي درته په تمه یو، تشویش مو شو چې ولې رامعلوم نه شوئ، ما وویل: دوه ورځې په دوبۍ کې پاتې شو او دا دی نن ماسپښین قضا راغلو، حاجي صیب وویل: شېرولي دې متواتره پوښتنه کوي، هغه اوس په دنده دی (روغتون) کې نوکري دی، ماته یې وویل چې هر وخت دوی راورسېدل ماته به خبر راکړې، دا دی زه اوس ورته ټلیفون کوم، ما وویل: اوس ورته تکلیف مه ورکوه، سبا ته به سره وګورو، حاجي صیب وویل: سبا ضرور غونډې ته راشئ، ټول تاسو نه خبر شوي، ډېر به درته خوشاله شي، ټول درته منتظر دي، شېرعلي خان، عبدالولي او نور ټول دې پوښتنه کوي. حاجي صیب فضل الرحمن د کونړ له مطرحو سیاسي، قومي او ټولنیزو شخصیتونو څخه دی، د ځمکې، جایداد، فکر او نظر خاوند دی، نږدې شل کاله کېږي، چې زه ورسره انډیوالي او ملګرتیا لرم، شېرولي په خوشال خان لیسه کې زما ټولګیوال و، د یوه اتاق او یوه ټولګي ملګري وو، درس یې کم وایه، خو لیاقت یې زیات و، لیک یې ډېر ښایسته و، په خوشال خان لیسه کې یې شعرونه هم لیکل، خو بیا چې کله طب پوهنځي ته لاړ، نو شاعري یې پرېښوده، په خوشال لیسه کې به مو کله کله

(c) ketabton.com: The Digital Library

په ټولګي کې مشاعره کوله، ده به د مشاعرې د دود پر خلاف، کله چې شعر وایه، نو ددې پرځای چې موږ ورته ووایو: بیا یې ووایه، ده به په خپله ویل چې بیا یې ووایم؟ موږ ویلې نه اول ځل دې مزه نه وه ته یې لابیا وایې او کله چې به موږ ورته وویل چې یو ځل بیا یې ووایه، نو ده به ویل: ولې مو اول غوږ نه ایښوده، چې اوس یې بیا رابانده یې وایئ، نو په دې ډول به مشاعرې طنزي بڼه غوره کړه، شېرولي نو زما داسې ملګری و، چې د ملګرتوب ډېر رازونه مو ورسره شریک وو، ښه مې په یاد دي یوولسم ټولګي کې وو، دی هغه مهال پر هغه چا مین و، چې اوس یې د ژوند ملګرې ده او نږدې خپلوانه یې وه او ډېر ارمان به یې ورپسې کاوه، ویل به یې یاره چې دا کار وشي، نو څومره خوند به وکړي، ما ویل کېږي وارخطا کېږه مه، تراوسه لاکوچنی یې ډېر وخت درته پاتې دی، نو کله چې به ښار ته ووتو، چکر به مو واهه نو ده به د مینې ځانګړې ترمینالوژي کاروله، ده به ویل یوه مینه ده، چې هغه ډېره پاکه وي او یوه یارانه ده، په یارانه کې خو هر څه روا دي، خو په مینه کې نه! ولې نه دې دي اورېدلي چې په یارانه کې بنګړي ماتېږي، دا نو د ځوانۍ د وختونو شېبې وې اوس چې یې سړی یادوي ځان ته یې خندا راشي، لکه په یوه خلا او خوب کې چې روان وي. حاجي صیب بیا راته وویل: سباته ګورئ پر خپل وخت راشئ، چې د (کونړ سیند) مشاعره ده. ما وویل: ضرور به درځو، څو شېبې لاوتې نه وې، چې شېرولي هم ټلیفون وکړ، تر روغبړ وروسته یې راته وویل : سره له دې چې ما دنده نوې پیداکړې، خو بیا هم د دندې دومره کیسه کې نه یم، زه هوایي ډګر ته درتلم، خو چې خبر شوم غریب صیب

(c) ketabton.com: The Digital Library

درپسې ورځي، نو ما ویل څه هغه هلته هم نږدې دی او هم ښه بلد، نو درنغلم او بل دې نوې دندې والاته به هم ډېر بې مسولیته ښکاره نه شم، نن شپه نوکري یم، سهار وختي کور ته ځم، سبا موږ ټول درته په طمع یو، چې پر خپل وخت راشې. غریب صیب ته پوره ادرس معلوم دی، ما ویل سمه ده درځو، ټوکه مې ورسره وکړه، چې له کونړ سیند نه مو هلته څه خیر لیدلی، چې اوس یې لادلته هم یادوئ، هغه بیا ویل د لغمان تر سینده خو ښه دی، نور یې څه کوې؟ دا مشاعره د کونړ د ځوانانو په نوبت جوړه شوې، چې دلته یوه ځانګړې کلتوري ټولنه لري، ما وویل ډېره ښه ده درځو. د خان ولي او عبدالولي پوښتنه مې وکړه، دا دده کشري ورونه دي خو په فرهنګي، اجتماعي او ملي مسایلو کې خورا فعال او د اور بڅري دي، ده ویل خان ولي فرانسې ته تللی د ستاژ پړاو یې دی او عبدالولي همدلته دی.

کله چې د شېرولي ټلېفون خلاص شو، نو څو شېبې وروسته ډوډۍ هم تیاره شوه، ډوډۍ لپاره دسترخوان وغوړېده، له کوچ څخه پر ځمکه کېناستو، پر دسترخوان د ملایانو خبره: ((هر ډول طعامونه وو لذیز چې پرې هموار وو هرې خواته)) زموږ وریندارې موږ ته کټ مټ افغاني غذا (سپینې وریجې، قورمه، غوښه، افغاني ډوله ترکاري) تیاره کړې وه، د تازه مېوې خو هېڅ کمی نه و، سرې ته یې د کابل د معتبرینو مېلمستیا یادوله، خو تر هغې هم صفا او پاکه. په جرمني او نورو هېوادونو کې چې چاته د خپل وطن خوراک برابر شي، نو دا خو بیا بختور سړی دی، وریندارې او د غریب صیب ټولو اولادونو موږ سره په ګډه ډوډۍ

(c) ketabton.com: The Digital Library

وخوړه، ما داسې احساس ونه کړ، چې زه په بهر کې یم، فکر مې وکړ چې په کابل کې د خپلوانو په کوم کور کې یم. تر ډوډۍ او مېوې خوړلو وروسته یو ځل بیا چاې تیار شو، د غریب صیب د ټولو اولادونو پوښتنه مې وکړه چې څوک څه کوي او په کوم ټولګي کې دي. غریب صیب وویل:

ـ مینه د فرانکفورت پوهنتون په حقوقو پوهنځي کې محصله ده.

ـ اوربی د فرانکفورت پوهنتون په حقوقو پوهنځي کې محصله ده.

ـ سلګۍ د فرانکفورت پوهنتون په انجنیري پوهنځي کې محصله ده.

ـ سور ګل د ۱۲ ټولګي زده کوونکی دی.

ـ بابر د ۹ ټولګي زده کوونکی دی.

ـ حمید جان د ۲ ټولګي زده کوونکی دی.

یوازې زه او مور یې څه نه لولو او د کور کارونه کوو. غریب صیب وویل: مینه او اوربی شعرونه هم لیکي، څومودة دمخه یې (ښځې) ته یو شعر لیکلی دی، پر دې وخت یې (مینې) ته غږ کړ، هله بچیه! یون کاکا ته دې خپل شعر راواخله، هغې خپل شعر واوروه، ازاد شعر و، خو ډېره ښکلې او نوې محتوا یې درلوده، شعر یې ماته قرائت کړ، ډېر ښکلی او طبیعي و، ما ویل که چاپ کړی دې نه وي، نو ماته یې راکړه، چې چاپ یې کړم، بیا مې غریب صیب ته وویل: ډېر به ځان غریب نه تراشې، پرېږده چې دوی هم خپل تحصیل وکړي او هم شاعرۍ ته دوام ورکړي، په پښتو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښځینه شاعرۍ کې موږ ډېر کمی احساسوو، نو پرېږده، چې همدا خویندې په خپل استعداد دا کمی پوره کړي، تر دې موږ اوچتې تحصیل کړې پښتنې نه شو پیدا کولای، چې زموږ د ادبیاتو نیمګړې خواوې بیا راپوره کړي، هغه وویل: زه تنګنظره نه یم، زه ددوی استعداداودنو د غوړېدو لپاره هڅه کوم، زه هغه څوک نه یم، چې د منفي کلتور د اسارت له امله د خپلو اولادونو استعدادونه وژني. موږ باید دا منفي کلتور مطلق بدل کړو، څو شېبې مو ددې شعر په باب بحث وکړ او بیا مو چای وڅښه، د چای تر څښلو وروسته غریب صیب ماته وویل: که ستړی نه یې راځه موټر به واخلو، لاړ به شو د فرانکفورت ښار ځینې برخې به وګورو، سبا هسې هم کولن ته ځو، بیا خدای خبر چې وخت درسره پیدا کېږي او که نه؟ فرانکفورت په شپه کې ډېر خوند کوي، دلته خو هسې هم د شپې او ورځې توپیر نه شته او بل تاسو باید ماته خپل پروګرام هم راکړئ، چې زه د سفر لیکه او وخت وسنجوم، بیا همغسې خپل مهالوېش برابر کړو. ما وویل: وګورو چې په اروپا کې څومره ځایونه یا ملکونه کتلای شو، اصلي هدف مې د اکثرو افغان فرهنګیانو لیدنه کتنه ده او له دې سره د راتلونکو فرهنګي کارونو او ستراتیژۍ په اړه بحث او خبرې اترې دي. فرانسې ته باید لاړ شو، هلته زما اخښی (فیصل محمدي) په سفارت کې کار کوي، هغه په فرانسه کې د ستمیانو له فعالیتونو څخه ډېر تشویش څرګندوي، هغه باید وګورو او همدارنګه استاد روستار تره کی او که وشول ډاکټر اکبر وردګ او نور افغان لیکوال، ډنمارک ته باید لاړ شو، بېکسیار صیب، هېواد دوست دوست، ممتاز ارمان او نور ملګري

(c) ketabton.com: The Digital Library

بايد وګورو، مشوره ورسره وکړو او که نورو ځايونو؛ هالنډ، بلجيم او سويډن ته تللای شو، ښه ده که نه ددې ځای د فرهنګيانو احوال به هم په يوه نه يو ډول واخلو، ښه به شي، بيا خدای خبر زموږ او د دوی ديدن کېږي که نه؟ وخت هم ټول څه کم لس ورځې دی.

غريب صيب چې زما نظريات واورېدل، نو ويې ويل: دا اوږد سفر دی او وخت هم کم، خو زه درته يو پلان جوړوم، ته به په کې څه نه وايې، ځکه چې ددې ځای پر کارونو زه ښه پوهېږم، د پروګرام منيجر به زه خپله يم، ته به فقط د يوه مېلمه په شان چلند کوې، اوس نو راځه چې وځو، هم به چکر ووهو، هم به په موټر کې د سبا ورځې پلان جوړ کړو. له کوره يې د کور هغه وړوکی موټر راواخيست، چې د موټروان په شمول ايله درې تنه په کې ځايېږي، د اورلګېدو ډېر غوندې و، خو ښه ښايسته او اتيک، که افغانستان ته راشي، هر سړی به ورته ګوري، اوس خو سړکونه ښه شول که پخواني سړکونه وای نو مجبور دا به دې پر اوږه کاوه او تر جمپونو به دې اړوه، ځکه که شګه يې هم تر ټاير لاندې کېدله، د اوښتو امکان يې و. لکه دمخه مو چې يادونه وکړه دا د غريب صيب د لور موټر و، چې پوهنتون ته د تګ لپاره هم کارېده او د دوی د کور اړتيا يې هم پوره کوله، فکر کوم لګښت يې هم ډېر لږ و، خو تګ کې ښه ګړندی و.

غريب صيب کور کې وويل: چې د کور د لويې دروازې کيلي د دروازې تر مخې فرش لاندې کېږدئ، هر کله چې موږ راغلو، تاسې به بېغمه اوسئ! هلته کورونه داسې نه وي، چې څلور دېوالونه ترې تاو وي، ځينې هېڅ انګړ نه لري او تر ځينو د لرګيو يوه کټاره تاوه

(c) ketabton.com: The Digital Library

وي، چې هم د انګړ او هم د پارکینګ کار ورکوي، د غریب صیب تر کوره هم د لرګیو یوه نازکه کټاره تاوه وه، چې موټر همدلته ولاړ و، له کوره ووتو، ټوله ځمکه باران وینځلې وه، هوا پاکه سوتره، خو لږ شان یخه وه، چې موټر کې ناست یې پر یخنۍ او ګرمۍ نه پوهېږې، غریب صیب وویل: د فرانکفورت د بېلابېلو ځایونو تر څنګ د فرانکفورت سیند، چې د ښار له منځه تېرېږي او ښار ته یې ډېره ښکلا ورکړې، د هغه پر غاړه به وګرځو، ځینې ودانۍ به وګورو، څه به وخورو او که ډېر یخ دې نه کېده، یو څه به پلي هم وګرځو، هر کله چې ستړی شوې بیا به بېرته راځو، ما وویل: د کار منیجر خو ته یې، زه خو اوس مېلمه یم. د ښار په بېلابېلو واټونو کې وګرځېدو، ډېرې لوړ پوړې ودانۍ مو ولیدې، پاکې سوتره لکه د سګرټ قوطۍ چې دې څنګ په څنګ ایښې وي، خو دا لوړ پوړې ودانۍ په ټاکلي واټن یوه له بلې څخه جوړې شوې وې، د دوبۍ په شان نه دي چې پر یوه لیکه په لسګونو لوړ پوړې ودانۍ جوړې شوې وي. غریب صیب نه مې وپوښتل، چې دلته لوړ پوړې ودانۍ شته، خو د دوبۍ په شان زیاتې او یوه له بلې سره نږدې نه دي، علت یې څه دی؟ غریب صیب وویل: د دوی هر کار په پلان دی، فرانکفورت نه یوازې د جرمني، بلکې د دنیا یو لوی تجارتي مرکز دی، د دنیا ډېره غټه بانکه دلته پرته ده او فرانکفورت کې د دنیا لوی هوايي ډګر دی، خو دا سنجش دوی کړی، چې دلته څومره بانګه ده؟ څومره خلک کار و بار لري؟ او د څومره خلکو کار پر څومره وخت خلاصېږي؟ دې خلکو اداري بیروکراسي یا کاغذ پراني ختمه کړې، نو ځکه د چا کار ډېر نه ټالېږي او په ښار کې د

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګڼې ګوڼې سبب نه ګرځي، مانا دا چې دوی له دغو ودانیو څخه پر ډېر کم وخت ځو ځله کار اخلي. د فرانکفورت له منځه تېر شوی سیند مو وکوت، ډېر ارام و، د شپې خو یې د حرکت مسیر هم ښکارېده، چې کومې خواته روان دی، ما غریب صیب ته وویل: چې دلته د دوی سیندونه هم ډېر سرېتوب لري، وګوره هېڅ ورانی نه کوي، ده وویل: دلته سیندونه طبعاً هم یو څه ارام دي، خو دوی خپله هم مهار کړي او ارام کړي دي، نو ځکه یې اوس د خطر احتمال ډېر کم دی، د سیند پر دواړو غاړو وګرځېدو، شپه هم داسې وه لکه ورځ، ان په سیند کې دې خپل تصویر هم کتلای شو، د موټرو رڼاګانې خو په کې داسې تېروبېر کېدلې، تا به ویل چې خپله موټر په کې ځغلي، غریب صیب د فرانکفورت د نورو ځانګړنو ترځنګ دا هم وویل چې دا د دنیا د هغو ښارونو له جملې څخه دی، چې ډېره ازادي په کې ده، نو ما غریب صیب ته وویل، چې یو افغان پر ډېرو سختو لارو تر ډېرو کړاوونو وروسته جرمني ته راغلی و، هلته هم ډېرې لوږې او فقر ځپلی و، نو کله چې جرمني ته راغلی و، څو ورځې وروسته یې د لوبو پر یوه شنه چمن سترګې لګېدلې وې، چې شنه جلګه په کې ټوکېدلې او باران هم ښه وینځلې وه، نو دده ورته سخته اشتهاء راغله او په اصطلاح د فقر جذبې پرې غلبه وکړه، نو د ځنګ ملګري ته یې وویل: ((یاره دې جلګې ته چې سړی غویی وای...))

نو د فرانکفورت ازادي هم د هغه چا لپاره ده، چې ډېرې پیسې ولري، ځواني یې وي، د شریعت حدود او بندیزونه ونه پېژني، د دوزخ لمبو ته ځان تیینګ کړي او سل و زر خطرونه نور هم پر ځان

(c) ketabton.com: The Digital Library

ومني، هر څوک داسې کارونه نه شي کولای، هغه مرغه چې ښکار کوي مښوکې يې چنګکې وي، غريب صيب وويل: له ازادۍ څخه زما مطلب افراطي ازادي ده، هر څه کې چې افراط تر حده زيات شي، خوند يې له منځه ځي او د هغې موضوع ارزښت کمېږي، ما وويل: نه داسې بې بريده ازادي، چې دلته ده او نه هم هغسې بنديزونه چې هلته د مذهب په نامه د خندا وزرونه هم درباندې تړي. دا افراط او هغه تفريط دواړه د نورمال ژوند پر وړاندې ستونزې راولاړوي. يو بل کار که شوی وای، چې هغه زموږ افراطي ملايان يې د دې ځای له دې افراطي بلاوو سره مخامخ کړي وای، معلومه شوې به وه، چې کوم طرف يې ماتوه، فکر کوم کېدی شي ملايانو ته يې زيات زيان اړولای وای، ځکه چې د هر مسلمان پر څټ يو شيطان لاس ايښی وي او ځينې ملايان وايي، چې د ملا شيطان هم ملا وي يانې تر ټولو هوښيار او چالاکه وي، نو که د هغه ځای ملايانو شيطان، له دې انساني شيطانانو سره لاس يو کړي، نو بيا خو هر ملا ته دوه شيطانان رسېدل او د دوو شيطانانو وړاندې پر يوه وخت مقابله اسانه نه برېښي، خو که دا افراط او هغه تفريط سره يوځای شي، ددې ټکر په نتيجه کې کېدی شي يو څه اعتدال رامنځته شي، هغه د يوې کليوالې ښځې خبره چې ژمی او اوړي ډېره په تنګ کړې وه، نو ويل يې: ((خدايه له قدرتونو دې ځار شم که دې اوړی او ژمی سره يوځای کړي وای، نو څه نرم موسم به تري لاسته راغلی وای)) تر يو څه ګرځېدو وروسته غريب صيب وويل: راځه يوڅه وخورو لږ قدم به ووهو، بيا که دې زړه و لږ به نور هم وګرځو، که دې زړه نه و نور به ځو، استراحت به وکړو، سباته بيا

(c) ketabton.com: The Digital Library

سفر لرو، په یوه ځای کې مو د موټر پارکینګ پیدا کړ، کښېنته شو یو سل متره مزل به مو کړی وي، چې یخ رابانديي بد ولګېده، غریب صیب ته مې وویل: همدومره چکر مو بس دی، هغه ویل لږ صبر وکړه، چې لږ ګرم چپس پیدا کړم، موټر ته به یې یوسو بېرته به ګرم شو او نور به ځو، هغه همداسې وکړل، چپسو له پیپسي سره په موټر کې ډېر خوند وکړ او همداسې د کور پر لوري رهي شو، تر نیم ساعت ځنډ وروسته به کور ته رسېدلي یو، غریب صیب له ټاکلي ځایه کیلي راواخیسته او د خوب ټاکلې کوټې ته د استراحت لپاره لاړو، سهار تر چای څښلو وروسته مو د سفر ترتیبات ونیول.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کولن پر لوري

د مارچ ۱۵مه نېټه وه، په سيمه ييز وخت به يوولس بجې وې، چې زه (يون)، غريب صيب او سيمين ورينددار له کوره ووتو او د بارګين پر لوري رهي شو، غريب صيب له بارګين څخه زموږ د خلکو په اصطلاح يو غواګۍ (سراچه) ډوله موټر کرايه کړ، خو د کرايې څومره والی يې له ما پټ کړ، زه او غريب صيب په موټر کې کېناستو او ورينداري (د غريب صيب مېرمن) څخه مې خدای پاماني واخيسته، د موټر د حرکت پر وخت هغې پر غريب صيب غږ وکړ، چې موټر ورو چلوه او په لاره کې ډېر احتياط وکړئ! ما و غريب صيب حرکت وکړ، باران ټوله ځمکه داسې وينځلې ده، چې د ګرد څرک هم چېرته نه ښکارېده، ډېره صافه او پاکه هوا وه. غريب صيب وويل: راځه داسې د سيند پر غاړه به لاړ شو، که څه هم دا لاره ډېره اوږده ده، نو زما او ستا څه کار دی، هم به چکر ووهو او هم به دا سيمې وګورې، ما ويل ښځي سمه ده. په ژوند کې خوږې او ترخې خاطرې د سړي نه هېرېږي او همدارنګه په ژوند کې خاص پړاوونه او خاص ملګري، د عسکرۍ، سفر، زندان، ښوونځي او پوهنځي انډيوالان د سړي له ياده نه وځي، غريب صيب هم د سفر ښه ملګری، ډېر خدمتګار، غريبيار او غريبنواز دی. د سفر بله ځانګړنه يې داده، چې ډېر ښه موټر چلوي، که څه هم ډېر تېز يې چلوي، خو د قانون مطابق يې ځغلوي او سړی ورسره د وېرې احساس نه کوي، په ادرس پيداکولو کې هم تر ډېره حده دقيق او پر

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځان باوري دی، که څه هم کله کله تېروتنه کوي، خو بیا هم د چا خبره نه مني او پرځان باور یې نور هم غره کوي. کله چې د ښار له څنډو عمومي اتوبان یا لویې لارې ته ووتو، نو یو ځل مو د سیاست د غیبت باب پرانیست، د سیاست یو پړاو مو لاڅېړلی او څنډلی نه و، چې نږدې سل کیلو متره مزل مو وهلای و، د جرمني په اکثرو سړکونو کې اعظمي سرعت قید نه دی، احتیاط کاری ډرېور هم په یوسلو شلو کې روان وي، کله چې مو د سیاست څپرکی تر یوه حده ورسوه، نو هغه باب راڅخه خطا شو، د سیند پرغاړه دواړو خواو ته پر ونو او بوټو چې مو سترګې ولګېدې، نو د سیاست کرغېړن بحث یې له موږ هېر کړ.

د راین پرغاړه: د سیاسي بحث تر شلېدو وروسته مو د راین سیند ته پام شو، داسې چې تا به ویل، هېڅ حرکت نه کوي، لویې او وړې بېړۍ په کې دواړو لوریو ته په حرکت کې وې، غریب صیب ته مې وویل: یو ځای کې یې ودروه، چې دا سیند وګورو، چې کومې خواته روان دی؟. غریب صیب وویل: لږ صبر وکړه چې کوم خوراکه پلورنځی یا هوټل پیدا کړو، چې څه ترې را واخلو، ما ویل څه لږ به پلي هم وګرځو، چې پښې مو هم وغوړېږي، یو ځای یې د سیند پرغاړه په یو وړوکي بازار کې موټر پارکینګ پیدا کړ، کله چې کښته شو، نو د هوټل پر دروازه لیکل شوي چې دولس بجې خلاصېږي، څه مو پیدا نه کړل، خپل مزله ته مو دوام ورکړ، غریب صیب وویل: اوس ژمی دی، په اوړي کې ددې سیند پرغاړه پرتو هوټلونو کې د پښې ایښودلو ځای نه وي او د دنیا او جرمني له

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوټ ګوټ څخه دلته خلک راځي او د رخصتۍ شپې ورځې تېروي، هغه مهال دا هوټلونه څلېریشت ساعته خلاص وي، خو اوس ګوره پر ټاکلي وخت بېرته کېږي. لږ نور هم وړاندې لاړو، د سیند پر غاړه یوې کاپۍ ته ودرېدو، یو وړوکی خو ښکلی هوټل و، زموږ د اشتها ګراف هم ښه پورته شوی و. غریب صیب وویل: ته پر څوکۍ کېنه، زه به یو څه راواخلم، چپس او همبرګر یې له پیپسي سره را واخیستل، پر خوراک مو پیل وکړ، خو دې سره سره مو د سیند پر غاړه د سیند ننداره هم کوله، هلته پوه شوم، چې سیند کومې خواته روان دی! په لسګونو کښتۍ په کې کښته او پورته کېدلې، په لویو کښتو کې د ډېرو سکاره او نور درانه مواد بار وو، ځینې کښتۍ له کانتینرونو ډکې وې، د بار وړونکو کښتو ترڅنګ د سورلۍ او سیاحت کښتۍ هم په کې ښکارېدلې، ما چې دا سیندنی ټرانسپورټ ولید، نو د جرمنۍ ځمکنۍ او هوایي ټرانسپورټ مې له یاده ووت، دې سره نه هوایي او نه هم ځمکني ټرانسپورټ سیالي کولای شوه.

ما غریب صیب ته وویل ګوره که نه د دوی سیند هم پر سرېتوب پوهېږي، وګوره څومره ارام روان دی، هېڅ ورانی نه کوي، زموږ کونړي سیند ته خو وګوره، چې څومره په شتاب تېرېږي، تر ګټې یې زیان زیات دی، په همدې خاطر خو ورته کونړي خونړی وایي نه ژوندنی؟ او دا وګوره څومره ارام دی. دومره اوبه چې زموږ په سیندونو کې وای، وطنونه خو به یې لاندې کړي وو وطنونه! غریب صیب وویل: ددې ځای طبیعت همداسې ارام دی، دلته هر څه ارام دي، خو د طبیعت ترڅنګ ددې ځای خلکو او حکومت هم ډېر کار

(c) ketabton.com: The Digital Library

کړي او دا سيندونه يې هم رام کړي دي، دلته د هر څه لپاره يو قانون شته، همدې قانون دا تږولنه مهار کړې او لانرمه کړې ده. دوی ددې سيند شاوخواوې داسې جوړ کړي، چې خطر نه پېښوي او د

يون د ((راين)) پر غاړه

سيند په ځينو برخو کې يې هم داسې کار کړی، چې اوبه شله کېدو ته نه پرېږدي.

په همدې بحث کې مو چيس او برګر بنه په مزه وخوړل او بېرته مو د سفر لمن ونيوه، په لاره کې مو د سيند پرغاړو پر جګو غونډيو ځای ځای ډېرې تاريخي ودانۍ ترسترګو کېدلې، چې د يوه پخواني مدنيت او ځايي پاچاهيو اثار يې په ګوته کول. غريب صيب وويل: دا ودانۍ چې ګورې دا اکثره د منځنيو پېړيو ودانۍ دي، پر دوی باندې هم په منځنيو پېړيو کې د جګړو او وحشت يوه ځپه تېره

(c) ketabton.com: The Digital Library

شوي، خو نه لکه زموږ په شان چې هر څه يې پوپناه کړل، دا ودانۍ ګورې، اکثره يې اوس هم جوړې دي او بيا بيا ترميم شوي دي. دا نه يوازې همغه وخت د ورو پاچايانو او شهزادګانو ماڼۍ وې، بلکې داسې جوړې شوي، چې د جنګي او عسکري چوڼيو کار هم ترې اخيستل کېږي. نو ځکه يې د ځينو ځينې برخې د همغه وخت د جګړو له امله ويجاړې شوي هم دي.

غريب د «راين» پر غاړه

په همدې بحثونو کې مو خپل مزل هم لنډوه. دا مهال غريب صيب په تېرو پنځو کلونو کې په هېواد کې د فرهنګي بهير په باب پوښتنه وکړه، چې څنګه دي حالات، کارونه څنګه روان دي، څوک کار کوي، څوک خبرې، څوک قرباني ورکوي، څوک غيبتونه او شخصي رقابتونه؟. ما ورته وويل: سره له دې چې په هېواد کې په ځينو برخو کې تيت و پرک پرمختګونه رامنځته شوي، خو لکه

(c) ketabton.com: The Digital Library

څنګه چې په سياسي برخه کې عدالت نه شته، دغسې په فرهنګي برخه کې هم د پښتنو برخه خواره ده او نه يوازې دا چې د ودې لارې چارې ورته نه برابرېږي، بلکې په ځينو برخو کې يې په قصدي ډول هم مخه نيول کېږي. په مجموع ډول په فرهنګي برخه کې د حکومتي او ځينو بهرنيو ځواکونو نيت پښتنو ته ښه نه دی. پښتانه هم په ټوليز ډول داسې کوم منظم پلان او دقيقه ستراتيژي نه لري، چې د هغو پر بنسټ خپلې فرهنګي غوښتنې او ضرورتونه مطرح کړي او پرمخ لاړ شي، ځينې يې په شخصي غرضونو او مرضونو هم ککړ دي او کوم د کار پښتون چې پيدا شي، د هغه هم پښې وهي. زه خپله خو پر دې تېرو څو کلونو، زيات پر سياسي چارو مصروف وم او يا پر دې چارو اخته کړای شوم، خو اوس ګورم چې خپلې ژبې ته څه کولای شم، خو هغه شان منظم کار، چې مونږ پخوا په پېښور کې کاوه او په جرمني کې د افغانستان د کلتوري ودې ټولنې او نورو فرهنګي ټولنو کتابونه مو د يو منظم پلان له مخې چاپول، هغه لړۍ اوس هغه شان نه شته، خو بيا هم ځينې فرهنګي ټولنې او اشخاص لګيا دي، خپلې هلې ځلې کوي، خو څومره ازادي او امکانات چې اوس شته، ددې امکاناتو په اندول فرهنګي کار په ډېر خوند روان نه دی، غريب صيب وويل، د فرهنګيانو د شخصي مشکلاتو او عقدو يادونه دې وکړه، پښتانه خو همدغو بدمرغيو تباه کړل، ددې علت څه دی دا ولې نه اصلاح کېږي، بلاخره دوی څه غواړي او څه کوي؟

ما ورته وويل: علتونه خو به يې ډېر وي خو اساسي علت دادی چې دا ډول خلک کوم اساسي فطري او کسبي استعداد نه لري،

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې په روان فرهنګي بهیر کې خپل ځان په جوت ډول مطرح کړي، نو ځکه پر دې دعوو دنګلو وخت تېروي، د نورو مخه هم نیسي او خپل وخت هم ضایع کوي. دوی نورو ته د زیان په انډول، ځان ته ډېر زیان پېښوي، د دوی د کینې زهر خپله دوی ته ډېر خطرناک دي. د اروا پوهنې په کتابونو کې راغلي دي: ((ماران چې کله له سختۍ او تنګسیا سره مخامخ شي، لوږه او تونده یې ووهي، نو په خپل وجود کې یو ډول غوسه او قهر تولیدوي، مار ددې قهر د زېرمې لپاره یو ججوري یا کڅوړه لري، چې هلته یې راټولوي، دا ججوری په خوله کې له غاښونو سره ارتباط لري، د مار په غاښونو کې بیا نري نري سوري دي، کله چې مار انسان وچیچي، نو د غاښونو لـه همدغو سوریو څخه بیا هغه قهر، چې زهر ګڼل کېږي، د انسان بدن ته انتقالوي او انسان ته سخت زیان رسوي. پوهان وایي چې انسان هم لکه د مار په شان زهر او قهر لري، خو انسان ورته لکه د مار هغه غوندې ججوری یا کڅوړه نه لري، چې زېرمه یې کړي، نو ځکه دا قهر یا زهر د غم، غوسې، خپګان او تنګسیا پر وخت د انسان ټول وجود ته لېږدي او هغه کمزوری کوي)).

اروا پوهان د کینه ګرو اشخاصو په باب همدا نظر لري او وایي چې د دوی زیان تر نورو خپل ځان ته زیات دی، نو دا ډول په اصطلاح ځینې لیکوال چې موږ لرو، د لیکوالۍ اثارو او کار یې څرک نه لګي، خو چغو، فریادونو او منفي شهرت یې بیا دنیا نیولې وي. زموږ په فرهنګي چاپېریال کې ددې ډول اشخاصو شمېر د ګوتو په شمار دی، خو فرهنګي محیط ته یې څه نا څه زیان اړولی او خلک فکر کوي، چې ټول فرهنګیان پر دې ناروغۍ اخته دي،

(c) ketabton.com: The Digital Library

خو حقیقت کې داسې نه ده، که دا ټول راټول کړو، نو یو دوه تنه په ننګرهار کې، یو نیم په خوست او یو نیم په کندهار کې تر سترګو کېږي، نور اکثره پښتانه لیکوال خپل ملي او کلتوري مسولیت ته متوجه دي او خپل کار کوي. زه خپله په دې نظر یم، چې دې ډول خلکو ته هېڅ توجه ونه کړم او خپل وخت پرې ضایع نه کړم، له دې خلکو څخه د خلاصون لاره داده، چې ښه ډېر فرهنګي او علمي کار وکړو، خپل ځانونه ښه ورسوو، چې زموږ د فرهنګي چاپېریال دوستان ډېر خوشاله او دا ډول کینه ګر نور هم د خپلې کینې په اور کې وسوزي. پر دې وخت غریب صیب وویل: زما هدف همدا و چې دا مرضونه د څو تنو کینه ګرو ترمنځ محدود پاتې شي او نورو پښتنو لیکوالو ته سرایت ونه کړي. غریب صیب زیاته کړه: له دې ډلې څخه یو تن، چې د سواد کچه یې ماته ډېره لوړه نه ښکاري، په پېښور کې زموږ او ستاسو د ګډ فرهنګي کار په بهیر کې همدا شکایتونه کول، لیکونه به یې رالېږل، ایمیلونه به یې کول چې تاسو اروپا مېشتي فرهنګیان څه کوئ؟ دلته پېښور کې یو تن ته مارکونه او ډالرې ورلېږئ، هغوی پرې عیش او عشرت کوي، دا پیسې باید یوې کمېټې ته لاړې شي، د هغوی تر چانړ وروسته په شفاف ډول مصرف شي، داسې خو نه کېږي، چې تاسو دلته پیسې رالېږئ او هلته یې یوازې یو څوک مصرف کړي. دا لیکونه او احوالونه دومره ډېر شول، چې موږ یې نور تر پوزې راوستلو، اخر مو ورته وویل چې وه سړیه، نه موږ سره دومره پیسې شته، چې چاته یې ولېږو او نه هلته څوک داسې دي، چې په دې پیسو عیش و عشرت وکړي، دا پنځه پنځه لس لس مارکه چې موږ ټولوو، دلته

(c) ketabton.com: The Digital Library

يې هم حساب او کتاب معلوم دی او هلته هم ، نو که ددې دومره فرهنګي کار ترڅنګ په دې پيسو عيش او عشرت کېږي، نو خو راشه دا عيش او عشرت ته وګوره، خو همداسې کار به کوې لکه دا اوس چې روان دی، موږ ته هغه وخت ددې ډول شخص يا اشخاصو پته لا ښه ولګېدله، چې ده به په هر ليک او هر احوال کې د پيسو خبره يادوله، نو موږ پوه شو، چې دی بېچاره اقتصادي فقر ځپلی او غواړي په دې شکل خپله اقتصادي عقده مرفوع کړي، پر پيسو باندې دده ډېر ټينګار، دده د اقتصادي عقدې زېږنده و، خو دی بېچاره پر دې نه پوهېده، بيا مو تر هغه وروسته ټولو جرمنې مېشتو افغان ليکوالو ته وويل، چې زموږ فرهنګي کار بايد ددې ډول عقده منو اشخاصو د عقدې ښکار نه شي، موږ به خپل همدې راپيل کړي فرهنګي کار ته دوام ورکوو او همداسې مو وکړل، نتيجه يې هغه ده تاسو خپله وليدله چې ډېره مثبته وه او پر دې دومره لنډ و تنګ وخت دومره کتابونه چاپ شول، چې ان په دومره لنډه موده کې حکومتونو هم نه دي چاپ کړي. نو له دې خبرو څخه مې هدف دا دی، چې تاسې هلته خپل فرهنګي کار کوئ، د چا په کيسه کې مه اوسئ! ما ويل نه بابا موږ ځان ته يو هدف او ستراتيژي ټاکلې، هغه د افغانستان ژغورنه، هر اړخيزه بيا ودانونه او د خلکو سوکالي ده، په دې لاره کې مو د غټو خنډونو پر وړاندې مبارزې ته ملا تړلې ده، يو نيم کس خو به دلته او هلته خامخا پيداکېږي، په هره ټولنه کې هر ډول مکروبونه وي، زموږ په فرهنګي چاپېريال کې هم دا يو ډول مکروب دی، خو په زيات فرهنګي کار، زغم او لويو ارمانونو ته په ډېر کار سره وقايه کېږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

زموږ یو ځوان لیکوال افضل ټکور چې یو وخت له دې ډول ستونزې سره مخامخ شوی، نو بیا یې نورو لیکوالو ته نصیحت کړی چې: «که غواړئ پښتو ژبې او ادب ته کار وکړئ، نو مخکې به ځئ او مخکې به ګورئ، که دې شاته وکتل نو له څټه دې رانیسي...» نو دا خبره ډېره پخه او د کاڼي کرښه ده، ددې پرځای چې په دغه او یا هغه ولایت کې له یو نیم نیمچه لیکوال او یا هم شفاهي لیکونکي سره خپله انرژي ولګوو، هغه باید د هېواد د دښمنانو او هغو اشخاصو پر وړاندې وکاروو، چې همدا اوس زموږ ملت ته خطرونه زېږوي، دسیسې جوړوي او د هېواد د ملي هویت او ځمکنۍ بشپړتیا مخالف دي.

غریب صیب فرهنګي بحث نور هم وغځاوه او ویې ویل: اوس په فرهنګي برخه کې څه کول په کار دي؟ څه باید وشي چې موږ لویو فرهنګي هدفونو ته ورسېږو؟ ما ورته وویل: دا عامه او لویه پوښتنه ده چې اوږد ځواب غواړي، خو زه دومره وایم که موږ غواړو زیات فرهنګ کار وکړو او هېواد د پردیو له دې رنځوونکي فرهنګي تاثیر څخه وژغورو، نو اساسي لاره یې خو داده، چې سیاسي برلاسی او یاواک ترلاسه کړو. تر هغه چې موږ دې مرحلې ته ونه رسېږو، ډېره سخته ده، چې موږ اساسي کار وکړو. د پښتنو د یو سیاستوال په وینا: «سیاست قومندان دی»، چې امر کوي او امتیاز اخلي او واک ورسره دی، ترڅو چې په یوه ټولنه او هېواد کې سیاسي واک درسره نه وي، لویې ملت جوړونکې او هېواد رغاندې پروژې نه شې عملي کولای. لیکوال به د زړه وینې وخوري، قلمونه به ستړي او فکرونه به ویلي کړي، خو کله چې د سیاست یوه څپه

(c) ketabton.com: The Digital Library

پرې راغله، ټوله خواري به يې پر سيند لاهو شي او ټول ثمر به يې له لاسه ووځي. استاد قيام الدين خادم وايي: عالم په يوه کرونده کې کښت وکړي، شاعر يا ليکوال هغه په خپلو خولو خړوب کړي، ويې پالي خو کله چې يې د ثمر وخت راشي، نو وړې يې سياستمدار يوسي. نو که موږ غواړو اصلي ثمر ترلاسه کړو، بايد سياسي واک او د سياسي واک کيلي مو په لاس کې وي. د سياسي کار او ليکوالۍ هڅې د پښ او زرګر مثال لري، پښتو کې متل دی «زر ټک د زرګر يو ټک د اهنګر» خو په پښتنو ليکوالو کې اوس مشکل دادی، دوی ته چې د سياست نوم واخلې، نو ګڼې يې ونيسي، ته به وايې چې دا کومه بلا ده که څنګه؟ که څه هم د دوی په خپلو شعرونو او ليکنو کې تر هر چا زيات سياست او سياسي رنګ ځلېږي، خو چې کله د عملي سياست خبره ورته وکړې، نو يوازې دا چې مني يې نه، بلکې مخالفت يې هم کوي. زموږ پر ځينو ليکوالو هغه خبره ښه تطبيقېږي، چې: «د جنګ خبرې خوږې دي خو عمل يې ډېر تريخ دی» دوی هم سياسي خبرې او هم سياسي ليکنې کوي، سياسي محتويات او نظريات خپروي، خو کله چې د عملي سياست وخت راشي، نو بيا يې سور کفر ګڼي، د وېرې او وهم دغه شمال له نږدې د ډېرشو کلونو راهيسې زموږ پر فرهنګيانو خور دی، خو تراوسه لا موږ په پښتنو کې دا وهم نه دی مات کړی. که څه هم دا اوس بيا هم پښتانه له سياسي ژغورنې پرته بله لاره نه لري، خو اکثره پښتانه په تېره بيا پښتانه ليکوال د سياست د پيل پر پړاوونو سم نه پوهېږي، مرحوم استاد قيام الدين خادم ته يوه

(c) ketabton.com: The Digital Library

خبره منسوب ده، هغه وايي: ((پښتانه سياست په خلکيتوب شروع کوي، ليکوالي په شعر او... په... زده کوي)).

نو تر څو چې پښتانه د ټولنې د کنټرول اساسي کونجي ترلاسه نه کړي، په دا زرګري جنګونو موږ خپل هېواد نه ساتلای او نه کنټرولولای شو. که څه هم هر شی پر خپل ځای او پر خپل وخت ضروري او ګټور دی، خو داسې چې د ټولنې عمومي بستر جوړ او مصئون وي، چې بيا دا نور څيزونه په همدې جوړ چاپېريال کې وده او پرمختګ وکړي. که څه هم له بابا ادمه تر دې دمه چې موږ د پښتنو- افغانانو شاهان او واکمن ګورو، نو اکثره يې د تورې ترڅنګ د قلم څښتنان هم وو، يانې دا چې هم ليکوال وو او هم سياستوال: امير کروړ، سوري، غوري، لودي شاهانو، پير روښان، خوشال خان، ميرويس نيکه، احمدشاه بابا او تر دې دمه نورو اکثرو توره او قلم دواړه چلولي دي، خو په وروستيو څو لسيزو کې ځينو پښتنو ليکوالو سره داسې يو تاثر پيداشوی، چې ليکوال بايد له سياسته لرې وي، په دې کې د ځينو علت شايد دا وي، چې دوی نه غواړي، خپلې هنري پنځونې (تخليقات) يې د سياست تر سيوري لاندې راشي او مېوه يې پيکه شي، خو که دلته دا کار د هنر د ابتذال دمخنيوي په خاطر وي او يو شاعر نه غواړي ((شعر)) يې د ((شعار)) تر سيوري لاندې راشي، نو دا خو بيا ښه نظر دی، چې شاعر او ليکوال يوازې شاعري او ليکوالي وکړي او په عملي سياست کې ګوتې ونه وهي، د خپل هنر له لارې د خلکو ذوق او شوق خړوب او د خلکو د فکر کچه اوچته کړي، خو که خبره د ټولنې هر اړخيزه وده او ټولنيزه سوکالي وي، نو دا بيا له سياسته

(c) ketabton.com: The Digital Library

پرته یوازې په څو نورو چارو نه شي ترسره کېدلای. زما په فکر یوه عمومي غمیزه دا ده، چې پښتانه د پخواني شوروي په یرغل سره ډېر وځپل شول، نه یې په سیمه کې دوست پیدا شو او نه په نړۍ کې، د هېواد په داخل کې هم یو شمېر نور مصنوعي سیمه ییز پوځي او سیاسي قوتونه ورته جوړ شول، اقتصاد یې هم کمزوری شو او له تحصیلي پلوه هم په ډېر خراب دریځ کې واقع شول، د مذهب د ناوړه تعبیر پر اساس یو شمېر داسې مذهبي ګوندونو چې په سر کې یې پښتانه وو، هغوی د پښتنو ملي او خپلواکه روحیه له مذهبي افکارو سره د تصادم په پلمه وځپله، نو په نتیجه کې پر ټولنې یو ډېر ناسم حالت حاکم شو. لیکوال چې د خپلې ټولنې او محیط بچی دی، طبعاً په ټولنه کې له دې حاکم بهیر څخه خپل تاثر اخلي، نو ځکه خو په نتیجه کې داسې یو حالت رامنځته شو، چې پښتانه په پیل کې په دفاع او وروسته بیا تر هغې نه هم ټیټې کچې ته راپرېوتل، دې حالت د پښتنو د سیاسي جرئت وزرونه کمزوري کړل، نو که اوس په کې یو نیم هم د سیاست له لارې د ډېرو سترو کارونو د سرته رسونې هیله لري، د نورو له ښکاره او پټو، مستقیمو او نا مستقیمو مخالفتونو سره مخامخېږي...

د سیاست دې بحث موږ څخه د لارې په اوږدو کې ښکلې منظرې پناه کړې وې، موږ فکر نه کاوه، چې د جرمني پر ښکلو سړکونو سفر کوو او یا هم د راین سیند پرغاړه روان یو، جرمني او نوره اروپا داسې نه ده، چې په لاره کې دې کومه یوه وداني مخې ته راشي او یا هم کوم ښکلی ځای، نو بیا لکه څنګه چې زموږ په هېواد کې دې هغه ځای په همغه نامه یادېږي، هلته ټول وطن ودان

(c) ketabton.com: The Digital Library

دی، نو ته به يې کوم يو ژر ياد کړې، سړکونه يې داسې جوړ کړي، لکه د لاس ورغوي په شان پاک صفا ښکاري، څرنګه چې هلته وخت پر وخت باران کېږي، نو د اوبو د وتلو لارې يې ټولې په پام کې نيولي، د اور ګاډي پټلۍ، پلې لارې او د بايسکل سورو لارې ټولې په پام کې نيول شوې دي. د اکثرو لويو لارو په دواړو څنډو کې د شل متره په واټن کې داسې اوسپنيزې جالۍ غځول شوي، چې سړک ته د حيوان د راوتلو، ډبرو د لوېدو او نورو احتمالي خطرونو مخنيوی کوي، مانا دا چې په ارام زړه سفر کولای شې، سړکونه يې داسې ښکلي جوړ کړي، چې مزل درته په کې خاص خوند درکوي. لنډه دا چې څه دې په زړه کې ګرځي چې خپل هېواد په ايډياليز يا تصوري لحاظ هغسې جوړ کړې، هغه ټول کارونه دوی کړي دي، په زړه او ذهن کې دې داسې څه نه پاتې کېږي، چې ته ووايې داشی نيمګړی دی. پر داسې سړکونو نو سفر عجيب خوند کوي، هغه هم چې غريب صيب غوندې د طبعې يو ملګری هم درسره وي. غريب صيب به نو موټر ته پښه ورکړه، خدای خبر، چې په څوو کې به يې ځغلوه، خو موږ دواړو سياسي بحثونو دومره ګرم کړي وو، چې لارې او موټر ځغاستې ته مو هډو خيال نه و، زموږ خبرې لاخلاصې شوې نه وې، چې غريب صيب وويل، نور نږدې شوي يو، ودرېږ چې يو ځل ټلېفون وکړم، چې پروګرام چېرته او څو بجې دی؟ غريب صيب پوښتنه وکړه د مشاعرې تنظيمونکو وويل، چې مازيګر د څلور بجو شاوخوا کې مشاعره شروع کېږي، اوس يو څه وخت شته، ما ويل څه تر هغه به موږ ټک و پک کارونه وکړو، ما پر دې مهال د کونړ ولايت والي ښاغلي سيد فضل الله وحيدي ته ټلېفون

(c) ketabton.com: The Digital Library

وکړ او ورته ومې ویل چې نن د کونړ د ځوانانو په نوښت دلته ((کونړ سیند)) مشاعره جوړېږي، نو که تاسې څه پیغام لرئ، چې هغه ورته ورسوم! وحیدي صیب وویل: پر سلامونو او نېکو هیلو سربېره مې ورته دا پیغام ورسوه، چې المان مېشتي کونړیان باید له کونړ مېشتو کونړیانو سره هر اړخیزه مرسته وکړي، په تېره بیا په فرهنګي ډګر کې، وحیدي صیب زیاته کړه: په کونړ کې یو شمېر مثبت پرمختګونه راروان دي، له هغې جملې څخه، ده وویل: پر راتلونکي ، ۱۳۸۷ل کال به په کونړ کې تر شلو ښوونځیو د زیاتو هغو ودانۍ جوړې شي، د کونړ پر سیند به څلور لوی پلونه جوړ شي، دغه راز د څو کلنیکونو، روغتیایي مرکزونو او د برېښنا د څو پروژو یادونه یې وکړه، په هر حال د کونړ والي د کونړ پرمختګونو ته هیله من او خوشاله برېښېده. پر دې وخت د کافۍ یو دکان ته ننوتلو، چای مو وغوښته، غریب صیب خپل ټلېفون چارج ته کېښوده، نیم ساعت به دلته ناست وو، چای مو وڅښه، ستړیا مو ښه ووته او د غریب صیب ټلېفون هم چارج شو. پر دې وخت د مشاعرې له تنظیموونکو څخه یو تن موږ پسې راغی، غریب صیب ورته همدا ځای ادرس ورکړی و او هغه سره یو ځای د مشاعرې هال ته لاړو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کونړ سیند مشاعره

له معمول سره سم د پښتنو دا ډول ادبي غونډې پر خپل وخت نه پیلیږي، خو موږ ته دا وخت هم ښه غنیمت په دې و، ډېر دوستان چې کلونه کلونه له ماځخه لادرک وو، هلته مې ولیدل او ډېر زیات پرې خوشاله شوم.

په تېره بیا د خوشال خان لېسې د زده کړو په بهیر کې زما هغه کونړي ملګري، چې موږ ورسره په خوشال خان لیلیه کې ډېرې خوږې شپې ورځې تېرې کړې وې. په خوشال خان لېسه کې زما ډېره ناسته پاسته له همدې کونړیو ورونو سره وه. ان ځینو لا دا توپیر هم نه شو کولای، چې زه د کوم ولایت یم، د کونړ که د لغمان؟ یوه ورځ یوه کونړي او یوه لغماني په خوشال خان لېسه کې په دې شرط تړلی

(c) ketabton.com: The Digital Library

و، لغماني ويلي وو چې زه (اسمعيل) د کونړ يم او کونړي ويلي وو چې اسمعيل د لغمان دی، خو په پای کې لغماني شرط بايلولی و.
په خوشال خان لېسه کې به مو د شپې تر کورنۍ دندې وروسته د کونړ د پېچوالو پر ((هوښياری)) او د لغمانيانو په ((سادګۍ)) ډېرې ګپې شپې سره ويشتلې، هغه شپې چې اوس راپه ياد کړم، نو لکه د خوب په شان راته ښکاري. پر دې وخت ماسره ګڼ شمېر هغه دوستان راټول شوي وو، چې زموږ د تعليمي دورې د ګپ او شپ ملګري وو. د کونړ سيند مشاعره د کونړ د ځوانانو په نوښت جوړه شوې وه. کونړ ځوانان په رښتيا هم ډېر بيداره ځوانان دي، ان په فرهنګي او نورو ټولنيزو چارو کې د کونړ مېشتو ځوانانو لاسنيوی هم کوي، په کونړ کې ځو چاپ شوي کتابونه او د مجلو ځو ګڼې د همدې ځوانانو په مرسته چاپ شوي دي. د (کونړ سيند) مشاعرې جوړېدل هم ددې ځوانانو يو بل نوښت و. په دې مشاعره کې نه يوازې يو زيات شمېر المان مېشتو افغانانو او فرهنګيانو ګډون کړی و، بلکې د جرمني له ګاونډي هېوادونو، ډنمارک، بلجيم، ناروې، هالنډ او سويډن څخه هم يو شمېر افغان ليکوالو برخه اخيستې وه.

مشاعره له معمول سره سم د قرآن کريم دځو مبارکو ايتونو په تلاوت پيل شوه او تر هغه وروسته ځو تنو خبرې وکړې او زه يې هم د خبرو لپاره وبللم، ما پر تېرو ځو کلونو په افغانستان کې پر ترسره شويو فرهنګي پرمختياوو رڼا واچوله او هم مې په کونړ ولايت کې دتعليمي ډګر غوړېدو ته اشاره وکړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

شور صیب، غریب صیب، مجبور صیب، یون او حاجي صیب فضل الرحمن د مشاعرې په لومړۍ لیکه کې.

وروسته مشاعره پیل شوه، چې نږدې شلو کسانو په کې خپل شعرونه ولوستل. په داسې مشاعرو کې شعرونه طبعاً یو څه شعاري رنګ لري، دلته د شعار ډولو نظمونو بېلګې وې، ان ځینې شعرونه چې د کونړ سیند په اړه وو، څه کمزورۍ هم په کې لیدل کېدلې، یوه نظم کې کونړسیند له ښامار سره تشبه شوی و، سړی نه پوهېده چې په دې نظم کې د کونړ سیند ستاینه کېږي که غندنه؟ خو دې سره سره د مجبور صیب شعر، د غریب صیب شعر او دوه درې نورو شعرونو ماته خوند راکړ. ما فکر نه کاوه، چې مجبور صیب هم شعرونه لیکي، دا اول ځل و، چې ما د هغه شعر واورېد. تر دې دمخه هم ما مجبور صیب پېژنده، خو د یوه سیاسي، پوځي شخص او قومي مخور په توګه. مجبور صیب زما د خسر متقاعد ډګروال

(c) ketabton.com: The Digital Library

عبدالله خان محمدي ډېر نږدې ملګری و، کله چې بندي و نو د زندان د سختو شپو کیسې یې زما خسر ماته ټولې کړې دي.

مجبور صیب زما خسر سره نږدې څلوېښت کلنه انډیوالي لري، د عسکرۍ انډیوالان د سرې هېڅکله نه هېرېږي، نو دا زما درېیم ځل دی، چې جرمني ته راځم، نو هر ځل ما باندې ډګروال عبدالله خان محمدي ډېر ټینګار کوي، چې مجبور به حتماً ګورې او زما سلامونه او احترامونه به ور رسوې. مجبور صیب چې کله خبر شوی و، زه جرمني ته راغلی یم او دې مشاعرې ته راځم، نو له هالنډه یې ځان رارسولی و. د مشاعرې په بهیر کې مجبور صیب ماته وویل: هالنډ ته به ضرور راځې او زه درته سترګې په لاره یم، ما ویل ملګرو سره به مشوره وکړم. د مشاعرې په پای کې څو تمثیلي ټوټې وړاندې شوې، چې خپله کونړ ځوانانو یې په تمثیل کې برخه اخیسته، دې ټوټو اکثره ټولنیز انځورونه کاږل، سیاسي مسایل په کې ډېر مطرح نه وو، د سړي هنري تونده یې ماتوله، په دې تمثیلي ټوټو کې یو لوبغاړی ښاغلی خسرو و، چې د تحصیل پر وخت ما سره په مرکزي لیلیه کې یو ځای اوسېده، خسرو د تحصیل پر وخت هم د درس دومره مېړنی نه و، خو له تمثیل او هنر سره یې هغه وخت هم زیاته علاقه وه، د کونډې زوی سریال په کومه صحنه کې هم لکه د برېښنا په شان ظاهر شوی و، نو په دې خاطر هغه مهال د راډیو ټلویزیون تمثیل څانګې ته معرفي کړی و.

تر تمثیلي ټوټو وروسته، د موسیقۍ وار راورسېد، څو اماتورو سندرغاړو سندرې وویلې، په سندرو کې یې وطني احساسات ډېر زیات وو، نو ځکه یې پر خلکو تاثیر وکړ، که څه هم له هنري پلوه په

(c) ketabton.com: The Digital Library

کې طبعاً نیمګړتیاوې ښکارېدلې. د موسیقۍ تر پیل دمخه ښاغلي ډاکتر ملکزي خپل څلور کلن زوی د سټېج مخې ته ودراوه، ډاکتر ملکزی د روښانه ذهن او ضمیر خاوند دی، هغه وویل: پښتانه موسیقي خوښوي، خو خپل اولاد نه پرېږدي، چې موسیقي زده کړي او سندرغاړی شي، خو زه د هغو پښتنو په شان نه یم، چې د خپل اولاد ذوق ومروړم. څه شی چې د دوی زړه غواړي زه ورته د هغو زمینه برابروم، راشئ وګورئ، که موږ د خپلو اولادونو د استعدادونو مخه ډب نه کړو، نو دوی د دنیا هر لوړ کار ترسره کولای شي، بیا یې د موسیقۍ یوه اله راوړه، چې غالباً (ارګن) یې بولي، پر مېز یې کېښوده، دې ماشوم چې پر هغې ګوتې کېښودې، نو یوه خوږه نغمه یې ترې پورته کړه، ټولو حاضرینو ورته چکچک وکړ، لږه شېبه وروسته یې بله سندره هم په کې وغږوله، دا هم ډېره ښکلې وه، که څه هم دوه لنډې سندرې یې په کې وغږولې خو ډېرې خوږې یې وغږولې، هغه وخت زما پر زړه دا خبره وګرځېده چې زموږ په هېواد کې به د څومره ماشومانو او ځوانانو هنري استعدادونه تر خاورو لاندې شوي وي او څومره نور به ناسپړلي پاتې شوي وي!؟ مشاعره، تمثیلي ټوټې، موسیقي او نور پروګرامونه ټول پای ته ورسېدل، د مشاعرې له حال سره سمه مناسبه ډوډۍ هم ټولو ته ورسېده، تر هغه وروسته نو بیا هغو افغانانو ما سره روغبړ وکړ او ستړي مشي یې راکړل، چې تر دې دمه مې ورسره ستړي مه شي نه وو کړي، ډاکتر صیب شېرولي او حاجي صیب فضل الرحمن، چې د مشاعرې په پیل کې مې لیدلي وو، لا په پیل کې یې راته ویلي وو، چې د شپې چا سره وعده ونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

کړئ، کور ته ځو، نور پلان به بیا له هغه ځایه جوړوو. له هاله ووتو، قدرمني خور زرغونې ژواک سره مې وکتل، هغې په مشاعره کې هم شعر ولوست او هم یې په کې خبرې وکړې، زما په ذهن کې یې د مرحوم ژواک صیب یاد تازه کړ، ژواک صیب پښتو ادب ته تر خپلې وروستۍ وسې خدمت کړی، په یوه دود یزپاله ټولنه کې د کلتوري پرمختګ لپاره هر څه چې یې له وسه وو ویې کړل، د هغه ، هغه خبره مې تراوسه په یاد کې ده، چې د کونډې زوی سریال کې یې دمنفي کرکټر د رول اداکولو په برخه کې کړې وه،چا ورته ویلي وو، چې د ډېر منفي کرکټر رول دې اخیستی دا دې ښه کار نه دی کړی. ژواک صیب ورته ویلي وو: ((زه یو سنت شکن یم، زه چې دا منفي دود مات نه کړم څوک یې نه شي ماتولای، نو ځکه مې دې رول ته غاړه کېښوده...)) ډېر دوستان زما څنګ ته راغلل، ډاکتر صیب ملکزی راغی، ګیله یې وکړه او ماته یې وویل چې کابل ته درغلی وم، په ټلېفون کې مې درسره خبرې وکړې، خو ودې نه پېژندم.

ما ویل ټلیفون کې خو تراوسه لاڅېره نه راځي، له غرړه د ټولو خلکو پېژندل ګران دي، ځان به دې معرفي کړی و، خو کله چې پوه شو، چې ما رښتیا نه دی پېژندلی بیا یې وویل: ((اوس مې نو د زړه غوټه اوره شوه ما ویل هسې نه چې اوس غټ سړی شوی وې او موږ نه پېژنې...)) ما ورته ویل نه بابا: لکه ونه مستقیم په خپل مکان یم. تغیر مې نه دی کړی او بل داسې خاص موقف کې هم نه یم یو ماموږګی یم، ځم راځم، نور نو کوم واک و ځواک نه شته، دا چې کوچنی ماشوم دې موسیقۍ ته تشویق کړی و او د ژواک صیب په

(c) ketabton.com: The Digital Library

شان د حاکم منفي کلتور د تنګ ذهنیت د بوالونه دي نړولي دي، مننه درڅخه کوم، هغه هم ډېر خوشاله شو. دې وخت کې حسن شور صیب، ډاکتر صیب شېرآغا حرکت او نور دوستان راغلل، راته یې وویل، بیا به دې پیدا کړو که نه، ښه به وي، چې دلته یو څو دقیقې د پښو پر سر ودرېږو او لږ پر سیاسي مسایلو هم بحث وکړو.

یون او ډاکټر صیب ملکزی

ما ویل دا ځای به د بحث لپاره مناسب نه وي، ډاکتر صیب یحی وردګ راته تر مشاعرې دمخه وویل، ښه به وي د سیاسي مسایلو او د افغانستان د کورنیو پرمختګونو په اړه دده په دفتر (افغان معلوماتي مرکز) کې یوه غونډه جوړه کړو، هلته به ددې خبرو ټولو افغان مینوالو ته بلنه ورکړو، نو که د چا خوښه وه، هلته به راشي، ازاد بحث به وکړو، ما ورسره ومنله، خو د وخت په باب مې وویل چې هغه به له نورو ملګرو سره په مشوره ترتیب کړو. نو ځکه مې

(c) ketabton.com: The Digital Library

حرکت صیب ته وویل، چې که هلته پر دې مسایلو بحث وکړو، ښه به وي، خو دوی وویل چې دلته به هم څو دقیقې خبرې وکړو. ما ویل سمه ده، څلور پنځه تنه سره ودرېدو.

یو څنگزنی بحث: ډاکتر شېراغا حرکت، حسن شور، ډاکټر صیب صابر او یو دوه تنو نورو دوستان په دې بحث کې راټاله وو. دا ډول بحثونه، لکه څنگه چې د دې شپږو کلونو په بهیر کې د دې حکومت پر کړنو باندې له انتقاده راپیلېږي، بیا هم پر حکومت په تېره بیا پر جمهور رئیس کرزي باندې له انتقاده پیل شو، یو تن وویل: کرزي نو په دې تېره موده کې څه وکړل؟ ټول یې همغه غله او داړه ماران راوستل، چې کابل یې لوټ کړی و ، حرکت صیب هم دې ته ورته نظر درلود خو په لږه نرمه ژبه، خو په دې بحث کې ټول ولاړ کسان په یو نظر نه وو. یوه بل وویل که کرزی صیب غواړي په افغانستان کې ربښتیا سوله راشي، نو اوسني امنیتي ارگانونه دې ټول بدل کړي او د پخواني حکومت ټول صاحب منصبان، چې تجربه لري بېرته دې پر کار وگوماري او ټول صلاحیت دې هغوی ته ورکړي، نو هله به له دې غلو څخه خلاص شي. په دې منځ کې نور لوی او واړه انتقادونه هم وشول، خو د انتقادونو غټه برخه همدا وه، چې د دې تېرو څو کلونو په بهیر کې کوم اساسي کار نه دی شوی او ان هېڅ نه دي شوي، امنیتي ارگانونه هم باید ټول د پخواني حکومت (ډاکتر نجیب الله) د حکومت پوځیانو یا صاحب منصبانو ته وسپارل شي او...

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوی ته ما دومره وويل: دا يو اوږد او هر اړخيز بحث دی، زه نه غواړم، ستاسې پوښتنې رد يا تائيد کړم، دا سمه ده زه د جمهوري رياست په يوه دفتر کې کار کوم، خو زه نه غواړم زما دنده د حقايقو د تحريف سبب شي. زه په لنډيز سره دومره وايم، چې د تېرو څو کلونو په ترڅ کې د افغانستان په سياسي، ټولنيزو، کلتوري او د خلکو د ژوندانه په بېلابېلو ډګرونو کې يو لړ پرمختګونه رامنځته شوي، خو دا پرمختګونه د متوازن پرمختګ پر اصولو ولاړ نه دي، په سياسي برخه کې هم څه پرمختګونه شوي، خو دلته عدالت تر زياته حده تر پښو لاندې شوی دی. اوسنی حالت ايډيال حالت نه دی، که له ډېر سياسي تدبير څخه کار اخيستل شوی وای، نو د افغانستان حالاتو تر دې ډېره ښه وده کولای شوه، د تدبير په برخه کې نړيواله ټولنه او د افغان دولت ټول لوړ پوړي چارواکي طبعاً مسوليت لري، خو په اوسني حکومت کې دا پرله پسې نيمګړتياوې په هېڅ وجهددې مانا نه لري، چې موږ او يا په مجموع کې د افغانستان خلک، تر دې دمخه بيا تر (۱۳۵۷ل کال) پورې د کوم حکومت ارمان وکړي. دا چې په پوځ کې دې داسې چورلټ بدلون راوستل شي او ټول پخواني صاحب منصبان دې بېرته پر کار وګومارل شي، جهادي او نيمه جهادي ډلو ته دې په کې هېڅ برخه ور نه کړل شي، دا هم همغه شان يو نظر دی، چې افغانستان کې يې جهادي ډلې او ځينې نور اشخاص يې لري، يانې ددې برعکس نظر. که موږ غواړو خپل هېواد اباد کړو اول بايد دغه ذهني فاصله ختمه او د انطباق حد ته ورسوو. موږ په تېر ديرش کلن بهير کې د رفع کولو او دفع کولو ښې پخې تجربې لرو، موږ بايد دا تجربې بيا

(c) ketabton.com: The Digital Library

تکرار نه کړو. اوس افغانستان د ګرمو ذهنونو او نظرونو د سړښت په مرحله کې دی، دا بېړۍ باید په ښه ډول خپله لاره ووهي او تر دې وروسته د یو ایډیال نظام د جوړولو په فکر او لټه کې شو. دولت جوړونه او د هغه استحکام یوه اوږده پروسه ده، چې باید په دقت

د مشاعرې د برخوالو یو یادګاري انځور

وارزول شي.

زموږ ددې بحث په بهیر کې په لسګونو نورې مختلفې، همشکله او هم مانا پوښتنې مطرح شوې، خو ددې بحث سرخې تر ډېره حده همدا وه، چې پورته مو ورته نغوته وکړه. موږ لا د سیاسي بحث له دې ګرم حالته نه وو راوتلي، چې ډاکتر شېرولي غږ کړ: یون صیب راځئ چې څو ډېر ناوخته شو. ددې بحث ملګرو برخوالو څخه مو هیله وکړه، ښه به وي دې ډول بحثونو ته په افغان

(c) ketabton.com: The Digital Library

معلوماتي مرکز کې چې ډاکټر صیب یحیی وردګ یې مشري کوي، دوام ورکړو، ټولو وویل سمه ده.

د حاجي صیب فضل الرحمن کور: لکه څنګه چې د مخه مې یادونه وکړه، حاجي صیب فضل الرحمن د کونړ یو مخور سیاسي، ټولنیز او قومي شخصیت دی. رسمي دندې یې هم اجرا کړې او ازادې بوختیاوې یې هم لرلې دي. د ډاکټر نجیب الله د واکمنۍ پر وروستیو کلونو یې د کونړ د مرستیال والي په توګه هم دنده اجرا کړې، خو د رسمي کارونو په انډول دی په ولسي او ټولنیزو چارو کې زیات مصروف پاتې شوی دی.

حاجي صیب فضل الرحمن او یون

په کونړ کې د ښې ځمکې، شتمنۍ او نامه څښتن دی، خو جرمني کې هم پر دې بریالی شوی، چې ځان ته د پېښوریانو په اصطلاح یوه «فقیرخانه یا اشیانه» جوړه کړي. د حاجي صیب د ژوند د بري راز د هغو په اوږدو تجربو کې نغښتی دی. خو د دې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ترڅنګ يې که د شېرعلي خان، ډاکټر شېرولي، عبدالولي او خان ولي په شان د ځلورو تحصيل کړو زامنو منظم ژوند پلان او اندود نه واى، نو خداى خبر چې حاجي صيب به په يوازې ځان په جرمني کې دومره ستر کارونه کړي واى، خو که د حاجي صيب مدبرانه ژوند، ولسي پوهه او د ټولنيزو چارو سمبالښت نه واى، نو ځلورو غبرګو زامنو يې هم دومره منظم او اوډلى ژوند نه شو جوړولاى. د حاجي صيب په زامنو کې مشر؛ شېرعلي خان تر ۱۳۵۸ل کال وروسته جرمني ته مهاجر شوى و، فکر کوم دى دهغو لومړنيو مهاجرينو له جملې څخه دى، چې دا مهال جرمني ته راغلي وو، شېرعلي خان تر دې دمخه د جمهوري رياست په کومې برخې کې کار کاوه، کله چې جرمني ته راغى، نو ورو ورو يې پر تجارت پيل وکړ، تقريباً پنځه لس کاله وروسته، چې په افغانستان کې حالات نور هم خراب شول، نو حاجي صيب فضل الرحمن له خپلې کورنۍ سره جرمني ته مهاجر شو، تر مهاجرت څو کاله وروسته يې بيا دا کور واخيست، چې همدا اوس په کې اوسېږي. دا کور تقريباً شل کوټې لري او د حاجي صيب ګڼ غړي کورنۍ او د هغه همېشنيو مېلمنو ته ايله کفايت وکړي. دا کور که څه هم نږدې ځلوېښت کاله دمخه جوړ شوى، خو په دومره عصري ډول جوړ شوى، چې ته فکر کوې کال دوه دمخه جوړ شوى دى. ګڼې کوټې، لمبا حوض، د کور شنه ساحه او ګڼې اسانتياوې لري، ټوله ساحه يې نږدې دوه جريبه ځمکه کېږي. په جرمني کې کورونه او دکانونه ډېر ټکس لري، کله چې څوک په خپل کور کې اوسي، ددې ټکس کم راځي، خو که څوک بيا همدا کور په کرايه ورکوي، ټکس يې طبعاً زياتېږي، دا ټکس بيا

(c) ketabton.com: The Digital Library

دومره زيات وي، چې که کور خاوند يې همداسې حکومت ته
پرېږدي، نو هغه د چا خبره ورته په ګټه پرېوزي. ددې کور لومړني
خاوند دا کور هغه وخت پر خپله ځمکه د ځان لپاره جوړ کړی و،
چې د غړو شمېر يې زيات وو، لونې او زامن يې ورسره اوسېدل،
کله چې هغوی لوی شول او پر خپل کور شول، نو دومره لوی کور
ساتل او ټکس ورکول، ده ته ګران شول، همغه و، چې د خرڅون په
لټه کې شو. حاجي صيب فضل الرحمن بيا دا مهال همداسې يو
کور ته اړتيا لرله، چې خونې يې زياتې وي او دده يوه کورنۍ چې
اوس واقعيت کې څو کورنۍ وې، سره يوځای په کې ژوند وکړي، د
تقدير کارونه دي، دا کور دوی واخيست، اوس دوی ټول په کې
راټول دي او ښه لوی او پراخ کور دی، نه يوازې د حاجي صيب
کورنۍ په کې سوکاله ده، بلکې ديوه فرهنګي مرکز کار هم ورڅخه
اخلي، په جرمني کې چې د پښتني فرهنګ د ودې لپاره کوم کارونه
شوي او يا کوم پلانونه جوړ شوي، نو نقشې او طرحې يې اکثره له
همدې او د انځور صيب له کوره جوړې شوې دي. حاجي صيب
فضل الرحمن، چې کله په جرمني کې استوګن شو، نو بيا يې د يوه
ځانګړي پلان له مخې د کونړ ځوانانو ته خاصه پاملرنه وکړه، هغو
ځوانانو او د هغو کورنيو سره يې مرسته پيل کړه، چې يا جرمني ته
د تګ پر لاره وو او يا هم په کونړ کې وو، خو غوښتل يې جرمني ته
لاړ شي، د هغو لپاره يې په احسن پور د پيسو پيدا کول، بيا په
جرمني کې د هغو کنټرول او له بې لارۍ څخه د هغوی مخنيوی، له
خپلو کورنيو سره د هغوی د ارتباط ټينګښت، په کونړ کې د هغو
کورنيو ته د پيسو انتقال، دا ټول يې د يوې ستراتيژۍ له مخې پلان

(c) ketabton.com: The Digital Library

کړل او ددې ټولو کارونو لارښونه دده پر غاړه وه. په نتیجه کې ګڼ شمېر کونړ ځوانان جرمني ته لاړل، په تېره بیا له (وټه پور) کلي څخه، خبره ان دې حد ته ورسېده، چې د انټرویو پر وخت به جرمنیانو فکر کاوه چې ((وټه پور)) کوم لوی ښار یا ولایت دی او کونړ د هغه کومه وړه برخه، نو بیا به یې چې چانه پوښتنه وکړه، چې د کوم ځای یې؟ هغه به چې له افغانستانه کونړ او بیا له کونړه وټه پور ته رسېده، د مرکه کوونکي به تلوسه وه چې ورته وواییې: په وټه پور کې د کوم ځای یې؟ د کونړ یې که د بل ځای؟ هغوی ملامت نه وو، د وټه پور د لویوالي او ښار ګڼلو لپاره قرینه هم موجوده وه، لکه بهاولپور، هرېپور او داسې نور. اوس چې جرمني کې څوک د افغانستان د ټولو ولایتونو د خلکو تېر محاسبه کوي، نو د کونړ شمېر په کې زیات ښکاري، په تېره بیا په کولن کې. کولن ته بېخي د کونړو ښار ویل کېږي، په تلفظ کې هم کولن او کونړ سره نږدې دي، تر دې نږدې پنځه کاله دمخه زه جرمني ته تللی وم، همدې کولن ته، د اختر ورځ وه، د اختر لمانځه لپاره د ترکانو یو جومات ته لاړو، تر لمانځه وروسته د خدای په فضل دومره کونړیو سترې مشي او اختر مبارکي راکړل، چې ما فکر نه کاوه، زه په جرمني کې یم. کله چې له هغه ځایه رخصت شو، نو د حاجي صیب تر کوره پورې تقریباً په نیم ساعت کې ورسېدو، حاجي صیب لاتر موږ دمخه راغلی و. زه (یون)، غریب صیب او شور صیب له شېرولي سره کور ته راغلو، په مېلمستون کې له حاجي صیب سره تر روغبړ وروسته ډوډۍ تیاره شوه، د افغانستان پر وخت به د شپې یوولس بجې وې، حاجي صیب د کور د ټولو لویو وړو، په افغانستان کې د

(c) ketabton.com: The Digital Library

خپلو انډيوالانو او نورو حالاتو پوښتنه وکړه، څه کم يو ساعت به ناست وو، حاجي صيب وويل: ځئ تاسې لاړ شئ، استراحت وکړئ، ستړي به يئ، نور مجلس به سباته سره کوو. بيا شېرولي موږ خوبخونو ته بوتلو، خو خوب ته يې پرې نښودو، هلته مو نو هغه ګپ چالان کړ، چې د سپين ږيرو او رسمي خلکو مخکې نه کېده. موږ فکر کاوه، چې بيا يا خوشال خان لېسه ده او يا هم کابل پوهنتون، غريب صيب سره خو پخوا بلد وم، خو ما فکر کاوه چې شور صيب داسې غلی غوندې سړی دی، دی به ډېر ګوز موزی وي، خو چې کله يې مجلس ته کېناستم، داسې سړې او مړې ټوکې به يې کولې، چې سړی يې ورو ورو خندوه، دی شور و خو يو غلی شور. (غلی شاتته انقلاب دی بدلوي د زمانې رنګ) د ده ګپ به ورو ورو د مجلس رنګ بدلاوه، شورصيب ته مو وويل: انډيوال هر چېرته چې يې زموږه يار يې، خو تر څو چې زه دلته يم، له موږ جلا کېدلی نه شې، هغه وويل: زه مو کله پرېږدم، ته خو داسې يې لکه د پوډريانو درمل، يو ځل چې څوک درسره کېني، بيا لکه معتاد درنه خلاصېدی نه شي، موږ دې اوس په خپل مجلس معتاد کړي يو، فقط يوازې سبا راته اجازه راکړئ، چې زه هلته خپل کارونه منظم کړم او رخصت واخلم، بيا نو چې څو دلته يې زه در سره يم. ما ويل سبا خو غريب صيب هم ځي؛ سفارت کې يې د بچو د پاسپورټونو مسله ده، هغه خلاصوي بل سبا بېرته راځي، شور صيب وويل، زه خو فکر کوم، چې تاسو هالنډ ته هم حتماً راځئ، ځکه مجبور صيب سره دې هلته وعده وکړه، زه به درسره هلته يوځای شم. موږ وويل ښخي سمه ده. همدې ګپ ګپ کې مو شپه

(c) ketabton.com: The Digital Library

خوب ته جوړه کړه. سهار تر چای مهال وروسته غریب صیب په خپله مخه لاړ، شور صیب په خپله، شېرولي خپلې دندې ته لاړ، خو ماته یې وویل: چې تاپسې لږه شېبه وروسته سیداغا ماما راځي، هغه به دې ښه وګرځوي، مازیګر ماښام به زموږ (هالې) ته راشې، هغه ځای به هم وګورې، موږ ټول بیا هلته یو، تر هغه چې سیداغاماما راځي، حاجي صیب به درسره وي.

د کولن ښار د ځینو برخو کتنه: ما لاحاجي صیب سره خپلو خبرو ته دوام ورکاوه، چې ګلالۍ خور د (ډاکتر شېرولي مېرمن) مېلمستون کې زماسترې مشي ته راغله او زما د مېرمنې او ماشومانو پوښتنه یې وکړه. ګلالۍ خور وویل چې ټلېفون کې مې څو میاشتې دمخه ارین (مېرمن یون) سره خبرې کړې وې، هغې ویلي وو، چې ماشومانو سره یوځای درځو، کاشکې ټول مو راوستي وای، ما ویل ټول په منډو رامنډو کې یو، دواړه همزمان بهر ته سفر نه شو کولای، یو تن باید کور کې وي، ماشومان مو هم یوازې دي، نو ځکه خو مې هغوی رانه شو وستلای. حاجي صیب سره مې مجلس کاوه، هغه وویل، زه هم په نږدې ورځو کې پېښور او بیا کابل ته درځم، بیا به سره وګورو، ما ویل بېخي ښه ده، پر همدې وخت سیداغا ما ماراغی، تر روغبړ وروسته یوه شېبه کېناست، چای یې وڅښه، ما ته یې وویل که تیار یې نو ځه چې ځو! ما ویل زه خو تیار یم، حاجي صیب نه مې رخصت واخیست او له کوره ووتلو!

سیداغا ماما وویل: چېرته دې زړه دی چې لاړ شو؟ وخت لرو، ما ویل هر چېرته چې ستا زړه وي، هغه وویل نه زه ستا لپاره راغلی

(c) ketabton.com: The Digital Library

یم، شېرولي خان نوې وظیفه اخیستې، هغه ماته ویلي چې زما تر راتګه پورې یون صیب درنه یوازې پاتې نه شي او نه یې چې چاسره پرېږدې، نو چېرته چې دې زړه غواړي، هملته ځو، ما ویل خیر نو چې داسې ده، که له دې ښاره ووځې د کلیو او اطراف پر لوري لاړ شې، ښه به وي، ځکه د دوی ښارونو کې خو د (خو) خبره نه شته، چې دا کلیوالي ژوند یې هم وګورو، چې دا څنګه دی؟ ده ویل ښېخي سمه ده.

نیم ساعت مزل به مو کړی وي، باران خو د معمول په شان پر تړله ځمکه ورېده، تړله ځمکه یې داسې پاکه او صفا وینځلې وه، لکه ښېښې چې په لاس پاکې کړې، ژوند په ډېر سرعت سره پرمخ روان و، په دقیقه او ان په ثانیه کې دې موټر له څنګه تېرېده، سیداغا ماما وویل: راځه لومړی دغه وړاندې ځای ته لاړ شو، دلته یوه تاریخي ودانۍ ده، لومړی به دا وګورو.

یون د تاریخي ماڼۍ مخې ته

(c) ketabton.com: The Digital Library

ودانۍ ته نږدې لاړو، موټر مو د ودانۍ ترمخه پارکنګ کې پارک کړ، کله چې موټر نه کښته شو، نو یخ وشښنولم، ما ویل دا خو والله سخت یخ دی، مورږ موټر کې وو، نه پوهېدلو، سیداغاماما راته خپل بالاپوښ راکړ، هغه وویل زما یخ نه کېږي، زه د دې ځای له اب و هوا سره اشنا یم، دا مې ستا په خاطر د احتیاط لپاره

سید اغا ماما د تاریخي ماڼۍ مخې ته

راواخیست. بالاپوښ مې واغوسته، ځان مې په کې ډېر راحت احساس کړ، د ودانۍ مخې ته لاړو عیناً لکه د دارالامان ماڼۍ، جوړښت یې دا شان و، خو رنګ یې لکه د کابل د شاه دوشمشېره مسجد په شان ژېړ او سپین و. ودانۍ نسبتاً پر لوړ ځای جوړه شوې وه، شاوخوا یې د اوبو لوی نهرونه ایستل شوي وو، کېدی شي د منځنیو پېړیو د تاریخي ودانیو به دا عامه ځانګړتیا وه، چې پر ودانۍ باندې د یرغل د مخنیوي لپاره د دښمن د عسکرو پر وړاندې دا ډول مورچلې جوړې کړي. اوس یې هم شاخوا له اوبو ډنډ

(c) ketabton.com: The Digital Library

وه، خو اوس هرڅوک له کومو وسايلو پرته له دې نهرونو څخه تېرېدلای شي، ودانۍ ته ورڅېرمه د نهر پر سر دوه واړه پلونه جوړ شوي وو، غالباً دا به ډېر وروسته جوړ شوي وو.

سيداغا ماما وويل: دا ډول تاريخي ودانۍ په جرمني کې ډېرې زياتې دي او دوی يې ښه ساتنه او پالنه کوي. د ودانۍ يوې مخې ته، لکه په هند کې د لوديانو، سوريانو، غوريانو او مغلو د وخت لويو ودانيو مخې ته چې د اوبو حوضونه او فوارې وي، دلته هم همدا شان يو حوض و او ګڼې فوارې وې.

څو دقيقې دلته وګرځېدو، شا خوا ځنګل موهم وکوت او بيا رهي شو.

ترهغه وروسته سيد اغا ماماوويل: راځه د راين غاړو ته لاړ شو.

يون د «راين» پر غاړه

ما ويل موږ خو د همدې راين پر غاړو راغلي وو، هغه وويل: راين سيند همداسې دډېرو ښارونو له زړه څخه تېر شوی، هلته به لږ

(c) ketabton.com: The Digital Library

وګرځو ما ویل سمه ده. تر لس شل دقیقو مزله وروسته مو موټر د سیند تر څنګ د عمومي سړک تر خوا په یوه فرعي کوڅه کې پارک کړ، همداسې د سیندپر غاړه مخ په بره روان شو، راین تر مورګو ډک و او په لسګونو وړې او لویې بېړۍ په کې په داسې ارامۍ ښکته او پورته روانې وې، چې غږ او غوږ یې د سړک تر غاړې هم نه رسېده.

سل دوه سوه متره به لابر نه وو تللي، هغه هوټل مې تر سترګو شو، چې موږ نږدې پنځه کاله مخکې، د یوه سیمینار لپاره راغلي وو او په همدې هوټل کې دېره وو؛ (میرټن هوټل) همغه وخت ددې هوټل مخې ته د افغان- المان دوستۍ یو وړوکی یادګاري څلی هم جوړ شواو په الماني ژبه یې یوه کوچنۍ لوحه ورته پر تېږ نصب کړه. نږدې پنځه کاله وروسته مې هغه ځای او هغه شېبه کټ مټ په ذهن کې ژوندي شول، سیداغا ماما ته مې وویل: دا هغه هوټل و، چې زه اول ځل جرمني ته د راتګ پر مهال دلته یوه اوونۍ اوسېدم او هغه څلی چې ښکاري، هغه هم همغه مهال جوړ شوی و. د همدې سیند پر غاړه هغه وخت زه او عبدالمالک کاموي صیب، چې دا مهال موږ سره د همدې سفر ملګری و، څو ځله پلي ګرځېدلي یو. یو سل متره زیات و کم نور هم پورته لاړو،خو یخ لږ په تنګ کړو،سیداغا ماما وویل: فکر کوم یخ په تنګ کړې، راځه چې لاړ شو، هغه ځای کې، چې موټر مو ودروه، د هغه دوه کوڅې شاته یو کلیوال بازار دی، هلته به لږ وګرځو، چای به وڅښو، که څه دې خوښ شول وابه یې خلو، تر نږدې لس دقیقې پلې مزله وروسته همغه ځای ته ورسېدو، ښه پاک ستره بازار و، یو دوه د وېښتانو جوړولو

(c) ketabton.com: The Digital Library

صالونونه مو مخې ته راغلل، دومره پاک وو، ان داسې چې د سړي ورته اشتیا هم راتله، چې وېښتان په کې جوړ کړي، که وېښتان یې ډېر کم یا نوي جوړ شوي هم وي، زما یې هم وېښتانو جوړولو ته زړه وکړ. لږ نور وړاندې لاړو، سیداغا ماماوویل: راځه دې هوټل کې به لږ چای وڅښو. وړوکی هوټل و، لس پنځه مېزونه په کې ایښي وو، ډېر ارام و، سیداغا ماما وویل: چې دلته په اوړوي کې ډېره ګڼه ګوڼه وي، خو اوس ژمی دی، ځکه ارامي ده، ماویل ما هم همدا فکر وکړ، که په دې شکل یې چلوي فکر نه کوم که کرایه هم پوره کړي، نور څوک په کې نه ښکارېدل، یوه زړه ښځه په کې ګرځېدله، خو ډېر تندرسته او غښتلې شخه پخه معلومېده، سیداغا ماما ورته د شنه چای وویل، لږه شېبه وروسته یې چای راوړ، چای مې وڅښه، فکر کوم ټولې لس پنځه لس ایرو یې واخیستلې، سیداغاماماوویل: داسې به وکړو، چې لاړبه شو، هغه ځای او هغه هوټل ته چې د بن کنفرانس په کې جوړ شوی و، ما وویل، هلته څوک پرېږدي ا وکه نه؟ ده وویل: هر څوک پرېږدي، خو اکثره ورته رسمي او دولتي مېلمانه راځي، دا هوټل زموږ د وطن په اصطلاح پر یوه جګه غونډۍ او د المان د خلکو په اند پر لوړ غره جوړ شوی و، چې د چا خبره نیم المان ورڅخه ښکارېده، سیداغا ماما وویل: موږ به د همدې غونډۍ سرته وخېږو، هوټل به له نږدې وګورو او نور به بېرته راځو. ماویل سمه ده، دې غونډۍ ته د ختلو دوه لارې وې، خو هغه لنډه لاره، چې موږ غوښتل پرې ورشو، ترافیکي اشارې پرې ځړېدلې وې او تګ یې منع کړی و، سیداغا ماماوویل: څنګه په هغه بله لار نه ځو؟ ما وویل راځه تېر به شو

(c) ketabton.com: The Digital Library

تـرې، ددې کنفـرانس هـم ډېـره مـزه ګـې نـه وه، داسـې خلـک ورتـه راغلي وو، چې دا ځای به يې هم ګنده کړي وي. ځه مخ پر کولن ، همداسې مو په خوند حرکت وکړ، موټر په ډېر سرعت کې روان و، د هغه ځای سړکونه دومره خوندور دي، چې د سړي موشم په کې نه خرابېږي،د موشم کيسه رايادة شوه، زموږ د يوه ولايت د يو مهال د نالوستي چارواکي ياد دې په خير وي، له عجايبو پـور مـامور و، ددې ولايت ټول اوسېدونکي يې کسب وکمال سره اشنا دي، هغه له خپل ډرېور سره په موټرکې يوه ورځ له يوه بل ولايت ځخه د خپل ولايت پر لاره روان و، هغه وخت سړکونه ټول خراب او کنډ وکپر و،خو کوم ځای کې يو کيلو متر سړک داسې و، چې موټر په کې ښه ځغاسته کولای شوه، موټروان چې پر دې لاره ښه بلد و، نو پر همدې ځای يې پر موټر پښه ښه ټينګه کړې وه، کله چې موټر ښه په سرعت کې راغی، نو پر دې وخت له کوم کورو کلي چرګې سړک ته يو ناڅاپه منډه کړې وه او نږدې وه، چې د موټر تر ټاير لاندې شي، موټروان يو دم ډېر سخت بريک ونيو، دې سره يې له خولې ووتل، کـوردې د خاونـد ړنـګ شـه ټـول موشـم يـې رابانـدې خـراب کـړ. چـارواکي صيب پر دې وخت فکر وکړ (موشم) لکه چې د موټر دکومې پرزې نوم دی، ژر يې موټروان ته له جيبه پيسې را وکاږلې، ورته يې وويل: واخله خدای دې خوار کړه، ژر يې جوړ کړه، ګوره چې بيا داسې بې احتياطي ونه کړې!

دا چارواکی نور عجايب او غرايب هم لري، يوه ورځ چا ورتـه د ختم کارت ورلېږلی و، چې په ختم کې ګډون وکړي. دا کارت يې ساتونکي ده ته ور وړی و، ده فکر کاوه، چې دا د چا کومه عريضه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ده، ژر یې امضا کړی و، ساتونکي ته یې ویلي وو: واخله خدای مو خوار کړه ټول غیر قانوني شیان راباندې امضا کوئ! یوه بله اتتیکه یې داده، چې یوه ورځ په کابل کې خپل یو سیمه وال مېلمه کړی و، دا د استاد رباني د پاچاهۍ شپې ورځې دي. کوربه هم د پخواني حکومت صاحب منصب و، رتبه یې هم جګړن وه، اوس یې هم په حکومت کې کار کاوه، دا مهال استاد رباني په جهاد کې د سربښندونو په ویاړ دې چارواکي صیب ته د تورن جنرالۍ پوړۍ هم ورکړې وه، د ډوډۍ پر مهال ده له کوربه څخه پوښتنه وکړه، چې ستا دا هغه (رتبه) څه شی ده، هغه ورته وویل: زه ((جګړن)) یم. پر دې وخت دی رباني ته سخت په قهر شو. ((د ده داسې داسې وکړم جهاد مو ړ وکړ جګړني یې ده ته ورکړې ده...)) ده فکر کاوه، چې جګړن له جګړې څخه اخیستل شوی نو دا پوړۍ به تر تورن جنرالي لوړه وي. همداسې نورې ((نوې او زړې اتتیکې)) چې عقل به ورته ګوته په غاښ شي.

خو د جرمني سړکونه داسې محفوظ دي، چې نه ورته چرګه را الوتی شي نه چرګ، نه حیوان او نه انسان، نو د موټر وان موشم په کې نه خرابېږي، نږدې یوه ګړۍ مزل به مو کړی وي، چې سید اغا ماما وویل: دلته د ترکانو هوټل دی، دلته به لږه ډوډۍ وخورو، بیا به ځو، ماویل که ډوډۍ همیلته شېرولي خان دوی سره په هاله کې وخورو، څنګه به وي؟ هلته خو غیر له هغې هم ځو، سید اغا ماما وویل: هلته ایله نهه بجې ډوډۍ تیاره شي، اوس خو دلته ځو، ډېره پاکه ډوډۍ ده. د هوټل ترڅنګ یې موټر ودراوه، هوټل ته پورته شو، ډېرو وړوکی یو پوړیز هوټل و، خو ښه د مزې پاک و، ترکان په

(c) ketabton.com: The Digital Library

جرمني کې تر بل هر قوم زيات دي، تر دويمې نړيوالې جګړې وروسته، چې د کارګرانو او نورو مهاجرو په توګه دلته راغلي، همدلته پاتې شوي دي، وايي چې تر دويمې نړيوالې جګړې وروسته اروپايي هېوادونو له افغانستانه هم د ګڼو کارګرانو د لېږلو هيله کړې وه، خو هغه وخت د افغانستان حکومت دا د ځان لپاره سپکاوی ګڼلی و.

په جرمني کې اوس د ترکانو شمېر نږدې څلور مليونو ته رسېږي، په هر حال ځانته خپل مسجدونه، هوټلونه او کلتوري مرکزونه لري. په دې ځای کې دې پر ترکانو او ايرانيانو هم د افغانانو مينه ماتېږي، سيداغاماما، چې څه غوښتي وو، هغه يې راوړل، عيناً لکه دافغانانو ډوډۍ، پاکې سوتره وريجې او کباب. ډوډۍ مو په خوند وخوړه او دحاجي صيب فضل الرحمن د هال پر لوري روان شو.

د حاجي صيب فضل الرحمن هال: دوی ورته په رسمي ډول «د خوشالۍ هال» وايي خو زه ورته ځکه د حاجي صيب هال وايم، چې دده په تدبير او هلو ځلو جوړ شوی، که څه هم شېرعلي خان، شېرولي خان، عبدلولي خان، خان ولي او دده د کورنۍ نورو غړو او خپلوانو به په کې ډېرزحمت ګاللی وي، خو چې اوبه له سره پاکه نه وي، تر دې ځايه رنې نه رسي، تر شل دقيقې مزله وروسته به دې هال ته رسيدلي يو، کله چې هال ته ورسيدو، نو ډاکتر شېرولي، شېرعلي خان، عبدلولي، د شېرولي ماماګانو او نورو ګڼو ځوانانو زموږ هرکلی وکړ، ټولو وويل: ډېر وخت مو تېر کړ. ما ويل مخکې تر دې، چې زه نورې خبرې وکړم، زه هال ګورم شېرعلي خان ته مې

(c) ketabton.com: The Digital Library

وویل: ماته دا هاله ټوله را وښایه، دوی هال ته ((هاله)) ویله، کېدی شي جرمني تلفظ یې همدا وي. په کابل کې دې ته د واده یا غونډو صالون وایي، شېرعلي خان، شېرولي خان او عبدالولي ته وویل، چې لاړ شئ یون صیب پر ټولو ځایونو او کوټو وګرځوئ. عبدالولي خان پر دې وخت غږ کړ، لالاصبر وکړه، چې زه خپله کمره هم راواخلم، عبدالولي خان تر شېرولي خان کشر دی، په خوشال خان لېسه کې و، هغه وخت ډېر کوچنی و، څنګه چې له شېرولي خان سره زما ورورې وه، شېرولي ته یې لالا ویل، نو ځکه ما ته هم لالا وایي. هغه خپله کمره را واخیسته، ما وویل: څنګه دلته خو عکاسي نه کوې؟ هغه وویل، ولې نه، دلته د واده،علمي او ادبي غونډو عکاسي زه کوم،ما ویل مفته یې کوې او که په پیسو، هغه ویل نه بابا فیس اخلم، د ودونو پروګرامونه ټول زه خپله عکاسي کوم اوبل چا ته اجازه هم نه شته، چې زموږ له اجازې پرته عکاسي وکړي، که واده والا څوک هم راولي، نو هغه فرعي عکاسي کوي، ما وویل: د ودونو په منځ کې هم ته ګرځې؟ هغه وویل هو، د ناوې او شاه ټول عکسونه ویډیویي او چاپي زه اخلم، ما وویل: بیاخو نو چې پیسې هم در نه کړي، همدا وړیا سیل دې بس دی، هغه په خندا شو، ویې ویل نه یوازې دا فلمونه ورته بیا ایډیټ او صفا کوم، بلکې عکسونه یې هم چاپوم، له دې لارې هم پیسې راته پاتې کېږي، بیا ما ورته وویل، چې تر شېرعلي خانه خو د تا ګټه ډېره ده.

ګپ ته مو همداسې ادامه ورکړه، هغه لومړی پر لوی هال وګرځولم، ربښتیا هم خدای (ج) دې له بدو سترګو ساتي، د جرمنې په کچه هم ډېر ښکلی او لوکس هال و، تقریباً اته نهه سوه کسان په

(c) ketabton.com: The Digital Library

کې پر یوه وخت ځایېدل. په ښکلو قندیلونو سینګار شوی
و، مېزونه او څوکۍ یې هم ډېر ارامه وو، ځمکنی فرش پرې

د هال یوه برخه

غوړېدلی و، څوکۍ یې داسې وې، چې د کېناستو پر وخت یې کښې
پښې نه کاوه، تر هغه وروسته یې پخلنځی راوښود. ربښتیا هم ډېر
پاک و، بیا یې ستور یا زېرمتون راوښود، چې دوی ورته مواد
راوړي او هلته یې زېرمه کوي، تر هغه وروسته یې اداري خونې هم
راوښودې، چې څلور پنځه اتاقونه په کې وو او تر څنګ یې یو
جومات، چې نږدې دوه سوه لمونځ کوونکي پر یوه وخت په کې
ځایېدلی شي. تر هغه وروسته یې په دویم پوړ کې یو بل منځنی
هال ته بوتلم، چې لاندې پوړ کې یې څو لوی اتاقونه وو او له دې سره
همشکله څو اتاقونه چې دفتري کار تر اخیستل کېدلای شو، په دې
منځني هال کې د اوږده مېز شاوخوا څوکۍ ایښودل شوې وې، پر
یوه وخت پنځوس، شپېته کسان په کې ځایېدلای شي. ډاکټر
شېرولي وویل: اوس موږ د کلتوري ټولنې اکثره غونډې همدلته

(c) ketabton.com: The Digital Library

کوو، استاد عبدالله بختاني خدمتګار او استاد حبيب الله رفيع چې راغلي وو، هغوی ته مو همدلته ځای جوړ کړی و، هغوی همدلته ډېر خوشاله ځکه وو، چې دا ځای ډېر ازاد دی،بيا عبدالولي لاندې پوړ ته کښته کړو، چې هلته څو ښکلي اتاقونه وو، د ټلويزيون د سټوډيو لپاره ډېر ښه ځای و. عبدالولي خان وويل: لالا ته چې له خيره ټلويزيون جوړ کړې، نو زه به ورته دلته سټوډيو جوړه کړم، له ټولې اروپا څخه بيا ته ښېغمه شه، دومره کار درته وکړم،چې ته هم ورته حيران شې، ما ويل څه خدای به خير کړي، انشاالله چې همداسې يوې ورځې ته به ورسېږو، اوس خو يوازې يو هيله ده، تعقيبوو به يې. پر دې وخت ډاکټر شېرولي وويل: راځئ چې لاندې لاړ شو، هلته ډوډۍ تياره ده، ډوډۍ به وخورو بيا به ځو. پر يوه اوږد مېز ډوډۍ تياره وه، پنځه لس، شل کسان پرې راټول شو، ما ورته وويل چې دا زموږ لپاره ده که نه هره ورځ همدا حال وي؟ هغوی وويل: نه بابا هر وخت دلته همدا حال وي، نن دلته د واده پروګرام و،کله چې د واده يا کومې غونډې پروګرام وي، زموږ ورځنی کار کوونکي خو راځي،هغه نور چې موږ سره دلته د محفلونو پروخت کار کوي،هغوی ته هم خبر ورکوو، په دې ډول کارونه ښه پر مخ ځي. پر دې وخت به يو يو ځوان، چې ځېری يې راته ډېرې اشنا ښکارېدې، راته او ماته به يې سترې مه شي راکول، شېرولي ماته وويل: چې دوی نه پېژنې، ما وويل، نه والله، ده وويل پلانکی دی که نه، ښه ما ويل دا خو څلور پنځه کاله مخکې ډېر کوچني و او اوس دادی ځوان شوی، خپله افغاني ډوډۍ مې وخوړه، شېرعلي خان راته وويل: له خيره چې زموږ او ستاسې خپل

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټلويزيون جوړ شي، دلته به ډېر کار وکړو، په دې حالـه کې مې مسکينيار صيب ته پروګرام جوړ کړی و، ډېرې پيسې ورته ټولې شوې او ټلويزيون ته يې ډېره ګټه ورسېده، نو يو ځل چې له خيره سره تاسې خپل کار پيل کړئ، بيا انشاالله کار نه معطلېږي، څو شېبې نور هم ناست وو، شېرولي هغوی ته وويل: زه او يون صيب درځو، تاسو نو بيا راځئ، هغوی وويل: تاسې ځئ موږ هم خپل کارونه دادی راټولوو او درځو.

زه او شېرولي په موټر کې کېناستو، يو ځل بيا يې د کور د ټولو غړو د روغتيا پوښتنه وکړه، د هېواد مېشتو ليکوالو جلا جلا تپوس يې وکړ،د ژوند ، اقتصادي حالت او امنيتي ستونزو ټولو پوښتنه يې وکړه. ما دټولو ډاډ ورکړ، ومې ويل: چې ژوند مې ډېر ښه دی، اقتصادي مشکل نه لرو، يو څه سپما هم کولای شو، خو بيا هم ارامه او خوشاله نه يو، علت يې دادی، چې افغانستان کې سياسي عدالت تامين نه دی، نه يوازې دا چې له خپلو حقوقو برخمن نه يو، ځپل کېږو هم او ملامت هم ګڼل کېږو. ډاکټر شېرولي په زېر وزبر سره د هېواد د ټولو حالاتو پوښتنه وکړه، که څه هم زماتوضيح او تشريح هغه ته څه ډېره نوې ځکه نه وه، چې هلته افغانان د رسنيو له لارې او هم د ټليفون له لارې په ډېر ښه ډول د هېواد پېښې تعقيبوي،خو بيا هم هغه مسايل، چې لاهم د رسنيو تر خولې نه وررسېږي،ده ته جالب وو، زه او دی دواړه په دې هم نظره وو، چې د دې ډول محروميتونو انعکاس لپاره تر ټولو مهمه وسيله داده ، چې ټلويزيون فعال کړو، او س خو موږ ځپل کېږو هم

(c) ketabton.com: The Digital Library

او ملامتېږو هم ، له دې حالت څخه د راوتو لاره داده، چې رسنۍ مو په لاس کې وي.

همدې خبرو خبرو کې شېرولي دښار پر څو واټونو ورګرځولم، خو په سياسي خبرو اترو کې دومره ډوب وو ، چې دښار ښکلا ته مو هڅو پام نه شو ، هلته خو د بدرنګۍ هېڅ سوال نه پيدا کېږي، خو بيا هم تر ښکلو ډېرې ښکلې ودانۍ د سړي زړه راکاږي، کله چې له سياسي خبرو لږ په دمه شو ، نو شيرولي ته مې وويل: ته وګوره ودانۍ چې څنګه ښکلې يې جوړه کړې ده، فقط لکه دسګرټو قوطۍ چې يې ودرولې وي، هغه هم داسې پاکه او سوتره چې هېڅ پلاستيک دې ترې هم نه وي لرې کړی، کاشکې چې ټايرونه يې درلودلای او يا انتقالېدلای شوای، چې د ټولې مو افغانستان ته وړې وای،هغه وويل: تعميرونه خو به يې يوسې، خلک به يې څنګه کړې؟ په څو ورځو کې به يې درته ببرته د خاورو ايرو څلی کړي، تر څو چې خلک اصلاح نه شي او ټولنه کې ذهني اعمار رامنځته نه شي، دا ډول ودانۍ به جوړې شي، خو بيا به ړنګې شي. ماويل رښتيا هم واقعيت دادی ترڅو چې د خلکو په ذهنيت کې مثبت بدلون را نه شي، ډېره سخته ده، چې واقعي، مستحکم او نا متزلزلې پرمختيا ته ورسېږو، وګوره د افغانستان سړکونه په دې نږدې څو کلونو کې اکثره ببرته جوړ شول، خو خلک يې جو ړنه شول، د کابل – جلال اباد سړک ښه ښکلی جوړ شوی، په منځ کې يې سپينه ليکه په دې خاطر اچول شوې، چې د هرچا خپل بريد او خط السير معلوم وي، خو دا د نه سړي زامن خپل خط پرېږدي، او پر دې بله ليکه به روان وي، ځينې ډرېوران دومره سپين سترګي

(c) ketabton.com: The Digital Library

وي، چې د سړي د اوسېلې پوکانۍ راتنګه او انفلاق ته نږدې کړي، ماسره خو چې هر ډرېور وي، لکه د دوک غوندې يې په لاړ سمومه، خو کوم يو بـه ژر سم کړي، يـو هـم د سړي زوی نـه دی، کـه سړی نـه وايي له خوارۍ. هغه د کابل پوهنتون د يـوه استاد خبره ډېره سمه ده، چې چا ورڅخه پوښتلي وو: «افغانان بـه څـه وخت سړيان شي؟ هغه ورته په ځواب کې ويلي وو، دوی چې ترڅو سړيان کېږي، موږ نه به يې خره جوړ کړي وي.» اوس سړک جوړ شو، خو ډرېوران ذهناً جوړ نه شول، نو په دې خاطر ستا خبره مهمه ده، چې ذهني اعمار ډېر مهم دی.

همدې خبرو کې وو، چې شېرولي دوی د کور لاړ تـه مستقيم او نږدې شو، پنځه لس، شل دقيقې وروسته کورته ورسېدو. دشپې دولس بجې وې، يوه شېبه حاجي صيب سره کېناستو، هغـه د نن ورځې ګزارش وغوښت او ما ټوله کيسه ورته وکړه، دهالې مبارکي مې ورته هم ورکړه، هغه وويل: خوښه دې شوه، ما وويـل، والله ډېره ښايسته وه، بيا لاړ وخوبخوني ته.

دريشي مې بدله کړه، جامې مې واغوستې، شېرولي راسره څو شېبې نور هم مجلس وکړ، بيا يې راتـه وويـل: سبا مـو پروګرام څه دی؟ ما وويل: غريب صيب راځي، هغه سره به پروګرام جوړوو، کـه ممکنه وه، پاريس ته ځو، هلته زمـا اخښې فيصل د افغانستان پـه سفارت کې کار کوي، هغـه بـه هم وګورو او کـه ممکنـه وه، استاد روستار تره کی به وګورو، د درناوي سړی دی.

ډاکټر شېرولي وويـل: زمـا زړه همداسې تخنېږي، زړه مې دی، چې تېر شم دې وظيفې نـه او سر لـه سبا تاسې سره لاړ شم. دا

(c) ketabton.com: The Digital Library

چکرونه خومې یوازې پر تاسې نه لورېږي! ما وویل: ته دې خپل کار کوه، غریب صیب نور وزګار شوی، پرېږده چې هغه راسره وګرځي، هغه په اروپا کې غیر له هغه هم دومره بلد دی، لکه د معاملاتو لاړښود، هر ځای ورمعلوم دی. ته دې سبا وختي خپلې وظیفې ته ځه او مونږ به خپل کارونه خلاصوو. ده وویل کله چې غریب صیب راغی، نو بیا دې له هالې هر موټر چې زړه غوښته بودې ځي او یا به عبدالولي در ته ښه نوی موټر ونیسي، سفر مو ډېر اوږد دی، چې په تکلیف نه شئ، ما ورته وویل: ځه ته دې خپل کار کوه، تر تا دلته زما واک زیات دی، عبدالولي ته چې مې وویل په تېي ثانیه کې موټر پیدا کوي. پر همدې خبرو مو خوب ته پناه یوړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پاریس پر لوري

د مارچ ۱۸مه نېټه د سه شنبې ورځ وه، غریب صیب له خپلې وعدې سره سم د مارچ پر اتلسمه نېټه سهار نږدې یوولس بجې په کولن کې د حاجي صیب فضل الرحمن کورته ځان راورسوه، موږ چای څښلی و او همده ته منتظر وو، تر څو شېبو دمې وروسته یې راته وویل: څنګه دې پروګرام؟ ما ویل پروګرام خو نو ستا په لاس کې دی، هغه وویل: تصمیم ستا دی، فقط ته یې ووایه، چې بیا پلان ورته جوړ کړو، ما ویل تصمیم هم ستاسو په لاس کې دی، ده وویل که یوازې پاریس ته ځې، خو تلای شو او که ته وایې، چې د استاد روستار تره کي لیدو ته هم لاړ شو او بیا به بېرته سبا ته بلجیم او هالنډ ته ځو، نو دا ناممکنه ده، موږ یوازې کولای شو پاریس ته لاړشواو هلته فیصل سره وګورو او سبا سهار بېرته وخته راشو، نو دا ممکنه ده، ځکه چې دې ځای نه تر پاریسه پورې نږدې نهه سوه زر کیلو متره لاره ده، همدا سې پر بلجیم به تېرېږو او بیا له پاریسه، (لیون) ته هم ډېره لار ده او بېرته راګرځېدل هم غواړي، دا ټول به ونه کړای شو او بل استاد روستار تره کي سره خو موږ خبره هم فکس کړې نه ده، چې هغه شته او که نه او که وي هم، مصروف دی که وزګار؟ خیر په هرصورت له ډاکټر صیب تر ه کي به تېر شو، یوازې ستا اخښې فیصل جان به وګورو او که وشول ډاکټر اکبر وردک او ځینې نور دوستان ... ما ویل سمه ده، همداسې به وکړو، هغه سم له لاسه فیصل ته ټلیفون وکړ، ورته یې وویل: موږ درځو،

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه خپل ادرس ورکړ او څو ځله يې خپل ادرس ورته دقيق کړ، چې احياناً غلط نه شي. غريب صيب ادرس وليکه او ځان سره يې خوندي کړ، عبدالولي او حاجي صيب سره مو مشوره وکړه، حاجي صيب وويل: دلته خو موټر ډېر دي وګورئ کوم چې تاسو ته په کارېده، همغه واخلئ، عبدالولي وويل: دا موټر ښه دي، خو د دومره لرې سفر لپاره نه دي، چې بلجيم فرانسې، بيا بېرته بلجيم، هالنډ او ډنمارک ته دې تګ راتګ وکړي. چېرته به درته پاتې وي، بيا به څه کوئ؟ ښه به دا وي چې بارګين ته لاړ شو، هلته ښه نوي موټر وي، ارزانه يې هم ورکوي، د يوې اوونۍ لپاره به يې کرايه کړو، چېرې چې خراب شو، هملته به يې پرېږدئ، هغوی مجبور دي هملته بل موټر درته درکړي ، حاجي صيب وويل، بس چې څرنګه پوهېږئ! حاجي صيب نه مو اجازه واخيسته، زه (يون) او غريب صيب له خپلو بيکونو سره د عبدالولي په موټر کې کېناستو او دبارګين پر لوري مو حرکت وکړ، نږدې شل دقيقې وروسته بارګين ته ورسېدو، عبدالولي، لکه له پخوا نه چې ورسره ښه بلد و دفتر ته ور دننه شو، په دفتر کې دوه ځوانې ښځې ناستې وې، خو ډېرې مصروفې ښکارېدې، نوره داسې چوپتيا وه، چې تا به ويل دلته هېڅ انسان کار نه کوي، عبدالولي ورته دکرايي موټر وويل، يوې مېرمنې وويل: شته، عبدالولي ته يې وويل چې دده پېژند کارت، کرېډټ کارټ او همدارنګه څوک چې موټر چلوي د هغه دډرېورۍ ليسانس په کار دی. موټر خو غريب صيب چلاوه، نو ځکه يې خپل ليسانس ورکړ، د دفتر شاته بارګين و، په منظم ډول په کې موټر ولاړ وو، نږدې شل پنځه ويشت ډول ډول موټر، غريب صيب په کې

(c) ketabton.com: The Digital Library

داسې موټر خوښ کړ، چې ښه تفريحي موټر و، نه پوهېږم څه نوم به ورته اخلي، خو درې تنه په وروستي سيټ او يو تن له ډرېور سره په مخکني سيټ کې قانوناً ځايېدلای شي.

شاته ټولبکس يې هم ښه پراخ و، غريب صيب هم د همدې ټولبکس له خاطره خوښ کړ، ويل يې چې بيا نور ملګري هم راسره ملګري کېږي، نو همداسې لوی ټولبکس په کار دی، غريب صيب ټول موټر داسې معاينه کړ، لکه دالوتکې ټيکنشن چې الوتکه ګوري، يوازې يوه ځای کې يې په کې لږ نری داغ پيدا کړ، غريب صيب په دې ډول موټر کې ډېره تجربه لرله، ويې ويل چې څه ډول يې مونږ ته راکړی وي، په هماغه ډول يې بايد بېرته ورتسليم کړو، موټر ښه نوی و، تر اوسه يې لا کيلومتر زرو ته نه و رسېدلی. موټر مو خوښ شو، بېرته دفتر ته راغلو، غريب صيب ورته د داغ وويل، هغوی وويل: سمه ده، مونږ ته معلوم دی، بيا يې له عبدالولي څخه کريډټ کارټ وغوښت، هغه خپل کريډټ کارټ ورکړ، د هغه کارټ کې پيسې خلاصې شوې وې، بل کريډټ کارټ يې ورکړ، هغه کې هم پيسې نه وې، خپله جيب کڅوړه (بټوه) يې ډېره وکتله، بل کريډټ کارت يې پيدا نه کړ، بيا يې شېرعلي خان ته ټليفون وکړ، ځکه د هغوی هال نږدې و، چې د هغه کريډټ کارټ راوړي، هغه تصادفاً د خپل جيب ټول شيان په کور کې له ياده وېستي وو، هغه وويل ان د جيب پيسې هم ورڅخه هېرې شوې دي، که وخت لرئ، خو لاړ شئ له کوره يې ژر راوړئ، تر کوره پورې تګ راتګ نږدې يونيم ساعت وخت نيوه، پر دې وخت مې عبدالولي ته وويل: دغه دې ماسره پيسې شته، نو کريډټ کارټ ته هېڅ اړتيا نه شته،

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه له جیبه پیسې راوویستلې، پیسې، خو دغه دې ماسره هم شته، خو دوی نغدې پیسې نه غواړي، کریډټ کارټ غواړي، چې اتومات پیسې د دوی خپل حساب ته لاړې شي. دوی وایي، دلته بانک نه لري او نه دومره وخت لري، ، چې داپیسې تحویل کړي، کریډټ کارت څخه خو اتومات د دوی خپل حساب کې جمع کېږي، پر دې وخت ده وویل: ما دا کارتونه مصرف کړي وو، خو حساب یې را نه هېر و، ته ودرې چې زه خپل دا جیبونه وګورم، ماسره یو بل کریډټ کارټ هم و، کاغذونه یې چې واړول راواړول که ګوري، چې یو بل کارټ هم پیدا شو، ډېر زیات خوشاله شو، ښځې ته یې دا کارټ ورکړ، ورته یې وویل: چې وګوره ستا حساب پرې پوره کېږي که نه؟ هغې چې کریډټ کارټ له کمپیوټره تېر کړ، نو ویې ویل: هو حساب پوره شو. پر دې وخت یې موږ ته کیلي او د پېښوریانو په اصطلاح د موټړ چیټ راکړ، عبدالولي وویل: نېکمرغه یو، چې ډېر مو ارزانه واخیست، هغه وویل: شنبه او یکشنبه په کې رخصتي راغله او تر هغه مخکې هم یوه ورځ رخصتي ده او بل موږ مکمل دیوې اوونۍ لپاره ونیو، یو خو د یوې اوونۍ لپاره یې قیمت راټیټېږي او بل رخصتي، چې په کې راشي قیمت یې نور هم راټیټېږي، وروسته مو، چې چیټ وکوت، نو (۳۹۰) ایرو یې په کې لیکلي وو. چې د ورځې نږدې پنځوس یورو راتلې، د نورو ورځو په انډول موږ ته ډېر ارزانه وبرېښېد. موټړ مو چې چالان کړ، نو ټانکۍ یې فول (ډکه) وه، قانون دا دی، چې په همدې معیار او مقیاس به ورته بیا د تسلیمې پر وخت ټانکۍ ډکوې. عبدالولي وویل، چې دا موټر جي پي ایس (GPS) (لارښود)

(c) ketabton.com: The Digital Library

نه لري، په لار کې به ډېر په تکليف شئ، ښېرولي لاالاهم ډېر ټينګار کاوه، چې له (GPS) پرته لاړ نه شئ، ځکه چې څو هېوادونو ته ځئ، نوبايد جي پي ايس حتمي درسره وي، عبدالولي وويل: کور تـه ځو هلته په بل موټرکې جي پي ايس نصب دی، هغه به راخلاص کړو او دې موټر کې به يې وتړو، همداسې د کور پر لوري روان شو، نيم ساعت وروسته به رسېدلي يو، عبدالولي له بل موټر څخه جي پي ايس راخلاص او په دې موټر کې يې نصب کړ، غريب صيب جي پي ايس چالان کړ او له همدې ځايه يې په پاريس کې د فيصل ادرس پـه کې ورکړ، جي پي ايس کار وکړ، لـه همدې ځايـه مو لـه عبدالولي څخه اجازه واخيستـه او حرکت مو وکړ، لارښود خپله لاره ښودله (GPS) يا لارښود داسې يوه اله ده، چې د وړوکي کمپيوټر د وسيلې بڼه لري او پر سکرين باندې درتـه پـه غږ او هم پـه اشـاره لاره ښيي، کله چې خپل ټاکلی ادرس په کې ثبت کړې، نو ترهماغـه ځايـه دې لارښوونه کوي. کوم ځای کې چې لار درنه غلطه شي، نو درتـه وايي، چې لار دې غلطه کړه اوبيا درتـه دا هم وايي چې پر دې لاره، پر دې څلـور لارې او تمځـي راګرځېـدلای شـې او خپلـې ټـاکلې لارې تـه سيخېدلای شې. پـه اروپا کې اکثره مـوټر جي پي ايس کـاروي، دا دستګاه لـه سپوږمکۍ سره تماس لـري او ټولـه لارښـونه لـه هماغـه ځايه اخلي. پـه جرمني کې ټول جرمني شـموله او اروپا شـموله (جـي پي ايسونه) کارول کېږي، کوم ځـای کـې چـې پـه لاره کـې ټکـر شـوی وي، يا ګڼه ګوڼه وي او يا هم لاره بنده وي، جي پي ايس درتـه خبـر درکوي، چې لاره کې دغـه مـشکل دی او دغـه متبادلـه لاره خلاصـه ده، لنـډه دا چـې پـه داسـې ښـارونو او هېوادونـوکې جـي پـي ايـس

(c) ketabton.com: The Digital Library

داسې وي لکه دړانده د لاس امسا. څو کیلومتره مزل چې مو وکړ، نو جي پي ایس اعلان وکړ، چې پاریس کې تر غوښتل شوي ځای پورې (نږدې اته سوه) کیلومتره لاره او په دومره (نږدې اتو ساعتو کې) هلته رسېږئ. البته د وخت او فاصلې دا معیار او برید ټاکنه د موټر په سرعت پورې اړه لري، څومره چې سرعت زیاتېږي د وخت ګراف راټیټېږي. تر نږدې یو نیم ساعت مزل وروسته به مو نږدې دوه سوه کیلومتره لاره وهلې وي، چې د جرمني له خاورې تېر شو او د بلجیم خاورې ته دا خل شو، کله چې د بلجیم خاورې ته داخلېږې، نو که کوم څوک بلدي درسره نه وي او درته ونه وایي، چې دا بلجیم دی، نو نه پوهېږې چې دا بلجیم دی. البته زه یو ځل دمخه هم بلجیم ته راغلی وم، او ګران نجیب احمدزي سره مو غوړه غرمه کړې او یوه ماښامنۍ تېره کړې وه، هغه وخت هم بلجیم د اروپايي ټولنې غړی و او سرحدونه یې رنګ شوي وو، دا ځل چې بلجیم ته راورسېدو، نو غریب صیب راته هغه پخوانۍ خونې او غرفې وښودې، چې د دوارو هېوادونو په برید کې وې او هغه مهال د بلجیم سرحدي ګرګ ګڼل کېده، د بلجیم سړکونه هم د جرمني په شان ښایسته دي، کوم خاص توپیر په کې نه لیدل کېده، خو ما غوندي سړي ته چې کله هم چېرته ښکلی سړک او ودانۍ وګورم، نو زړه مې غواړي، چې خپل هېوادته یې یوسم او یا هم هیله لرم ،چې زما هېواد هم په همدې ډول لویې لارې ولري. دپخو سړکونو خو زه ځکه شوقي یم، چې ما د خامه سړکونو کړاو لیدلی، د طالبانو او تر هغه دمخه نظامونو کې چې د افغانستان اکثره سړکونه کنډوکپر وو او اوږدو سفرونو د سړي لړمون خوړیناوه، زه به چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه وخت ډېر زيات کابل او پېښور ته تلم، نو د لين دډرېور په شان راته د سړک کړلېچ او جمپونه معلوم وو، د دوړو پر ضد خو مې څه له لاسه نه کېدل، د کابل له تنګي به مې چې پټو پر سر راکاږه، نو تر تورخمه به مې نه لرې کاوه او تر همدې پټو لاندې به مې دا هيله، خوب او خيال په ذهن کې ګرځېدل، داسې وخت به هم راشي، چې زموږ په هېواد کې سړکونه پاخه شي، او يا خو لږ ترلږه له کابله تر جلال اباده په پاخه سړک او پاک موټر کې لاړ شم، ماته د ډرېورانو په څېر د پنچرۍ ځايونه هم معلوم وو، ان تر پټو لاندې مې هم پيدا کولای شول، هغه وخت د کابل- جلال اباد سړک او د هېواد نور سړکونه دومره خراب وو، چې عادي موټر په کې پر ساعت لس کيلو متره مزل کولای شو، ځای پرځای به پنچري وه او د لارې د هوټلونو تمځايونه. وايي چې له استاد محمد اصف صميم څخه، چې ډېر سفرونه کوي، چا پوښتنه کړې وه، چې له کابله- جلال اباد ته څومره لار ده؟ هغه ورته ويلي وو: درې په کې پنچرۍ محاسبه کړه، دوه وخته په کې ډوډۍ، څلور په کې لمونځونه او نوره پاتې لار، چې دا نږدې لس دولس ساعته وخت نيسي. زما دا يو ارمان خو پوره شو، هم دکابل او تورخم لويه لاره پخه شوه، او هم د هېواد نور سړکونه پاخه شول ، اوس زه خپل شخصي موټر هم لرم او دولت هم ښه ګاډي راکړي، نو کله چې د هېواد پر پخو سړکونو سفر کوم، فکر کوم چې اروپا کې ګرځم.

غريب صيب ته مې وويل: ځينې خلک تر انصاف لرې انتقادونه کوي، خو زه که يوازې دا سړکونه هم له تېر وختونو سره پرتله کوم نو زړه مې پرې باغ باغ شي. غريب صيب وويل: ددې سوکالۍ او

(c) ketabton.com: The Digital Library

پرمختګ په خوند هغه سړی پوهېږي، چې پخوا یې سختۍ لیدلې وي، زه د جهادیانو په پړاو کې پر دې لاره تللی یم، داسې یې څپلی یم، چې تر اوسه مې له هغه سفره بدې راځي، نو کله چې ځینې خلک انتقاد کوي، دوی د افغانستان پخوانی حالت نه دی لیدلی.

غریب صیب ته مې وویل: د طالبانو پر وخت زه (یون) انځور صیب او غضنفر صیب له کابله کندهار ته لاړو. څلور سوه کیلو متره لار مو په (۲۲) ساعتونو کې ووهله. هغه وخت زموږ په خیال کې هم نه ګرځېدله، چې دا سړک به پوخ شي، خو یو وخت بیا داسې هم راغی چې سړک پوخ شو او زه له همدې لارې په پنځو ساعتونو کې کندهار ته ورسېدم. نو زه چې کله د بلجیم سړکونو ته ځیر شوم، د جرمني هغه پرې ښکلي ښکارېدل، نو څکه خو مې د خپل هېواد لپاره په تخیل کې د جرمني په شان سړکونه غوره وبلل، مزله ته مو دوام ورکاوه، اروپا خو ټوله خدایي شنه ده، خو دوی هم په کې ډېر زحمت ایستلی دی، د زحمت او طبعیت د ګډ امتزاج له برکته اروپا نن دې ښکلي حالت ته رسېدلې ده. که څه هم زما دهېواد طبیعت هم تر چا کم نه دی، خو څه موږه خپله ځان خراب کړ او څه هم ګاونډیانو خراب کړو، هغه د ملوک رغون ماما خبره چې ویل یې: ((زموږ په کلي کې یو سړی و، ډېره ښه او ښایسته ښځه یې لرله، ګوزاره یې هم ډېره ښه وه، مینه او محبت یې زیات و، خو کله چې د ګاونډیو له ښځو سره ددې ښځې ناسته پاسته زیاته شوه نو د هغوی پسپسکو پرې تاثیر وکړ، د وخت په تېرېدو سره د ښځې او مېړه ترمنځ خوابدي زیاتېده، بله ورځ چا ترې پوښتنه وکړه، چې ځنګه ده ښځه دې، هغه ورته وویل، ښه ښځه مې لرله، خو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګاونډيو مېړمنو را نه خرابه کړه...)) ملوک رغون ماما به ویل: افغانستان ښه ښکلی وطن دی، خو ګاونډیانو خراب کړ. د بلجیم پر شنو جلګو مې ځای ځای اسونه، غويي او نور څاروي ليدل، چې ښه تر وتازه وو او ښه په مينه څرېدل، ډېر خوشاله برېښېدل، ماويل چې حيوانات يې دومره خوشاله دي، نو دانسانانو به يې څه حال وي؟

په همدې بحث کې روان وو، چې د ماښام تيارې نورې دومره راخورې شوې، چې شاخواو ځمکې يې مو نه شوې ليدلای، د سړک په دواړو غاړو کې د ستنو رڼاګانو سړک روښانه کړی و، تر دې وروسته نو زه د رڼاګانو د شمېر په لټه کې شوم او ځای ځای مې د موټر جي پي ايس ته کتل، مقصد مې دا و حساب وکړم، چې دوی په يو کيلو متر کې دواړو خواوو ته څومره برېښنا ستنې ودرولې دي. خو داحساب به رانه ګډ وډ شو، اخر په دې لټه کې شوم، چې په رڼا ستنو کې کومه يوه داسې پيدا کړم، چې ګروپ يې جوړ نه وي او يا نه وي لګېدلی، خو پر داسې ګروپ يا ستنې مې سترګې ونه لګېدې، غريب صيب وويل: څه ته متوجه يې؟ ماويل هسې ناجوړه ګروپ پيدا کوم، هغه وويل: لکه چې پيدا دې نه کړ، پر دې وخت ما ورته وويل: څنګه کوو، باوري صيب ته زنګ نه وهې؟ هغه وويل: که زنګ دې وواهه، نو ځان دې په غضب ککړ کړ، هغه خو لکه زرې غوندې درپورې نښلي، غير له هغه مو ورسره سبا ته وعده ده له اخوا پرې راګرځو، او ځان سره يې بيايو، اوس يې لاړه هم بچ ده، جي پي ايس چې ماته کوم وخت راکوي، نو ايله يوولس بجې د فيصل جان ځای ته ورسېږو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

الحاج محمد امین باوري زموږ ډېر تکړه فرهنګي ملګری دی، په بلجیم کې اوسېږي، د ارزګان د دهراوت ولسوالۍ دی، په اصطلاح د مشر ملا صیب کلیوال دی او د مشر باوري صیب؛ عبدالرسول باوري ورور دی، یا په بله وینا هغه دده ورور دی، ښه پوخ حج یې هم کړی، خودګپ شپ له تخت وتاجه لانه دی غورځېدلی، زه اوس هم پوره باوري نه یم ، چې خپله به حج ته تللی وي او یا که چا به بیولی وي، لکه ډاکټر صیب مخان شینواری، چې په وچ زور ښاپېرۍ خور حج ته بیولی و او اوس چې څوک ورته حاجي ووایي نو ځان ورته بل قسم ښکاره شي، ډاکټر صیب ماخان ته چا هسې په ګپ کې حاجي صیب ووایه. نو ده ورته په ځواب کې وویل: چې حج یو فرض دی ادا مې کړ، لکه لمونځ چې کوم، زه دا فرض د خدای لپاره کوم، زه لمونځ هم کوم، نو ته به ماته لمونځ غاړی صیب وایې؟ هغه بیا ورته له قصده وویل: حاجي صیب دلته راشه کېنه ده هم ورته وویل بېلماځه صیب دلته راشه کېنه، هغه سړی ورته ډېر په غوسه شو چې ته ولې ماته بېلماځه وایې؟ ما حج کړی ته ماته حاجي وایې. ته لمونځ نه کړې نو ځکه زه درته بېلماځه وایم. هغه تردې وروسته ډاکټر صیب مخان ته حاجي صیب ونه ویل، نو د الحاج باوري صیب ازاد نظر، ګپ شپ ته چې ګورې، دده او حج تر منځ لاډېره فاصله پاتې ده. په همدې خاطر موږ ورته وویل چې په شعرونو او لیکنو کې دې له ځان سره حاجي مه لیکه، په (امین باوري) کې دې هم ډېر اسلامي قوت پروت دی، همدا چې عملي کړې هم بس دی، باوري صیب ډېر ښه هرمونیه هم غږوي او ډېر خوږ اواز هم لري، ماویل چې په دې دربانديې مشر ملا صیب

(c) ketabton.com: The Digital Library

خبر شي، چې هم حاجي يې هم امين يې او هم ارمونيه غړوې، بيا به نو د ژوند څکه هم ترې ونه کړې،! لنډه داچې امين باوري صيب ډېر خوږ اود مجلس سړی دی، مېلمه خو په بيه اخلي، نو په دې خاطر ما اوغريب صيب پاريس ته د تګ پر وخت تر ځان غلنی تېر کړ. سفر ته مو دوام ورکاوه، يو خت مې کتل چې د رڼاګانو ځرکونه کمېدل، غريب صيب ته مې وويل، ولې د سړک د غاړې رڼاګانې کمې شوې؟ هغه وويل: د فرانسې خاورې ته داخلېږو. ما ويل فرانسه کې څه برق نه شته که څنګه؟ دلته خو به ستر جنرال تورن اسمعيل خان دبرق وزير نه وي، هغه وويل نه خبره داسې ده، چې فرانسويان پر جرمنيانو باندې خاندي او هغوی ساده ګڼي،وايي د سړک د غاړې بريښنا ستنو ته څکه ضرورت نه شته، چې موټر خپله رڼاګانې لري، نو بله رڼا هسې يو زياتي لګښت دی، کله چې فرانسې ته داخل شو، نو پرته له دې چې د سړک پر غاړه رڼاګانې کمې شي نور، نو په سړک کې څه بدلون رانغی، خو موټر په بلجيم کې نرم حرکت کاوه، جي پي ايس وښودله، چې تر نږدې دوو ساعتونو وروسته به هدف ته ورسېږو، غريب صيب ته مې وويل: دلته خو هېڅ شی نه ښکاري، سبا به بېرته ځو، موږ باندې هم د هغه کانه وشوه، کوم سړی په فلم کې د مړي رول کې کار کړی و او په تابوت کې يې تېر کړی و، نو موږ هم په شپه کې په فرانسه تېر شو، اول ځل چې جرمني ته راغلی وم، همداسې په شپه کې هالنډ ته لاړم، او ټکور جې سره مو ټوله شپه په ګپ او شپ کې تېره کړه او سهار ته بېرته جرمني ته لاړو. دا و زما د هالنډ ليدل، فرانسه به هم فکر کوم همداسې شي. غريب صيب وويل: احتياط کوه، جي

(c) ketabton.com: The Digital Library

پي ایس ته ګوره چې لاره بیا غلطه نه کړو، کله چې له جرمني راوتلو نو د جي پي ایس له لارښوونې سره سره موټر پر بل عمومي سړک سم شو، د جي پي ایس په مرسته تر نږدې د ېرش کیلومتره واټن وروسته بېرته اصلي مسیر ته ولوېده، ماویل د خوب ځپه هم رابانديې راځي، هغه ویل خوب راځخه نه شي کولای، پر تا چې خوب راغی پر ما هم راځي، بیا به نو هغې دنیا کې ګورو، پر دې وخت به یې په زوره غاړه صافه کړه او زما د خوب مرغۍ به یې تښولې والوزولې، څومره چې د پاریس ښار ته نږدې کېدو، نو رڼاګانې زیاتېدلې، د پاریس ښار له زړه نه یو سیند تېر شوی او تر مورګو ډک دی. د ښار ښکلا یې څو ځله زیاته کړې، پاریس رښتیا هم ډېر ښکلی دی او د نړۍ (د ښارونو ناوې) نوم یې هسې نه دی ورکړی، کله چې د پاریس ښار او د هغه په منځ کې ډک سیند له کابل ښار او کابل سیند سره پرتله کړو، نو د ځمکې او اسمان توپیر په کې لیدل کېږي، هلته سړی پوهېږي، چې دنیا څو پټیرې ده. هدف ته ډېر نږدې شو، لس کیلومتره واټن پاتې دی، وخت څه کم یوولس بجې دي، پر دې وخت ما چې جي پي ایس ته په ځیر کتل اشاره راکوي، چې په چپ لاس وګرځئ، خو غریب صیب بیا د جي پي ایس په کیسه کې نه شو او همداسې مستقیم لاړ، بیا پرموړ غږ وشو ، چې لار مو غلطه کړه، بېرته یې راته لارښوونه وکړه، چې دغسې وګرځو، دویم ځل غریب صیب جي پي ایس ته ښه ځیر شو، نو ځکه یې لاره هم غلطه نه کړه، خو تېرې تېروتنې زموږ لس دقیقې وخت تر ستوني تېر کړ. په پای کې همغه تعمیر ته ورسېدو، چې فیصل په کې اوسېده، جي پي ایس همدلته صفر شو، مانا دا چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

وروستي ادرس همدا دی. موټر مو دګڼې ګوڼې له امله په ډېر تکليف يو ځای کې پارک کړ. د عمومي دروازې کيڼ لاس ته نومونه ليکل شوي، خو هلته مود فيصل نوم پيدا نه کړ. د دوانۍ داخل ته لاړو، يو اوږدو تعمير و، مخې ته يې دوه ښځې ولاړې وې، غريب صيب ورځخه پوښتنه وکړه، هغوی وويل: د دهليز دروازه کې نومونه ليکل شوي، ما غريب صيب ته وويل، ټليفون وکړه، هغه ټليفون وکړ، خو ټليفون هم کار ورنه کړ، د دهليز دروازه کې يې نومونه چک کړل، د فيصل نوم نه و، د محمدي و. ما ويل همدا دی، کله چې مو زنګ وواهه، نو ځو شيبې وروسته فيصل راغی، د دهليز دروازه يې بېرته کړه، تر سترې مه شي او روغبړ وروسته يې وويل: ډېر ځنډ مو وکړ، زه خو تقريباً دوه ساعته د مخه درته منتظر وم، مورږ وويل: ځای مو غلط کړی و، په کوچني او تنګ لفټ کې درې واړه پورته شو، داسې تنګ لفټ و که مورږ دواړه غټ وای، نو بيا به ځانته ځانته پورته کېدلای، خو د وجود ډنګروالي دغسې ځايونو کې په درد خوري.

دريیم پوړ ته پورته شو، فيصل ټول ټال دوه اتاقه او يو پخلنځی درلودل. يوه کې يې د خوب چپرکټ و او بل کې ځوکۍ مېزونه ايښي وو، خو ډېر ښايسته او پاک تشنابونه يې درلودل، فيصل ته مو وويل چې ځومره کرايه ورکوې، کرايه ته ورکوې او که دولت؟ هغه وويل: سفارت يې ورکوي، د برېښنا، ګاز او اوبو ټول لګښتونه يو زر يورو کېږي، فيصل وويل: ما غوښتل بازار نه درته ډوډۍ راوړم، خو تاسو فکس ټايم معلوم نه کړ، نو که اوس سترې نه يئ نو ځئ چې ځو هوټل ته لاړ شو. مورږ وويل: دلته څه تيار لرې،

(c) ketabton.com: The Digital Library

ده وویل دلته هم هرڅه شته، خپله يې ژر ژر تيار کړل، لړ څه قورمه، هګۍ او روميان چې زما زيات خوښېدل او همدا رنګه بولاني يې تيار کړل، څرنګه چې ډېر وږي شوي وو، نو ډېر خوند يې وکړ، سم له لاسه مو وروسته چای وڅښه، بيا مو د سياسي او يو لړ نورو مسايلو په اړه ورسره خبرې وکړې، د افغانستان په اړه سياسي وضعه دلته ډېره مثبته نه ده، د فرانسې حکومت اوس زياتره په هماغه پخواني حساب د نظار شورا ملاتړ کوي، او دا

غريب صيب او فيصل محمدي

تاثيرات يې لاتر اوسه هم شته، دلته هېڅ داسې مثبت تغير نه دی راغلی، چې هغه د افغانستان د ملي منافعو خيال وساتي، نږدې پنځه لس کاله کېږي، چې دا سفارت د جمعيتياتو په لاس کې دې، د سفارت ټول عايدات دوی لوټول، له هغې ورځې چې زه راغلی يم، د سکرتر په توګه، نو پر يوه کال مې د افغانستان حکومت ته

(c) ketabton.com: The Digital Library

شپېته زره یورو بانک کې تحویل کړي دي، مخکې موږ حتی بانکي حساب نه درلود ، د حکومت مال دوی خپل مال ګڼه، نوځکه خو دلته ټول ماسره داسې مخالفت کوي، چې حد نه لري.
غریب صیب وویل: څنګه غونډو او میتېنګونو ته هم ورځې! فیصل وویل: هو ځینو غونډو کې ګډون کوم، خو هرکله چې خارجیانو سره کېنم، نو د افغانستان واقعي تصویر ورته وړاندې کوم، د

هغوی ځینې یې د افغانستان له حالاتو خبر دي او ځینې یې سم خبر نه دي.
ما وویل: دلته څومره افغانان اوسېږي او له فکري پلوه څنګه دي؟ فیصل وویل: فرانسه کې د افغانانو شمېر د نورو اروپايي هېوادونو په تناسب کم دی، او بیا د پښتنو خو بیخي کم دی، په مجموعي ډول د (۵۰۰۰) شاوخواکې افغانان دلته اوسېږي، چې اکثره یې همدې ستمي- جمعیتي ډلو او نظار شورا پورې تړلي

(c) ketabton.com: The Digital Library

کسان دي. دلته پښتنوته ډېره کمه سیاسي پناه ورکړل شوې او هغه پښتانه هم داسې پښتانه نه دي، چې پښتنو کې حساب شي، هغوی هم د پښتنو پر ضد دي.

ما وویل تبلیغات یې څنګه دي؟ فیصل وویل: یوشمېرسایټونه یې فعال دي، چې نه یوازې پښتنو، بلکې ټولو افغانانو ته کنځلې کوي، هغوی هېڅ شی نه مني، اسلام مني، نه افغانستان مني، نه هویت مني، څه یې چې په خوله راځي هغه چټیات وایي، خو اوس دلته یو نیم سایټونه فعال شوي، چې هغوی ورته ځواب وایي.

څو شېبې نور هم فیصل سره ناست وو، کله چې مو ستړیا رفع شوه، نو فیصل ته مو وویل: موږ خو ترهمدې ځایه راغلي یو او سبا بېرته ځو بلجیم ته، هغه وویل نه نو تر دومره لرې ځایه راغلي یاست، بیا خو یو څو شپې ضرور وکړئ، دلته به مو ښه وګرځوم، زه فقط سبا سهار یو ځل وظیفې ته ځم، چې د خلکو د وېزې کارونه دي، هغه ژر ژر خلاصوم او بېرته درپسې راځم، بیا به ووځو، ښه به مو وګرځوم، موږ ویل نه ځو دښار څو مهم ځایونه همدا اوس ګورو، سبا تر چای وروسته موږ درځخه ځو. پر همدې مو اتفاق وکړ.

د پاریس د ښار څو ښکلي ځایونه: کله چې له اتاقه راوتلو، نو غریب صیب ته مې وویل: ته راځه وګورو، چې دین محمد غمخوار سندره رښتیا هم صدق کوي که نه د پېښوریانو په خبره هسې بکواس یې ویلي دي. غمخور صیب یوه سندره جوړه کړې، چې رښتا هم ډېره مشهوره ده او پر ډېرو خلکو ښه لګي، دا چې له واقعیت سره سمون خوري او که نه، هغه بېله خبره ده، خو

(c) ketabton.com: The Digital Library

دزړه له کومې یې ویلې ده او ننګرهار والي ګل اغا شېرزي لاچاته ویلي وو، چې ددې شعر کمپوز هم ده تیار کړی دی، لکه څنګه چې دی وایي دوه ګانې یې د دیوداس فلم ته هم تیارې کړې دي.

کابل پـه دې دنـیا جنت یـاد ېږي
لکه د سرو ګلونو هـار ښـکلی دی
لـندنـه تـا بـاندې یـې نـه ورکوم
ښار د پاریس نه ننګرهار ښکلی دی.

پنځـه دقیقـې مـزل بـه مـو کـړی و، چـې د ښـار مـنځ واټ تـه ورسېدو، دا د پـاریس ښارمنځ دی، چې لـه دې ځایـه دښار اکثره ودانۍ ښکاري اوښه دسیل ځای دی. فیصل وویل: د دوی لویې

رسمي غونډې لکه جشنونه او نور هم په همدې ځای کې کېږي. دلته ودانۍ پر داسې لوړ ځای جوړې شوي،چې نور اکثره ښار ترې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښه ښکارېده، ودانۍ يې لکه په هند کې د لوديانو او مغولو د دورې په شان پر لوړو ځايونو جوړې وې، خو په دې توپير، چې دا د هغو په شان تاريخي نه ښکارېدې او عصري بڼه يې لرله، يو څو دقيقې دلته پلې وګرځېدو ،نيمه شپه وه، خال خال باران ورېده، زما ډېر يخ وشو، غريب صيب ته مې وويل: پاريس پر ما ښه ونه لګېد، راځئ چې ځو، هغه وويل: اوس خو راغلي يو، لږ به وګرځو، ماويل زما همدومره عياشي بس ده، نور نه غواړم د عياشۍ کيسه راباندې وشي. د عياشۍ کيسه د يوه نر پشي د مينې داستان دی، چې دلته نه غواړم کيسه يې بيان کړم، نو ځکه غريب صيب ډېر وخندل، يو څو قطعې عکسونه مو واخيستل، له همدې ځايه د (ايفل برج) چې د نړۍ په سترو عجايبو کې شمېرل کېږي، هم ښکارېده، غريب صيب وويل: راځه چې دا برج وګورو، بيا که بېرته تلو نو هم پروا نه کوي، ما ويل سمه ده.

تر شلورپينځه دقيقې مزله وروسته هلته ورسېدو، ريښتيا هم د عجايبو خبره ده، ډېر لوړ او په ډېر تکليف يې جوړ کړی دی. دا برج (۳۰۰) متره لوړوالی لري. فرانسوي نوم يې La Tour Eiffel دی، دا دينجرې يو لوړ شهکار او د فرانسې د عظمت سمبول ګڼل کېږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ايفل برج

دا برج د هغه جوړونکي ګوستا ايفل په نامه نومول شوی او تراوسه پورې په سوونو مليونه خلک يې ليدو ته راغلي دي. ددې برج اساس پر ۱۸۸۹م کال ايښودل شوی دی. څه باندې دوه کاله پرې (۳۰۰) تنو کارګرانو کار کړی. د پولادو (۱۸۰۰۰) فلزي ټوټې د دوه نيم (۲,۵) مليونو ټنو په واسطه وتړل شوې. د فلزي کارول شويو برخو وزن يې (۷۳۰۰) ټنه دی. د ټول برج وزن (۱۰۱۰۰) ټنه دی، په دې ترڅ کې د لفټ سيستم، هوټلونه څېړنيز مرکزونه او نورې اسانتياوې شته.

کله چې سړی له لاندې پورته برج ته ګوري، نو هغه د چا خبره خولۍ يې له سره لوېږي، يو څو شېبې يې څنګ ته ودرېدو عکسونه مو واخيستل، فيصل وويل: اوس دا تړلی دی، د ورځې خلک ټکټ اخلي او هلته پورته کېږي او ټول پاريس تر ګوري، نوکه

(c) ketabton.com: The Digital Library

تاسې پاتې شوئ، د لته به بیا راشو، غریب صیب ته مې وویل: دین محمد غمخوار رښتیا ویلي چې: ښار د پاریس نه ننگرهار ښکلی دی، هغه وویل بښکه، ماوویل ته یې منې؟ هغه وویل خلک یې وایي نو... ته یې منې هم یوه کیسه ده، چې دلته لي لیکل ضرور نه دي، خو دځینو خلکو لپاره ښه مصداق گرځېدلی شي. غریب صیب ته مې وویل، زه خو ډېر سرېچن یم، بس نو دا مزه خو هم وشکله، نور به ځو نو، هغه وویل: ځئ چې ځو. فیصل موږ خپل ځای ته تر تگ دمخه په نورو لارو هم چې ښکلي ځایونه یې لرل هم وگرځولو، خو لنډه داچې د شپې یوه نیمه بجه بېرته اتاق ته ورسېدو.

د سړک غاړې پارکینگ هم ډک و، یوازې یو ځای مو پیدا کړ، چې که سهار پر وخت ترې موټر ونه باسو نو جریمه به زغمو. بیکونه

یون او فیصل محمدي

(c) ketabton.com: The Digital Library

مو له موټره واخیستل، اتاق ته چې لاړو، نو ښه د مزې سترې شوي وو، غریب صیب ته مې وویل: په هغه بله خونه کې ویده شه، موږ څو دقیقې نور هم کېنو، هغه لاړ ویده شو، موږ تر ډېره ناست وو، فیصل بیا د کور د ټولو لویو وړو پوښتنه وکړه، هغه دا درېیم کال دی، چې له کوره لرې دی، هیله او سوله (زما لوڼې) سمسور او ودان (زما زامن) د ټولو پوښتنه یې وکړه: ودانی (ودان) څنګه دی، ماویل ښه دی، ده ویل اوس غټ شوی که نه؟ ماویل هغه اوس ښه دی غټ شوی. فیصل چې کله فرانسې ته، ته ، نو ودان ډېر کوچنی و، دوه کلن به و، بیا مې ورته هغه البوم ورکړ، چې زما د لور او دده خورزې (هیلې) د کلیزې له عکسونو ډک و. هیله دا وخت یوولس کلنه او شپږم ټولګي کې وه. په دې کلیزه کې د فیصل مور او پلار، ورور (مروان) او خویندې او زموږ د کور ټول غړي شامل وو. د ټولو عکسونه په کې و، هغه ته مې دا البوم ورکړ، هغه ډېر زیات پرې خوشاله شو او هر عکس یې څو ځله وکوت، مسافري ډېره سخته ده، لږ لږ یې په رنګ کې تغیر راغی، سترګو کې یې د اوښکو رنګ ښکاره شو، خو لکه له ماڅخه چې وشرمېده، ځان یې ټینګ کړ. ما ورته وویل: ځه دا البوم ستا شو، په قراره یې بیا وګوره، نور مې په افغانستان کې د حکومت ټول جوړښت او حالات ورته تشریح کړل او ده په فرانسه کې دافغانستان د سفارت حالات راته ښه واضح کړل او هم یې د هغو افغانانو او د هغوی دانډود په هکله بشپړ معلومات راکړل، چې په فرانسه کې اوسېږي، په تېره بیا د هغو افغانانو په هکله چې له فرانسې څخه افغانستان ته راغلي او په حکومت کې دندې لري، یانې دوه کوره دي، فیصل راته د څو تنو

(c) ketabton.com: The Digital Library

نومونه واخیستل، چې د افغانستان تر ملي ګټو د فرانسې ګټو ته زیات وفادار دي، نوباید ډېر احتیاط ورسره وشي، د دوی فکرونه یې دلته داسې وینځلي، چې افغانیت یې ورڅخه بېخي لرې کړی دی، زه حیران یم، چې د افغانستان حکومت څنګه پر دوی باندې باور کوي، ماوویل: اوس افغانستان د بحران په حالت کې دی، دې حالاتو کې شفافیت او دا ډول حساب و کتاب ممکن نه دی، هغه هم په داسې حکومت کې چې بهرنیان پرې خپل تاثیر لري. ساعت دوه به نور هم ناست وو، یو وخت و، چې ساعت ته مو وکتل، نو پر محلي وخت (۴) بجې وې، فیصل ته مو وویل: څه نو یوه سترګه خوب؛ وکړو، سبا بیا موږ سفر لرو، څه خبرې به بیا سبا سهار وکړو، فیصل همالته پر ځمکه غوړېدلي فرش او ما په کوچ کې خوب ته ځان تیار کړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دبلجیم پر لوري

د مارچ ۱۹مه نېټه وه، پر سیمه ییز وخت سهار اته بجې مو د حرکت ترتیبات ونیول، فیصل وویل: چای به تیار کړم، موږ وویل: چای نه څښو، هغه وویل: که زما منئ همدلته ارام او استراحت وکړئ، زه یو ځل وظیفې ته ځم، چې د ډېرو خلکو د وېزې کار راته بند دی، هغه خلاصوم، لس یوولس بجې بېرته راځم، بیا به ووځو، ښه چکر به ووهو، موږ وویل: تا ترسفارته رسوو، تابه هلته کښته کړو، سفارت به هم وګورو، بس پر همدې مو توافق وشو، لس پنځه

فیصل محمدي او یون په پاریس کې د افغانستان سفارت مخې ته

لس دقیقې وروسته به سفارت ته رسېدلي یو، په لاره کې فیصل موږ ته وویل: د افغانستان سفارت په ډېر ښه ځای کی موقعیت لري، دا سیمه د پاریس ښار ډېره قیمتې سیمه ده او دا تعمیر ډېر

(c) ketabton.com: The Digital Library

تاریخي دی، دا سیمه د ناپېلیون د وخت د ښار زړه دی او اوس هم
تر دې قیمتي ځا ی نه شته، څو ځله دلته د فرانسې حکومت او
ځینو اشخاصو یادونه کړې، چې که افغانستان دا تعمیر خرڅوي،
نو موږ یې تر دوه سوو ملیونو ډالرو پورې اخلو، ماوویل: رباني له
دې خبرې خبر نه و که څنګه؟ فیصل وویل: هغوی دې کار ته وخت
پیدا نه کړ او بل دا د هغوی سیاسي مرکز و، له دې ځایه هغوی
ځانته ډېرې مرستې راجلبولې او دایې د مشروعیت یو ځای هم و،
نو که دایې خرڅ کړی وای، ښېخي به شرمېدلي وای. د سفارت
مخې ته کښته شو، یوه زړه تاریخي څلور پوړیزه ودانۍ، چې دواړو
خواو ته یې تر دې نورې دنګې ودانۍ جوړې شوې وې، خو دا په کې
په خړ رنګ او قد له ورایه بریښېدله، د ډېرې پخوانۍ زمانې
ودانۍ وه، د سفارت مخې ته مو یادګاري عکسونه واخیستل،
فیصل وویل: ځئ چې څو سفارت هم وګورئ او چای به هم وڅښو،
ما اوغریب صیب وویل: نه موږ به درنه لاړ شو، ته ورځه یو خو موږ
له باوري صیب سره د غرمې وعده کړې، بل سفارت ته ورتګ هم
چندان خوند نه کوي، اوس به هم دستمیانو بوی ترې راځي، همدا
یو ته ښه یې چې دلته کار کوې، ته خو مو دادی ولیدې، همدې کې
مو له فیصل نه خدای په اماني واخیسته، (جي پي ایس) ته مو په
بلجیم کې د باوري صیب د کور ادرس ورکړ او حرکت مو وکړ،
د ښار هوا ډېره صافه او پاکه وه، باران تعمیرونه او ښار داسې
وینځلی وو، چې هېڅ ډول ګرد او خیری یې پرې نه ووپرې ایښي،
لکه غواګانو چې خپل بچي څټلي وي، پر څو داسې کوڅو تېر شو،
چې لاهم تیږې په کې غوړېدلي وې، غریب صیب وویل: دا ډېر

(c) ketabton.com: The Digital Library

تاریخي سړکونه دي، ان د ناپېلیون له وخته همداسې پاتې دي، ما ویل د دوی هر څه نرم دي، وګوره دا موټر هم پر دې کاواکه تیرږو ګرځي، خو خرابېږي نه، نور مو نو چې ښار ته کتل یوه ودانۍ تر بلې ښکلې وه، د ښار په دې مرکزي برخه کې اکثره ودانۍ هماغه تاریخي ودانۍ وې، نوې ودانۍ په کې ډېرې کمې وې او بله خبره دا وه، چې د یوه ځانګړي کلتور ښکارندويي یې کوله، یو ځانساتې کلتور یې تمثیلوه. غریب صیب وویل: فرانسویان دژبې او کلتور د ساتنې په برخه کې د دنیا تر ټولو قومونو افراطي دي. له دې ودانیو داسې ښکاري، چې له فرانسه یې انجنیرانو پرته بل چاته جواز نه شته، چې د نورو ملکونو په شان ودانیزې نقشې جوړې کړي، خو د دوی تاریخي ودانۍ هم داسې پاکې او سوتره وې ، چې تا فکر کاوه، همدا یو څو کاله مخکې یې جوړې کړي، د ښار هره کوڅه او هره څنډه په لیدلو ارزېدله، خو بیا هم زما تر پاریس په مجموع کې تر فرانسې جرمني زیات خوښېږي، دې کې کېدی شي په ناشعوري ډول په تېرو څو لسیزو کې له پښتنو ضدډلو ټپلو سره د فرانسې د حکومت همکاري زما پر احساس د ناخوښۍ دا ډول اغېز کړی وي، خو دا چې پاریس زما خوښ شو که خوښ نه شو، دا بېله مسله ده، خو پاریس په واقعیت کې ښکلی دی، غریب صیب ته مې وویل: پاریس رښتیا هم ښکلی دی ته یې منې؟ هغه وویل خلک یې وایي... دې کې مو وخندل، دې کې مو بیا د غمخور صیب سندره رایاده شوه، : ښار د پاریس نه ننګرهار ښکلی دی... غریب صیب ته مې وویل: غمخور صیب دلته پاریس

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته راغلی که نه؟ هغه وویل ګومان مې نه شي چې راغلی به وي، خو سندره يې راغلې ده.

همدې خبرو کې وو، چې د پاريس تر ښځنډو تېر شو، کله چې تر ښاره ووتو، نو د لارې په اوږدو کې مو نوي نوي تعميرونه تر سترګو شول، چې تاريخي لرغونتيا يې نه لرله، خو نور ډېر ښايسته وو، تر شل د پرشو کيلومترو واټن وروسته غريب صيب وويل: دلته د دوی هوايي ډګر دی، دا سړک هم ددوی د هوايي ډګر تر سينې لاندې تېرېږي، لږ چې نور ورنږدې شو، نو پر سر يې څو الوتکې د الوتنې په حال کې وې. په لنډو د اوږده او سورور پله تر سينې ووتو، غريب صيب وويل: دا پل چې دې وکوت پر دې هم د الوتنې ليکه تېره شوې ده. د سړک دواړو غاړو ته د سترګو په ليد سره چې کومې ځمکې ښکارېدلې، دومره اباده او ښېرازه وې، چې داغ په کې نه معلومېده، ځای ځای يې چې د کښت لپاره کولبه کړی و، همغه سوربخن ښکارېده، خاوره يې داسې سره بخنه وه، لکه د ننګرهار د سره دېوال (سرخ دېوال) خاوره او يا هم د سره رود خاوره، چې د پخو خښتو لپاره ډېره مساعده ده او لسګونو بټۍ په کې همدا اوس فعالې دي. غريب صيب ته مې وويل، وګوره عجيبه خاوره ده، هيڅ شګه نه لري، دې که به څومره ښه زراعت کېږي، کاشکې دې ته سړی دهقان وای، څه خوند به يې کړی و، وګوره عجيبه خاوره ده، د کلالۍ ښه منګي ترې جوړېږي، رنګ هم تک سور دی، رنګ ته هم اړتيا نه لري او بله دا چې د تناره لپاره ډېره ښه برابره خاوره ده، غريب صيب ته مې وويل: تا به کلالي نه وي ليدلې، زه چې کوچنی وم، نو له نورو انډيوالانو سره به د کلالانو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښنګ ته ورتلم، عجیب رقم رقم لوښي به يې جوړول، بیا به يې لمر

ته ایښودل چې وچ شي، تر هغه وروسته به يې په داشونو کې پخول او بیا به يې ډېر مقاومت کاوه، د لغمان په مرکز کې خو یو مکمل کلی پر همدې کار اخته و، (چل متي) به يې ورته ویل، نو هغه خلک چې دلته وای، والله چې ټولې دنیا ته خو به يې منګي ورکړي

(c) ketabton.com: The Digital Library

وای. همدي خبرو کې وو، چې موټر کې د تېلو کمی احساس شو. غریب صیب وویل: موټر کې جي پي ایس چې کله ټانک راپه ګوته کړي، تېل به هم واچوو او چای به هم وڅښو، ما ویل بېخي سمه ده، لس کیلومتره وروسته یو تېلو ټانک ته ودرېدو، یو ښه هوټل يې هم ترڅنګ و، هلته د لویو لارو پر سر دتېلو ټانکونه داسې جوړ شوي وي، چې ورسره یو سوپر مارکیټ ته ورته مارکیټ هم ودان وي او ټول مهم ضرورتونه په کې پوره کېدلای شي. د لویو لارو پر سر جوړشوي ټانکونه دا ټول معیارونه لري، خو ځینو کې بیا ځانګړي هوټلونه هم وي، موږ لومړی هوټل ته پورته شو، وړوکی، خو ښایسته هوټل و، کارکوونکي يې اکثره ښځې وې، ښه خوندوره ناشتا مو وخوړه، د بوفي په شان سیستم يې و، څه شی چې دې خوړل همغه دې راخیستل، یوازې هګۍ يې غوړو کې تازه پخولې نور هر څه تیار وو. نیم ساعت به ناست وو، دمه مو ښه جوړه شوه، بیا مو د موټر ټانکی ډکه کړه، غریب صیب ژر جیب ته لاس کړ، ما وویل یو شرط دی، ویل څه؟ یا به تخلص بدلوې یا به پیسې ورکوې، تا چېرې کوم غریب سړی لیدلی، چې د موټر د تېلو پیسې ورکړي، هغه وویل ته مېلمه سړی يې، مېلمه دې کله لیدلی چې د موټر د تېلو پیسې ورکړي! ما ویل دا خو فرانسه ده، جرمني خو نه دی، دلته خو ته هم مېلمه يې او زه هم ، مېلمه دې په مېلمه مساوي وي او غریبي دې پر خپل ځای پاتې، نو ځکه ته حق نه لرې، چې پیسې ورکړې، زما زیات ټینګار هغه مجبور کړ، چې ماته اجازه راکړي، اتیا یورو مې ټانک والاته ورکړې او حرکت مو وکړ، څو دقیقې وروسته مې غریب صیب ته وویل: خپلو مجاهدینو

(c) ketabton.com: The Digital Library

(انډيوالانو) ته ټليفون وکړه،چې موږ در روان يو، هغه وويل باوري ته خو مو سهار هم ويلي وو، خو اوس به بيا هم زنګ ووهم، د باوري صيب ټليفون رخ شو، هغه په زوره چغې وهلې، اوهو چېرته دي مجاهدين! موږ ويل در روان يو، غريب وويل: يو ساعت وروسته انشاالله در رسېږو، هغه وويل: هغه بل مجاهد (نجيب احمدزی) مې هم راغوښتی، را روان دی. موږ وويل ښېخې سمه ده، نجيب احمدزی زموږ بل تکړه فرهنګي ملګری دی، چې مخکې په بلجيم کې اوسېده او اوس له کورنۍ سره يو ځای لندن کې اوسي. زموږ د ګپ شپ او فرهنګي مبارزې ښه ملګری دی. يو ساعت مزل به مو کړی و، چې جي پي ايس د باوري صيب د کور مخې ته پر صفر(۰) ټکي ودرولو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

یوه غرمه له باوري صیب سره:

د مارچ یوویشتمه نېټه د غرمې دولس بجې وې، چې د باوري صیب دکور مخې ته، تېلو ټانک سره مو موټر پارک کړ، دا د تېلو ټانک هم د باوري صیب و، متصل یې ورسره کور هم و، دغه دی، چې باوري صیب له کوره راووت، په ډکه خوله خندا، ((مجاهدین)) دې په خیر راشي، مولامو راوله، زه خو مو له انتظاره ستړی کړم، لومړی یې ماته غېږ راکړه، بیا یې غریب صیب ته او راساً یې بېټک ته، چې یوه دروازه یې همدغه تېلو ټانک ته وه، دننه کړو، په یوه خونه کې، چې ځو اوږدې ځوکۍ او کوچونه ایښي وو او په دېوال کې یې یوه اوږده الماری نصب وه، کېناستو، درې تنه نور مېلمانه هم ناست وو، له مېلمنو سره مو روغبړ وکړ، ژر مې په الماری کې پر ګڼو کتابونو سترګې ولګېدې، باوري صیب وویل: ته راځه کېنه چې اوس خپل ګپ ولګوو، کتابونه میتابونه اوس پرېږده، بیا به یې وروسته وګورې، زه او غریب یوې خواته، باوري صیب او درې تنه مېلمانه بلې خواته کېناستو. باوري صیب وویل: تاسې خو به دوی ته نه معرفي کوم، ځکه چې له ټولو تکبیرونو سره دې پیژني، خو دوی به درته معرفي کړم، دا یو (ډاکټر تاج محمدوزېري) نومېږي،دلته په بلجیم کې اوسي د طب ډاکټر دی او ښه لایقه سړی دی. زموږ د ډېر قدرمن جنرال صیب دولت محمد وزیري زوی دی. ماویل ډېره ښه ده، د وزیري صیب مرکې مې له بي بي سي ځخه ډېرې اورېدلي، ښه ملي او دکار سړی دی. ښه نو ډاکټر صیب ته او ستاسو کورنۍ ټول ښه دي؟ هغه وویل: ټول ښه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دي، پلار مې اوس په کابل کې دی دفاع وزارت کې مقرر شوی او هلته دنده اجرا کوي ، ما ویل ډېره ښه ده، زه لاتراوسه خبر نه وم، ماویل چې هغه به په لندن کې وي.

پر دې وخت باوري صیب دویم مېلمه رامعرفي کړ، باوري

صیب وویل: انجنیر صیب حضرت په بلجیم کې زموږ فعال فرهنګي ملګری دی، چې له خپلې کورنۍ سره په بروکسل کې اوسېږي، ښه د کار سړی دی، انجنیر صیب حضرت راته په بلجیم کې د افغانانو د ژوند او فرهنګي کار په باب لنډه رڼا واچوله.تر دې وروسته باوري صیب درېیم مېلمه معرفي کړ، دا استاد (بازمحمد) نومېږي، دکونړ دی، ډېر وخت يې په مسکو کې تېر کړی، اوس هم کله کله ورځي، دی دلته په بلجیم کې اوسېږي، دوی درېواړه زموږ د فرهنګي بنډار غړي دي، دلته زموږ فرهنګي ټولنه ډېر غړي لري، که خبر شوي وای، چې ته راځې، نوټول درته راتلل، خو ما له هغوی

(c) ketabton.com: The Digital Library

څخه خبره پته کړه او دا دربواره داسې دي، چې خلاصی مې ترې نه شته او بل ستاسې پروګرام هم داسې ذيق دی، چې سرې چا سره وعده پرې نه شي کولای. ترتعارف او سترې مه شي وروسته د افغانانو له دود سره سم سياسي بحث پيل شو. ډاکټر صيب تاج محمد راته وويل: يون صيب مرکې دې اورم او ليکنې دې ګورم، هغه څه چې زما په زړه کې ګرځي هغه ستا په خبرو او ليکنو کې وي، پر همدې خاطر نه يوازې پر ما ، بلکې زموږ د کور پر ټولو غړو او مجموع کې پر هغو افغانانو، چې دو طن درد او احساس لري، پر ټولو ګران يې، ژوند ته دې خيال کوه، موږ پښتنو کې ډېر کم خلک لرو، چې پر حساسو ملي مسايلو پوه دي. که زموږ د ملت د شعور سطحه اوچته وای، نو زموږ هر مشکل به ډېر په اسانۍ سره حلېده، وګوره همدا بلجيم به مثال ورکړو، دلته هم دا مشکل شته، خو دوی ورته قانون جوړ کړی او په قانوني شکل يې تر ډېره حده دا لانجه حل کړې ده، بلجيم کې هالنډي ژبې، الماني ژبي او فرانسه يي ژبي درې واړه اوسېږي ۲۰% هالنډي ژبي دي، ۳۳% فرانسه يي ژبي او ۴% الماني ژبي. خو هر څوک چې د صدراعظم په توګه ټاکل کېږي، بايد پر دې درې واړو ژبو پوه وي، يو وخت دلته فرانسه يي ډېره حاکمه وه، خو پاچا ورته قانون بدل کړ، دلته ژبه په اقتصاد، سياست او کلتور درې واړو مسايلو کې مهم رول لري. پر دې وخت بازمحمد استاد وويل: دوی خود منطق او قانون له مخې مشکل حل کړ، خو موږ درې سوه کاله وډزوله، دې مشکل ته مو د حل لاره را ونه کښله، هلته اوس هم د يوه اقليت ژبه پر يوه

(c) ketabton.com: The Digital Library

اکثریت حاکمه ده، علت یې دا دی، چې موږ قانون نه تطبیقوو او نه هم د خپل ملت د رایې پروړاندې مسولیت احساسو.

ما له دوی څخه پوښتنه وکړه، چې د بلجیم ټول نفوس څومره دی؟ ډاکټر تاج محمد وویل: بلجیم ټول (۱۲) ملیونه نفوس لري، چې له دې جملې څخه دوه(۲) ملیونه بهرنیان دي، په دې کې (۷) زره تنه افغانان دي. موږ لاد سیاسي او کلتوري خبرو په همدې بهیر کې وو، چې د باوري صیب له زامنو(باوري ګروپ) څخه یو تن ښکلی ځوان راغی، او ویې ویل پلاره! ډوډۍ تیاره ده. دې سره سم له لاسه دسترخوان وغوړول شو او دملایانو خبره لذیذ لذیذ طعامونه پرې هموار شول... د ملایانو طعام او کلام سره ډېره جوړه وي، ((یو ملا لا یوه ورځ دا هم وویل، په جنت کې چې د جنتیانو لپاره دسترخوان اوار شي، نو یوازې بر یې ۷۰زره متره دی.)) باوري صیب ته مو وویل: موږ درته څه ښکاره شو، نهالګر اوکه ختګر څنګه؟ هغه وویل نه بابا خورو به یې که نه! ما ویل: وزیر صیب محمدګل خان مومند کندهار د خلکو جامې او ننګرهار کې دخلکو ډوډۍ ځکه کنټرول کړې، چې د خلکو په اقتصاد کې سپما راشي. یو وخت ځینو خلکو په کندهار کې له شپاړسو مترو ټوکر څخه یوازې پرتوګ جوړاوه او په ننګرهار کې د کامې خانانو چې به یو تن مېلمه کړ، نو د شلو تنو ډوډۍ به یې ورته تیاروله، وزیر صیب هلته کندهار کې خلکو ته وویل، چې په جامو کې به دومره ټوکر نه لګوئ او دکامې خلکو ته یې وویل، چې مېلمه ته به دومره، اصراف نه کوئ! په همدې خاطر پښتانه نه په تن پټېږي او نه په نس مړېږي، مولانا صیب سیفي نه چا پوښتنه کړې وه، چې پښتانه

(c) ketabton.com: The Digital Library

جاموته ولې (کالي) وايي، هغه ورته ويلي وو، چې په کال کې يې يو ځل کوي، نوځکه ورته کالي وايي. پښتنو ته په مړه خېټه ډوډۍ نه رسېږي، ځکه هرڅه يې مېلمه تـه ساتلي وي او پـه هغـه يـې خوري، پروفيسور رسول امين وايي: د پښتنو کور مېلمه خراب کړی دی. پر ډوډۍ خوراک سربېره د وخت خيال هم نه ساتي او کوربه مجبور دی، خپل کارونه پرېږدي هغه سره کېني. يونيم پښتون، خو چې لږ څه په ګېډه موړ شوی، نو هغه بيا راساً پارسي ته اړم شوی ځکه خو ((د مړې خېټې پاړسي)) اصطلاح پيدا شوې ده، سرمحقق عبدالله بختانی خدمتګار صيب همدې نزاکت او زموږ د ټولنې واقعيت تـه متوجه شوی، نو ځکه خو وايي:

لـــه اسمـــانــه سهـار داسې اواز راغی
چې دا ځمکه په همت باندې خواره شي
پـــه پـــيسو پـــسې پـــښتو پـــښتو خبرې
پښتانـه هم پاړسي وايي چې ماړه شي.

نو زه خو دغو ټولو دلايلو تـه پـه پام سره، ددې ډېر مخالف يم، چې مېلمه ته زيات لګښت وشي، البتـه د مېلمـه پالنې مخالف نه يم، خو د کوربه د زيات لګښت مخالف يم. له مېلمه څخه هيله لـرم، چې له کلتوري نزاکت څخه ناوړه ګټه پورتـه نه کړي او د کوربـه د رسمي او نارسمي وخت د زياتې ضايع کېدنې سبب نه شي. مـوږ او تاسې اوس د کمپيوټر پـه زمانـه کـې ژونـد کـوو، اوس کـه مـوږ غواړو، چې د زمانې له دې ګړندي بهير سره سم حرکت وکړو، نو بايد د وخت پر ارزښت پوه شو او لکه څنګه چې وايي: وخت لکه

(c) ketabton.com: The Digital Library

سره زر دی، باید د زرو په سترګو ورته وګورو. ډوډۍ مو ښه په خوند وخوړه، په اروپا کې چې چاته خپله افغانۍ ډوډۍ پیدا شي، خولۍ دې اسمان ته وارتوي.

د ډوډۍ پر وخت مې باوري صیب ته وویل: چېرته دی ټول باوري ګروپ؟ هغه وویل: تر ډوډۍ وروسته ټول راځي، ټولو ویل یون کاکا ګورو او عکسونه ورسره اخلو. تر ډوډۍ وورسته بېرته پر خپلو ځایونو کېناستو، باز محمد استاد ته مې وویل: ښه نو اوس د مسکو کیسه کوه، هغه لږ موسکی غوندی شو، که ژوند و نو د مسکو و، دا د بلجیم ژوند ورته هسې نقل ښکاري. غریب صیب او باوري صیب چې له باز محمد استاد سره یې ښه پېژندل، وویل: دده هلته ځانته پاچاهي وه، نوځکه یې داسې ارمان کوي، ما ویل اوس هم کله کله ځې که څنګه؟ هغه وویل: خود ځم، کله مې طاقت کېږي، ماوویل: ښه د دوستۍ تار دې شته، ده وویل: ښه محکم، ما وویل: بیا خو تر ببرک کارمله ته دې دوستۍ ته ډېر وفادار یې، هغه وویل: کارمل څه دی بابا! خو زه د کارمل په لین کې نه یم، زما او د هغه لین فرق کوي، ماوویل: ښه تر هغه هم ستا لین مستحکم دی. د هغه یوازې دوستي وه، ستا لکه چې خېښي هم وه، که څنګه؟، دې کې ټولو وخندل. بازمحمد هم وخندل ویې ویل: همداسې یې درواخله! ما وویل، د دوستۍ او خېښۍ به درته کیسه وکړم: «زموږ له لغمان څخه یو څوک د روسانو د حاکمیت پر وخت، د کابل په یوه دولتي فابریکه کې کارګر و، خو زوی یې شوروي اتحاد ته د تحصیل لپاره تللی و او هلته یې له یوې شوروۍ سره واده کړی و، که څه هم دی یې له زوی سره په پیل کې

(c) ketabton.com: The Digital Library

پر دې کار موافق نه و، خو دا يې د زوی کار و،د کار په بهير کې به هره ورځ د اوليه سازمان منشي ورپسې راته، چې حزب ته لاړ شه، او غړيتوب واخله، خو ده به ځان په يوه او بله پلمه تېراوه او نه يې غوښتل، چې حزب ته لاړ شي. بله ورځ د اوليه سازمان منشي ورته يوه توطيه جوړه کړه او داسې رپوټونه يې برابر کړل، چې دی، د شوروي اتحاد مخالف دی او دهغوی دوستي نه مني،انقلاب سره يې جوړه نه ده، نوځکه بايد له کار يا دندې وا يستل شي. د اوليه سازمان منشي دی دسازمان دفتر ته وروغوښت، هلته يې ورته وويل: ګوره پر تا داسې راپورونه دي، چې ته د شوروي اتحاد ضد يې او دهغوی دوستي نه منې، که دا راپورونه زه د فابريکې رئيس ته ولېږم او بيا مشاور هم خبر شي، نو تا همدا نن له کاره باسي، خو زه بيا هم تاته يو چانس درکوم، راځه حزب ته راشه، له دې تورونو به هم خلاص شې او موږ به يوه درجه هم درلوړه کړو. هغه بيا ورته وويل: د څه شي تورونه؟ د شوروي د دوستۍ ضد تورونه! کارګر ورته وويل: عجيبه ده منشي صيب: «تا ورسره دوستي کړې او ما ورسره خپښې کړې، نو ته د شوروي دوست شوې او که زه يې دوست شوم» همدې خبرې سره هغه سړی له جنجاله خلاص شو. نو کله چې ما کيسه تر دې ځايه راورسوله، نو دوی ټولو ښه په خرپ وخندل، خو باز محمد ته يې ډېر خوند ورکړ، د بازمحمد له خبرو داسې ښکاريدله چې ښه ساعتيری سړی و، زړه کې کوم ارمان او خيری نه پرېږدي. دوی سره موږ خپل ګپ ته دوام ورکاوه، چې باوري ګروپ يو درجن «دشيطان غوږونه دې کاڼه وي» رانتووت، ټولو ما او غريب سره ستړي مه شي وکړل، باوري صيب راته ټول

(c) ketabton.com: The Digital Library

معرفي کړل، هغوی لا وخته خپله کمره راوړې وه، تر چای څښلو وروسته يې له ما څخه هيله وکړه، چې يادګاري عکسونه ورسره واخلم، ټولو سره مې عکسونه واخيستل، ما هم په خپلې کمرې عکسونه واخيستل، دخدای په فضل ښه ښاش او ځيرکه هلکان

يون د باوري صيب له زامنو (باوري ګروپ) سره

معلومېدل. باوري صيب ته مې وويل: ته خو ډېر ديموکرات يې، دوی څنګه دي؟ انډر کنټرول دي که نه؟ هغه وويل: ښېخي انډر کنټرول دي. ما ويل نه ټول باوريان دي که نه؟ ده وويل بې له شکه. څو شېبې نور هم ناست وو، د بل سفرترتيبات مو نيول، پر دې وخت ډاکټر وزيري راته په کاغذ کې تاو کړې يو څه راکړل، ويې ويل: زماله خوا تاسو ته يوه کوچنۍ ډالۍ، ما ويل حاجت يې نه شته، هغه ډېر ټينګار وکړ، په لاره کې مې چې ببرته کړه، نو يو قلم په کې و، يوه داسې بوخښکۍ (بټوه) چې پيسې او نور ويزيټ کارتونه په کې اېښودل کېږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د هالنډ پر لوري

د مارچ ۱۹مه نېټه وه، د مازيګر څلور بجې وې، چې د باوري صيب له کوره ووتلو، باوري صيب ډېر ټينګار وکړ، چې د هغه لوی موټر ځان سره يوسو، خو مور ووېل: بل موټر نه پکارېږي، همدا سم دی. هغه ووېل: نور مجاهدين هم راسره ملګري کېږي، مور ووېل: هر څېرته چې تعداد زيات شو، بيا به هلته ګورو، غريب صيب ورته ووېل: ستا هغه خو موټر نه دی، هغه خو ژرنده ده، هغه خو، لکه د ژرندې ناوې په شان تېل خوري، باوري صيب ووېل: په همدې خاطر خو مې دادی د تېلو ټانک جوړ کړی، غريب صيب ووېل: ته خو به نو ښه ګټه وکړې!؟ باوري صيب ته مو ووېل: بالانور ټينګار مه کوه، رابالاکېږه چې ځو، باوري صيب هم راپورته شو، مور ووېل: ځه يو ځل له کوره اجازه راواخله،! هغه ووېل: زه درته څه دومره بې جرئته ښکاره شوم، زه خو څه غريب نه يم، زه باوري يم، غريب صيب ووېل: بېشکه باوري صيب، باوري صيب ووېل: ډېره بخښه غواړم، مقصد مې ته نه وې هغه بل غريب و، پر دې وخت ټولو وخندل او غريب صيب موټر ته پښنه ورکړه. ترڅو کيلومټرو مزله وروسته باوري صيب ووېل: صبر چې زه احمدزي صيب ته ټېلېفون وکړم، چې چېرته دی، ټېلېفون رخ شو، هغه ووېل: زه په اورګاډي کې يم، يوه ساعت کې به در ورسېږم، باوري صيب لاوار دمخه ورسره په بروکسل کې داورګاډي عمومي سټېشن ادرس ټاکلی و، نجيب احمدزی او باوري صيب خو په بلجيم کې دومره

(c) ketabton.com: The Digital Library

بلد دی، چې په کابل کې هم نه دي بلد ،نو موږ ترهمغه ځایه همدومره وخت درلود ، چې پر خپل وخت وړورسېږو. غریب صیب به د مزې مزل کاوه، د معمول په شان باران وربېده، خو هلته بارانونه دموټر سفر ته مزاحمت نه پېښوي، ځکه هلته هر وخت باران وري او سړکونه یې داسې جوړ کړي، چې ځاځکی اوبه په کې نه ایسارېږي، شاخوا ټولې سیمې یې داسې پاکې وینځلې وې، چې د سړي مینه پرې راتله،باوري صیب ته مې وویل: دا ځای به ښکلی وي که دهراود ، هغه وویل: ددی ځای خلک چې هلته لاړ شي او دهغه ځای دلته، نو بیا دهراود ښکلی کېږي او دا ځای بیا همغه شان کېږي. د باوري صیب مقصد دا و، چې وطن زموږ ښکلی دی، خو دخلکو مو مزه نه شته، خپل وطن خپله ورانوي او خپل ځان خپله خرابوي، ما باوري صیب ته وویل: زموږ په کلي کې یو سړی و، چا ورځخه پوښتنه وکړه، چې څنګه ده ګوزاره مو؟ هغه ورته په ځواب کې وویل: چې پلار مو ژوندی و ((ګورزان)) (ګوزاره) مو ښه نه و، خو چې پلار مو مړ شو، نو ((ګورزان)) مو ښه شو، یانې داچې فساد یې ټول په پلار کې و، زموږ وطن هم همداسې دی. که اولادونه یې د سړي زامن شي، نو رښتیا چې جنت نشان به وي. باوري صیب ته مې وویل چې که مشر ملا صیب ((امیرالمومنین)) دې دلته راوستی وای، چې هم یې داخلک سم کړي وای او هم دا باران ودرولی وای او یا دې خلکو هغه سم کړی وای نو څنګه به و؟ هغه ټوکو کې وویل: د ملا صیب د اصلاح نور ځایونه هم شته، خو... دې کې ټولو وخندل. غریب صیب لاره لنډوله، پاو باندې یو ساعت مزل به موکړی وي، چې مقصود منزل ته ورسېدو، د ریل

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګاډي دا عمومي تمځای د بروکسل ښار په منځ کې دی، کله چې غریب صیب موټر ودروه، نو پر احمدزي صیب د باوري صیب سترګې ولګېدې، ویې ویل هغه دی مجاهد ولاړ دی. د مجاهد

باوري صیب، یون او نجیب احمدزی صیب په بروکسل کې

اصطلاح کله کله زموږ ملګري یو بل ته کاروي، کله کله په اصلي مانا، خو اکثره وخت په مجازي مانا، د مجاهدینو په اول پړاو کې یو قومندان د ننګرهار پوهنتون د ریاست پر څوکۍ ناست و، هغه وخت د جهاد کیسه ډېره ګرمه وه، ده سره یو زیات شمېر نور مجاهدین هم، دده په خپل امر پرته له دې، چې د پوهنتون قانوني مراحل تېر کړي، مقرر شوي وو، په پوهنتون کې له پوهیالي نه نیولې تر تر پوهاند پورې، دېپلابېلو رشتو پخواني استادان پر تدریس بوخت وو، که څه هم دا استادان اکثره بې طرفه وو، خو دوی ټولو ته د کمونیستانو په سترګه کتل، نوي مقرر شوي مجاهدین په تقرر کې له دوی سره مساوي شول، خو په اول کې د

(c) ketabton.com: The Digital Library

پوهنتون ددې نوي رېئس علمي رتبو ته پام نه و، نو کله چې يې د پته پام شو، خپل مجاهدين يې ټول راوغوښتل او ورته يې وويل: کله چې په پوهنتون کې يو بل سره مخامخېدلئ، نو په لوړ غږ به پر يو بل غږ کوئ او وايئ به چې: ((پوهاند صيب په خير)) چې کمونيستان يې واووري او دا فکر ونه کړي، چې په مجاهدينو کې ((پوهاند)) نه شته، نو زموږ يو شمېر فرهنګي جهادي او ناجهادي انډيوالان هم دا اصطلاح کله کله په همدې مانا کاروي. زموږ يو انډيوال وويل: موږ ځکه ټول مجاهدين يو، چې مجاهد په لغت کې هغه چاته وايي، چې زيات زيار و زحمت کاږي، هڅه او هاند کوي او موږ ټول دا کارونه کوو. بل حقيقي مجاهدين غلا نه کوي او نه بد فعلونه او دا ټول خصوصيات موږ کې شته، د تنظيمونو د پاټکيانو تر جهاده خو زموږ جهاد زرچنده ښه دی.

د احمدزي صيب هم پر موږ سترګې ولګېدې، دوه پلاستيکي کڅوړې يې په لاس کې وې، يوه کې يې خپلې جامې وې او يوه کې څه د خوراک شيان. کڅوړې يې د موټر ترڅنګ کېښودې او موږ هر يوه ته يې غېږ راکړه، ټولو وخندل، ومو ويل چې اوس نو څلور ياران (چار يار) پوره شول، کله چې موټر کې کېناستو، نو د څلورو يارانو کيسه مې نورو درې يارانو ته وکړه: په ننګرهار کې يو سپين ږيری دی، ښه چالاکه، خو ډېر غوړه مال دی، هغه چې د هر زورور غوړه مالي کوي، نو د هغه لپاره يو وجه شبه پيداکوي، يوه ورځ يې د قومندان حاجي حضرت علي په ستاينه کې وويل: ((دا چې د حاجي نوم حضرت علي دی، دا څه تصادفي خبره نه ده، حضرت علي د رسول د خدای څلورم يار دی او دا چې څلورم يار دی دا هم

(c) ketabton.com: The Digital Library

څه تصادف نه ده، وګوري اسماني کتابونه څلور دي، د پيغمبر صيب ياران څلور دي، دنيا څلور کونجه ده، د کټ بازوګان څلور دي، په اسلام کې د ښځو وروستی حد څلور دی او داسې نور...))
دی دومره ماهر و، چې د خپلې هر ستاينې تر شا يې څلور پنځه داسې پاخه عددي دلايل اينښودل، چې نه يوازې خپل موصوف يې تېر ايسته، بلکې نور خلک يې هم تر تاثير لاندې راوستلای شول.

نو موږ څلور ياران هم پر همدې ځای پوره شو، باوري صيب وويل: راځئ لومړی بروکسل کې لږ وګرځو، بيا به ځو. د بروکسل د ليدلو څو لاړې کوڅې يې راباندې وکتلې، څو يادګاري عکسونه مو واخيستل، بروکسل د ناټو سياسي مرکز دی، له اقتصادي او سياسي پلوه ډېر اهميت لري، د ښار په منځ کې دنګې ودانۍ د بلجيم د پرمختګ، قوت او عظمت ښکارندويي کوي. احمدزي صيب لا په کڅوړه کې بسکټ، چپس او جوس راوړي وو، هغه مو هم په موټر کې په ارامه وخوړل او غريب صيب ته مو وويل: نور نو کش ورکړه، ساعت ته چې مو وکتل، نو پنځه بجې وې. باوري صيب وويل: ايله يوولس دولس بجې ورسېږو. ټولو کمربندونه، چې غريب صيب ورته ملاتړ وايي، وتړل او مخ پر هالنډ مو حرکت وکړ.
دا مزل نو ټول په شپه کې و او له باران سره ملګری، که څه هم هلته د شپې او ورځې توپير نه کېږي، خو بيا هم شپه داسې وي، چې تر سړک لرې ودانيو او طبيعي منظرو ليدنه ممکنه نه وي، يوازې کوم ځای کې، چې رڼا ځراغونه لګېدلي وي، هغه کتلای شې، نور نو څه نه ښکاري، په تېره بيا، چې شپه هم باراني وي او شېبه په شېبه باران د موټر ښيښې لمدوي او د باندې ځای د ليدو مانع ګرځي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلته نو د بهرني سیل پر ځای موږ د پته ښه وزګار شو، چې خپل ګپ ته دوام ورکړو، کله خو به مو دومره وخندل، چې غریب صیب ته به مو وویل: ته احتیاط کوه، چې نن سخته دنده درپه غاړه ده، د مرګ او ژوند پر پوله ولاړ یې، موټر نو همداسې په ۱۳۰ او ۱۴۰ کې روان و، باران هم زور لګولی و، شپه توپاني غونډې وه، احمدزي صیب هغه د وکیل شینواري مثال را په یاد کړ، چې په یوه باراني او توپاني شپه له چک جمهوریت څخه جرمني ته په ګړندي ګاډي کې یوازې راروان شوی و، ډرېوري یې خپله کوله، ځرنګه چې هغه په تن چاغ نه دی او همېشه په کې جامې ازادې وي، نو څه د موټر قوت او څه هم د باد قوت، موټر یې په دومره سرعت روان کړی و، چې ترافیکو ته دی هم نه ښکارېده، نو ځکه په جي پي ایس کې اعلان راغی، چې له چک څخه یو موټر له ډرېور پرته را اوښتی او ډرېور هم په کې نه شته، نو ډېر احتیاط ورڅخه کوئ او له ټکره یې ځان ژغورئ. غریب صیب ته مو وویل: ته هم ګوره احتیاط کوه، چې تاپسې هم داسې اعلان رانه شي، چې څلور غریبان راوتي او توپان پسې اخیستي. غریب صیب احمدزي ته وویل: ته خو غږېږه مه چې ((راچخه خرابېږي))، ((ماچخه خرابېږي)) یوه کیسه لري، تېر کال ما (یون) غریب صیب، انځور صیب، احمدزي صیب او ډاکټر شېرولي ته یو ځای دا کیسه هغه وخت کړې وه، چې زه د جرمني ګارمېش ته راغلی وم او دوی ټول ما پسې هلته راغلي وو او زه یې ځان سره فرانکفورت ته بوتلم، پر لاره مو ډېر ګپ ولګاوه او دا کیسه مې هم ورته وکړه، د لغمان په محلي لهجه کې د ((راځخه)) پر ځای ((راچخه)) کارول کېږي. کیسه داسې وه، چې: ((یو وخت یو

(c) ketabton.com: The Digital Library

لغماني ملا د يوې لړۍ سيمې په يوه مدرسه کې مدرس يا د مدرسې منتظم شو، مدرسه له طالبانو ډکه وه، کله چې دا ملا دلته د پره شو، نو پر همغه شپه د طالبانو تېښته شروع شوه، دوه مياشتې لاوتې نه وې، چې مدرسه له طالبانو تشه شوه، د کلي خلکو چې دا حالت له نږدې څاره، سره جرګه شول او ملا پسې لاړل، ملا ته يې وويل: ملا صيب دا څه خبره ده، دلته چې موږ هر ملا د پره کړی، نو مدرسه له طالبانو ډکه شوې. ملا صيب يو دوره طالبان فارغ کړي، د فضيلت پګړۍ يې ورته په سر کړي، بيا نو که په خپله خوښه تللی، تللی دی که نه موږ څوک نه دي رخصت کړي؟ خو ته چې راغلې مدرسه په تشېدو ده، پنځه طالبان هم په کې پاتې نه دي. علت يې څه دی؟ ملا ته چې خپل عيب او کمزوري معلوم وو او د مدرسې د تشېدو مسوليت يې هم نه شو منلای، نو خلکو ته يې ورو وويل: ((ما چخه خرابېږي))، نو هغه وخت مو هم د لغماني ملا د مسوليت نه منلو دې مهارت ته ډېر وخندل او غريب صيب چې يو ځل بيا رايادده کړه، نو بيا مو وخندل، په هغه ځل خو موږ دوه شپې يوځاى پاتې شو، خو احمدزي صيب تر اخره د غريب صيب له لاسه خبره ونه کړه، نه يې سياسي خبرو ته پرېښوده او نه هم ادبي خبرو ته، غريب صيب دا هم وويل، چې دا ټوکه زما ملکيت دی او زه يې چاته د استعمال حق هم نه ورکوم، ځکه چې لومړی ځل ما خبره کړې، ان لندن کې يې ډاکټر طارق رشاد ته ټليفون وکړ، چې خبردار دا ټوکه زما ملکيت دی، نو دا ځل يې بيا ماته وويل چې کومه نوې ټوکه نه شته، ما ويل يوه ګريس بند شته، هغه د ((وهلو)) او ((نه وهلو)) فعل د استعمال په باب ده، چې کله د قهر او کله د خندا پر

(c) ketabton.com: The Digital Library

وخت د سړي فکر نه وي او يوه د بلې پر ځای کاروي، دلته د ((وهلو)) کلمه ((دنه وهلو)) او ((نه وهلو)) کلمه د ((وهلو)) مانا ورکوي، مانا يې سرچپه کېږي، د استعمال پر وخت ورته د چا فکر نه کېږي، خو لږ وروسته ورته سړی متوجه کېږي، په دې برخه کې مې ورته د ((ګل اغا شېرزي))، د کامې ((د مولوي صيب عبدالشکور))، د کونړ ((د وکيل هاشم مشواڼي)) د يوه شينواري او دره نوري درې څلور نورې ببلابېلې بېلګې راوړې، دوی تر دې حده وخندل، چې له سترګو يې اوښکې راغلې، هغه ټوکې د کاغذ پر مخ د ليکلو نه دي، که نه نو ستاسې تشې به هم ورته له خندا نه شنه شي، باوري صيب، غريب صيب ته وويل، چې موټر ودروه چې نور طاقت نه شم کولای، غريب صيب چې خندا شين کړی و او ټوخی هم ورغلی و، يو دم وويل: صبر صبر غوږ شئ يون صيب چې هغه تېر کال راغلی و، هغه ټوکه ما ونيوله او احمدزي صيب افسوس وکړ، کاشکې ما نيولی وای چې غريب ته مې هر وخت يادولای، دا دی زه له دې نوې ټوکې تېر، دا ټوکه دې د احمدزي صيب وي، دې سره موږ ټولو بيا دومره وخندل، چې پخوانۍ خندا مو له ياده ووته. ځکه دا ټوکه بيا د احمدزي صيب پر ضد تمامېدله، نه يوازې د احمدزي پرضد وه، بلکې پر پورته ياد شوو کسانو باندې، چې دا ټوکه عملاً تېره شوې، ټولو ته په زيان تمامه شوې ده.

د خندا څپه چې لږ شان غلې شوه، نو احمدزي صيب وويل: زمانه سرچپه شوه، ((ملګری)) لاګوره او دومره چالاکه، دومره چې چالاکه وئ، پاچاهي به درنه تله نه. ((ملګري)) اصطلاح څخه د

(c) ketabton.com: The Digital Library

احمدزي صيب هدف د غريب صيب پخوانی سیاسي بکراونډ و، پر دې وخت باوري صيب وويل: ملګری نه دی، میدانی دی میدانی، نه دې دي اوربدلي صد لغمانی یک پغمانی، صد پغمانی یک میدانی! دا همغه میدانی دی، اوس میدان وردګ والاډېر چالاکه شوي دي. دې کې بيا ټولو وخندل. ما ویل دا اوس هسې مشهوره شوې خبره ده، چا په واقعيت کې ازمویلي نه ده، چې رښتيا هم داسې ده که نه؟

دوی وویل څنګه؟ ماویل زه چې لغمان ته ګورم او بيا دې نورو سيمو ته ((ډېر تفاوت شته په انسان کې د مانا په لحاظ)) دا سمه ده چې اوس د لغمان په انډول د نورو سيمو خلک په کمپيوټر او تخنيکپوهنه کې ډېر رسېدلي او ډېر هوښيار شوي هم دي، خو بيا هم (نقل هېڅکله د اصل مطابق نه وي.) سره له دې چې په ځينو مکتوبونو کې کله کله ليکي: ((نقل مطابق اصل است)) پروفيسور امين صيب ګپ لګوي وايي: ((لغمانيان هغه وخت هوښيار وو، چې کونړي سادګان وو، اوس چې کونړي بيدار شوي لغماني يې ګرد ته هم نه رسي.)) د امين صيب دې خبرې هغه وخت مصداق پيدا کړ، چې زموږ له لغمان څخه يو سرتمبه سړی چې په هر څه کې به يې جنجال کاوه، يو څو کاله دمخه په کونړ کې واکمن شو. په کونړ کې له ماشومه نيولې تر قومي مخوره ټولو سره يې د لاس او خولې جنګ وکړ، په هر څه کې به يې جنجال کاوه، کونړيانو به ويل: ((لغمان او داسې سرتمبه سړی، دا خو والله که جوړېږي، عقل يې نه مني)) خو د خدای کارونه دي، هغه سړی له دندې ګوښه شو او کونړيانو ايله دمه ووهله، کال لاوتی نه و، چې له کونړه يو سړی په

(c) ketabton.com: The Digital Library

لغمان چارواکي شو، دده د سرتمبګۍ درجه، په کونړ کې تر هغه لغماني واکمنه څو درجې اوچته وه، ده د جنګ او سرتمبګۍ تر ځنګ ستغې سپورې هم کولې، خو لنډه دا چې خلک یې په ډېره کمه موده کې تر پوزې راوستل، د دواړو واکمنو په سرتمبګۍ کې هېڅ شک نه و، خو یو مثبت او ګډ خصوصیت یې دا و، چې دواړو هېڅ لمونځ نه قضا کاوه. یوه ورځ په ننګرهار پوهنتون کې د یوه کونړي او یوه لغماني محصل ترمنځ د شعور پر مسایلو همداسې بحث وشو، لغماني کونړي ته وویل: کونړو! ډېر هوښیار شوي یاستئ، یو کال مو هم مونږ ته صبر ونه کړ؛ یو سرتمبه واکمن مو درلېږلی و کال لا نه و پوره شوی، چې یو بل سرتمبه مو راولېږه او له مونږه مو په یوه کال کې خپل غچ واخیست. دوی چې دا دواړه واکمن صاحبان پېژندل، نو سخت یې ورته وخندل، پر دې وخت باوري صیب وویل: د کونړو کیسه خو دې وکړه، د میدانو هغه دې ونه کړه. ما وویل: یوه ورځ ډاکټر صیب فاروق وردګ راته په ټوکو ټوکو کې وویل: اوس هغه پخواني لغمانیان پاتې نه دي، چې په هر څه کې به یې پر مونږه چل کاوه او مونږ یې هوښیارۍ ته تسلیم وو، اوس ډېرو خلکو ځانونه ورسول، اوس زمونږ وردګو ستاسې ځای نیولی دی، دا وردګ چې ګورې پوهنځي یې لوستي، کمپیوټر باندې پوهېږي، ژبې یې زده کړې، هر ځای ته چې لاړ شې دوی په کې ناست وي، دا ټول د وردګو د پوهې او زیارکښۍ نښه ده. ما وویل: ډاکتر صیب دا ټولې خبرې درسره منم، وردګ پر ما تر لغمانیو هم ډېر ګران ځکه دي،چې په پښتونولۍ کې ډېر ټینګ دي،زه چې کله دپوهنځي په ټولګي کې پوښتنه وکړم،چې څوک دکوم ولایت دي،نونیم

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټولګی لاسونه پورته کړي، چې مورږ د میدان وردګو یو، نو دې کې زما زړه باغ باغ شي او دا هیله مې هم په زړه کې وګرځي، چې کاشکې ټول افغانان د وردګو په شان تعلیم ته مخه کړي، خو تر کومه ځایه چې خبره د چل، هنر، مهارت او محیطي پوهې ده، دې کې د انځور صیب په اصطلاح لږ تامل په کار دی. وردګ صیب ته مې وویل: داسې نه کېږي، چې ته له میدان وردګو یو ډاکتر راولې او د لغمان له یوه نالوستي بزګر سره یې پرتله کړې، داسې به وکړو، چې ته له میدان وردګو یو ډاکتر او یو بزګر او زه به له لغمان څخه یو ډاکتر او یو بزګر راولم دواړه به سره کېنوو ګپ و شپ به سره ولګوي، دې کې ډاکتر صیب وردګ په خندا شو ویې ویل: ((نه نو دې کې خو یې تاسې ګټئ، تاسې چالاکه یاستئ چل کوئ!)) ما ویل چل به څنګه نه کوو، لغمان کې هره خبره په چل شروع کېږي، ان که سړی هم مړ شوی وي، دوی داسې نه وایي چې څه خبره یا څه پېښه ده؟ دوی وایي: ((څنګه چل دی)) تر سلام دمخه هم وایي څنګه چل دی تر سلام وروسته هم. په لغمان کې سهار نه تر غرمې پورې خلک وایي: ((څنګه چل دی)) او تر غرمې وروسته بیا وایي: ((نور څنګه چل دی)) ډاکتر صیب وردګ راته وویل: بس منو دې، دې چلونو ته تسلیم یو. باوري صیب چې وایي، صد لغماني یک پغماني او صد پغماني یک میداني، ددې لپاره کوم مستند دلیل نه شته، هر کله که غریب صیب او یا نورو میدانیو ((لغمان چل)) پر ((میدان چل)) بدل کړ، بیا یې نو منو.دې کې بیا ټولو وخندل، باوري صیب وویل: باور مې نه شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

موږ په ټوله لاره همدا ټوکې وکړې، یوازې یو ځای کې یې په جرمني کې موټر د څو دقیقو لپاره ودروه، چې خپلې پښې وغوړو، دا د جرمني هغه سیمه ده، چې ډېر زیات انګور په کې کېږي او دوی ورڅخه ډول ډول مشروبات جوړوي، خو د شپې دا باغونه نه ښکارېدل. د سړک پر غاړو اوږدې تورې شوې یا صیقل شوې تېږې لګېدلې وې، غریب صیب وویل: دا یوه تیږه تر دې ځایه دوی ته نږدې لس یورو تمامېږي، ما ویل کاشکې موږ سره یې سرحد لرلای، څومره تیږې، چې یې په کار وې ورکړې به مو وې، زموږ ځمکه د غرونو له وزن څخه نوره ستړې شوې ده.

زموږ مجلس لاګرم روان و، چې باوري صیب وویل: موږ نور نږدې شوي یو، خو اول باید شور صیب، چې مخکې مو وعده ورسره کړې وه راواخلو او بیا د مجبور صیب کور ته ورشو، د مجبور صیب کور شور صیب ته معلوم دی. د شور صیب کور ته ورسېدو، مخې ته یې یو لوی پارک دی، چې ونو پوښلی، د ده کور په دویم پوړ کې دی، مخې ته یې سړک دی، ده لکه چې تیار سړک څاره، موږ یې چې ولیدو، نو راکښته شو، ډېر ټینګ ست یې وکړ، خو موږ وویل، لکه څنګه چې خبر یې مجبور صیب سره مو وعده ده، نو هلته ځو، دی مو هم ځان سره راپورته کړ، نور نو په موټر کې ټول سیټونه پوره شول، شور صیب ته مې په موټر کې وویل: ست خو دې ټینګ وکړ، خو ماته هغه د یوه لغماني ست راپه یاد شو، ده وویل: څنګه دې ست کې به هم څه چل و؟ ما وویل خود یو چل خو په کې دی، چل یې دا و: زموږ په کلي کې یو سړی دی، ډېر هوښیار دی. غریب صیب وویل: دا خو نو د تعجب خبره نه ده، که دې ویلای

(c) ketabton.com: The Digital Library

وای چې کم عقل دی نو بیا د تعجب خبره وه، شور صیب وویل: کیسه کوه! ما وویل: دا سړی سره له دې چې ډېر هوښیار دی، خو ډېر شوم هم دی. دی وایي که غواړې چې مېلمه له سره تېره کړې یانې تېر یې باسي، نو داسې یو چل وکړه، چې ست د (نه) او (هو) پر جملې پایته ورسوه، دا ست ظاهراً ډېر ټینګ دی، خو په حقیقت کې ډېر سست، ټینګ په دې دی، چې که ته مېلمه ته ووایې: (که هر څومره درته ټینګ شم نه پاتې کېږې؟) نو دلته د (ټینګ) په کلمه مېلمه خوشالېږي، چې والله دومره ټینګ ست راته کوي، خو مېلمه هېڅکله دا اخلاقي او کلتوري جرئت نه لري، چې ووايي: ((هو))، د کلتوري دود دستور او فشار له مخې مېلمه مجبور دی په ((نه)) ځواب درکړي، نو په دې ډول به دې هم ټینګ ست کړی وي او هم په واقعیت کې سست، مېلمه دې هم رخصت کړ او نتیجه هم. ستا په ګټه تمامه شوه ، دې کې یو ځل بیا ټولو وخندل، شور صیب وویل، دېته لازموږ هېڅ پام نه وو، زموږ کونړي چې دې حد ته رسېږي، نو لغماني به چېرته رسېدلي وي. دا دې والله عجب چل راوښوده، موږ خو چې مېلمه راشي وار له واره ورته تسلیم یو. همدې ګپ و شپ کې د مجبور صیب کور ته ورننږدې شو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

یوه شپه د مجبور صیب په کور کې: د مارچ ۱۹مه پر ۲۰مه شپه وه، د شپې یوولس بجې وې، چې په هالنډ کې د علي محمد مجبور صیب کور ته ورسېدو. مجبور صیب د کونړ یو قومي مخور او د افغانستان د پولیسو یو ښه کدر دی. شور صیب ته د مجبور صیب کور ځکه معلوم و، چې هم یې سیمه وال دی او هم یې د طبعې ملګری دی. مجبور صیب په هالنډ کې دوه کوره لري، خو موږ یې چې کوم کور ته ورتلو، هغه هم شور صیب ته معلوم و، مجبور صیب نن دا کور ټول موږ ته وزګار کړی و، یو اوږد څلور منزله تعمیر و، چې کېدی شي په سوونو کورونه په کې وو، دویم پوړ ته یې ورپورته شو، زموږ له راتګ څخه په هالنډ کې یو شمېر نور افغانان هم خبر شوي وو او ځینو ته مجبور صیب بلنه ورکړې وه. ډاکتر عبدالصبور، ډاکتر نصیراحمد ودرګ، عبدالله احسان او ځینو نورو لیکوالو ملګرو هم تشریف راوړی و، تر ستړي مشي وروسته، چې څنګه کېناستو او ټول یو بل ته معرفي شو، نو له معمول سره سم له لاسه یو چاشنۍ ګرم سیاسي بحث شروع شو، خو دا بحث داسې په ټوکو کې و، چې چندان جدي نه برېښېده، پر ((جهادي)) او ((الحادي)) لیکو ووېشل شو او هر چا خپله پله درنه ښودله، لږه شېبه وروسته ډوډۍ تیاره شوه او دا سیاسي لړۍ یې له زیاتې ګرمېدا څخه وژغورلــــه. مجبور صیب هم داسې ډوډۍ کـــړې وه، لکـــه مـــوږ ســـره چې کـــوم لښکر راغلی وي او

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښه تاریخي ورځ یو. د تاریخي ورځو په اړه له صالح محمد زیري څخه یو روایت دی، کله چې خلکیان کامیاب شول، نو په کرغې کې د اوومې فرقې قومندانۍ د ګوند مشرتابه او نورو مهمو غړو ته ډوډۍ کړې وه، دا مېلمستیا دومره لوکسه وه، چې ډېرو رابلل شویو اول ځل لیدله، پر مېزونو ډول ډول مېوې او طعامونه خواره وو، زېري چې د مېز له بر سر نه تر کوز سر پورې له ډول ډول خوراکونو ډک مېز تر سترګو تېر کړ، نو پر څوکیو ناستو او ډوډۍ ته منتظرو ملګرو یې غږ کړ: «د تاریخ ورځو خوړئ همدا مو وخت دی...» نو مجبور صیب هم موږ ته همداسې یو اوږدو دسترخوان غوړولی و، له ډول ډول طعامونو پور او مامور و. زه چې هر چېرته پښتنو کره لاړ شم او هغوی په ډوډۍ کې ډېر لګښت کړی وي، نو زه وایم په دې لګښت خو یو دوه کتابونه چاپېدلای شول. زه او لعل پاچا ازمون یو ځل په پېښور کې د ډاکتر کریم باز دوی په کور کې مېلمانه وو، ډاکتر صیب کریم باز د خپلې موسسې ملګرو ته ډوډۍ کړې وه، زه او ازمون یې هم بللي وو، هغه ډوډۍ هم ډېره لوکسه وه او ډېر لګښت پرې شوی و، ما اوسېله وکړه، خو ازمون ورو ډاکتر صیب کریم باز ته وویل: په دې خو یو دوه کتابونه هم چاپېدلای شول...! سره له دې چې مجبور صیب اوس اقتصادي مشکل نه لري، خدای(ج) ښه نېک صالح زامن او لمسیان ورکړي دي، ټول کار کوي او خپل ژوند یې ښه منظم جوړ کړی، خو بیا هم زه د زیات اصراف مخالف یم. کله چې مو ډوډۍ وخوړه، نو بیا څو دقیقې وروسته چای راغی، د چای پر وخت مجبور صیب ټولو راغلو دوستانو ته وویل: اوس به یون څخه هیله وکړو، چې موږ ته د

(c) ketabton.com: The Digital Library

هېواد د حالاتو په باب معلومات راکړي، ځکه دی هلته د حوادثو په منځ کې دی، هر څه ويني او ښه يې تحليلوي، نو ښه به وي، چې دی موږ ته معلومات راکړي، ټولو له ما څخه هيله وکړه، ما په پيل کې له کوربه مجبور صيب او نورو ټولو انډيوالانو څخه مننه وکړه، چې په دې مصروفه ټولنه کې يې بيا هم دومره وخت پيدا کړ، چې دلته راشي او يو بل سره خپل نظريات شريک کړو. د هېواد د حالاتو په اړه تاسو ټول ښه پوهېږئ، هر څه درمعلوم دي، رسنيو ته تر موږ ډېر لاسرسی لرئ، زه به داسې څه ونه لرم، چې تاسو پرې خبر نه ياست، يوازې ځينې هغه مسايل دي، چې لاهم رسنيو ته نه رسېږي، کېدی شي پر هغو لنډه بحث وکړو، په دې مسايلو کې هم ډېرې خبرې د تشويش وړ دي، د هيله مندی ځينې خبرې هم شته، چې که هغه هم تعقيب نه شي، نو کېدی شي پر نهيلی بدلې شي. د هيله مندی خبرې خو دادي، چې افغانستان ته د نړۍ پام را اوښتی او د افغانانو لپاره يو طلايي چانس دی، د همدې نړيوالو د پاملرنې له کبله هلته د حکومت اساسات کېښودل شول، په زرګونو ښوونځي جوړ شول، په سلګونو روغتونونه او کلنيکونه ودان شول، سړکونه پاخه شول، د هېواد ولايتونه له مرکز او يو بل سره وصل شول، د ټولنيزوسازمانو،سياسي ګوندونو او ډله ييزو رسنيو قانون جوړ شو، د بيان ازادي تر يوه حده رامنځته شوه، خو لنډه دا چې يو زيات شمېر مثبت کارونه ترسره شول، خو اساسي مشکل دا دی، چې په افغانستان کې سياسي عدالت تامين نه شو. هلته عدالت د مصلحت قرباني شو او سوله هم د سازش پر ستنو ولاړه ده. هر کله چې ځينو ډلو ته د امتياز کچه ټيټه شي، په همغه اندازه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دې کاواکې سولې ته زیان رسي، تر څو چې سوله په طبیعي ډول د عدالت پر بنسټ رامنځته نه شي، دا ډول سولې دایمي اساس نه لري. ما په دې بحث کې په افغانستان کې شوي پرمختګونه او راتلونکي احتمالي ګواښونه څومره، چې زما ذهن کار کاوه تشریح کړل، دا بحث ډېر اوږد شو او د شپې تر ناوخته روان و. لړ چې فرصت برابر شو، نو ګران ورور عبدالله احسان راغی او ویې ویل استاده! اوس نو زه غواړم تاسو سره یوه ځانګړې مرکه وکړم، زما هیله ده ځینې معلومات ځان سره خوندي کړم، ازاد بحث خو هسې هم د هوا څپو ته ځي او څه ترې نه پاتې کېږي.

شور صیب، مجبور صیب، یون، غریب صیب او یار صیب

عبدالله احسان زموږ یو ډېر ځوان تکړه ژورنالیست، لیکوال، پر هېواد او خلکو، ملي کلتور او ژبې داسې یو اورنی مین دی که موږ دده په شان نور ډېر ځوانان لرلای، نو بیا خو د پښتنو او پښتو

(c) ketabton.com: The Digital Library

هېڅ غم نه و. په هالنډ کې هم زده کړې کوي، هم کار کوي او هم فرهنګي مبارزه، مخکې يې د بېنوا وېبسايټ په چلولو کې کارنده ونډه درلوده، خو اوس د لرو بر افغانستان وېبپاڼه په ډېر ښکلي ډول چلوي. سره له دې چې ما ورسره له نږدې نه ډېر نه دي ليدلي، خو زړه کې راباندې ډېر ګران دی، ګران خو راباندې ځکه دی، چې پښتني فرهنګ ته کار کول او پښتنو ته خدمت کول د زړه وينې خوراک دی. زه چې په خپل وطن کې په ډېره مينه د دې د خدمت په لټه کې يم او تراوسه مې ډېر ناڅيز فرهنګي کار ترسره کړی، نو ماته ددې فرهنګي کار ستونزې او کړلېچونه معلوم دي، نو عبدالله احسان چې په پردي وطن کې دی، د مهاجرت، مسافرۍ او تنګلاسۍ په سختو حالاتو کې دومره ستر ستر فرهنګي کارونه ترسره کوي، نو پرده به څومره تکليفونه راغلي وي، څومره به يې ځان سره ژړلي وي، څومره به يې خپلې اوښکې له غيرته ځان سره تېنګې کړې وي او څومره به د خپل ولس پر مظلوميت دردېدلی وي، د داسې کارونو پر قدر هغه څوک پوهېږي، چې خپله د همدې بهير يو لاروی وي.

عبدالله احسان خپل تېپ او کمره عيار کړل، ويل يې استاده! ډېرې پوښتنې کوم، خو کومې پوښتنې چې ستا دولتي موقف ته زيان رسوي، هغه پوښتنې نه کوم. ما ويل څه چې دې زړه غواړي هغه پوښتنې وکړه، زړه کې دې ارمان مه پرېږده، زه داسې دولتي سړی نه يم، چې دولتي مقام پورې تړلی يم، مقام ما پورې تړلی دی. که دولت کې يم که نه يم، لکه ونه مستقيم په خپل مکان يم. احسان صيب وويل: چې داسې ده، نو خير زه به ټولې پوښتنې وکړم، تاسو

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې ځوابونه راکړل، بيا زه ګورم که ځينې داسې مسايل په کې راغلل، چې ستا دولتي موقف ته زيان رسوي، هغه به ترې حذف کړم، ما ويل زه به ټول شيان درته ووايم، که د ځينو واقعياتو بيان ګټور او ضرور و، نو خپاره يې کړه، زما د دولتي موقف کيسه کې مه اوسه، د واقعيتونو بيان مهم دی، نه د موقفونو ساتنه. احسان صيب ډېرې زياتې پوښتنې وکړې، چې د ټولو راوړل يې دلته ضرور نه ګڼم، ځکه يو اوږد بحث ترې جوړېږي. خو يوه پوښتنه په کې دا وه: اوسني حکومت کې د لياقت اصل په پام کې نيول شوی که نه؟ زما ځواب دا و: که مطلق ووايم چې هو!، نو هم سمه نه ده ځکه تر لياقته د مصلحت اصل ته ډېره توجه شوې، زورواکي اوس هم په دولتي چارو کې د ويټو حق لري، خو له دې مضر مصلحت سره سره بيا هم پر يو زيات شمېر دولتي څوکيو د لياقت پر اساس کادرونه ګومارل شوي او لاګومارل کېږي، که چېرې په افغانستان کې سياسي عدالت تامين شوی وای، نړيوالې ټولنې د خپلو ګټو په خاطر د يو شمېر کورنيو جګړه مارو زيات ملاتړ نه وای کړی، هغوی يې خلاص لاس نه وای پرېښي او همدارنګه يو شمېر لوړ پوړو دولتي چارواکو د مضر مصلحت او مضر احتياط څخه کار نه وای اخيستی، نو کېدی شول د لياقت اصل زيات قوت موندلی وای.

د عبدالله احسان په پوښتنو کې يوه پوښتنه دا وه: په اوسني حکومت کې د قومي او سيمه ييز ترکيب توازن او تناسب څنګه دی؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

ما وویل: په دې برخه کې نو عدالت بېخي تر پښو لاندې شوی دی. نه یوازې د افغانستان په تاریخ، بلکې د نړۍ د هېڅ هېواد په تاریخ کې داسې یو بد حالت نه دی راغلی، چې (۲۵) فیصده خلک په حکومت کې (۲۵) او (۱۲-۱۵) فیصده خلک دې (۲۲) فیصده ونډه ولري او هغه هم په داسې حالت کې چې هم یې د حکومت اساسي رګونه او مقامونه نیولي وي، هم نا راضه وي او هم د خپل «مظلومیت» چغې وهي. ما ورته وویل: د جمهوري ریاست د چارو ادارې لوی ریاست یوه سروې کړې او د دولتي پوستونو پر بنسټ یې قومي او سیمه ییزې ونډه په حکومت کې څرګنده کړې ده. ددې شمېرنې او ارزونې له مخې اوس (۲، ۲۲%) تاجکان، (۳،۲۵%) پښتانه، (۳،۴%) هزاره ګان او پاتې نور قومونه په حکومت کې ونډه لري. له سیمه ییز پلوه د ننګرهار او هرات دوو لویو ولایتونو مجموعي ونډه د حکومت په مهمو پوستونو کې د پنجشېر سیمې له ونډې سره معادل ده.

که ددې شمېرنې متن ته متوجه شو، نو واقعیت تر دې هم تریخ دی، په دې (۳،۲۵) فیصده پښتنو کې بیا ځینې پښتانه داسې دي نه یوازې دا چې پښتون احساس نه لري، بلکې پښتو یې هم زده نه ده. ددې ترڅنګ یو شمېر داسې پښتانه هم په دې سلنه کې شامل دي، چې د جمعیت تنظیم غړي دي او یا د هغو له خوا معرفي شوي. نو په دې وجه په واقعیت کې د پښتنو ونډه په حکومت کې د اغېز له پلوه په نشت حساب ده. دا چې څو تنه د وزارتونو په راس کې پښتانه ښکاري، دا ددې قوم استازي نه شي کولای. زما او د احسان مرکه ډېره اوږده شوه، نورو ټولو دوستانو ورته غوږ نیولی

(c) ketabton.com: The Digital Library

و. په پای کې د احسان یوه پوښتنه دا وه، چې خیر نو حل لاره څه ده؟
ما وویل: حل لارې خو شته، یوه حل لاره خو دا ده، چې پښتانه باید یو قوي مستحکم سیاسي تشکل جوړ کړي. تر هغه وروسته له دنیا سره د تفاهم ژبه پیدا کړي، کله چې یې د دنیا له خطره ځان وژغوره، نو بیا دې په هېواد کې اقتصادي پرمختګ ته زیات پام وکړي، څومره چې د پښتنو اقتصادي حالت ښه شي، په همغه اندازه د دوی د ټولنیز شعور کچه اوچتېږي او بله اساسي خبره داده، چې پښتنو کې یو کلتوري انقلاب وشي، څو چې پښتون لوستی نه شي او تحصیل ونه کړي، له دې تربورولۍ، ګوندۍ او قبیلویت څخه نه شي راوتلی. البته کلتوري انقلاب یو اوږد مزل دی، خو اوس چې کوم شی عاجل او ژر تاثیر ښندي، هغه میډیا یا رسنۍ دي، په رسنیو کې بیا هم راډیو او ټلویزیون، ځکه چې دا داسې وسیلې دي، چې لوستي او نالوستي ټول ترې ګټه اخیستلای شي. موږ څو فرهنګیانو خو په کابل کې د «ژوندون» په نوم د یوه ټلویزیون د جوړولو تکل کړی دی، خدای(ج) دې وکړي، چې نتیجه ورکړي. زموږ دا مشکل اوس یوازې یوه هیله ده، کېدی شي په جوړولو کې یې ډېرې ستونزې وي او ډېر وخت پرې ولګي. عبدالله احسان سره مو مرکه پای ته ورسوله، خو پر نورو دوستانو د «ژوندون راډیو ټلویزیون» نوم ډېر ښه ولګېد، ټول په دې نظر وو، تر هغه چې موږ د فریاد اوچتولو وسیله پیدا نه کړو او خپل مظلومیت چاته څرګند نه کړای شو، نوموږ له دې غضبه نه خلاصېږو، مجلس مو یو څه نور هم اوږد کړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خبره د شپې څلورو بجو ته نږدې کېدله، مجبور صيب وويل: شپه به جوړه کړو، خو زه مې دې وراره ګل يون صيب، سره يو څو دقيقې ځانته کېنم، مجبور صيب سره يو څو دقيقې نور هم کېناستو، د کور د ټولو غړو او وړو پوښتنه يې وکړه، په تېره بيا د

خپل ملګري (زما خسر) ډګروال عبدالله خان محمدي. بيا يې راته وويل: که کور کې څه اقتصادي مشکلات وي راته يې ووايه، موږ شکر دی، د خدای فضل دی، هلکان کار کوي، ژوند مو ډېر ښه دی. ما ويل ډېره مننه، هر څه پرېمان دي، د کور خرچه مو کمه ده او عايدات مو زيات دي، دې ته تشويش مه کوه، خدای دې افغانستان جوړ کړي، چې موږ په کې روحاً ارام شو، څو دقيقې وروسته مجبور صيب ټولو ملګرو ته وويل: شپه به جوړه کړو، سبا

(c) ketabton.com: The Digital Library

پر چای به بیا خپل مجلس کوو. مجبور صیب ته مو وویل: سبا چای موږ بل چا سره وعده ایښې، نو ځکه چای درسره نه څښو، که هغه هر څومره ټینګار کاوه، خو موږ وویل: نه حتمي ځو.

له ولسوال صیب سره یو سبا ناری:

له مجبور صیب څخه مو خدای پاماني واخیسته، ځینې ملګري شپې تر شپې تللي وو، شور صیب هم موږ سره پاتې خو دایې ویل چې موږ ته، چې کله دِ نمارک ته تللیٔ، نو یوځل به دوی کره ځو، بیا به له هغه ځایه ځو.
نو موږ پنځه یاران (غریب صیب، باوري صیب، احمدزی صیب، شور صیب او زه یون) پاتې وو. په موټر کې کېناستو او د ولسوال صیب د کور پر لوري مو حرکت وکړ، پنځه لس شل دقیقې وروسته هلته ورسېدو، د ولسوال صیب کور د اوږده څلور پوړیز تعمیر په دویم پوړ کې واقع دی. یوې خوا ته یې سړک او بلې خواته یې د اوبو یو نهر ښکارېده، چې غالباً طبیعي به و. ولسوال صیب موږ ته تود هرکلی ووایه، څو تنه نور دوستان هم راغلي وو، عبدالرشید جلیلي صیب یې هم رابللی و، کله چې کوټې ته ننوتو، نو پر غوړېدلي دسترخوان مو سترګې ولګېدلې چې هماغه د ملایانو په اصطلاح ((طعامونه وو لذیز چې پرې هموار وو هرې خواته!)) ولسوال صیب ته مو وویل: موږ څه ختېګر او یا نهالګر درته ښکارېږو که څنګه، دا دومره شیان چاته زور ښیې که څنګه؟ ولسوال صیب هم لکه د مجبور صیب په شان لاس کې ازاد دی، د خلکیانو پر وخت د خوست د لویې ولسوالۍ ولسوال و، له کورنۍ پلوه هم ښه اباد دی، د له چلنده یې د مړښت ښه اندازه لګي، یو ځل بل هم چې زه هالنډ

(c) ketabton.com: The Digital Library

تـه راغلی وم، نـو زمـوږ یـې ډېـر عـزت کـړی و، دا ځـل یـې نـو خبـره ببېخي تر هغې هم اړولې وه، دی ځکـه پـه ولسـوال مـشهور دی، چـې ده یو وخت په خوست کې ولسوالي کړې وه، د ولسوال صیب نـوم سیداحمد همدرد دی، خو دوستان او انډیوالان یې ورتـه د ولـسوال خطاب کوي. زموږ ټولنه همداسې ده، چې یو وخت هر چا کـوم کـار کړی وي، هغه د وظیفې نوم ورپورې پاتې کېږي. تورن اسمعیل خان ځانته د (امیر) لقب ورکړ او ستر جنرالي رتبه هم ورتـه اسـتاد ربـاني ورکړه، خو بیا هم خلک ورتـه تـورن اسـمعیل وایـي، یـو وخـت بـه پـه خبرونـو کـې دا هـم راتلـل: سـتر جنـرال تـورن اسـمعیل. همداسـې د کندهار سرکاتب عطامحمد هم درواخلـه، چـې حکمتیـار ورتـه سـتر جنرالـي ورکـړه، خـو پـه خبرونـو کـې بـه راتلـل سـتر جنـرال سـرکاتب عطامحمد. د طالبانو د امارت یو مولوي و، نـوم یـې صـدراعظم و، بیا د ننګرهار ولایت کفالـت ور پـر غـاړه شـو، نـو پـه خبرونـو کـې بـه راتلـل: ((د ننګرهـار ولایـت کفیـل مولـوي صـداعظم)) د دې ډول ترکیـب درې واړه برخـې (کفیـل، مولـوي، صـدراعظم) ټـول رتبـه یـې نومونه دي، د سړي نوم په کې نه شته او همداسې نـور ډېـر مثـالونـه. خو ولسوال صیب چې پر کوم وخت په کوم شکل ولسوالي کـړې، نـو ښه په نره یې کړې او ښه په خرپ یې کـړې ده. اوس چـې ولـسوال هـم نه دی، واک و ځواک یې تر ولسوال لوړ دی.

ولسوال صیب موږ ته یوازې د سبـاناري ویلي وو، چـې لغمانیـان ورته (سمناری) وایي خو ترتیبات یې د غرمې ډوډۍ په شان وو. کلـه چـې مـو پـر خـوراک او څښـاک پیـل وکـړ، نـو طبعـاً سیاسـي خبـرې ورسـره شـروع شـوې، لـومړۍ خبـرې جلیلـي صـیب پیـل کـړې،

(c) ketabton.com: The Digital Library

عبدالرشيد جليلي د خلکيانو د واکمنۍ پر وخت د کرنې او ځمکو اصلاحاتو، بيا د پوهنې وزير او همدارنګه د کابل پوهنتون د رئيس په توګه دندې ترسره کړې. پر افغانستان باندې له شوروي يرغل سره سم يانې ۱۳۵۸ل کال د جدي تر (۲)مې نېټې وروسته سم لاسي زنداني شو او د ډاکتر نجيب الله د واکمنۍ پر وروستيو وختونو له بنده خوشې شو، نږدې لس کاله زندان يې وګاله، اوس ((د افغانستان د ملي يووالي ګوند)) په نامه د يوه ګوند مشري پر غاړه، شاعري هم کوي او د شعرونو يوه ټولګه يې هم چاپ شوې ده. جليلي صيب په خپلو خبرو کې لومړۍ همدا پوښتنه مطرح کړه او ويې ويل: څه به کېږي اينده کې؟ زه ورته والله ډېر په تشويش کې

احمدزی صيب، غريب صيب، جليلي صيب، يون، شور صيب، ولسوال صيب، يار صيب

يم! دا کرزی څه کوي؟ دا حالات خو والله ډېر خراب دي؟ يون صيب ته په کې څه وايې؟ ما ويل رښتيا هم حالات د تشويش وړ دي، که چېرې کوم تدبير ورته ونه نيول شي، نو تر دې هم خرابېږي،

(c) ketabton.com: The Digital Library

همغه اشتباهات چې په پیل کې وشول، اوس هم دوام لري. پر دې وخت جلیلي صیب وویل: زه انتخاباتو ته ډېر په تشویش کې یم پښتانه به دوه درې کاندیدان ولري، جلالي، خلیل زاد او کرزی صیب او د هغوی به یو وي، پښتانه به ټوټه ټوټه شي. ما ویل همدا تشویش ټولو سره دی، خو که تر انتخاباتو د مخه له پوهو پښتنو څخه یوه ثالثه جرګه جوړه شي او دا جرګه له بېلابېلو کاندیدانو سره خبرې وکړي او د کاندیدانو شمېر راکم کړي، نو دا خطر به یو څه رفع شي، جلیلي صیب او نورو ناستو دوستانو زما دا نظر تائید کړ، ولسوال صیب وویل: خو شروع یې کړئ که نه همدا یې وخت دی، زه خو په ځاني لحاظ هرې قربانۍ ته تیار یم، له ما څخه چې په هر ځای کې کار اخیستل کېږي، ماته امر وکړئ د یوه افغان په توګه هرې منډې ته حاضر یم. مجلس همداسې روان و، چا د تېرو نظامونو پر نیمګړتیاو نیوکه وکړه، ولسوال صیب ډېر احساساتي شو، سره له دې چې هغه هم د خلک ګوند غړی و، نورمحمد تره کي او حفیظ الله امین ته ډېر وفادار و، خو یوازې یې په تره کي نیوکه وکړه، چې که ده دا اشتباهات نه وای کړي، نو ولې به حالت دې حد ته رسېده، غریب صیب باندې د هغه دا انتقاد، چې د امین تنګه په کې وه او د تره کي غندنه، چندان ښه ونه لګېده، عکس العمل یې وښود، خو ولسوال صیب ژر بېرته ښېنه وغوښته او فضا بېرته سره شوه، ماخبره تاوه کړه، ما وویل: اوس باید پر داسې مسایلو فکر وکړو، چې اوسني مشکلات رفع او دفع کړي، پر ماضي به وخت نه ضایع کوو، مجلس پر همدې خوراک او سیاسي بحثونو وغځېده. خو دې کې احمدزي صیب وویل: د ولسوال صیب دې کور ودان وي ډېر زحمت یې ګاللی و، اوس نو که اجازه وي، موږ ځو د ډنمارک

(c) ketabton.com: The Digital Library

پر لوري، ډېر مزل دی، اجازه به واخلو! ولسوال صیب ډېر ټینګ شو، چې غرمې ته حتماً پاتې شئ، دلته نور ډېر دوستان دي، هغوی ټول به دعوت کړو، یون صیب چې وګوري ډېر زیات خوشالېږي، ښه بنداړ به وکړو، خو د ټولو ملګرو ټینګار و، چې ځو. ولسوال صیب، جلیلي صیب او نور دوستان موږ سره د موټر تر پارکینګه راغلل، خدای پاماني مو ورځخه واخیسته او د شور صیب د کور پر لوري رهي شو، شل پنځه ویشت دقیقې مزل به مو کړی وي، چې د شور صیب کور ته ورسېدو، هغه ته مو وویل: کالي مالي دې راواخله ژر راځه چې ځو، هغه وویل: مجاهدینو! چې یوه پیاله چای ونه ځښئ نه شئ تللای، ما ویل ځه همغه د لغماني ست وکړه، چې هم ټینګ وي، هم سست، موږ ته قبول دی، موږ به د (نه) ځواب درکړو او ستا غاړه به هم خلاصه شي، که کونړي ځان له لغمانو سره برابروي، نو همدا یې وخت دی. شور صیب وویل: موږ چې دې حالت ته رسېږو، نو لغماني به کوم حالت ته رسېدلي وي؟ ډېر ټینګ شو، والله که رانه لاړ شئ، په زوره یې کور ته پورته کړو، یو څو شېبې ورسره کېناستو، د کور ټول غړي یې کومې مېلمستیا ته تللي وو، احمدزي صیب ورته وویل: ځکه دې داسې ټینګ ست وکړ، وریندار نه شته که نه نو ته خو موږ ته معلوم یې، شور صیب وویل: خورئ څه شی چې خورئ نن زما پاچاهي ده، یوه شېبه مو ښه ګپ ولګاوه، شور صیب نو یو سور کړی چرګ هم په کڅوړه کې ځای پر ځای کړ، خپل سفري بکس یې راواخیست او په موټر کې سره منظم شو. شور صیب ته مو وویل: ته مخکې کېنه چې په لاره کې د جي پي ایس کار هم ورکړې. په موټر کې منظم شو او د ډنمارک پر لوري مو حرکت وکړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ډنمارک پر لوري

کله چې موږ ټول یاران په موټر کې ځای پر ځای شو، نو د ډنمارک پر لوري مو حرکت وکړ، یوه د خیر دعا مو وکړه، ساعت ته مو وکتلې، پر سیمه ییز وخت یوولس بجې وې، غریب صیب وویل: که لاره کې څه خاص مشکل پیدا نه شي، نو نږدې لسو ساعتونو کې رسېږو، یانې د شپې یوولس دولس بجې، موږ ویل جي پي ایس دې فعال کړه، هغه وویل: دا دی فعال دی بالا، موږ ویل څه بل جي پي ایس هم درسره مخکې ناست دی (شور صیب). دې کې بیا ټولو وخندل، هوا هم سړه وه، باران همورېده، تر مابنامه خو مو په اسانۍ سره مزل وکړ، ځکه څو کیلو متره لانه وو تللي، چې جي پي ایس هم لاره او هم وخت راته په ګوته کړل. نږدې یوولس سوه کیلو متره واټن و او د اوسني سرعت په پام کې نیولو سره لس ساعته وخت لګېده. دا مهال غریب صیب بیا د سیاست په ګېر کې خبره ورواچوله، ده وویل: دا غریب هېوادونه بېچاره ګان هسې د قربانۍ ګډوري دي، د دنیا ټول ځواک اصلاً د نړۍ څو سوه کسانو سره دی چې اسرایل په کې اساسي نقش لري، خو په راس کې یې د انګلستان ملکه ده. دا چې امریکایان اوس په افغانستان کې ولې جنګېږي؟ ولې خپل عسکر وژني او ولې موږ افغانان وژني، دا د دوی یو ضرورت دی او دوی د خپلو ستراتیژیکو ګټو لپاره په خپلو عسکرو هم بندو واز نه دي، پاتې خو لازموږ په خلکو. دا مهال باوري صیب ورته وویل: ښه نو ته د هغو درې سوه کسانو خبره

(c) ketabton.com: The Digital Library

کوي، چې دا ټول فساد د هغو په زړه کې دی، ښه کیسه کوه، غریب صیب وویل: یو کتاب چاپ شوی، نوم یې دی: «درې سوه کسیزه کمېټه» دا کتاب په انګلیسي ژبه دی، ممکن په نورو ژبو هم چاپ شوی وي، خو ما یې فارسي متن لوستی، دا کتاب چې ته ولولې، نو عجیب و غریب منطق سره به مخامخ شې، په دې کتاب کې د نړۍ د اوسنیو اصلي واکمنو یانې د پردې تر شا واکمنو له څېرو څخه پرده پورته شوې، په دې درې سوه کسیزه کمېټه کې، د نړۍ لوی پانګه وال، د استخباراتي سازمانونو غړي او ډېر ځیرک سیاستوال شامل دي. دوی کولای شي د امریکا د مشرتابه په شمول د نړۍ په هر ګوټ کې حکومتونه راوپرځوي، واکمن یې بدل کړي او د نړۍ په نقشه کې تغیر راولي. ددې کمېټې چې خوښه نه وي د امریکا جمهور رئیس هم نه شي ټاکل کېدی. دا کمېټه خپله یوه ستراتیژي لري، خو هر کال یو ځل خاصه عمومي غونډه لري، چې په هغې کې د کمېټې مهم غړي ګډون لري، ددې ټولې کمېټې په راس کې چې وروستی واک ورسره دی، هغه د انګلستان ملکه یا شاهي کورنۍ ده، چې د نړۍ د سیاست اصلي واک ورسره دی. دا کمېټه داسې پلان او فکر لري، چې نړۍ باید همېشه کنټرول شي. دوی وایي که بشر خپل سر ته پرېښودل شي، نو ډېر ورانی به رامنځته کړي، د نړۍ بقا به له خطره سره مخ کړي او هر څه به تباه کړي، دوی وایي د نړۍ منابع په خلاصېدو دي، نو ځکه خو په ځینو ځایونو کې جنګونه او په ځینو کې مرضونه په کار دي، چې په دې ډول د نړۍ د نفوسو د کنټرول مخه ونیول شي. دا کمېټه چې د نړۍ له معتبرینو څخه جوړه ده، وایي د نړۍ ټول خلک باید یو شان

(c) ketabton.com: The Digital Library

ژوند ونه کړي، په همدې خاطر د ځینو خلکو د سواد کچه باید ټیټه وساتل شي او تقاضا یې راکښته شي، که ټول خلک د پوهې او سواد لوړه کچه ولري، نو هغه څوک، چې اوس لوړ ژوند لري، له هغو سره د تساوي غوښتنه کوي او د نړۍ فعلي منابع ددې جوګه نه دي، چې دا تساوي رامنځته شي. نو په همدې خاطر دا کمیټه په دې کار کوي، چې د تساوي مخه ونیسي. دا دنیا کې، چې ځینې واړه حکومتونه او اشخاص ځي راځي، دا دوی ته دومره ارزښت نه لري، خو هغه ځایونه چې د نړۍ په سیاست او د بشر په ژوندانه کې مهم رول لري، هلته دوی خپل اغېز شیندي.›› دې کې نو باوري صیب غریب صیب ته وویل: ښه شوه نو بالاچې زموږ سر دې پر خلاص کړ.

احمدزي صیب وویل چې ته یې منې؟ موږ وویل: والله خلک یې وایي نو. پر همدې ته یې منې؟ باندې مو، چې بګراونډ یې ټولو ته معلوم دی، ټولو وخندل. باوري صیب وویل چې اوس به نو درې سوه کسیزه کمیټه پرېږدو، خپلې پنځه کسیزې کمیټې ته به راشو او هغه دا چې غریب دې لارې ته هم ګوري، شور صیب وویل: زه ورسره ناست یم رایه مه وهه. همدې بحثونو کې روان وو، چې د ماښام خړې راخورې شوې. موږ چې پر عمومي سړک د ډنمارک پر خوا روان وو، ځان مو باید هغه ځای یا بندرځي ته وررسولای وای، چې له هغه ځایه ډنمارک ته کښتۍ ځي راځي، کښتۍ فکس ټایم لري، فکر کوم په ساعت کې یوه کښتۍ تېر و بېر کېږي. دا کښتۍ د لسګونو موټرو د لېږد رالېږد ظرفیت لري. ان ځینې داسې کښتۍ هم شته چې ریل ګاډي هم انتقالولای شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تر ماښام وروسته نو هوا نوره هم ترخه شوه، سخته واوره وري، هغوی سړکونه داسې جوړ کړي، چې واوره پر سړک ځای نه شي نیولای، د موټرو ګڼه ګونه هم داسې وه، چې واوره پر سړک راټولېدو ته نه پرېږدي او بل هغوی په متواتر ډول د واورې پر وخت پر سړک باندې مالګه پاشي ، د هوا حالت خو هسې هم هغوی ته معلوم وي، نو کله چې واوره کېږي د مالګې موټر لکه د نورو موټرو په شان پر سړک ګرځي او مالګه پاشي، نو په دې ډول خطر تر ډېره حده کمېږي، خو بیا هم واوره واوره وي او یخ یخ، په دې حالت کې کله کله موټر ټکرېږي، ښوېږي او په لاره کې ګڼه ګونه زیاتېږي، ډېر مزل مو وکړ یوځای ته چې ورسېدو، نو په زرګونو موټر روان دي، مانا دا چې یا چېرته ټکر شوی او یا هم لاره کې څه مشکل دی. د غریب صیب زړه تنګ شو او ویل یې په دې تګ، چې وي، خو درې ورځو کې هم نه شو رسېدلای، جي پي ایس متبادله لاره هم نه ښودله، باوري صیب او شور صیب، چې پر دې لاره ښه بلد وو، غریب صیب ته وویل: همدا لاره سمه ده، اوس به لاره صافه شي، لږه اوسېله وکړه، غریب صیب وویل: ستاسو سر پرې نه خلاصېږي، زه پر یوه بله لاره وځم، شور صیب ورته وویل: بیا چې بېرته همدې لارې ته راوځې، نو پنځوس کیلو متره زیان به دې زغملی وي، خو هغه د هېچا هم ونه منله، یوې بلې لارې ته یې موټر سیده کړ، تر لسو کیلو مترو مزله وروسته له دې عمومي لارې ووتو. پر یوه کلي برابر شو، د موټر تېل هم په خلاصېدو وو، دا چې بیا مو ټانک پیدا کولای شو که نه؟ نو ټولو وویل راځئ چې ټانکۍ ډکه کړو، بیا به ګورو، دا نو د غریب صیب کارونه دي، چې څه راباندې کوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

زموږه نظر، چې څو ځله پر دې لاره تللي يو ورته وايو، چې لاره دا ده، دی يې نه مني، موږ به نور څه نه وايو، هر څه چې دی کوي مسوليت يې دده پر غاړه. کلي کې مو له تېلو ټانک څخه ټانکۍ ډکه کړه. له دې ځايه مو حرکت وکړ، شل کيلو متره مزل به مو وهلای وي، چې يوې بلې لارې ته سم شو، که څه هم جي پي ايس لارښودنه کوله، چې بندر ته تلونکې لويې لارې ته په دې ډول وګرځو، خو غريب صيب د جي پي ايس کيسه کې هم نه و، يو ځل دوه يې چې پام شو، هغه ځای ورڅخه تېر شو. هلته چې يو ځل اصلي لاره درڅخه خطا شوه بيا چې بېرته هغې لارې ته سمېږې، نو مجبور يې لس پنځه لس کيلو متره فاصله به زغمې، نو دا ځل چې غريب صيب بيا هم غلط شو، نو ټول پرې ډېر په قهر شول، دی هم پوه شو، چې نور نو خلک اوسپله نه لري، موټر يې بېرته راوګرځوه، يو تېلو ټانک، چې سوپر مارکيټ هر څه ورسره مله وو، هغه ته ودرېدو، له دکانه يې يوه نقشه راوکښله، نقشې ته يې کتل، يو لس دقيقې وخت خو همدلته ضايع شو، نو ټولو ورته وويل چې ژر راځه وخت مه ضايع کوه، هغه هېيوال، چې زموږ لاس خورولو ته متوجه شو، هغه هم پوه شو، چې ټول مشکل په همدې يوه سړي کې دی، غريب صيب مو په زوره موټر کې کېناوه، ټولو ويل، چې جي پي ايس شته او موږ ټول درسره ناست يو، نو بيا نقشې ته څه ضرورت دی؟ پر دې لاره خو موږ لس شل ځله تللي يو، غريب صيب وويل: تاسې ناحقه ما وارخطا کوئ، تاسې ما خپل فکر ته پرېږدئ او که تاسې فکر کوئ، چې موټر به تاسو ته پرېږدم، خو والله که يې رانه وچلوئ. د موټر چلولو خبره هلته قانوني هم ده، هغه څوک به

(c) ketabton.com: The Digital Library

موټر چلوي، چې بارګين کې يې خپل نوم ليکلی دی او ده ورڅخه په خپل تضمين موټر اخيستی دی. که په دې ترڅ کې بل څوک موټر وچلوه او څه حادثه پېښه شوه، نو مسوليت يې د موټر اخيستونکي، لومړي چلونکي پر غاړه دی، لايسنس ورڅخه اخلي. همدارنګه که د ډرېورۍ پر مهال چا الکولي څښناک کړی وي او يا يې نشه کوونکي مواد کارولي وي نو د لايسنس تر قيده پورې سخته سزا ورکوي. غريب صيب وويل: دا ځل ماته وخت راکړئ، بېرته وګرځېد، شل پنځه ويشت کيلو متره مزل به يې کړی وي، زړه يې هم ښه درزېده، ډېر غلی و، هېڅوک هم خبرې نه کولې، ټول خفه غوندې وو، چې دې کې د غريب له خولې خبره ووته، دا دی انشاء الله چې بېرته خپلې لارې ته سيده شو، له همغې ځايه چې جلا شوي وو، لږ څه کښته بېرته له دې لويې لارې سره وصل شو. ټولو کې بېرته وينه وغورېده او بېرته په رېز راغلل، پر دې وخت احمدزي صيب يوه سياسي خبره وکړه: دا سرتمبګي د غريب صيب عادت ده، نه يوازې د دې غريب، بلکې د ټولو «ملګرو» که دوی دا سرتمبګي نه وای کړې، نو ولې به دا ملک دې حالت ته رسېده؟ دا مهال غريب صيب بيا وويل: «دا ته خو خبرې مه کوه ګوره چې راڅخه خرابېږي...» د «راڅخه خرابېږي» دا کيسه ټولو ته معلومه وه، نو ځکه ټولو وخندل. سره له دې، چې سخته واوره ورېدله خو غريب صيب د موټر سرعت تر (۱۲۰) هېڅ کښته نه کړ.

غريب صيب وويل: کښتې ته بايد ضرور ځان ورسوو، که نه نو بيا يو ساعت، ان دوه ساعته به هلته همداسې په موټر کې غلي ناست يو، بېرون هم د ناستې ځای نه شته؛ اوس به ماسره خبرې نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

کوئ پرېږدئ چې لار ووهم، تر دې وروسته بیا په لاره کې کومه خاصه موانع پیدا نه شوه، یو وخت موکتل، چې غریب صیب وویل: دغه دی په خیر رانږدې شو، موټر د بېړۍ تر سینې پورې غځېدلی سړک ته برابر شو. څو متره وړاندې د ګمرک غرفې ولاړې وې، د موټر ټکس یې تحویل کړ او موټر د کښتۍ سینې ته ورننوت.

پاوکم یوساعت په یوه بېړۍ کې: کله چې بېړۍ ته پورته شو، نو لومړنې پوړ کې یې په لسګونو موټر ولاړ وو، په درې څلور لیکو کې موټر په منظم ډول ولاړ وو. دا کښتۍ که څه هم ماته

نوې نه وه، ځکه تېر ځل چې زه (یون)، انځور صیب، ډاکتر شېرولي او نور انډیوالان ډنمارک ته راغلي وو، نو د همدې کښتیو له لارې تللي او راغلي وو، خو دا ننۍ کښتۍ تر هغو هم یو څه لوکسه او

(c) ketabton.com: The Digital Library

لویه وه. یوه زینه دویم، درېیم پوړ ته پورته شوي وه، دوی وویل: راځئ چې پورته شو، ما ویل لږ صبر وکړئ چې لفت پیدا کړو، په هغه کې به پورته شو. لفت مو پیدا کړ، دوی وویل: بېشک چې لغمانی یې، دومره ژر هر چېرته بلد شوې، ما ویل دا عقل خدای(ج) د څه لپاره درکړی دی؟.

دویم پوړ ته پورته شو، خورا لوکسه کېنتۍ وه، هوټل، د انتیکو او نورو شیانو خرڅلاو پلورنځی و، د ناستې ځای یې درلودل، د

باوري صیب، یون او شور صیب

موسیقۍ نرۍ نرۍ اواز هم اورېدل کېده، ما ویل راځئ درېیم منزل ته هم پورته شو. هلته د مسافرو د ناستې ځای و، د بېړۍ دواړو غاړو ته منظمې څوکۍ اېښې وې، چې که رښا وای، نو ټول بحر دې ترې لیدلای شو. پر دې وخت شور صیب وویل: راځئ وروستي چت یا تخت بام ته پورته شو. هلته هم وختلو، خو خورا یخني وه څاڅکي څاڅکي باران هم ورېده، یوازې یو څو شېبې په کې وګرځېدو، توره

(c) ketabton.com: The Digital Library

تیاره وه، نور څه نه ښکارېدل، یوازې د هغو بېړیو رڼاوې ښکارېدې، چې یوه له بلې سره تېروبېر کېدلې. بېرته دویم پوړ ته کښته شو، یخ وهلي وو، احمدزي صیب وویل: کافي به وڅښو، چې لږ ارام شو. کافي مو وڅښله د یو مېز پر شاوخوا څوکۍ راټولې وې، ټول پر څوکیو کېناستو، پر دې وخت باوري صیب وویل: هلته مو چا سره خبره کړې ده که نه؟ غریب صیب وویل: وخت ډېر کم و، ټولو ته مو ونه ویل، یوازې هېواد دوست ته مې وویل چې موږ درځو، خو د شپې ډېر ناوخته درسېږو، نو که تا څوک مناسب ګڼل او نږدې و، دعوت یې کړئ، که نه نو ضرور نه ده، هېواد دوست ماته وویل چې موږ د غونډو لپاره معمولاً یو هال نیسو او هلته ټول فرهنګیان دعوتوو، موږ ورته وویل چې دا رسمي او تشریفاتي غونډه نه ده، موږ درځو، تاسو او ځینو نورو ملګرو سره ګورو، د ځینو مسایلو په باب سلا مشوره کوو او بیا بېرته ژر ځو، هېواد دوست صیب ډېر ټینګار وکړ، خو ما ورته وویل چې وخت کم دی له دې نورو ټولو کارونو څخه تېرېږو او پرته له هغه هم د بېکسیار صیب د شعرونو په باب سبا شپه غونډه جوړېږي، هلته ټول لیکوال ګورو، نو بلې غونډې ته حاجت څه دی؟ نورو انډیوالانو ته مو ځکه ونه ویل چې د چا ځای لرې و، څوک په وظیفه کې مصروف و او څوک هم د ډېرو مېلمنو لپاره شپې ځای نه لري. اوس به یو ځل بیا هېواد دوست صیب ته ټلیفون وکړم، چې د خپل راتګ احوال ورته ورکړم. غریب صیب ټلیفون وکړ. هېواد دوست صیب ویل موږ درته منتظر یو. په کښتۍ کې زموږ وخت ضایع نه شو، کله چې موږ ه بېړۍ ته داخل شو، نو یو دوه دقیقې وروسته بېړۍ حرکت وکړ، که

(c) ketabton.com: The Digital Library

تر همدغه وختـه وروستـه راغلـي واى، نـو بيـا بـه مـو تـر يـوه سـاعـت زيات انتظار ويسته، غريب صيب وويل: تاسې زما كرامت نه منئ! هسې مو پر ما هغومره غالمغال وكړ، ګوره څنګه په فكس ټايم مو راورسولئ. پر دې وخت احمدزي صيب ورتـه وويـل: «غريب سړى يې ته لاد كرامت خبرې كوې، همدا غريبي دې بس ده، د اوليـاوو په كارو كې ګوتې مه وهه.» خبره بيا ټوكو ته واوښته، غريب صيب وويل: هغه د لغماني د فابريكې كيسه به درته نه وي ياده؟ ټول غوږ غوږ شول، د لغماني فابريكه يانې څه؟ دټولـو زړه و چې غريب دا كيسه ژر ژر شروع كړي، هغه هم خپله غاړه تازه كړه. ويې ويل: «يـو لغماني و، يوه يې شادي وه، دا يې راوستې وه كابل ته! هلته بـه يې پرې خپل كمالات ښكاره كول او خلكو بـه ورتـه د هر كمال پـه سر پيسې وركولې، نو ښه كار يې جوړ و، دې وخت كې يـو كابلي ورتـه وويل: ماما دا شادي دې د برق پايې تـه پورتـه كړه او هلتـه يې ګډه كړه، زه پنځوس افغانۍ دركوم. لغماني شادي تـه امر وكړ، چې ور پورته شه او خپـل كمـال څرګند كړه، هغـه چې كلـه ستنې تـه پورتـه شوه، د برېښنا لـه مزي سره يې لاس ولګېد، برق ونيولـه، لاندې راګوزاره شوه او مړه شوه، نو لغماني په چيغو چيغو شروع وكړه او از براى خدا، خداى در بدر شدم، خاك به سر شدم، درغم او اندو ډوب شدم، بيـړى مـا غـرق شـد، فابريكـه مـا در ګرفت، مـا چـه كنيم...» نو دوى ټولو ډېر زيات وخندل، غريب صيب ته يې وويـل: والله بېشكه چې كاغذ پيچ وه. ما ويل ښه نو زه به هم د غريب صيب د يو سيمه وال يا كليوال كيسه درتـه وكړم، تاسو يې خپله پېژنئ نور تفصيل ته ضرورت نه لري، پر دې وخت نو بـاوري صيب غريب

(c) ketabton.com: The Digital Library

صيب ته وويل: چې بالانو ټينګ شه ورته! غريب صيب ته مې وويل اجازه ده، هغه وويل: ورځه پرې توکل په خدای. ما وويل: ((د غريب صيب يو کليوال د جهاد پر وخت هېڅ جهاد ته نه ته، ډېر غريب و، يو دی يو يې خر و، خو بله ورځ د مجاهدينو يو قومندان دی مجبور کړ، چې جهاد ته لاړ شي، خر يې هم پر ده ډېر ګران و، ځکه يې خر هم ځان سره بوته، جهاد دوام درلود، نو له ورځو يوه ورځ د روسانو الوتکې پورته شوې، د مجاهدينو پر همدې مرکز يې بمبارد وکړ، ضايعات او تلفات زيات وو، کورونه وران شول، انسانان او څاروي ووژل شول، د ده خر هم په کې ووژل شو. خو د ده سرته په کې زيان ونه رسېده. سرې جهاد پرېښود او بېرته خپل کلي ته راغی، څو موده وروسته هغه قومندان بيا ځواب ورولېږه او سړی يې مرکز ته حاضر کړ، ورته يې وويل: وه وروره ولې تښتېدلی يې، ولې جهاد ته نه راځې؟ هغه ورته وويل: قومندان صيب دا جهاد جهاد نه دی دا ټوله برادر کشي ده)) دې ((برادر کشی)) سره نو باوري صيب، احمدزي صيب، شور صيب او خپله غريب صيب دومره وخندل، چې له سترګو يې اوښکې راغلې، ان په کښتې کې ناست خلک هم موږ ته متوجه شول، ما وويل دا بله کيسه خو به يې لادرته نه کوم، چې د غريب صيب يو کليوال و، معشوقه يې په لندن کې اوسېدله او دی په کلي کې اوسېده، ده هم يو خر درلود، يوه ورځ په داسې حال کې، چې پر خره سور و يادګاري عکس يې اخيستی و، دا عکس يې بيا خپلې معشوقې ته لېږلی و. تر سلامونو وروسته يې ورته تر عکس لاندې يو ويکټور کښلی و؛ مخ پر بره يې اشاره کړې وه او ليکلي يې وو: ((ای! دا پورته زه يم.)) دې سره نو ټولو يو خل

(c) ketabton.com: The Digital Library

بیا په کړس وخندل او نور نو ټولو غریب صیب ته وویل: غلی کېنه شل فساده در کې دي او خبرې لاهم ته کوې. باوري صیب وویل: ډېرې خوندورې وې، یوه بله ګریسبند که وکړې، نو د زړه غوټې به مو اوارې شي: ما ویل یو څوک و د پیغمبرۍ دعوه کړې وه، احمدزي صیب وویل: څوک و د کوم ځای و؟ ما ویل طبعاً د غریب صیب کلیوال و، شور صیب وویل: د څه شي دعوه یې کړې وه؟ ما وویل: د پیغمبرۍ، دوی وویل: ژر ژر کیسه کوه چې تلوسه مو زیاته شوه، ما ویل دې سړي چې د پیغمبرۍ دعوه کړې وه، نو طبعاً کلي پر کلي ګرځېده او خلکو ته یې دعوت ورکاوه، یوه ورځ یوه سړي ورڅخه پوښتنه وکړه، چې ته د پیغمبرۍ دعوه کوې، نو کوم دی ستا کتاب چې موږ پرې ایمان راوړو؟ هغه ورته وویل: کتاب نه لرم نوټ ورکوم.)) دې کې نو بیا ټولو دومره وخندل، چې تشي یې ونیول، احمدزي صیب وویل والله چې دا هم ګریسبند وه. د ټوکو ټکالو په همدې څپو کې وو، چې کښتۍ د ډنمارک ګمرک ته برابره شوه، موټر مو عمومي سړک ته برابر کړ، څه کم یو ساعت مزل به مو کړی وي، چې د هېواد دوست صیب کور ته ورسېدو، په لاره کې یوازې یو ځای غلط شو او یو ځای کې لږ ترافیکي ښویېدنه وشوه، نور پر دې لاره ډېر په تکلیف نه شو. څه کم دولس بجې به وې، چې د هېواد دوست صیب کور ته ورسېدو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

یوه شپه د هېواد دوست صیب په کور کې: د مارچ د ۲۰مې پر ۲۱مې شپې، پر سیمه ییز وخت د شپې دولس بجې وې، د هېواد دوست صیب د کور څنګ ته چې مو کله موټر ودراوه، نو هېواد دوست صیب خپله راووت، تر روغبړ وروسته یې کور ته دعوت کړو، د کور صالون ته چې لاړو، نو ښه متوسط صالون و، شل پنځه ویشت کسان په کې ځایېدل، دوه برخې یې درلودلې چې پارټیشن هم په کې جوړېدلی شو، خو اوس ټول یو صالون و. عبدالمالک بېکسیار، عرب شاه چمتو او ځو تنه نور ملګري هم راغلي وو، چې ما تر دې وخته نه پېژندل، خو وروسته بیا هېواد دوست صیب رامعرفي کړل. هېواد دوست صیب نو په تشریفاتو کې ډېر مخکې دی. مخکې تر مخکې یې پر یوه کاغذ لیکلي وو: «د هېواد د تکړه لیکوال پوهنمل محمد اسمعیل یون د هر کلي په ویاړ غونډه» هېواد دوست صیب نو کوټه ښه ګرمه کړې وه، په دېوال کې تیاره نصبه بخاری یې، چې لرګي په کې سوزېدل، لا دمخه ښه ګرمه کړې وه، کله چې پر خپلو ځایونو کېناستو، نو هېواد دوست صیب پورته شو، ماته او زما ټولو ملګرو ته یې په داسې لوړو الفاظو هر کلی ووایه، چې زه نه غواړم ځان په هکله د هېواد دوست صیب هغه مینه، محبت، لوربینه او لوړه ستاینه دلته بیا تکرار کړم. تر هرکلي او ډېر توصیف وروسته

(c) ketabton.com: The Digital Library

يې د غونډې يو يو برخوال راوپېژانده، بېکسيار صيب، چمتو صيب، عزيز جان خو ټول ما تر هر چا ښه پېژندل، خو ددې ترڅنګ يې يار ګل خان، انجنير جنت ګل، د هېواد دوست زوم (رحمان ګل توتاخېل) هم او يو څو نور مېلمانه هم راوپېژندل، تر هغه وروسته يې هېواد دوست ګروپ ته بلنه ورکړه چې راشي. زه، هېواد دوست ګروپ، د هېواد دوست صيب د کورنۍ لپاره استعمالوم، د خدای په فضل ټول داسې رسېدلي او په ټول پوره دي، چې حساب او کتاب دواړه پرې کېږي، محترمه خور (فيضه هوسا) خو تر هېواد دوست صيب څکه د کور په چارو کې راته تکړه ښکاري، چې خپل اولادونه يې په ښه ډول روزلي او که يوازې هېواد دوست صيب ته يې پرې ايښي واى، فکر نه کوم چې خبره د بريالېتوب دې حد ته رسېدلې واى.

ښاغلی هېواد دوست، محترمه خور هېواد دوست مېرمن او يون

په پښتنو ليکوالو کې او په عام ډول همغه کسان ډېر کامياب دي او ژوند يې ډېر ښه دی، چې مېرمنې يې تکړه دي، د هر بريالي

(c) ketabton.com: The Digital Library

سړي تر شا د يوې کاميابې مېرمنې لاس وي، هېواد دوست صيب يوه مېرمن، يوه لور او پنځه زامن لري. د خداى فضل دى د دويمې مېرمنې جرئت، لکه د نورو په شان له ده څخه هم سلب شوى دى. نېکمرغه پښتانه همغه دي، چې مېرمنې يې باسواده دي. زمونږ په کلي کې يو سړى و، د باسواده مېرمنې ډېر شوقي و، خو تر اخره پورې چا ور نه کړه او پر بېسواده واوښت، کله چې په مجلس کې کېنې همدا وايي: «قربان تر باسواده ښځې چې په خپله ښار کې ځانته لاره باسي، زمونږ خو نه دي، د ملي بس پر څوکې سرچپه کېني، ته به يې يوې خواته بيايې، دا به بلې خوا ته زور کوي، لکه نا بلده غوا...» هغه اوس هم د لوستې ښځې ارمانجن دى او وايي: «چې په خوله کې مې يو غاښ هم پاتې نه وي، قسم مې ورته کړى، چې يوه باسواده ښځه کوم...» نو هېواد دوست صيب نېکمرغه دى، چې مېرمن يې د لوړو زده کړو خاونده ده او ده سره ان په فرهنګي چارو کې هم مرسته کوي، د خپلواکۍ جريده هم د ورينداري (فيضه هوسا) په مديريت چاپېږي، هېواد دوست ګروپ:

رحمان ګل توتاخېل، ورېمه هېواددوست، يون او سباوون هېواد دوست

(c) ketabton.com: The Digital Library

((سباوون، اجمل (زرغون) شپون، سمون او پیوستون)) ټول ښه د کار هلکان دي، پر خپل درسونو سربېره د موسیقۍ پر هنر هم پوهېږي، د یوه ډول، د یوه هرمونیه او د نورو نور هنرونه زده دي. لور یې (ورېمه) خو همدا اوس پر ځلورو لویو ژبو، انګلیسي، الماني، اردو او روسي پوهېږي، پښتو او دري یې هسې هم زده دي. (هېواد دوست ګروپ) په اتڼ کې هم ډېر شهرت لري، کله چې په ډنمارک کې د مهاجرو د ټولني او یا نورې ملي ورځې وي، نو هېواد دوست ګروپ د افغانستان ورځ په کې په ډېره ښه توګه تمثیلوي، په همدې خاطر یې یو ځل د ګوپنهاګن له ښاروالۍ څخه جایزه هم ترلاسه کړې وه. په کور کې د ناستو ټولو کسانو تر معرفۍ وروسته، هېواد دوست صیب ټول ډوډۍ ته راوبلل، د مېلمستون په بل سر کې یې د مېز پر سر د بوفې سیستم برابر کړی و، خورا لوکسه او زیاته ډوډۍ یې تیاره کړې وه، خوندوره خو په دې وه، چې ډوډۍ یې وطني وه، وریندارې (فیضه هوسا) ته مو وویل، چې ډېر تکلیف دې ګاللی دی، هغې وویل: نه دا څه خبره ده، ماته یې ډېر ناوخته وویل چې یون صیب دوی راځي، زه له څو وظیفې څخه راتللم، ناوخته شو، بیا مې څو سودا کوله، مور وویل: دا لاښه دي، چې ناوخته یې درته ویلي دي که نه نور به دې څه پخول؟ ډوډۍ هر چا ځانته را اخیستله او بېرته خپلو ځایونو ته تلل، د ډوډۍ پر سر بېکسیار مانه د کور د ټولو احوال واخیست، ما وویل: ټول ښه دي، ژوند مو ډېر ښه دی، خو ډېر سرګردانه یو، د هغه ټینګار د همېش په شان دا و، چې ژوند ته ډېره توجه کوه، ژوند داسې نعمت دی، چې بیا نه تکرارېږي، نور هر څه بیا ترلاسه کولای شو، خو ژوند نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

شو ترلاسه کولای، دغه راز یې پر صحت هم ډېر تېنګار کاوه، ویل یې: د ډېر کار لپاره ښه صحت ته اړتیا ده، بېکسیار همېشه زما د ژوند او شخصي امنیت په اړه په تشویش کې وي. زما یو بل ملګری انجنیر محمد سالم وایي: کله چې بي بي سي او نورې راډیوګانې نیسم او کله چې په کې دا خبر راشي: «په خواشینۍ سره مې خبر ترلاسه کړی...» نو تر څو چې د وژل شوي یا د وفات شوي کس نوم اخلي نو زما زړه ډب ډب ډب کوي، چې خدای مه کړه یون صیب ته څه نه وي پېښ شوي، ځکه یون که ډېر دوستان لري، نو مخالفین یې هم ډېر دي، دوستان خو چاته د ژوند خطر نه پېښوي، خو مخالفین هر څه چې له لاسه یې کېږي، هغه کوي.» نو زما د ژوند په اړه ډېرو ملګرو له هغې جملې نه بېکسیار صیب سره همېشه تشویش وي. تر ډوډۍ وروسته چای راوړل شو، پر دې وخت هېواد دوست صیب وویل: وروڼو لیکوالو او فرهنګیانو یون صیب له ډېر لرې ځایه او خپل وطنه تشریف راوړی، زه له ده څخه هیله کوم، چې د افغانستان د حالاتو په اړه موږ ته خپل نظر، تحلیل او ارزونه وړاندې کړي. وروسته به طبعاً موږ ورڅخه ډېرې پوښتنې لرو او هغه تشویشونه چې موږ یې د هېواد د حالاتو په اړه لرو، دی به موږ ته د هغوی په باب ځوابونه راکړي. هېواد دوست صیب یو ځل بیا ماته بلنه راکړه، خو مخکې تر دې چې خبرې پیل کړم، چمتو صیب وویل: اول خو زه یون صیب ته ښه راغلاست وایم او بیا زه څو پوښتنې لرم او یوه څه تبصره، هغه به د امریکا غږ، ازادۍ راډیو او نورو راډیوګانو ته د ټلیفونو پر مهال له معمول سره سم یوه لنډه تبصره کوله او بیا به یې خپله پوښتنه طرح کوله. چمتو صیب د

(c) ketabton.com: The Digital Library

راډیوګانو له لارې خپل ملي مسئولیت او رسالت په ښه ډول ترسره کړی دی. چمتو صیب په حقیقت کې د امیر کروړ په شان و، چې په یو تن به له سلو جنګ اورانو سره جنګېده، دی هم په یوازې ځان په راډیوګانو له سلو ستمیانو سره جنګېدلی دی. د چمتو صیب نظریاتو سره د ناست خلکو چندان جوړه نه وه، نو غریب صیب ورته وویل: چمتو صیب ته لږ صبر وکړه، چې یون صیب خبرې وکړي، کېدی شي ستاسو سوالونه په کې حل شي او تبصرې ته هم ضرورت پیدا نه شي، خو چمتو صیب وویل: صبر کوه زه خپلې خبرې تکمیلوم، چمتو صیب بیا دوام ورکړ، خو بیا هم د نورو ملګرو اوسپله ورته تنګه شوه، غریب صیب، احمدزي صیب ته اشاره وکړه، هغه یې پوه کړ، چې ستا غټ کار به نن دا وي، چې د چمتو صیب تر حده زیاتو تبصرو نه مو خلاص کړې، احمدزي صیب لږ په تونده لهجه ورته وویل: چمتو صیب زه هم پوښتنې لرم، خو ته لږ صبر کوه، چې یو ځل یون صیب خبرې وکړي، کېدی شي د ځینو مسایلو په باب هېڅ خبرو او پوښتنو ته اړتیا پیدا نه شي. پردې وخت چمتو صیب بیا غلی شو، ویل یې سمه ده. ما چې خبرې شروع کړې، چمتو صیب بیا وویل: یوه پوښتنه لرم، پر دې وخت بیا تړول هک پک شول، احمدزي صیب ورته وویل: چمتو صیب ته بیا ګوره خبرې اوږدوې که څنګه؟ بس خبره داده چې د یون صیب د خبرو تر پایه زه او ته حق نه لرو، چې خبرې وکړو، کله چې دده خبرې خلاصې شوې اول نوبت ستا دی، چمتو صیب دا ځل هو وکړه، خو بیا به هم زما د خبرو پر مهال یو ځل کوچ کې ننغ شو، طاقت به یې نه راته، چمتو خپله پر سیاسي مسایلو ښه پوهېږي، د خبرو ګوډی

(c) ketabton.com: The Digital Library

دی، پر هر څه یې سر خلاص دی، نو ځکه یې طاقت نه کېده، خو چې احمدزي صیب ته به یې پام شو، نو ځان به یې غلی کړ. خو ما ژر ژر د افغانستان حالات ورته تشریح کړل، پرمختګونه، نیمګړتیاوې، پرشاتګونه، سیاسي ناعدالتي او نور څه، چې زما ذهن کار کاوه دا مې ټول ورته تشریح کړل. بیا مې دوی ته موقع ورکړه، چې سوالونه وکړي، غریب صیب چمتو صیب ته وویل: اوس نو اول ستا نوبت دی هر څه چې وایې ووایه! چمتو صیب وویل: زما اکثره پوښتنې ځواب شوې، څه شی چې یون صیب وویل، همدا خبرې زما په زړه کې هم ګرځېدې، خو دې سره سره یې ځینې پوښتنې او لنډې تبصرې بیا هم وکړې، مخامخ ورته یارګل صیب ناست و، هغه چې خپل ځان معرفي کاوه، نو اول یې پر خپل خلکیتوب ټینګار وکړ، بیا یې ځان معرفي کړ او بیا یې نورې پوښتنې طرحه کړې، وریسې په متواتر ډول هر یو خپلې پوښتنې طرح کړې، خو د ټولو پوښتنو د اندېښنې مرکزي ټکی دا و، چې افغانستان پر کومه خوا روان دی؟ مثبت لوري ته که منفي خواته! مقصد دا چې ټولو د خپل هېواد په باب اندېښنې او تشویشونه درلودل. خو یوه خبره، چې ټولو ته د خوښۍ وړ وه، هغه دا وه، چې موږ ورسره د یوه نوي پښتو ټلویزیوني چینل د جوړېدو خبره وکړه. ټولو وویل: موږ همکاري کوو او هېواد دوست صیب خو بېخي وویل: زه هملته درځم او شپږ میاشتې درسره وړیا کار کوم. د دوی دې تشویشونو او پوښتنو په ځواب کې ما وویل: افغانستان کې پرمختګونه شته خو ددې ترڅنګ تشویشونه هم شته. مثبت پرمختګونه هم ډېر دي؟ د بیا رغونې، نوې جوړونې، ولسواکۍ، د

(c) ketabton.com: The Digital Library

اقتصاد د غورېدو، د خلکو د ژوند د ښه والي، ښوونې او روزنې، پوځ او نورو برخو کې لاژم او مثبت پرمختګونه رامنځته شوي، چې ان په دې دومره لنډه موده کې د افغانستان په ټول تېر تاریخ کې یې ساری نه دی لیدل شوی، خو ډېر تشویشونه او نهیلۍ دادي، چې په سیاسي برخه کې عدالت تر پښو لاندې شوی دی. کومه نسبي سوله، چې اوس ټینګه ده، دا طبیعي نه ده، دا پر یوه لوري د زیات نظامي فشار او بل لوري ته د زیات مادي امتیاز او دولتي څوکیو د ورکړې له امله ټینګه شوې ده، ډېره کاواکه او موقتي بڼه لري، هر کله چې پر یوې خوا نظامي فشار کم شي او پر بله خوا امتیاز بند شي، نو دا سوله همغه وخت له ګواښ او خطر سره مخامخېږي او بېرته له منځه ځي، سوله باید له خپل طبیعي مسیره تېره شي، نو هله کېدی شي دایمي سوله ټینګه شي، افغانستان کې د ګاونډیو هېوادونو د ګټو بېلانس هم برابر نه دی، دوی هم کولای شي، سوله تهدید کړي، او کله چې سوله له منځه لاړه شي، په دې نورو ډګرونو کې، چې کوم پرمختګونه رامنځته شوي دا هم ورڅخه متاثره کېږي او حتی له منځه ځي.

دایمي سوله همغه ده، چې پر خپلو طبیعي اساساتو ولاړه وي. د نړیوالو ځواکونو لویه اشتباه په پیل کې همدا وه، چې تصنعي سولې ته یې تر عدالته زیاته ترجیح ورکړه. یو زیات شمېر جنګسالارانو ته یې په دې خاطر په حکومت کې مهمې څوکۍ ورکړې، چې سولې ته ګواښ متوجه نه کړي، که څه هم دلته په ډاګه عدالت تر پښو لاندې شو، خو دوی عدالت داسې یو ضرورت ګاڼه، چې ټول خلک یې پر بالفعل ضرورت نه پوهېدل او سوله هغه اړتیا

(c) ketabton.com: The Digital Library

وه، چې هر چا همدا اوس احساسوله، خو حقيقت داسې نه و، خلک حاضر وو، چې د هر چا تېر جنايتونه وبښي، خو دا په دې کچه نه، چې د دوی پر سر د جنايتکارانو د حاکميت په قيمت تمام شي، بل خپله پخواني جګړه مار د خپل فطرت له مخې، له عادلانه سولې سره مخالف وو، کومې سولې ته يې چې د زيات امتياز په مقابل کې غاړه ايښې وه، هغه هم له دې امله وه، چې دوی خپله يو تنفس ته ضرورت درلود او د هغه امتياز په مقابل کې چې دوی ته ورکړل شوی و، دوی موقتي سولې ته ترجيح ورکوله، هر څوک چې د سولې په بيه په قدرت، واک او امتياز کې ساتل کېږي، هغوی دې ډول ګټورې سولې ته ترجيح ورکوي، همغه وو، چې د افغانستان امنيتي ارګانونه ورو ورو ددې خلکو لاس ته ورغلل، نه يوازې دا چې د امنيت په ټينګښت کې يې ونډه وانخيسته، بلکې په يو زيات شمېر سيمو کې د نا امنۍ سبب شول او همدا راز په دولت کې د غلېو درغلۍ لاسل وګرځېدل. په دغسې يو ناعادلانه حالت کې نه د دايمي سولې هيله کېدی شي او نه هم د يو پاک او شفاف حکومت د استحکام هيله. دوی ټولو زما خبرې تر ډېره حده تائيد کړې، خو چمتو صيب د يارګل صيب پر تېر سياسي بهير، چې يارګل صيب ته ډېر مقدس ښکارېده او هغه پرې ډېر ټينګار کاوه، سخته نيوکه وکړه او هغه هم چمتو صيب ته خپل انقلابي رنګه ځواب ورکړ، خبره ډېره ګرمه شوه، خو موږ يې سوله وکړه او خبره مو پر بله واړوله، زموږ مجلس په داسې حال کې دوام درلود، چې هېواد دوست صيب وويل: که زړه مو وي، چې يو پنجه موسيقي وغږوو څنګه به وي؟ ستړيا به مو لږه کمه شي، باوري صيب يې تر

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټولو زيات هر کلي وکړ، زه که څه هم د باوري صيب د موسيقۍ پر کمال خبر وم، خو دومره لا نه وم خبر چې د ګل اغا شېرزي په شان په کې لوی لاس لري. شپې وروسته هېواد دوست ګروپ تيار شو. اجمل (زرغون) خپل ډول راواخيست، هرمونيه هم تياره شوه، اجمل جان ډول او باوري صيب هرمونيې ته کېناستل، داسې په خوند يې څو نغمې وغږولې، لکه سم چې فني هنرمندان وي، باوري ته مې وويل: پر ديندارۍ او شاعرۍ دې خبر وو، پر موسيقۍ هم خو دا دی اوس لا ښه خبر شو، دې کې نو غريب صيب، شور صيب او احمدزي صيب له باوري څخه هيله وکړه، چې خپل کمال نور هم ځرګند کړي (سندرې ووايي)، باوري صيب غاړه صافه کړه او لکه د هندي هنرمندانو په ادا يې اجازه وغوښته او بيا يې دوه کلاسيک شعرونه چې خورا ښه کمپوز شوي وو، په ترنم کې وويل: څوک چې د موسيقۍ پر هنر پوهېږي، نو ښه خوند يې ورڅخه اخيستلای شو، البته دا ډول سندرې د خواصو او فرهنګيانو لپاره وي، نه د عوامو لپاره،موږ ډېر خوند ورڅخه واخيست، اجمل جان په خپلو ورونو کې کشر دی، خو ډېر ښه ډول يې وواهه، د هېواد دوست ګروپ نور غړي هم د موسيقۍ پر نورو الاتو پوهېږي، مانا دا چې له خپل کوره پوره او کره دي.

څو شپې مو نوره هم موسيقي واورېدله، کله چې ساعت ته متوجه شو، نو د سهار شپږ بجې وې، ټولو وويل: دا خو سهار شو. هېواد دوست صيب وويل: ټولو ته مې د خوب ځايونه جوړ کړي، يوه سترګه خوب وکړئ، چې سباته بيا مزلونه دي، بيا به داسې ګنګس شئ، چې نه به د خبرو ياست، نه د مزله. د خوب تر بستره له

(c) ketabton.com: The Digital Library

رسېدو سره سم خوب لاندې کړو، لس لس نیمې بجې به وې، چې هر یو په خپل نوبت سره له تشنابونو راووت، ځانونه مو تیار کړل،

هېواد دوست او يون

چای مو وڅښنه، د هېواد دوست صیب د کور مخې ته مو یادګاري عکسونه واخیستل، دا کور هېواد دوست صیب خپل شخصي کور دی، چې په قرضه یې رانیولی، تراوسه یې د قرض زیاته برخه پرې کړې، ماته چې څوک ووایي: کور یې خپل دی، نو سخت پرې خوشاله شم، زه وایم څه روحاً خو به په کې ارام وي، پر نن او سبا د ایستلو وېره او رواني ډار خو به ورسره نه وي، په تېره بیا دا چې لیکوال د خپل کور خاوند وي، نو ډېر زیات ورته خوشالېږم، موږ اوس په یوویشتمه پېړۍ او کمپیوټري زمانه کې ژوند کوو، که موږ غواړو له دنیا سره ځان سیال کړو، نو د ژوند ټول ضرورتونه مو باید پوره وي، چې د شنني او څېړنې، تفکر او تجسس قابلیت مو لوړ شي. زه له هغه کلاسیک او دودیز میتود سره سخت مخالف یم، چې هر پښتون لیکوال به د شخصي ژوند له پلوه د بدمرغۍ

(c) ketabton.com: The Digital Library

سمبول و، ګرېوان څيرې او څپلې شلېدلې، دا يې د ځان لپاره وياړ ګڼه، موږ اوس له لويو چېلنجونو سره مخامخ يو، پخوانيو ارزښتونو خپل ځای نويو معيارونو او ظرفيتونو ته پرې اېښی، اوس زما هغه ليکوال، چې د ژوند چارو د سمبالښت پوره وس نه لري، د معاصرو علومو د زده کړې امکان نه پيداکوي او نن چې موږ ځان د نويو، معاصرو او تجربه يي علومو په ګاڼه ځان سمبال نه کړو، د منځنيو پېړيو په افتخاراتو او امکاناتو ځان له نورو سره د سيالۍ جوګه کولای نه شو، د ارستو دا خبره کېدی شي پر ځينو خلکو ښه ونه لګي، خو د انديالو او مفکرو اشخاصو لپاره بې ګټې نه ده، هغه وايي: «موږ بايد غلامان ولرو، چې زموږ د ژوند چارې سمبال کړي او موږ تفکر ته وخت پيدا کړو.» د ارستو په پورته وينا کې د «غلامانو» لفظ ستوغ دی، خو زه يې د خپل پښتون افغان ليکوالو لپاره په دې بڼه را اوړم: «موږ بايد ښه اقتصاد ولرو، چې زموږ فکر او تخيل د ژوند په وړو ستونزو کې مصروف او مبتلا نه شي او موږ د لويو کارونو د سرته رسونې لپاره فکر وکړو» ما څو ځله پښتنو ليکوالو ته د ژوند د سمبالښت او د اقتصاد د ښه والي يادونه او سپارښتنه کړې، خو ځينو «بې ليکه ليکوالو» او بې نوښته دوديزپالو په خپل ناوړه تبسم سره هغه ته بل رنګ ورکړی او د پېړيو بدمرغۍ او تتلی حالت يې د پښتنو ليکوالو له شان او شخصيت سره مناسب بللی دی. ددې علت دادی، چې دا ډول اشخاص هسې په څو سندرو خپل وخت تېروي او د لويو کارونو مفکوره يې په ذهن کې نه شته، ځکه خو د لويو ليکوالو لپاره ډېرو امکاناتو ته اړتيا ده، د امريکا يو لوی ليکوال

(c) ketabton.com: The Digital Library

دی، هغه چې کله يو ناول يا داستان ليکي، نو په يو بل هېواد کې ځان ته کور رانيسي، ځان ته ارامه فضا جوړوي او په ارام فکر خپل اثر ليکي. د دې ليکوال يو اثر تر (۵۰) مليونو ټوکو هم چاپ شوی دی. دا سمه ده، چې يو شمېر تخليقي ادبيات ډېر زيات په اقتصاد پورې اړه نه لري، پنځونه يې د ليکوال د خپل فکر زېږنده ده، خو تکثير او نشر يې هېڅکله هم له اقتصاد پرته ممکن نه دي. نو هغه دوديزوال چې د هر ليکوال د ژوند پر خړوب يې رخه راځي، په حقيقت کې د ټولې اجتماع د پرمختګ ذهني مخالفين دي، چې پر خپل همسلکي ليکوال يې ښه ژوند نه صلېږي، نو پر نور ولس به يې څنګه ولورېږي.

نو ځکه خو چې زه د کوم ليکوال ژوند سوکال ووينم، ډېر زيات پرې خوشالېږم. نو هېواد دوست صيب مې څنګه خوښ شو، چې د ژوندانه دې برخې ته هم توجه کړې ده. د هېواد دوست صيب له کوره د بېکسيار د کور پر لوري رهي شو، چې هغه نو بيا د شاعرۍ او فرهنګي قربانۍ ښه مېړنی، خو د کورني ژوند د سوکالۍ او اقتصادي ښېرازۍ پروړاندې ډېر بې تفاوته دی. څو کاله مخکې چې زه ډنمارک ته ورغلی وم، انځور صيب، ډاکتر شېرولي او ځينې نور انډيوالان ټول سره يوځای وو، نو چې د بېکسيار صيب دوه اتاقيز کور مو وکوت، نو په افغانستان کې مې د ډېرو ليکوالو په ژوند شکر ووېست، همغه وخت مې ورته وويل: دا کور به ژر خوشې کوې که پيسې درسره نه وي، موږ به يې وطن کې درپور کړو، خو دا کور بدل کړه، هغه غير له دې چې وخاندي نور يې د رد لپاره څه ځواب نه درلود. دا ځل چې زه راغلم، نو بېکسيار سهار وختي د

(c) ketabton.com: The Digital Library

هېواد دوست صيب له کوره تللی و، هغه ته يې ويلي وو، چې يون صيب حتماً زموږ کور ته راوله چې ضرور کار مې ورسره دی.

زه(يون) او نجيب احمدزی صيب له هېواد دوست صيب سره موټر کې کېناستو، باوري صيب او شور صيب له غريب صيب سره کېناستل. پر لاره هېواد دوست صيب په ډنمارک کې د افغانانو د ژوند په باب معلومات راکړل، په تېره بيا د کورنۍ ژوند په باب، هېواد دوست صيب وويل: که دلته مور او پلار تکړه نه وي، نو اولادونه يې ډېر ژر پردي کېږي دا ډېره بل رقم ټولنه ده. نيم ساعت يا پنځه دېرشو دقيقو کې به د ببکسيار کور ته رسېدلي يو، موټر يې د کور مخې ته ودروه، خال خال باران هم و، ما هېواد دوست صيب ته وويل چې کور يې ما ليدلی ورپورته کېږم نه، دی هم ځان سره راکښته کړه ورته وايه راځه چې ځو! دا وخت مو کتلې چې خپله ببکسيار راکښته شو، ماته يې وويل: ځه چې ځو پاس، ما ويل نه ځو دا کور خو ماته معلوم دی، په يوه کوټه هغه هم په واقعيت کې نيمه کې موږ نه ځايېږو، تر هغې نه خو دا موټر هم لوی دی، هغه په خندا شو ولې ته خبر نه يې چې بل کور مې اخيستی؟ ما ويل نه بابا ته او کور، هډه او ګني، هغه وويل: والله چې اخيستی مې دی، همدا ستا له ډاره مې اخيستی دی، ما وويل: چېرته دی؟ ده وويل: د همدې کور ترڅنګ، ټولو انډيوالانو ته مو وويل: ځئ چې ځو، دويم پوړ ته پورته شو، مخکې تر دې چې دده پخواني کور ته لاړ شو، اول دې کور ته دننه شو، دوه اتاقيز، عيناً لکه هغه بل کور نوی رنګ شوی، رنګ يې لاتراوسه وچ شوی هم نه دی د رنګ بوی يې هم همغسې خپرېږي، ما ويل ډېر نوی رنګ شوی، ببکسيار

(c) ketabton.com: The Digital Library

صیب وویل: همدا پرون خلاص شو، همدا ستا په خاطر مې خلاص کړ، ما ویل چې دی راځي، دا ځل نو بیا سخت انتقاد کوي، دا دی کور نور څه وایې؟

ما ویل هغه بل خو دې نه دی خوشې کړی؟ ده ویل: نه بابا، ما ویل بس اوس سمه شوه، څلور کوټې شوې ښه ګوزاره په کې کېږي، دواړه لکه د مکروریانو دوه خونیز کورونه مخامخ وو. بیا دده کور

ته وردننه شو، نور انډیوالان هم راغلي وو، ارمان صیب، چمتو صیب، عزیر، زموږ خپل ګروپ ټول سره کېناستو، چای مو وڅښه، ګپ شپ مو ولګاوه، بېکسیار ته مو د کور مبارکي ورکړه، ساعت زیات وکم به سره ناست وو. بیا مو د بل پروګرام په باب خبرې پیل کړې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ډاکټر شېرشاه مېلمستیا : راتلونکی پروګرام دا و،

چې ډاکټر شېرشاه هادي موږ ته نن مازیګر مېلمستیا تیاره کړې وه. دا مېلمستیا د کوپنهاګن په یوه هندي رستورانت کې وه. ډاکټر شېرشاه د عبدالمالک بېکسیار ورور دی، په پېښور کې یې زما او د نورو لیکوالو ډېر خدمتونه کړي دي. هغه سره له دې چې د طب یو ډاکټر دی، خو ډېر ښه ادبي ذوق او مینه هم لري. په پېښور کې یې لا د طب پوهنځی خلاص کړی نه و، چې ډنمارک ته کډه شو، پر انګلیسي ژبه ښه پوهېده، پر اردو هم پوهېده، پښتو او دري خو یې د لیک او لوست ژبې وې، نو د خپل لیاقت له مخې په ډنمارک کې ډېر ژر بېرته طب پوهنځي کې شامل شو او په ښه ډول یې دا پوهنځی ولوست. په پېښور کې به زه ډېر وخت د شېرشاه څنګ ته ورتلم او ده زما د ژوند او فرهنګي کار لپاره ډېرې اسانتیاوې

(c) ketabton.com: The Digital Library

برابرې کړې وې، ببکسيار په ډنمارک کې اوسېده، خو دلته پېښنور کې يې شېرشاه استازي کوله، کله چې دی ډنمارک ته مهاجر شو، نو ما هلته د خپل فرهنګي کار په چارو کې يوه ښکاره ستونزه حس

ممتاز ارمان او يون يو بل ته مخامخ

کړه. اوس چې دی زموږ له راتګ څخه خبر شوی و، نو د پېښنوريانو په اصطلاح موږ ته يې يوه سپېشل مېلمستيا کړې وه. له نورو انډيوالانو سره هندي رستورانت ته لاړو، ټول به لس دولس تنه کېدلو، څو مېزونه يې موږ ته مخکې تر مخکې ريزرف کړي وو. ډېره ښه هندي غذا، کباب، چکن کړايي او نور شيان يې راوړل، شېرشاه ډېر زيات خوشاله و او نور انډيوالان هم ټول، د ډوډۍ پر وخت مو دومره ټوکې وکړې، يو وخت خندا دومره زور واخيست، شاوخوا ټولو خلکو موږ ته وکتل، چې دا لاڅه مخلوق دی، زه چې په هوټل کې د ناستو خلکو پر دې نزاکت پوه شوم، نو ټولو ته مو ورو وويل: زموږ په کړس خندا نورو ته مزاحمت پېښنوي، بايد لږ

(c) ketabton.com: The Digital Library

احتیاط وکړو، چمتو او نورو ملګرو، خو وویل: په کیسه کې یې!؟ هر څوک به خپل کار کوي، ما ویل نه د هوټل اخلاق دا نه ایجابوي، د کونړ څو ملګري هم راسره وو، هغوی چې به د کونړیانو په رابطه ګریس بند ټوکې واوریدې نو له سترګو به یې اوښکې لاړې، یو یو نیم ساعت دلته ناست وو، چای مو هم دلته وڅښه، بیا نو ټولو وویل چې د بېکسیار د غونډې وخت رانږدې دی، هلته به لاړ شو.

دبېکسیار د شاعرۍ په باب یو ادبي ماښامی: له دې هندي هوټل څخه به مو شل دقیقې مزل کړی وي، چې همدې مطلوب ځای ته ورسېدو، دا داسې یو عادي هوټل و، چې په لومړي پوړ کې به یې خلکو چای څښه او په لاندې ځمکتلي یا تکاوۍ کې به یې د ډنمارک د شاعرانو ټولنې له خوا کله کله د یو شاعر په یاد غونډه جوړېدله، کله چې تکاوۍ ته کښته شو، یو خو ډېره وړه وه، د ډېرو کسانو د ځایونې امکان په کې نه و، بل ډېره تیته وه، څو زاړه کوچونه په کې ایښي وو، ټولو راغلو کسانو ته څوکۍ هم ونه رسېدې، د تکاوۍ چت هم ډېر ټیټ او بدرنګ و، ان تر دې حده چې، لکه کوم سپورت مین له لاندې د پښو ګوزار پرې کړی و، پر چت یې د دواړو بوټانو خاپونه ښکارېدل، غریب صیب ته مې وویل: د شاعرانو برخه، لکه چې هر چېرته همداسې خواره وي، تر دې خو موږ په افغانستان کې ښه یو، چې ځای یې داسې دی نو شاعران به یې څنګه وي؟ هغه ځان سره خندل، دا وخت یو

(c) ketabton.com: The Digital Library

څوک راغی، انانس یې ورکړ، ویل یې دا ځای تنګ دی، پاس پورته ځو، ټول هلته لاړو، هغه ځای نسبتاً مناسب او د ناستې ځای و، څو شېبو کې شاعران راټول شول، ډنمارکي شاعران هم په کې وو، له اروپایي هېوادونو څخه ځینې نور راغلي افغانان هم په کې وو، د ټولو شمېر به د (۳۵-۴۰) کسانو په شاوخوا کې وو. څو شېبو کې محفل شروع شو. څو ډنمارکی، غالباً چې شاعرانې به هم وې، هلته په ډېرې بې تفاوتۍ پر ځمکه کېناستې، سګرټ یې هم څکول او کومه خاصه سلیقه یې هم نه لرله، ډېرې ساده پر ځمکه کېناستې. انانسر یې یو ډېر خریلی، د سرو اوږدو ویښتانو څښتن و. ډېره ساده او بسیط معلومېده، نه یې نکتهایي لرله او نه هم لوکسه دریشي، بس نو لکه چې د شاعرانو عامه خاصه ده، د بد سلیقۍ پرې تمامه وه. هغه راغی په ډنمارکي ژبه یې ښه راغلاست ووایه او د نن ورځې د غونډې موخه یې تشریح کړه. هېواد دوست صیب هم پر دې وخت د غونډې پر جوړښت رڼا واچوله. ډنمارکي

(c) ketabton.com: The Digital Library

وویل: دا غونډه زمونږ د ټولنې له خوا د عبدالمالک بېکسیار د شاعرۍ په ویاړ جوړه شوې، دی به تاسو ته خپل څو شعرونه د

بېکسیار صیب د شعر ویلو پر مهال

بېلګې په ډول لولي او زه به یې تاسو ته ډنمارکي ترجمه وړاندې کوم. بیا یې له بېکسیار څخه هیله وکړه، چې هغه خپل یو یو شعر ولولي. هغه به خپل یو شعر ولوست، همدې ډنمارکي به یې ډنمارکي ژباړه لوستله، هم ډنمارکیانو او هم به موږ ور ته چکچکې کولې. بېکسیار اکثره خپل ازاد شعرونه په کې ولوستل، خو یوه نیمه غزله هم په کې وه، دغه څو عنوانه شعرونه یې هلته ولوستل:((ژړا - خندا ، فصلونه، کډه، خوب، تصویر، برمته او مخه ښه.)) که څه هم ښکارېده، چې ددې شعرونو ژباړه خپله بېکسیار کړې، نو ځکه یې ډنمارکیان هم د مانا تل ته پرېوتل، خو بیا هم د بېلابېلو کلتورونو توپیر کېدی شي، دوی ته د شعر پوره پوهېدل مشکل کړی وي. له بېکسیار پرته ددې شعرونو ژباړه بل چاته

(c) ketabton.com: The Digital Library

اسانه نه وه، يو دا چې دى له ډېرو کلونو راهيسې په ډنمارک کې اوسي او پر ډنمارکي ژبه ډېر ښه پوهېږي، بلکې دا چې دا دده خپل شعرونه وو، د ژباړې پر وخت يې کېدى شي ښه انډولونه ورته پيدا

کړي وي او بل بېکسيار يو مسلکي شاعر او ليکوال دى، د ژباړې پر نزاکتونو هم پوهېږي. خو ماته په کې د ځينو مفهومونو انتقال ځکه سخت ښکارېده، چې دا يوازې زموږ په ټولنې پورې منحصر دي او نورو ټولنو کې يې بېلګې يا هېڅ شته او يا هم کمې دي، لکه، ((په تناره کې دم کړې وريجې)) په ډنمارکي هېڅ نه شته. د کلي خپل افغاني تصويرونه، د سنځل ګل شېبې، سنځلې ډېرې شوې يا کمې، شينشوبې او ځينې نور کړن مسايل چې اوس د افغانستان په ډېرو سيمو کې هم نه شته او د بېکسيار د کوچنيوالي دوران يو کليوالي تصوير وړاندې کوي. خو بيا هم له دې شعرونو څخه دواړو خواوو خوند واخيست.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مخکې تر دې چې بېکسيار صيب خپل شعرونه ولولي، نو ماته هم بلنه راکړل شوه چې د يوه مېلمه په توګه خبرې وکړم. البته زه د وخت پر نزاکت پوهېدم، نو ځکه مې ډېرې خبرې ونه کړې، يوازې دومره مې وويل: شاعري، سياسي، مذهبي، جغرافيايي، قومي او نور بريدونه او سرحدونه نه مني، د مينې د پيغام لېږدونکې او د

بشر د پيوستون وسيله ده او د نړۍ د انسانانو ګډه فکري او هنري شتمني ګڼل کېږي. بېکسيار زما خبرې ژباړلې. تر هغه وروسته بېکسيار صيب خپل شعرونه ولوستل، کله چې شعرونه پای ته ورسېدل، نو انجنير بهرام ته بلنه ورکړل شوه، چې موسيقي وغږوي.

انجنير صيب بهرام يو اماتور هنرمند دی، په ډنمارک کې اوسي، خو اصلاً د ننګرهار ولايت دی. هغه خپله ډله منظمه کړه او په خپله هرمونيې ته کېناست، خورا په زړه پورې ښېره لري او خدای

(c) ketabton.com: The Digital Library

پاک ښه اواز ورکړی دی، هغه یو ذوقي هنرمند دی، د پیسو لپاره سندرې نه وايي، نو ځکه يې په هنر کې ابتذال نه ښکارېده، خو دې محفل کې يې اکثره د بېکسیار شعرونه وویل. پر ډنمارکیانو او افغانانو خورا ښه ولګېدل. ټول ورته غوږ وو، یو شعر په کې داسې و:

بـې غیـر لـه تـا زنـدګي څـه زنـدګي
ژونـدون بـې ساه زنـدګي څـه زنـدګي
هـسې یـو څـو ګامـه ژونـدون لټـوم
د اروپـــا زنـــدګي څـــه زنـدګي

د بېکسیار د شعرونو ترڅنګ یې سیمه ییز سروکي او د ننګرهار په باب څو شعرونه هم سندره کړي وو، په ډېره مستـه موسیقۍ یې وویل، یو نیم چې په مجلس کې د ګډا په هنر سمبال و، ځان يې ورته ټینګ نه کړای شو؛ مجلس ته پورته شول، داسې يې ونځل چې د ځمکي له متن څخه يې ګرد پورته کړ. لنډه دا چې د موسیقۍ پروګرام هم خورا خوندور و. کله چې د موسیقۍ پروګرام پای ته ورسېد، نو موږ له بېکسیارصیب، بهرام صیب، هېواد دوست صیب، چمتو صیب، ډاکتر شېرشاه او نورو انډیوالانو څخه خدای پاماني واخیسته، خو بېکسیار راته وویل چې سبا شپه ستاسو لپاره د موسیقۍ یو سوچه پروګرام جوړو، ضرور به ورته راځئ، موږ وویل: خپل کوښښ به وکړو. دې کې مو له ده څخه خدای پاماني واخیسته او د سویډن پر لوري روان شو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د سویډن پر لوري

د مارچ د ۲۱مې پر ۲۲مه شپې څه کم لس بجې به وې، چې په خپل موټر کې سره منظم شو، د سویډن د مالمو ښار پر لوري مو حرکت وکړ. مالمو ښار د ډنمارک کوپنهاګن ته ډېر نږدې دی، یو ساعت زیات کم واټن ورڅخه لري. کله چې موټر کې کېناستو نو یو بل ته مو وویل: هلته مو چاسره تماس نیولی او که نه؟ غریب صیب وویل: تماس مو نیولای خو لږ ناوخته، هغوی راته وویل: کاشکې لږ مخکې مو موږ ته خبر راکړی و، موږ به ډېر افغانان دلته خبر کړي وو، چې اکثره راغلي وای، دلته په مالمو ښار کې د افغانانو واده و، چې هلته ټول افغانان راټول وو، نو ټول مو لیدلای شول. غریب صیب وویل: ډاکتر صیب کلام مومند ته مو خبر ورکړی، د هغه ځای تر ټولو مناسب دی، هلته لنډ که نور افغانان وي، نو دی هغوی هم خبروي او کېدی شي اوس یې خبر کړي هم وي، خو بیا هم اوس ډېر ناوخته دی، خیر په هر ترتیب موږ چې یو څو تنه افغانان هم ووینو بس دي، زموږ پیغام نورو ته انتقالولای شي. له کوپنهاګن نه مو د سویډن د مالمو ښار پر لوري حرکت وکړ. د مالمو ښار ډنمارک ته ډېر نږدې دی. ډنمارک له سویډن سره د یوه اوږده پله په واسطه وصل شوی دی. دا پل څو کیلو متره اوږدوالی لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که څه هم د نړۍ په عجايبو کې نه راځي، خو تر عجيبې هم کم نه دی. دوه ملکونه د همدې پله په وسيله وصل شوي، تر نيم ساعت زيات مزل به مو کړی وي، چې پر پله ورواوښتو، سخته واوره هم ورېده، د سويډن په خاوره کې تر حق العبوره تېر شو، جي پي ايس د کلام صيب کور ته لارښوونه کوله، تر يو شلو دقيقو مزله وروسته هلته ورسېدو، جي پي ايس پر صفر نقطه ودرولو، خو د کوڅې په کيڼ او ښي لاس کې د کور پر موقعيت پوه نه شو. مجبور شو، ټول له موټره کښته شو، کله چې پلي شو، نو کور مو پيدا کړ، ډاکترصيب کلام مومند موږ ته منتظر و، هغه موږ سره روغبړ وکړ او د کور لانديني پوړ يا ځمکتلي ته يې ځان سره بوتلو.

د سويډن له افغانانو سره يوه ناسته: ډاکتر صيب کلام مومند چې موږ د کور مېلمستون ته بوتلو، نو لس تنه نور مخور سويډن مېشتي افغانان هم هلته راغلي وو او زموږ انتظار يې

(c) ketabton.com: The Digital Library

وېست، تر روغبړ وروسته کلام صیب موږ ته راوپېژندل، البته په غیاب کې مو ټول پېژندل، خو ځینو سره مو دا لومړی ځل و، چې مخامخ ګورو. حبیب الله غمخور، صدیق تنګ، منشي صیب، ډاکترصیب حکمت او نور دوستان په کې شامل وو، زموږ ګروپ هم په ترتیب سره ځانونه ورته وروپېژندل. تر لږې دمې وروسته ډاکترصیب کلام د افغانانو د عادت له مخې وویل: ډوډۍ هم تیاره ده، خو مخکې تر ډوډۍ په دې بله خونه کې جامې هم تیارې دي، نو که دریشۍ په کالیو بدلې کړئ، لږ به راحت کېنئ. موږ ټولو وویل والله ښه وایې، په یوه بله خونه کې تیارې جامې ځوړندې وې، ما خو چې یوه جوړه په کې خوښه کړه، داسې راکې جوړې وې، لکه خیاط چې خپله ماته ګنډلې وي، اکثرو اندېوالانو جامې بدلې کړې، نور نو ډوډۍ ته ښه ارام کېناستو، ډوډۍ یې دومره زیاته وه، چې د ناستو خلکو اشتهاه دې څو واره زیاته کړې وای، بیا یې هم نه شوه خلاصولای، ډېره پاکه با صلیقه ډوډۍ وه، ډېر زیات لګښت یې کړی و، داسې افغاني ډوډۍ یې تیاره کړې ده، چې تا فکر نه کاوه، بهر کې یې، پاکي او صفایي ډېره زیاته وه، خو رنګ، خوند او کیفیت یې زموږ د خپل وطن غوندې خوندور و. موږ چې ښه اوږده مزله ځپلي او یخ هم ځورولي وو، نو ښه په خوند مو ډوډۍ وخوړه او ښه زیاته مو وخوړه.

تر ډوډۍ وروسته بیا له معمول سره سم چای او سیاسي بحث دواړه پر یوه وخت شروع شول، د سویډن افغانان ډېر ارام او دقیق وو، ماته داسې ښکاري؛ سویډن ته چې کوم افغانان ورغلي، ډېر یې د لوړې طبقې او تحصیل کړي افغانان دي، ځکه نو یې د زغم

(c) ketabton.com: The Digital Library

او خبرو کلتور ماته ډېر اوچت ښکاره شو، لومړی یې ماته بلنه راکړه چې د افغانستان حالات ورته تشریح کړم او د خپل سفر هدفونه، نو بیا به دوی خپل نظرونه، وړاندیزونه او پوښتنې څرګندې کړي.

ما ورته د خپل سفر دوه هدفونه وویل: یو دا چې غواړم دلته له یو شمېر افغانانو سره وګورم، د خپل وطن حالاتو حقیقي تصویر ورته تشریح کړم، ځکه ماته داسې ښکاري، چې زموږ د هغه روښنفکره قشر پر ذهن، چې تر هېواده بهر اوسېږي، د خپل هېواد د حالاتو په باب د نهیلۍ یو سیوری د خورېدو په حالت کې دی، نهیلۍ زیاتېږي او پر راتلونکي، باورونه کمزوري کېږي، که څه هم د دوی تشویش هم پرځای دی، خو تشویش د خلاصون اساسي لاره نه ده، نو زه غواړم دوی ته هغه واقعیتونه هم څرګند کړم، چې تر هېواده بهر یې تعبیر او تحلیل یو څه مشکل دی او یا هم کمرنګ او بل غواړم ددې مشکلاتو د حل په باب د دوی نظرونه او وړاندیزونه هم راټول کړم. ددې ترڅنګ د یوه فرهنګي بهیر د پرمختګ لپاره د یوه نوي ټلویزیوني او راډیویي چینل چې د ټولو هیلې، غوښتنې او اندونه منعکس کړي د جوړولو په باب هم د بهرمېشتو افغانانو نظرونه ډېر مهم دي. ما په ترتیب سره په هېواد کې مثبت پرمختګونه، نیمګړتیاوې، منفي خواوې، سیاسي بې عدالتي، د ځینو دولتي چارواکو کمزورۍ، د ځینو سیاسي څېرو خیانتونه، د ټولنې، دولت او ځینو چارواکو ظرفیتونه، ټول یو په بل پسې تشریح کړل. زما خبرې چې خلاصې شوې، نو بیا دوی هر یو په ترتیب سره خپل نظرونه څرګند کړل، یو زیات شمېر نظرونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

داسې وو، چې د کرزي صيب د مصلحتي چلند پر نيمګړتيا وو متمرکز وو او اکثره په دې نظر وو، چې که ده له ځينو مصلحتونو څخه کار نه واى اخيستى، نو دا اداره دومره نه کمزورې کېدله، د ځينو نورو اشخاصو پر منفي چلند هم نيوکې وشوې، خو ټول پر دې خبره متفق وو، چې پښتانه په دې حکومت کې محروم او محکوم دي، بايد کار ورته وشي او دا کار بايد پر فرهنګي ډګر زيات متمرکز وي، د فرهنګي کار لپاره ښه لاره همدا ده، چې له ټلويزيون څخه کار پيل شي، دوى ټولو وويل چې موږ د راډيو ټلويزيون لپاره د هر ډول علمي موادو تيارولو لپاره تيار يو او په دې برخه کې دلته داسې منابع شته، چې ډېرې موثرې دي او موږ له هغو څخه ګټه اخيستلاى شو. زموږ د سياسي بحثونو لړۍ ډېره اوږده شوه، خبره نږدې څلور بجو ته ورسېده، پر دې وخت زموږ ځينو ملګرو وويل: ښه به دا وي، د سوېډن دوستان چې له بېلابېلو سيمو راغلي رخصت کړو، موږ او تاسې خو دلته يو، که د چا خوب راته ويده دې شي او که نه راته، نو خپل ګپ به لګوو، د سوېډن دوستانو سره مو خداى پاماني وکړه، خو صديق ننګ چې له ډنمارکه راغلى و هم زموږ له ډلې سره يوځاى شو.

کله چې مشران دوستان لاړل، نو ننګ صيب او غريب صيب خپل ګپ شروع کړ، غريب صيب پر ننګ صيب داسې ټوکې وکړې، چې هره خبره يې کوله د ننګ صيب په تاوان به تمامېدله، دومره مو خندلي چې ان بېدوډې مو له خندا شنه شول، ننګ صيب ته احمدزي صيب وويل: ولې څه چل درباندې شوى؟ هغه وويل يون صيب راغلى، زه ډېر خوشاله يم، پر ځان نه پوهېږم، چې څه وايم او که نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا ((غریبان)) خو ما ځو ځله له ((میدانه)) څغلولي، غریب صیب بیا
وویل: ته یې منې؟ دې کې بیا ټولو وخندل، تنګ صیب بیا یوه

باوري صیب، ډاکټر صیب حکمت، یون، ډاکټر صیب کلام، شور صیب او احمدزی صیب

ضربه وخوړه، خو په پای کې تنګ صیب وویل: دا زه نه منم، زه نن
تر (پرې) لاندې راغلی یم، بله ورځ دې دا غریب او نور غریبان ما
سره بحث وکړي. همدې ګپ و شپ کې سهار رانږدې شو. پرېکړه مو
وکړه، چې یوه سترګه خوب به وکړو، چې د سبا لپاره لږ شیمه پیدا
شي.

یوه سترګه خوب به مو کړی وي، چې بېرته بیدار شو، او به مو پر
ځان تېرې کړې، ټولو دریشۍ واغوستې، لږه شېبه وروسته چای
تیار شو، خو په چای کې د بېګاه په شان د دوستانو شمېر زیات نه
و، لږه شېبه وروسته غمخور صیب هم راغی، د ((نوې هیلې))
جریدې څو ګڼې کلکسیون هم ورسره و، هغه یې ماته راکړ، دا هغه
جریده ده، چې غمخور صیب یې په سویډن کې چاپوي، په یوازې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځان د یوې جریدې چاپول، هغه هم په بهرني هېواد او مهاجرت کې اسانه کار نه دی، خو غمخور صیب نه یوازې دا جریده چاپوي، بلکې د پښتو ژبې د تدریس چارې هم پرمخ وړي او د بېلابېلو سیاسي موضوعاتو په اړه وخت پر وخت سایټونو ته په زړه پورې لیکنې هم کوي. چای مو لاخلاص کړی نه و، چې حکمت صیب هم راغی، حکمت صیب خورا نامي او اجتماعي سړی دی، اصلاً د ارزګان ولایت دی، خو اوس یې د دوی ولسوالۍ په وچ زور دایکندي پورې تړلې ده، حکمت صیب پر پښتو او پښتونولۍ ډېر مین دی، هغه وویل: کرزي صیب پر موږ داسې کانه وکړه، چې اوس چېرته ځان هم نه شم معرفي کولای، چې زه د دایکندي یم، ځکه دا ولایت د قومي تعصب پر بنسټ جوړ شوی، د پښتنو دوه ولسوالۍ یې په وچ زور په دایکندي پورې نښلولې، خو په سیاسي مفهوم ورڅخه د هزاره ګانو د یو ولایت مانا اخیستل کېږي، نو که زه ووایم، چې زه د دایکندي یم، نو خلک به وایي چې دا هم عجیب هزاره دی، پر پښتو څنګه مین دی او څومره ښه پښتو یې زده ده، خو تر څو چې زه په اصطلاح دا ولایت (دایکندي) ورته تشریح کوم ډېر وخت به وغواړي. تر چای وروسته مو له ډاکتر صیب کلام او غمخور صیب څخه اجازه واخیسته، هغوی که څه هم ډېر ټینګ شول، چې غرمې ته پاتې شو، موږ ورته وویل: موږ یو ځل بیا ډنمارک ته ځو هلته مو وعده ده. حکمت صیب موږ سره راغی، هوا ډېره سړه وه، یو دوه ځایه لاره کې تم شو، چې دلته د ځینو مېشتو افغانانو حال احوال افغانستان ته ورسوو. له هغه ځایه چې را وزګار شو، نو حکمت صیب وویل: زه چې کوم ځای کې کار کوم

(c) ketabton.com: The Digital Library

هلته ځو، زه یون صیب ته یو بالاپوښ اخلم، چې یخ ډېر په عذاب کړي دي، ما ورته وویل: تا سره موږ لږ پلې وګرځېدو، موټر او کورو کې هوا ښه ده، بېرون ته خو موږ نه ګرځو نو بالاپوښ ته هېڅ اړتیا نه شته، خو هغه ډېر ټینګ شو، همغه پلورنځي ته ورغلو، چې دده د کار له دفتر سره وصل دی. ما ته یې یو بالاپوښ راونیوه او هملته یې راباندې واغوسته، وجود مې ګرم شو، څو شېبې نور هم هملته وو، له حکمت صیب څخه مو خدای پاماني واخیسته، ډېر مینه ګرکی او اجتماعي شخصیت و، همداسې د ډنمارک پر لوري رهي شو.

په ډنمارک کې د موسیقۍ یوه شپه: د مارچ ۲۲مه نېټه وه، کله چې مو له حکمت څخه رخصت واخیست، نو بیا د سویډن – ډنمارک ترمنځ د سمندر له پاسه پر غځېدلي پله تېر شو. غریب صیب موټر د پله په وسطي برخه کې ودروه، ماته یې وویل، دلته دې یو قطعه عکس اخلم، زما دوه قطعې عکسونه یې واخیستل، سخت یخ و او تېز باد لګېده، ما ورته وویل: هغه د چا خبره د دروتېې تر باده هم تېز دی، دوی وویل: دې باد نه هم دوی ګټه پورته کوي، هغه د سمندر منځ کې ولاړې سپینې ستنې ګورې، چې تعداد یې سوونو ته رسېږي، د ټولو پر سر سرخونه تاوېږي، دا ټولې د بادي برېښنا ستنې دي، له دې ستنو دوی ډېر زیات برق ترلاسه کوي. ما ویل زر کاله دمخه د افغانستان په هرات او نیمروز کې بادي ژرندې وې، چې غنم به یې پرې اوړه کول، خو څومره چې زمانه تېرېږي موږ شاته پاتې کېږو. دا خو چې د لغمان په سرخکانو

(c) ketabton.com: The Digital Library

او د دروتېي له پاسه جوړې شي، ټول افغانستان ته يې برېښنا بس ده، همدې بحث کې وو، چې له پله تېر شو. د کوپنهاګن د ښار

همایون د سندرو ویلو پر مهال

ځینې برخې مو وکتلې او هغه ځای ته ورغلو، چې بېکسیار او ملګرو یې د ټنګ ټکور پروګرام جوړ کړی و. موږ چې ورسېدو هر څه تیار وو، کبابونه، سره کړي چرګان، تازه مېوې، ترکاري، ټول پر مېزونو ایښي وو، یو څو تنه موظف وو، چې خلکو ته تازه او ګرم کباب ورسوي. موږ هم پر خپلو ځایونو کېناستو. له نورو ځایونو هم مېلمانه راغلي وو. له ناروې سویډن او خپله د ډنمارک له بېلابېلو برخو څخه، په پیل کې ارمان صیب موږ او نورو مېلمنو ته هرکلی ووایه او بیا یې موږ څخه هیله وکړه، چې که څه وینا لرم، ما وویل: د موسیقۍ په پروګرامونو کې ویناوې خوند نه کوي، موږ غیر له هغه هم بېلابېلو بندیزونو د موسیقۍ له نعمته بې برخې کړي یو، نو څومره چې ژر موسیقي پیل شي، زموږ تنده به پرې ماته شي. ښه

(c) ketabton.com: The Digital Library

به وي چې تاسې پروګرام پرمخ بوځئ، همايون يو تکړه ځوان سندرغاړی له سويډن څخه رابلل شوی و.

البرز صيب، همايون، يون، بهرام صيب، تنګ صيب او بېکسيار صيب

انجنير بهرام خو د دوی خپل کوربه سندرغاړی و، خوراک او څښاک هم چالان و او موسيقي هم، همايون که څه هم د موسيقۍ په برخه کې ډېر ځوان دی، خو ډېرې پخې سندرې يې وويلې، نه يې په تلفظ، نه په موسيقۍ کې ما څه نيمګړتيا حس کړه، خو کوم څه چې ماته يې ډېر خوند راکړ، هغه دا و، چې همايون داسې پاخه شعرونه انتخاب کړي وو، چې ټولو ترې خوند اخيستلای شو، له ترنم څخه يې عوام او له محتوا څخه يې خواص. همايون څو پرله پسې سندرې وويلې، محفل يې ښه ګرم کړ، د کوم چا چې ګډا زده وه طاقت يې رانغی، ورپورته شول او د ځمکې له متن څخه يې دوړې پورته کړې، موږ چې څو کلنو پرله پسې جګړو او تنګنظرو نظامونو

(c) ketabton.com: The Digital Library

سخت ځپلي يو، دا ډول پروګرامونه مو ډېر کم ليدلي، نو تر نورو مو ډېر خوند ور څخه واخيسته، موسيقۍ کې لږ وقفه راغله.

پر دې وخت يو چا وړانديز وکړ، چې دلته اکثره شاعران دي، يو يو شعر به ووايي او تر هغه وروسته به بهرام صيب سندرې ووايي، نو ټولو پر خپلو کتابچو ګوتې ووهلې، ما سره خو د شعرونو کتابچه نه وه، نو پر خپلې حافظې مې فشار راوړ، چې يو څو بيته پخواني را ياد کړم. غريب صيب خپل شعر ولوست (پا سپورټ) چې ډېر خلک ورسره اشنا دي او په بهر کې د يوه مهاجر افغان هيله او ژوند انځوروي.

ورپسې باوري صيب خپل د غه لاندې دوه ټوټې شعرونه ولوستل:

نوې نړۍ

رنګ مې ورکړ
خوند مې ورکړ
حس مې ورکړ
خو بې رنګه
بې له خونده
بې احساسه نړۍ
داسې پردۍ
لکه د زهرو مړۍ
لاد انصاف ځټک کې
په بې انصافه وخت کې
زما پر تقدير

(c) ketabton.com: The Digital Library

زما پر تدبیر
باندې مېخونه مېخ کړل.

ایمان

هـــم مـــې ځـــان دی هـــم ایمـــان
هـــم جانـــان دی هـــم ارمـــان
چـــې یـــې نـــه شـــم خپلـــولای
دغـــه ژونـــد دغـــه ګـــذران

❋❋❋

زمـــا تقـــدیر یـــې اړولـــی
زمـــا قـــسمت یـــې دی رټلـــی
چـــې د یـــار نـــوم پـــر خولـــه راشـــي
پاتـــه مـــا کـــې نـــه شـــي ځـــان
چـــې یـــې نـــه شـــم خپلـــولای
دغـــه ژونـــد دغـــه ګـــذران

❋❋❋

یـــا منـــصور وای یـــا فرهـــاد وای
یـــا زبـــون او یـــا ښـــه ښـــاد وای
نـــه مـــې چیغـــه ان الحـــق ســـوه
نـــه ښـــادي او نـــه خفګـــان
چـــې یـــې نـــه ســـم خپلـــولای
دغـــه ژونـــد دغـــه ګـــذران

(c) ketabton.com: The Digital Library

بیا ما(یون):

د زړونو زور مو دلبرانو لوټ که

لکه وطن چې رهبرانو لوټ که

غزل ولوست. همدارنګه بېکسیار صیب خپل یو شعر ولوست، خو ننګ صیب خپل څو ټوټې شعرونه ټول له یاده ولوستل، په داسې حال کې چې ډېر خوشاله وو او همدا یې ویل چې زه نن ډېر خوشاله یم یون صیب راغلی دی، زه په ځان نه پوهېږم، تر دې دمه ما فکر نه کاوه، چې ننګ صیب دې په شعر کې د محتوا ترڅنګ ښکلا ته هم زیاته پاملرنه کړې وي، خو چې کوم شعرونه یې ولوستل رښتیا هم دا دواړه عناصر په کې خوندي وو.

ارمان صیب که څه هم شعر ونه لوست، خو په لنډو ټکو کې یې د ډنمارک مېشتو پښتنو لیکوالو په استازۍ یو ځل بیا مونږ ته هرکلی ووایه او مننه یې وکړه، چې ډنمارک ته راغلو او په دې محفل کې مو ګډون وکړ.

وروسته بیا بهرام صیب سندرې پیل کړې، هغه داسې وطني او کلیوالي سندرې وویلې، چې زمونږ د زړه زنګ یې لرې کړ، بهرام صیب داسې مسته کلیوالي موسیقي غږوي، چې که د چا یو فیصد ګډا هم زده وي، نو وجود یې خارښت کوي او میدان ته پورته کېږي، دلته هم ځوانان ور پورته شول او له ځمکې یې یو ځل بیا ګردونه پورته کړل، موسیقۍ تر ډېرې دوام وکړ، موسیقوال په سندرو، د نڅا شوقیان په نڅاوو او نور حاضرین په چکچکو ټول خولې خولې شول، شپه نوره نیمایي ته نږدې شوه، مونږ پسې لا(۹)

(c) ketabton.com: The Digital Library

ساعته مزل تر شا پاتې دی، په همدې خاطر ټولو وویل چې نور ځو، ځکه چې ډېر اوږد مزل لرو، غریب صیب چې موټر یې چلاوه، هغه ته نو تر ټولو سخته وه، چې نور هم پاتې شي، خو جرمني کې یو ښه قانون دادی، چې ځوک ډریوري کوي، الکولي څښناک نه شي کولای او که یې وکړ، لیسانس ورڅخه اخیستل کېږي، نو ځکه خو سرېږې ډرېور ډاډه کېدلای شي. د شپې دولس بجې وې، چې په ډېرې سختۍ مو له انډیوالانو اجازه واخیسته، د موټر تر پارکینګه راسره اکثره دوستان راغلل، کله چې زموږ موټر حرکت وکړ، نو دوی هم راڅخه جلا شول. د خدای پامانۍ په وروستیو شېبو کې یو ځل بیا بېکسیار او ارمان صیب راته خصوصي وویل: ژوند ته به دې ډېر فکر کوې، ژوند ډېر مهم دی، نور ټول شیان بیا لاسته راځي، خو ژوند بیا نه تکرارېږي. همدې خبرو کې مو له ټولو رخصت واخیست او خدای پاماني مو وکړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

له ډنمارکه د جرمني پر لوري

د مارچ ۲۲مه پر ۲۳مه شپه وه، د شپې نږدې ۱۲ بجې وې، کله مو چې له بېکسيار او نورو ملګرو څخه خداى پاماني واخيسته، عمومي لارې ته برابر شو، تر لږ مزله وروسته مو د موټر ټانکۍ ته پام شو، تېل نور په خلاصېدو وو. دا هغه مهال و، چې پر عمومي واټ له يوه ټانک څخه تېر شوي يو او بل ته لا ډېره فاصله پاتې ده، موټر ورته ور رسېدى نه شو. جي پي ايس ته يې د تېلو ټانک ورکړ، هغه د ښار په منځ کې د تېلو ټانک را په ګوته کړ، غريب صيب په ډېر احتياط تر هغه ځايه ورساوه، باران هم ورېدلى و، هوا هم خورا سړه وه، کله چې مو پر تېلو ټانک سترګې ولګېدې، نو ټول خوشاله شول، ويې ويل که ټانک نه واى پيدا شوى، نو په اصطلاح په ډاګ به پاتې وو، دلته خو داسې هم نه ده، چې په ګيلنه کې ورپسې تېل راوړې، کله چې مو موټر د تېلو ټانک ته ودرواوه، ګورو چې په ټانک کې هېڅوک نه شته، ټول ېبرته خواشيني او حيران شول، چې اوس څه به کړو؟. په دې ټانک کې يو خصوصيت داسې و، چې کمپيوټرايز و او په کريډټ کارت يې کار کاوه، هغه ته مو پام شو. غريب صيب وويل: دغه دى خپله کار کوي، هغه ته چې يې ګوتې وروړې، هغه لارښوونه وکړه، چې کريډټ کارت راکړئ، بېرته ټول غلي شول، چې اوس نو کريډټ کارت له کومه کړو، پر دې وخت شور صيب وويل: تاسې صبر وکړئ چې زه په دې خپله بخځکۍ (بټوه) کې وګورم، ما پرون يو دوه کريډټ کارته اخيستي وو، ما

(c) ketabton.com: The Digital Library

ویل نه چې داسې سختې ورځې ته په کار شي، کله چې یې خپله بټوه وکتله، یو کریډټ کارت پیدا شو، ټول بېرته خوشاله شو، کریډټ کارت چې مو ور واچوه، ټانک چالان شو، د ټانک ژبه ډنمارکي وه، بیا پرې ځوک پوه نه شول، کارت یې بېرته راګوزار کړ، بیا ټول چوپ شول، شور صیب وویل: یو ځل یې بیا ور واچوه، دا ځل یې چې استعمال کړ، کار یې ورکړ، ټانک چالان شو، ټانکۍ مو تر مورګو ډکه کړه، ټول داسې خوشاله شو، چې تا به ویل یوه لویه دنیا چا راکړې، پر دې وخت نو شور صیب وویل چې اوس مو منئ! ټولو وویل چې بېشکه منو دې لالا. ((بې شکه منم دې لالا)) هم یوه کیسه ده، چې د عصمت قانع له خولې ما اورېدلې او دوی ته مې کړې وه، خو هغه هم د کاغذ پر مخ د لیکلو وړ نه ده، کېدی شي په ګړني ډول چاته وویل شي.

له تېلو ټانک نه ښه په ډېرې خوشالۍ راووتو، د شپې یوه بجه به وه، چې د جرمني لویه لاره مو ونیوه، کله چې لویې لارې ته سیخ شو، نو غریب صیب خبره بیا د سیاست ګېر کې واچوله، سیاسي بحث دومره ګرم شو، چې کله کله د خفګان برید ته هم رسېده، له کښتۍ راپورې وتو، خو د سیاست د بحث لومړی پړاو یانې د خلکیتوب د واکمنۍ بهیر لانه و خلاص شوی. باوري صیب، نجیب احمدزی صیب، شور صیب او زه (یون)، ټول په دې نظر وو، چې په دې پړاو کې سیاسي تېروتنې وشوې که نه وای شوې نو حالات تر دې کچې نه خرابېدل، خو غریب صیب نه منله او دایې ټول خارجي عوامل بلل او بیا یې د درې سوه کسیزه کمېټې یادونه وکړه، چې د نړۍ د سیاسي حالاتو برخلیک ټاکي، احمدزی صیب

(c) ketabton.com: The Digital Library

غریب سره نور هم ګرم شو: همدغسې کارونه مو کول، چې خبره دې حد ته ورسېده، موږ ټول درته لګیا یو او ته یې نه منې، خو خیر بحث ډېر اوږد شو، لاره کې ځپه ځپه واوره هم ورېدله، غریب صیب ته مو وویل: لارې ته ګوره په تېرو شلو کلونو کې له دې ځو حیواني انقلابونو بچ پاتې شوي یو، چې اوس په دې بحث کې قرباني نه شو، په پای کې مو فیصله وکړه، چې نن شپه سیاسي بحث نه کوو، ازاد ګپ لګوو ددې بحثونو مزه لاړه، نو بېرته مو خپل ګپ او شپ شروع کړ، نهه نهه نیم ساعته مزل مو وکړ، چې سهار څه کم نهه بجې د شېرولي دوی کور ته ورسېدو، ټول داسې وو، چې له حده باده وتې وو، ټولو ویل: یوه سترګه خوب کوو او بیا به ماسپښین د ډاکتر یحیی وردګ صیب په نوبت جوړې شوې غونډې ته ورځو.

د افغانستان معلوماتي مرکز کې یوه علمي ناسته: د مارچ ۲۳مه نېټه وه، د ډاکتر شېرولي دوی په کور کې تر استراحت وروسته مو د غرمې ډوډۍ همدلته وخوړه، ځانونه مو د ځینو ښاریانو په اصطلاح ښه فرېش کړل او بیا مو علمي غونډې ته د تللو تکل وکړ. د خبرو اترو دا علمي غونډه د افغانستان معلوماتي مرکز له خوا جوړه شوې وه، دا مرکز په المان کې جوړ شوی او له څو کلونو راهیسې فعالیت کوي، ددې مرکز بنسټګر او مشر د هېواد یو ډېر دردمن خواخوږی، تکړه لیکوال ښاغلی ډاکتر یحیی وردګ دی، چې له څو کلونو راهیسې یې دا مرکز فعال ساتلی او د افغانستان د خلکو د ژوندانه د بېلابېلو ډګرونو په باب یې د معلوماتو لوی زېرمتون جوړ کړی دی. د افغانستان په اړه د

(c) ketabton.com: The Digital Library

بهرنیانو په تېره بیا د جرمنیانو ذهنیت، چې څومره دې مرکز روښانه کړی، ډېرو کمو علمي مرکزونو به تراوسه په دومره رڼاوي او سپیناوي داسې کار کړی وي، ډاکتر صیب یحیی وردګ وار له مخه ځینو افغانانو ته ددې غونډې په باب اطلاع ورکړې وه، خو پر لومړۍ ورځ پرې زما ټینګار همدا و، چې ډېر خلک که خبر نه شي، نو ښه به وي، ځکه ټولو ته د خبرو نوبت نه ور رسېږي او د خلکو په زړونو کې هسې غوټه پاتې کېږي، څومره چې خلک کم وي، خو چې د نظر او فکر خلک وي، ښه به شي.

دا غونډه د بن ښار په هغې ودانۍ کې جوړه شوې وه، چې ددې معلوماتي مرکز دفتر هم په کې واقع دی. یو هال و، چې د ډېرش څلوېښت تنه په کې ځایېدل. د یوه علمي سیمینار په شان مېزونه ایښودل شوي وو او څوکۍ یې تر شا وې، خو شاته یې د څوکیو یو بل کتار هم و، په دې ډول، نو تر څلوېښتو زیات کسان هم په کې ځایېدلای شول.

د غونډې پیل

(c) ketabton.com: The Digital Library

موږ چې کله ورسېدو، نو دوی ټول په همدې هال کې راټول شوي وو، ټولو سره مو روغبړ وکړ، غونډه د ماز یګر پر څلور بجو د قران عظیم الشان په تلاوت پیل شوه، د غونډې اجنډا مخکې تر مخکې د ډاکتر صیب یحیی وردګ له خوا پر تخته لیکل شوې وه او ددې ترڅنګ یې د غونډې برخوالو ته هم یوه یوه کاپي ورکړې وه. د غونډې اجنډا دا وه:

د افغانستان اوسنۍ پرمختیاوې،

ستـــونزې او احتمـالي حل لارې.

پروګرام:

ښاغلی یون به په وروستیو اووو کلونو کې زموږ د هېواد پر لاندې ټکو خبرې وکړي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱- سیاسي پرمختیاوې او نیمګړتیاوې
۲- اقتصادي پرمختیاوې او نیمګړتیاوې
۳- فرهنګي پرمختیاوې او نیمګړتیاوې
۴- نظامي پرمختیاوې او نیمګړتیاوې
۵- د بهرنیو قوتونو هماهنګي
۶- وړاندیزونه
۷- پوښتنې او ځوابونه.

ددې ترڅنګ یې زما دنده او ټایټل هم لیکلي وو.

په غونډه کې دغو ښاغلو مخورو برخه اخیستې وه:

ډاکتر یحیی وردګ، احمدشاه باوري صیب، حرکت صیب، بنګښ صیب، ډاکټر صیب صابر، فیض محمد، پېښوري صیب، مندوزی صیب، امین باوري صیب، شور صیب، مطیع الله خان، اجمل روهي، احمدشاه امین صیب، غریب صیب، عبدالله مومند، ډګروال صیب حضرت رسول، سید امین اشنا، حکیمي صیب، زیارمل صیب، خوشال انځور او ځینو نورو دوستانو.

په پیل کې ما له ټولو نه په ښېښې خپلې خبرې پیل کړې، ومو ویل: زه چې کوم نظر دلته څرګندوم، دا په هېڅ ډول د دولت د نظر ښکارندویي نه کوي او نه زه غواړم، چې د دولت د نظر څرګندونه وکړم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

غوارم تاسو ته ناپېيلي معلومات وړاندې کړم، هغه هم هغه معلومات چې ما سره شته، کېدی شي تر زياته بريده دقيق وي، خو بيا هم سل په سلو کې يې د دقت ادعا نه کوم، له دې خبرو څخه مې هدف دادی، چې کله کله قضاوتونه د پېښو پر واقعيت ولاړ نه وي، نو په همدې وجه واقعيت ته صدمه رسي او عدالت تر پښو لاندې کېږي.

زه غوارم دلته په لنډيز سره د تېرو کلونو پرمختياوو او نيمګړتياوو ته اشاره وکړم، خو له دې ټولو ځرګندونو څخه زما هدف دادی، چې دغو پوښتنو ته ځوابونه پيدا کړم:

الف- په افغانستان کې څه شوي دي؟

ب- په افغانستان کې څه بايد شوي وای، چې نه دي شوي؟

ج- په افغانستان کې څه بايد وشي او له بحرانه د وتلو لارې کومې دي؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

ددغسې احتمالي او یا عملي پوښتنو د ځوابونې لپاره مجبور یو پر پرمختیاوو او ارقامو وغږېږو، په دې سره کېدی شي زموږ د بحث ډیټا یو څه بډایه شي.

۱- په سیاسي ډګر کې څه شوي او څه باید نه وای شوي؟

- ❖ د بن توافقات ترسره شول، د یوه حکومت د جوړېدو اساسات یې کېښودل، یوه ډیموکراتیکه پروسه پیل شوه، خو نیمګړتیا یې دا وه، چې د جګړې یو او ان ځو اصلي لوري له نظره وغورځول شول او مقابل لوري ته چې تر هغه بل لوري یا لوریو هم بدتر و، تر حده زیات امتیازات ورکړل شول او دې بیا په خپل وار نور مرضونه راوزېږول.
- ❖ بېړنۍ لویه جرګه جوړه شوه او په ډیموکراتیکه توګه یې زعامت وټاکه، خو ددې جرګې ستونزه دا وه، چې زیات شمېر جنګسالارانو ورته لاره پیدا کړې وه او جرګه پر دې بریالۍ نه شوه، چې د جنګسالارانو واک ختم کړي.
- ❖ د اساسي قانون لویه جرګه جوړه شوه، دې جرګې د افغانستان اساسي قانون تصویب کړ او ددې ترڅنګ نور په لسګونو قوانین جوړ شول، د سیاسي ګوندونو، ټولنیزو سازمانونو او رسنیو قوانین یې بېلګې دي، خو په ټولنه کې د زورواکانو شتوالی او حاکمیت لاهم د قانون پر وړاندې ستر چیلنج دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د غونډې یوه بله برخه

❖ د جمهوري ریاست او ملي شورا ټاکني تر سره شوې، دا ټاکنې هم د ولسواکۍ د تمثیل یوه ښه بېلګه وه، چې خلک دې په خپله خوښه خپل استازي وټاکي، خو دې سره سره په دواړو ټاکنو کې یو لړ نیمګړتیاوې وې. په تېره بیا په پارلماني ټاکنو کې، پر درغلۍ سربېره (۳۱۵) هغو جنګسالارانو او جنایتکارانو ته په ټاکنو کې د کاندیدۍ حق ورکړ شو، چې تر دې دمخه په تور لست کې شامل وو. تر انتخاباتو وروسته د دوی یو زیات شمېر د ((مشروعیت)) تر پردې تېر شول او اوس ان په ملي شورا کې د خلکو پر برخلیک لوبې کوي.

❖ په نړیوال سیاسي ډګر کې د افغانستان حضور زیات څرګند شو، افغانستان دا مهال له سیاسي انزوا څخه راوکښل شو، اوس افغانستان د نړۍ په بېلابېلو هېوادونو کې (۵۳) سیاسي استازۍ لري. (۴۵) بېلابېل هېوادونه او (۱۳۰)

(c) ketabton.com: The Digital Library

نړیوال سازمانونه په افغانستان کې خپل دفترونه او نمایندګۍ لري، خو په دې برخه کې هم نیمګړتیا داده، چې د افغانستان سیاسي نمایندګۍ لاهم د یوه تنظیم په لاس کې دي او د افغانستان د ملي ګټو ښکارندويي نه شي کولای. سربېره پر دې یو شمېر نړیوال سازمانونه د افغانستان د ملي ګټو ډېر خیال نه ساتي او همدا راز د ګاونډیو هېوادونو پر وړاندې د افغانستان بهرنی سیاست غښتلی نه دی.

غریب صیب د یادښت پر مهال

۲- بیا رغوني ته به لنډه اشاره وکړو:

❖ د کلیو پراختیا وزارت د ملي پیوستون د پروګرام له لارې د پنځو کلونو په بهیرکې (۲۴۲۵۴) کلي تر پوښښ لاندې نیول شوي، چې له هغې جملې څخه (۱۰۲۰۷) پروژې بشپړې شوي دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- ❖ د مخابراتو په برخه کې تراوسه پورې (۷۰۰) مليونه ډالره پانګه اچول شوې، پرکال (۷۰) مليونه ډالره حکومت ته ګټه رسي، د افغانستان (۷۰) سلنه خاوره تر مخابراتي پوښښ لاندې راغلې او (۴۰۰۰۰) کارګرانو ته کار پيدا شوی دی.

د کرنې په برخه کې هم پرمختګ شوی، په کرنيز ډګر کې (۲۱۲۸) لويې او ورې پروژې تکميل شوي او نور کار هم روان دی.

- ❖ د سړکونو په جوړونه او رغونه کې هم محسوس پرمختګ شوی، د لويو او عمومي لارو له جملې څخه تراوسه پورې (۲۵۰۰) کيلو متره سړک په اساسي ډول پوخ شوی، د ولايتونو او د هغوی د اړوندو ولسواليو د سړکونو د پخولو کار هم پيل شوی دی.
- ❖ بانکونو هم انکشاف کړی، پر دولتي بانکونو سربېره (۱۵) خصوصي بانکونه فعال شوي، چې دا د افغانستان په تاريخ کې لومړی ځل دی، پر دې بانکونو سربېره درې خصوصي هوايي شرکتونه هم فعال شوي دي.
- ❖ د مهاجرو د راتګ بهير هم د پاملرنې وړ دی، (۳،۲) مليونه مهاجر بېرته خپل هېواد ته راستانه شوي، د داخلي مهاجرو يوه برخه هم بېرته خپلو سيمو ته ستانه شوي، خو په دې برخه کې لاهم مشکلات شته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

یون، اجمل روهي، احمدشاه امین او ډاکټر شېرولي

❖ د سوداګرۍ او پانګه اچونې په برخه کې هم په زړه پورې پرمختګ شوی، په زرګونو خصوصي او نړیوالو شرکتونو په افغانستان کې پانګه اچولې، یوازې د خصوصي سکتورونو پانګونه تر (۵) ملیاردو ډالرو پورته کېږي، له پاکستان سره تجارت په کال کې له پنځوس ملیونو ډالرو څخه (۲، ۱) بلیونو ډالرو ته پورته شوی، امریکا سره له نشت څخه (۳۲۰) ملیونو ډالرو ته لوړ شوی دی. همدارنګه نورو هېوادونو سره د افغانستان صادراتي او وارداتي روابط زیات شوي دي.

❖ د صحت برخې ته هم پاملرنه شوې، لږ تر لږه په هره ولسوالۍ کې یو کلنیک جوړ شوی، (۲۲) لوی روغتونونه جوړ شوي، (۱۲۰) شخصي کلنیکونه او (۱۴) سیار کلنیکونه جوړ شوي دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- د پوځ فزیکي جوړښت کې پرمختګونه شوي، د ملي اردو شمېر (۷۰) زرو کسانو ته رسېدلی، پولیس (۵۰) زرو ته پورته شوي، (۲۲) زره نا مسئول کسان بې وسلې شوي، خو لا هم (۱۹) ولایتونه داسې دي، چې د نا امنۍ په اور کې سوزي او نورو پاتې ولایتونو کې هم کله کله د نا امنۍ پېښې پېښېږي، د پولیسو او ملي اردو قومي او سیاسي ترکیب پر عدالت ولاړ نه دی او هم د لیاقت اصل په ځینو برخو کې په پام کې نه نیول کېږي.
- د پوهنې په برخه کې پرمختګونه زیات محسوس دي. تراوسه پورې (۳۵۰۰) ښوونځي رغول شوي، تر دې وروسته به هر کال (۱۵۰۰) نوي ښوونځي جوړېږي، (۶) ملیونه ماشومان ښوونځي ته ځي، په یو شمېر پښتون مېشتو سیمو کې د ښوونځیو سوځونه او د زده کوونکو د لیک لوست مخنیوی، د زیاتې اندېښنې وړ دی. پر ښوونځیو سربېره په هر ولایت کې یوه یوه دیني مدرسه او یو یو دارالمعلمین هم جوړېږي.
- په کلتوري برخه کې هم رامنځته شوي پرمختګونه زیات څرګند دي، موزیم بیا رغولی شوی، ځینې غلا شوي اثار یې بېرته ترلاسه شوي، ارشیف رغول شوی، د اطلاعاتو او کلتور د ریاستونو ودانۍ جوړې شوي، (۲۵) ټلویزیوني چینلونو جواز اخیستي او لږ تر لږه تر پنځه سوو پورې چاپي خپرونې خپرېږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خو په کلتوري برخه کې د بهرنيو په تېره بيا د ګاونډيو هېوادونو او هغو کې هم د ايران کلتوري يرغل زيات محسوس دی. په دې برخه کې د تشويش وړ خبره داده، چې ددې ډول يرغلونو پر وړاندې کومه دولتي ستراتيژي او پلان نه شته.

همدارنګه په ځينو برخو کې هم يو لړ پرمختګونه شوي، چې نه غواړم دلته يې تفصيل ورکړم. بيا ما د غونډې برخوالو څخه هيله وکړه، چې اوس ماته خپل نظرونه، وړانديزونه او انتقادونه وړاندې کړي، زه به يې نچوړ په افغانستان کې بېلابېلو مقامونو سره مطرح کړم، نو که يوه کمه برخه يې هم عملي شي، هېواد ته به يې طبعاً ګټه زياته وي. زما تر خبرو وروسته د غونډې اکثرو برخوالو خپل نظرونه او وړانديزونه څرګند کړل، چې زه يې دلته لنډيز راوړم:

عبدالله مومند صيب وويل: د کرزي صيب مشاورينو کې مشکل دی، دوی دې سړي ته سمه مشوره ور نه کړه، اکثره يې د کار خلک نه دي.

اجمل روهي وويل: امريکايان نه غواړي په افغانستان کې سوله راولي، د افغانستان جګړه بهرني او کورني عوامل لري، خو دوی نه غواړي، د جګړې بهرني عوامل کنټرول کړي، ځکه نو جنګ دوام پيدا کوي.

ډګروال صيب حضرت رسول وويل: غربيان او امريکايان په خپلو ګټو پسې ګرځي، زموږ ملي ګټې په پام کې نه نيسي، بل دوی په خپل منځ کې هم هماهنګي نه لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د غونډې يوه څنډه

ډاکټر صيب حرکت وويل: دا سمه ده، چې افغانستان کې يو شمېر مثبت کارونه ترسره شوي، خو دا کارونه د هغو په تناسب ډېر کم دي، چې بايد شوي وای. د حرکت صيب په نظر حکومت په دې کې پاتې راغلی، چې له دې طلايي چانس څخه ګټه پورته کړي. حرکت صيب زياته کړه زموږ ملي ارزښتونه د بهرنيو قوتونو له ګټو سره سر نه خوري.

ډاکتر صيب يحی وردګ وويل: سوله او عدالت دواړه بايد تامين شي، له دې پرته د افغانستان ثبات ممکن نه برېښي.

پوهنوري شينواري صيب وويل: طالبانو او اسلامي حزب سره بايد خبرې اترې وشي، د جګړې يو لوری هم هغوی دي، دده په نظر خبرې اترې تر جګړې ډېرې ښې دي.

سيد امين اشنا صيب وويل: خلک د قدرت منبع دي، ډېرو مهمو مسايلو کې بايد خلکو ته مراجعه وشي، حکومت ځينو

(c) ketabton.com: The Digital Library

خلکو ته داسې القاب ورکوي، چې خلک يې هېڅکله ورسره نه مني.

حکيمي صيب وويل: يوه باکفايته شخص کولای شي، ناکامه حکومت د کاميابۍ لوري ته بوځي، خو بې کفايته شخص کامياب حکومت هم له ناکامۍ سره مخامخولای شي.

احمدشاه امين صيب وويل: يو ملي سياسي قوت ته اړتيا ده، چې حالاتو ته بدلون ورکړي، ده د حکومت له خوا پر راتلونکي کال د سر شمېرنې پر چارو هم اند ېښنه وښوده.

باوري صيب وويل: افغانستان يو نيول شوی يا اشغال مملکت دی، دلته خلک ځان ازاد نه ګڼي، دده په نظر طالبان د خپلې ازادۍ لپاره جنګېږي.

زيارمل صيب وويل: په هلمند کې د طالبانو قوت له کومه پيدا شو، ولې دومره قوتونه ورسره سمه جګړه نه کوي، ماته خو دې کې هم څه شک ښکاري.

مموزي صيب وويل: زه تېرې خبرې تائيدوم، هسې خو له ما سره ډېرې خبرې شته، که زه شروع وکړم، نو دا وخت ورته کفايت نه کوي، نو ځکه زه نه غواړم، زياتې خبرې وکړم.

بنګښ صيب وويل: تر ټولو شيانو امن ډېر ضروري دی، کله چې مملکت کې امن ټينګ شي بيا نو پر دې نورو ټولو مسايلو خبرې کېدی شي، نو ځکه بايد امن ته تر ټولو زياته توجه وشي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د غونډې وروستۍ برخه

ډاکټر صیب صابر د جمهوري ریاست پر راتلونکو انتخاباتو اند ېښنه ښکاره کړه، ویې ویل چې له یوې خوا به د جلالي صیب، خلیزاد، احدي صیب او کرزي غونډې څو کاندیدان وي او بله خوا به شمالټلواله یو کاندید ودروي، هغوی که انتخابات وګټل، افغانستان ته به زیات مشکلات پیدا کړي، نو داسې لارې چارې باید ولټول شي، چې دومره ګڼ کسان ځانونه کاندید نه کړي.

کله چې هر برخوال خپل نظر څرګند اوه او یا یې پوښتنه کوله، نو ما څخه یې هیله کوله، چې زه هم خپل نظر پرې څرګند کړم. څرنګه چې دا ټول داسې کسان وو، چې د افغانستان پر ټولو حالاتو ښه خبر وو، خپله ټول د نظر او فکر خاوندان وو، اکثره یې په تېرو سیاسي بهیرونو کې رالوی شوي او لوبېدلي وو، نو ځکه زیاتې خبرو او تشریحاتو ته اړتیا نه وه، پر ځینو نظرونو مې خپله لنډه تبصره کوله او همدارنګه ځینې هغه پوښتنې مې ځوابولې، چې ځواب یې یو څه ضروري برېښېده، په ټولنیز ډول زموږ بحث نږدې دوه نیم درې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ساعته دوام وکړ، خو بحث دومره ګرم و، چې هېڅا د ستړیا احساس ونه کړ، د نظرونو د تبادلې په نتیجه کې د ټولو قناعت حاصل شو او تر ډېره یې خوښي څرګندده کړه. په پای کې ډاکتر صیب یحی وردګ د افغانیک د دفتر په استازۍ له ما او نورو برخوالو څخه مننه وکړه، چې دده بلنه مو ومنله، بیا یې ماته د ماشومانو په باب یو کتاب، چې نوی چاپ شوی و، ډالۍ کړ او ویې ویل چې دا به زما له خوا هیلۍ (زما لور) ته ډالۍ کوې. یحیی وردګ وویل: ما په هیله کې د یون صیب یو شعر (له هیلې نه هیلې ته لیک) لوستی و، د یوې پلرنۍ مینې عاطفي تصویر او د خپلې کوچنۍ لور معصومیت په کې انځور شوی و، پر ما یې ډېر تاثیر کړی و، ما خپل تصویر هم په دې شعر کې کاته، ځکه یې ډېر متاثر کړی وم، نو ځکه دا کتاب یون صیب ته ډالۍ کوم چې (هیلې) ته یې یوسي، موږ باید د خپلو ماشومانو ډېر خیال وساتو، دوی ډېر معصوم دي، دوی زموږ د راتلونکي جوړوونکي دي. ما په خپل نوبت له ډاکتر صیب یحیی وردګ او نورو برخوالو څخه مننه وکړه، چې ټول په ګډه ددې غونډې جوګه شول، بیا مو په ډېرې سختۍ یو بل څخه رخصت واخیست. د مازیګر او ماښام ترمنځ وخت و، ښاغلي احمدشاه امین ماته وویل، چې ما سره لاړ نه شې، هېڅ امکان نه لري، اجمل روهي بیا تر هغه هم زیات ټینګار کاوه، ما وویل: ما ډاکتر صیب همایون همت سره وعده کړې، هغه باید نن شپه ضرور وګورم، دوی وویل: هغه ته به ټلیفون وکړو، معذرت به ورڅخه وغواړو، ما وویل نه، له هغه سره مې ضروري کار دی، د هغه نظر ماته ډېر مهم دی باید ورسره وګورم، خو دوی دواړه هېڅ

(c) ketabton.com: The Digital Library

نه قانع کېدل. ما ویل خیر زه یو وړاندیز لرم، زه او ته (احمدشاه امین) او اجمل روهي به ستا په موټر کې لاړ شو، ستاسو کور به له لرې وګورو، اجمل جان به هم هلته کښېنته کړو، پر لارې به خبرې هم وکړو، هلته به سره ګورو، درېواړه په موټر کې سواره شو، اجمل روهي نو بیا دومره ستیال دي، چې لکه زرې درپورې نښلي او څو چې ډوډۍ درباندې ونه خوري، پرېږدي دې نه، عیناً لکه خوشال روهي، خو ده بیا په ست کې تر هغه هم دوه څپکه اړولې، زړه کې مو وویل چې اوس به نو ځان له دې دوو زوروروو څنګه خلاص کړې، خو په لاره کې مې د سیاسي خبرو په بهیر کې خبره نوره هم پخه کړه، چې د ماسخوتن ډوډۍ به ضرور له ډاکتر صیب همت سره خورو، نو ځکه مې په احمدشاه امین، همت صیب ته ټلیفون وکړ، چې خبره بېخي پخه شي. د احمد شاه امین صیب کور ته چې ورسېدو، نو ده غوښتل، چې مونږ کور ته ننباسي، مونږ وویل: نه د مخکنۍ پرېکړې مطابق به اوس اجمل روهي کور ته رسوې، نور به زه او ته بېرته ځو. تر لږ مزله وروسته مو اجمل روهي هم خپل ځای ته ورسوه، خو په ډېرې سختۍ مو ځان ترې راخلاص کړ، تقریباً یو نیم ساعت مزل به مو کړی وي، چې بېرته د ډاکتر صیب همایون کور ته ورسېدو.

له ډاکترصیب همایون همت سره خبرې اترې: کله چې د شپې یوولس بجې د ډاکتر صیب همت کور ته ورسېدو، نو د هغه یوه خپلوان مونږ ته هر کلی ووایه او مېلمستون ته یې بوتلو، شېبه وروسته ډاکترصیب همت راغی، تر سترې مشي وروسته یې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ماته وویل: زه نن ستا په خاطر تر یوولسو بجو ناست یم، زه خو فکس پر نهو بجو ویده کېږم او بیا سهار وختي خپلې دندې ته ځم داسې چې زه هره شپه تر یوولسو بجو ویښ پاتې شم، نو د ورځې به کار ځنګه کوم. ډاکتر صیب همایون همت اصلاً د کونړ ولایت اوسېدونکی دی، ډېر لایق او ځیرک شخص دی، د خبرو هنر یې ډېر ښه زده دی، په طبابت کې خو ښېخي نامې ځکه دی، چې په جرمني کې خپل یو شخصي کلنیک لري، دی په سیاست او ځینو نورو طبي برخو کې تخصص لري، په جرمني کې یې کاروبار ډېر ښه دی، خپل لوکس شخصي کور لري او د جرمني بهرنیو چارو وزارت ته هم د نظر خاوند په توګه مطرح دی، لوړې زده کړې یې هم په جرمني کې کړې دي، پر جرمني هم لکه د پښتو په شان روان پوهېږي، خبرو کې یې یو عجیب منطق پروت دی، عیناً لکه د ریاضي د معادلو په شان یو، دوه، درې تسلسل لري او په یو کې الف، ب، ج، جزئیات لري او همداسې ادامه پیدا کوي، دده د خبرو تسلسل او د منطق ښه والی دادی، چې زیاتې جملې، کلمې او ترکیبونه په کې نه شته او که څوک یې غواړي، بلې ژبې ته یې ترجمه کړي، نو ژباړن ته کار ډېر اسانوي، هغه بل ځل چې هم زه جرمني ته راغلی وم، زه یې مېلمه کړی وم، دی پر مېلمستیاوو ډېر وخت نه مصرفوي، هغه د عبدالرسول امین صیب خبره، چې د پښتنو کور مېلمه وران کړی دی، دی د وخت پر قیمت او اهمیت ډېر زیات پوهېږي، ما چې کله لومړی ډاکتر صیب همایون وکوت، د خدای په فضل دومره چالاکه او هوښیار دی، چې ان ډېر لوبېدلی سیاستوال هم سیند ته تږي بیایي او بېرته یې تږي راولي، نو په

(c) ketabton.com: The Digital Library

ذهن کې مې ډېرې خبرې وګرځېدې، ډاکټر صيب شېرولي ته مې هغه وخت وويل چې ډاکټر صيب همت د کوم ځای دی؟ هغه راته وويل: د کونړ دی، ما ويل فکر نه کوم په ټول کونړ کې دومره هوښيار، ځيرک او ماهر سړی پيدا شي، ځکه د کونړ اکثره خلک چې زه پېژنم، ډېر ځيرړه پښتانه دي، په اسانۍ له ښاري کلتور سره نه غاړې وځي، خو دا همت صيب چې زه ګورم، ګومان نه کوم، چې د کونړ به وي، ډاکټر شېرولي راته وويل چې مېرمن يې د لغمان ده! ما ويل بس اصلي علت مې پيدا کړ. د ډاکټر صيب همت مېرمن هم ډاکټره ده او ده سره يوځای په کلنيک کې کار کوي.

ډاکټر صيب همت سره ډوډۍ ته کېناستو، خورا لوکسه ډوډۍ يې تياره کړې وه، د خپلې خسرګنۍ له کورنۍ څخه يې هم دوه تنه هلته حاضر وو، نو زما يې ډېر عزت وکړ. تر ډوډۍ وروسته مې ډاکټر صيب همت ته وويل چې لږ لنډې خبرې به وکړو، بيا به موږ درڅخه رخصت واخلو، پر دې وخت چای هم تيار شو. ډاکټر صيب همت ته مې وويل چې د پښتنو ډېره غټه بدمرغي د دوی اقتصادي کمزوري ده، که د دوی اقتصاد ښه شي، نو دوی به خپله انرژي په خپلو کې نه مصرفوي، نورو لوړو مسايلو ته به يې پام شي، نو داسې لارې چارې بايد ولټوو، چې د دوی د ژوند اقتصادي کچه پورته شي، که هغه د تعليم له لارې وي که د تجارت، تخنيک او يا طبابت له لارې او دويم دا چې په پښتنو کې بايد يو کلتوري انقلاب ترسره شي، چې د دوی ذهن بدلون وکړي او دا کار زما په نظر د رسنيو له لارې په تېره بيا د راډيو ټلويزيون له لارې ډېر ژر

(c) ketabton.com: The Digital Library

ممکنېدی شي. ډاکتر صیب همت لکه زما خبرو ته یې چې مخکې تر مخکې تیاری نیولای وي، وویل:

اول اقتصاد ته راځم:

یو- که چېرې د پښتنو اقتصاد ښه شي ګټې یې دا دي:

الف- د دوی خپله ژوند ښه کېږي

ب- تا نه پیسې په پور نه اخلي.

ج- که پیسې درنه په پور واخلي، درنه خوري یې نه، بېرته یې درکوي.

دویم: راډیو او ټلویزیون؛

که پښتو راډیو تلویزیون جوړ شي ګټې یې دا دي:

الف- د پښتنو ذهني کچه اوچتوي.

ب- د مخالفینو تبلیغات خنثی کوي

ج- د فرهنګ د غوړونې ښه وسیله ده

د- شخصیتونه په کې مطرح کېږي.

ده په پای کې ژمنه وکړه، چې هر ډول همکارۍ ته تیار دی او د مرستو د جلبولو په برخه کې به خپلې ټولې هلې ځلې وکړي. د شپې دولس بجې به وې چې له ډاکتر صیب همت نه مو رخصت واخیست او د حاجي صیب فضل الرحمن د هال پر لوري مو حرکت وکړ، نیم ساعت وروسته هلته ورسېدو، ټول انډیوالان هلته راته منتظر وو، له هغه ځایه مو له احمدشاه امین سره مخه ښه وکړه او موږ له خپلو انډیوالانو سره د حاجي صیب فضل الرحمن د کور پر لوري رهي شو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

يوه غرمه له ډګروال صيب حضرت رسول سره: سهار چای مو حاجي صيب فضل الرحمن سره وڅښنه، هغه هم د پېښور پرلوري د سفر نيت درلود ، له هغه څخه مو خدای پاماني واخيسته، ورته ومو ويل چې بيا به په کابل کې ګورو.دا وخت نو د شور صېب موږ سره وروستۍ ورځ ده، د هغه رخصتي نو نوره خلاصه شوه، پلان مو داسې جوړ کړ، چې لومړی به شور صېب د اورګاډي تر تمځي پورې ورسوو او موږ به بيا خپلې مېلمستيا ته راشو، شور صېب مو تر تمځي پورې ورساوه، يو ساعت زيات وکم ورسره وو، کله چې مو اورګاډي کې کېناوه، نور ترې راغلو. د اورګاډي دا ستېشن تر دويمې نړيوالې جګړې د مخه جوړ شوی و، دوی په کې څه تغيرات راوستي وو، خو اساسات يې همغه وو.

ډاکټر شېرولي، يون او شور صيب

زه (يون) شېرولي، غريب صيب، باوري صيب او نجيب الله احمدزی د ډګروال صيب حضرت رسول دوی د کور پر لوري

(c) ketabton.com: The Digital Library

وخوځېدو، ډګروال صیب حضرت رسول د ډاکتر شېرولي ماما او د لوړ فکر خاوند دی، دا څو ورځې مفصل یې موږ ته د مېلمستیا بلنه راکوله، خو وخت ډېر تنګ و، دادی نن غرمه د مارچ (۲۴)مه ایله ددې جوګه شو، چې د هغه کور ته لاړ شو. خو تر هغه دمخه د هېواد د پیاوړي لیکوال زرین انځور فرهنګیالي زوی خوشال انځور هم څو ځله بلنه راکړې وه، خو موږ ته ددې مجال پیدا نه شو، چې هلته لاړ شو. انځور صیب دا مهال په کابل کې و، نو ځکه ټولو انډیوالانو پرېکړه وکړه، چې د انځور کور ته ځو، د کور احوال یې اخلو، ورینداره ګورو، خوشال سره چای څښو، خو غرمې ډوډۍ ورسره نه خورو. نو د ډګروال صیب حضرت رسول کور ته د تګ پر مهال، غریب صیب خوشال انځور ته ټلیفون وکړ، چې ماسپښین درځو، چای درسره څښو او بیا ځو فرانکفورت ته، ځکه سبا د یون صیب پرواز دی. غرمه مو له ډګروال صیب حضرت رسول سره تېره کړه، سخته واوره ورېدله، هغه هم دومره لوکسه ډوډۍ کړې وه، چې د چا خبره د پیسو یې په کې ختمې خېږولای و، د ډوډۍ پر سر طبعاً له معمول سره سم سیاسي بحثونه وشول، خو دومره جدي هم نه وو لکه په نورو غونډو کې چې وو او یا هم کله کله په موټر کې واقع کېدل. تر غرمې ډوډۍ وروسته مو له ډګروال صیب حضرت رسول څخه خدای پاماني واخیسته او د انځور صیب د کور پر لوري رهي شو.

دوه ساعته د انځور صیب په کور کې: د مارچ ۲۴مه نېټه وه، ماسپښین مهال و، تر نیم ساعت مزله وروسته د انځور صیب کور ته ورسېدو، خوشال موږ ته د کور په وره کې منتظر و، هغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

سره کور ته لاړو، په مېلمستون کې کېناستو، وریندار (د انځور صیب مېرمن) راغله، موږ ته یې ستړي مشي راکړل، ورپسې حمزه (د انځور صیب دویم زوی) هم راغی موږ سره یې روغبړ وکړ، ډاکتر صیب رمضان هم تشریف راوړی و، ټولو وینداري څخه د کور د حال احوال پوښتنه وکړه، هغې د کور د روغ و جوړ ډاډ څرګند کړ.
انځور صیب دا مهال کابل کې و، کله چې انځور هلته وي، نو د ده کور لکه د شاعرانو د پېره اوهوجره هسې وي، ټول پرې راټول وي.
غریب صیب، باوري صیب او احمدزي صیب ورته وویل: د کور مشري ستا ده موږ ګوره د انځور صیب پر ځای ستا ډېر منندوی یو، هغې بیا ټولو نه مننه وکړه، چې دلته راغلو، د دوی احوال مو واخیسته، خو ویې ویل ډېره به هله خوشاله وم، چې ډوډۍ ته راغلي وئ، یون صیب لرې ځای نه راغلی دی، ما ویل مننه ورینداري، وخت ډېر تنګ و، ټول مو په منډو تېر کړ، که نه خو اول مو باید ستاسو احوال اخیستی وای، اوس نو سبا زه کابل ته ځم، که انځور صیب ته څه احوال لېږې او یا څه سوال، ماته یې ووایه، هغې ویل مننه، انځور صیب وخت پر وخت ټلیفون کوي، موږ هم خپله په خیر د خوشال د واده لپاره په فرصت کې درځو. اوس نو که خوشال څه لري، نه پوهېږم، خوشال وویل: هو زما یو څه کار دی یو پاکټ کې یو څه پیسې وې، ماته یې وویل چې دا ایمل دانځور صیب ورور ته هلته ورکړم،پاکټ مې له هغه څخه واخیستې. د چای پر مهال مې له ډاکتر صیب رمضان سره د فرهنګي کارونو په اړه د زړه خواله وکړل، هغه وویل: انځور چې دلته و، فرهنګي کارونه ښه ګرم وو، اوس هم ښه دي، خو ډېر ګرم نه دي، دغه بروشور چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوري دا مو د کلتوري ټولنې د سلمې کليزې په مناسبت چاپ کړی، دې کې ټول هغه کتابونه معرفي شوي، چې تر دې دمه د کلتوري ودې ټولنې له خوا چاپ شوي دي، په بروشور کې ليکل شوي:

د افغانستان د کلتوري ودې ټولنې د خپلو هلو ځلو په لنډ بهير کې د خپلو غړيو، مينه والو او دوستانو په ملاتړ يو لړ مهم کارونه ترسره کړي دي. ټولنې تراوسه پورې يو شمېر غونډې، مشاعرې، سيمينارونه او کنفرانسونه جوړ کړي دي، لکه:

ـ د هېواد د نوميالي شاعر اسحق ننګيال ياد غونډه، مې، ۱۹۹۸م کال

ـ د ملي يووالي پر بنسټ د افغانستان د کړکېچ د حل لارې، لويه غونډه، اګست، ۱۹۹۸.

ـ د افغانستان د خپلواکۍ د بېرته ګټلو د اتيايمې کاليزې په وياړ علمي سيمينار ((افغانستان په شلمه پېړۍ کې))، اګست، ۱۹۹۹م

ـ د ټولنې بېلابېلې کاليزې او پسرلنۍ مشاعرې

ـ له نوميالي شاعر جهاني سره يو ماښام

ـ له پوهاند ډاکتر محمد حسن کاکړ سره يو ماښام

ـ د ميوند د تاريخي بري د يو سلو شلمې کاليزې په وياړ علمي سيمينار: ((ميوند- د افغانستان د تاريخ ځلې))، نومبر، ۲۰۰۰م

ـ د افغانستان د ملي شاعر خوشال بابا د څلور سومې کاليزې په جشن او نړيوال سيمينار کې له يو شمېر نورو افغاني ټولنو سره فعال ګډون، جون، ۲۰۰۱م

(c) ketabton.com: The Digital Library

ـ ((د افغانستان راتلونکې او د فرهنګپالو دریځ)) په نوم علمي سیمینار، مې، ۲۰۰۲م
ـ ((اساسي قانون او د مدني ټولنې جوړښت)) په نوم سیمینار، اپریل، ۲۰۰۳م.
ـ غازي امان الله خان- د افغانستان د خپلواکۍ ستوری (علمي سیمینار)، اګست، ۲۰۰۴
ـ د اروابناد میرزاعلم حمیدي یاد غونډه، جولای، ۲۰۰۵
ـ د افغان هوتکي پاخون د درې سومې کلیزې جشن، سپټمبر، ۲۰۰۵م
ـ د اروابناد استاد روهي د لسم تلین په مناسبت علمي غونډه، (په مونشن ګلادباخ کې له افغاني کلتوري ټولنې سره په ګډه)، مې ۲۰۰۶م
ـ په خیبر کې د افغانانو د تاریخي برې د ۳۳۵ کالیزې جشن او د ایمل خان کارنامو یاد، سپټمبر، ۲۰۰۶
ـ د اروابناد سیداګل غریبیار یاد غونډه، جولای ۲۰۰۷
او دغه راز یو شمېر نورې غونډې.
ټولنې تر اوسه پورې دغه ارزښتناک اثار چاپ او خپاره کړي دي:
ـ سیندونه هم مري، اسحق ننګیال
ـ خیرې ګرېوان، عبدالوهاب سرتېر
ـ پښتانه (پټانز)، سراولاف کارو، د جنرال شېرمحمد کریمي ژباړه
ـ په افغانستان کې توپان، غوث خیبری

(c) ketabton.com: The Digital Library

ـ د شلمې پېړۍ تر نیمایي د افغانستان د بهرنیو اړیکو تاریخ، لوډویک اډامیک، د ډاکتر نثار احمد صمد ژباړه.
ـ په افغانستان کې رښتیا څه تېر پېدل؟، جنرال الکساندر مایوروف، د ډاکتر داود جنبش ژباړه.
ـ د سین پر غاړه، حبیب الله زړه سواند
ـ ګام پر ګام له خوشال سره، محمد آصف صمیم
ـ مات ستوري، نصرالله حافظ
ـ افغانستان په شلمه پېړۍ کې، د ګڼو لیکوالو د مقالو ټولګه
ـ د افغان مېړانه او غمیزه، جنرال الکساندر لیاخوفسکي، د محب الرحمن ژباړه.
ـ د پوهاند رښتین ژوند هېنداره، لال پاچا ازمون
ـ افغانستان د هند ستره دروازه، اوسکار فون نیدرمایر، د خوشال انځور ژباړه.
ـ پښتني قبیلې او روایتي شجرې، محمد معصوم هوتک
ـ شمېر پوهنه، ډاکتر ماخان شینواری
ـ د افغانستان د طبیعي سرچینو پېژندنه، پوهنوال محمد بشیر دودیال
ـ طبي میکروبیولوژي، پوهنوال ډاکتر دوست محمد دوست
ـ راز، عبدالله پیکار
ـ انتاني ناروغۍ، پوهنوال ډاکتر عبدالناصر جبارخېل
ـ ستومانه تېښته، عارفه عمر لور
ـ دلته غرونه نه دي هسک، محمد زرین انځور
ـ د هضمي جهاز انډوسکوپي، ډاکتر محمد شریف ظریف

(c) ketabton.com: The Digital Library

ـ د هضمي سیستم د محلقاتو د جراحي ناروغیو اساسات، پوهاند ډاکتر شهرزاد یعقوبي

ـ په شلمه پېړۍ کې د هېواد نفوس، محمد حسن سهاک

ـ د حقوقو بنسټونه، نصرالله ستانکزی

ـ ناروغ او فزیوتراپي، ډاکتر نور اسلم وزیر

ـ میوند ، د افغانستان د تاریخ ځلی، د سیمینار د مقالو ټولګه

ـ کوروش خون اشام، پوهاند عبدالشکور رشاد

ـ اسلام او ښځه، مولوي حنیفي

ـ په اسلام کې کورنی ژوند ، قاضي حقیار

ـ افغانستان زما وروستۍ جګړه، جنرال م، ګارییف، د محمد طاهر کاڼي ژباړه.

ـ تنګیالی د زماني، سرمحقق زلمی هېوادمل

ـ لرغونپوهنه (د سپړنو او څېړنو چارې) پوهنوال محمد رسول باوري.

ـ پښتو غږ پوهنه، پوهنوال محمد صابر خویشکی

ـ زړه کلا، عبدالوکیل شینواری

ـ پښتو لوست (د افغان ماشومانو لپاره) ع. آماج

ـ افغاني سرداران او مغول، ډاکتر ریتا جوشي، د جنرال شېرمحمد کریمي ژباړه.

ـ تراوماتیکه اورتوپیدي، د ډاکتر عبدالبصیر منګل ژباړه.

ـ د پوستکي ناروغۍ، ډاکتر خادم الله کاکاخېل، د ډاکتر سیدانور اکبري ژباړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ـ د پوهنې فلسفي بنسټونه، جارج نېلر، د پوهاند ډاکتر محمدحسن کاکړ ژباړه.

ـ روغمن ارمانونه، غلام حضرت روغمن.

ـ افغانستان- سیاست او سیاستوال، ویکتور کورګون، د محب الرحمن ژباړه.

ـ عمومي کیمیا، پوهاند ډاکتر خیرمحمد مامومند.

ـ د حضور احکام (د افغانستان د ولیعهد عنایت الله خان ارشیف)، ډاکتر شاه اموروف، د ډاکتر غلام مصطفی رسولي ژباړه.

ـ د کوچنیانو ناروغۍ، ډاکتر توریالی نورزی

ـ د ښاغلي ډاکتر ماخان شینواري په قلم لیکل شوي یا ژباړل شوي دغه اثار:

ـ د شمېر پوهنې د پښتو الماني او الماني پښتو کوچنۍ ډکشنري

ـ د شمېر پوهنې فرمولونو ټولګه

ـ الجبرونه

ـ دیفرینځیال برابرون یا مساوات

ـ د ځمککچ، د هندسي وکتور- تجارتي او احتمالي شمېرنې

ـ د مسکو لاس، جنرال شیبارشین، د محمد طاهر کاښي ژباړه

ـ افغانستان له شخصي دوسیې څخه، و.ا. کریوچکوف، د محمد طاهر کاښي ژباړه

ـ طالبان او اسلامي بنسټپالنه، پوهاند ډاکتر محمد حسن کاکړ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ـ د پولادي امیر تر سیوري لاندې، فرانک مارتین، د محمد معصوم هوتک ژباړه.

ـ محمود طرزي، شاه امان لله و روحانیت متنفذ، کاندید اکاډمیسین سیستاني.

ـ تروریزم او جګړه، هوارد زین، د محمد اکبر کرګر ژباړه.

ـ د افغانستان جګړه او ګورکي ته زما تبعید، د اندري ساخاروف خاطرات، د محمد زرین انځور ژباړه.

ـ د جرمني امپراتورۍ افغاني جګړه، ي. تیخونوف، د محمد طاهر کاښي ژباړه.

ـ د شکرې ناروغتیا، پوهندوی ډاکټر امان الله حمیدزی

ـ د کوچنیانو جراحي، ډاکټر شګیوال

ـ د افغانستان د مشروطیت غورځنګ، پوهاند عبدالحی حبیبي، ژباړن: حکیمزی

ـ پنځوس ملیونه، عبدالوکیل سوله مل شینواری

ـ میرویس نیکه، استاد بېنوا

ـ په افغانستان کې د منرالي اوبو چینې، ستانه میر زهیر او شېرشاه رشاد

ـ رستا خېز قندهار، کاندید اکاډمیسین محمد اعظم سیستانی

ـ سل پګړۍ یو پوړونی (د هوتکو نومیالی)، محمد معصوم هوتک

ـ د پاچا امان الله واکمنۍ ته نوې کتنه، پوهاند ډاکتر محمد حسن کاکړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ـ د کندهار پاڅون، محمد اعظم سیستانی، د صالح محمد صالح ژباړه.

ـ د کوچنیانو د نس ناستي ناروغي، پوهنیار ډاکتر همایون چاردیوال

ـ د مسیحي سیاح تاریخ، کروسنسکي، د عبدالقیوم مشواني ژباړه

ـ غازي امان الله خان- د افغانستان د خپلواکۍ ستوری، د سیمینار مقالې.

ـ شهزاده او هیلۍ، پوشکین، د محمد یوسف صابر ساپي ژباړه او د محمد نادر ساپي نظم

ـ د مخ پر ودې هېوادونو اقتصادي ستونزې، پوهاند ډاکتر نذیر شهیدي

ـ افغان هوتکي پاڅون (د سیمینار د مقالو ټولګه)

ـ په حالنامه کې د بایزید روښان عرفاني او فلسفي څېره، اکبر کرګر

ـ ایمل خان، میراجان سیال مومند

ـ په مشرق کې د مغرب ګلونه، پوهاند ډاکتر حبیب الله تږی

ـ فزیکي کیمیا، پوهاند ډاکتر خیرمحمد ماموند

ـ د حمیدي یاد (د مقالو ټولګه)

ـ په منځنۍ اسیا کې لویه لوبه، تاتیانانیکووایونا، د طاهر کاڼي ژباړه.

ـ د هډې اخوندزاده- ملانجم الدین(رح)، سرمحقق عبدالله بختانی

(c) ketabton.com: The Digital Library

ـ تتمة البیان فی تاریخ الافغان، سید جمال الدین افغان، ژباړن: محمد رفیق حبیبي

ـ موزیم پوهنه او په افغانستان کې د موزیمونو د بهیر لوړې ژورې، پوهنوال رسول باوري.

ـ د پرازیتولوژۍ اساسات، ډاکتر محمد صابر

ـ ایمل خان مومند- د خیبر اتل، د مقالو ټولګه

ـ بابر او پښتانه، عبدالرحیم بختانی

ـ د کندهار یادښتونه (په دوو ټوکو کې)، علامه استاد رشاد

ـ په لویدیز کې سیاسي چارې، پیټرجویس، ژباړن: احمدزبیر ژمن

ـ د طبیعي علومو د وروستیو څېړنو په رڼا کې د ژوندۍ نړۍ تکامل، پوهندوی نسیم ګل توتاخېل

ـ ان لاین ژورنالیزم، ایمل پسرلی

ـ خاطرې او د یوې لنډې مودې تاریخ، محمود طرزي، ژباړن: پوهاند محمد حسن کاکړ.

ـ ډیورنډ- د واحد ملت د بېلتون کرښه، د مقالو ټولګه

او یو شمېر نور اثار او رسالې.

د پورتني لست تر مطالعې وروسته مې له ډاکټر رمضان څخه وپوښتل چې څنګه دي نور کارونه، هغه وویل: نور کارونه روان دي، د خدای فضل دی.

څو شیبې وروسته مو له ورینداري څخه خدای پاماني واخیسته او د فرانکفورت پر لوري روان شو.

د فرانکفورت پر لوري: د مارچ ۲۴مه نېټه مازیګر نږدې و، چې د انځور صیب له کوره رابهر شو، خوشال انځور وویل: زه هم

(c) ketabton.com: The Digital Library

فرانکفورت ته ځم، له ډاکټر صیب رمضان څخه مو همدلته، خدای پاماني واخیسته، خوشال سره یو ډېر لوکس ګاډی و، غریب صیب ورته وویل چې دا خو دې له بارګین څخه نه دی راوړی؟ هغه وویل: نه د همغې کمپنۍ دی، چې زه ورسره کار کوم، بیا نو غریب صیب ارام شو، چې ځه بد مصرفي یې نه ده کړې. خوشال وویل: یون صیب به ماسره کېني، ځکه تاسې سره خو یې ډېر وخت تېر کړی دی. غریب صیب، باوري صیب او احمدزی صیب په خپل موټر کې کېناستل، د فرانکفورت پر لوري رهي شو، خوشال موټر په (۱۸۰) کې چلاوه، سړکونه دومره پاک وو، چې تا ویل تازه یې وینځلي وي، خوشال په موټر کې جي پي ایس فعال کړی و، ویې ویل چې اوس داسې جي پي ایسونه راوتي چې په پښتو هم درته لارښوونې کوي تول مشکل یې حل کړی دی. خوشال د لارې په اوږدو کې د دویم نړیوال جنګ د پیلېدو عوامل، د جرمني پرمختګ، د دوی د ماتې عوامل او په اوسني حالت کې د جرمني د ژوندانه په اړه په زړه پورې معلومات راکړل، د جنګ د پیلېدو په اړه یې وویل چې هیټلر هسې پولینډ ته پلمه غوښته، د پولنډ له خاورې یې پر خپله خاوره څو توغوندي وتوغول او همدا یې پولنډ ته پلمه کړه، نور بیا جنګ پیل شو، خوشال وویل: جرمنیانو د اټومي انرژۍ د تولید ټولې دستګاوې د ګاونډیو هېوادونو سرحداتو ته نږدې جوړې کړې دي، چې که احتمالي خطرونه ورته پېښ شي، نو چې راډیواکټیف مواد یې د دوی خپله خاوره ډېره متظرره نه کړي.

خوشال وویل جرمني اوس هم د داسې درنو او عصري وسلو د جوړولو ظرفیت لري، چې ان امریکا ته به هم چیلنج وي، خو دوی

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته د داډول وسلې د جوړونې اجازه نه شته، دوی هم پرې ډېر سر نه خوږوي، خپل اقتصاد ته یې کش ورکړی دی، دا خلک په مرګ کار کوي، له کار او قانون سره بې حده مینه لري. خوشال په همدې خبرو اترو کې نږدې څلور سوه کیلو متره لار په څه کم درې ساعتونو کې ووهله. خوشال وویل: حبیب ګردیوال سره مو وعده ده، هغه تاسو ته منتظر دی، هغه وویل: یون صیب به ډوډۍ ماسره خوري، بیا چې هر چېرته ځي، ما ویل سمه ده، خو یو ځل غریب صیب ته ټلېفون وکړه، چې هغوی د ډوډۍ لپاره موږ ته په تمه نه شي.

خوشال،غریب سره اړیکي ټینګ کړل، هغوی وویل: سمه ده، یو ادرس یې ورته ورکړ، چې د ښار په دې سیمه کې به موږ درته تر ډوډۍ وروسته منتظر یو. حبیب ګردیوال صیب د یو تعمیر په دریم پوړ کې اپارتمان نیولی و، چې همېشه د دوی یو څوک په کې اوسېږي، خورا لوکس ځای و، ډوډۍ یې هملته تیاره کړې وه، ډوډۍ مو وخوړه، حبیب وویل: زما له ډېرې پخوا زړه وو، چې یو ټلویزیون جوړ کړم. په دې برخه کې مې له حاجي صیب (خپل پلار) سره هم مشوره کړې وه، خو لاتراوسه یې راته نهایي مشوره نه ده راکړې، اوس خبر شوم چې تاسو هم د ټلویزیون د جوړولو نیت کړی دی، ما ورته وویل چې موږ یوازې یو نیت کړی، نور عملي امکانات تراوسه هېڅ نه شته، که پښتنانه پانګوال زړه ښه کړي او په دې برخه کې پانګه ولګوي، نو هم دوی ته په ګټه ده او هم ټول ملت ته! نو ما ډېرو خلکو سره سلا مشوره پیل کړې وګورو، چې وروستۍ عملي نتیجه یې څه ده، حبیب وویل زه هم تر خپلې وسې پورې همکارۍ ته تیار یم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

څو شېبې نور هم حبيب ګرديوال سره ناست وو، بيا مو له هغه څخه اجازه واخيسته، خوشال زه ټينګ هغه ځای ته ورسولم، چې غريب صيب لاپخوا په ټلېفون کې ورته ويلای و، هغوی تيار هلته ولاړ وو، زه او خوشال له موټره کښته شو، هغوی سره مو روغبړ وکړ، خوشال له ټولو خدای پاماني واخيسته لاړ او موږ څو دقيقې پلې په ښار کې وګرځېدو، تر دې حده چې ستړي شو، باوري صيب په دې ترڅ کې په خپل ويزه کارت باندې له بانکه يو څه پيسې هم راوويستې، يو څه جوس مو وڅښل او نور په موټر کې د غريب صيب د کور پر لوري رهي شو.

له دوو جرمني پروفيسورانو سره کتنه:

د مارچ ۲۵مه نېټه وه، د سهار لس وې، چې د غريب صيب په کور کې تر چای څښلو وروسته وزګار شو، د بهرامي صيب زنګ راغی، غريب صيب ټلېفون ماته راکړ، تر روغبړ وروسته بهرامي صيب وويل: هغه دوه پروفيسوران چې ما يې مخکې درته يادونه کړې وه، نن يو له برلين څخه پرواز لري او بل له بل ښار نه راځي او تا سره ملاقات کوي، هيله ده دا ملاقات ترسره کړې، دا ډېر مهم خلک دي او ما ستا په باب ډېر معلومات ورکړي دي، ورته ويلي مې دي که غواړئ د افغانستان د حالاتو پر دقيق تصوير پوه شئ، نو ددې سړي نظرونه واورئ، بهرامي صيب ډېر ټينګار وکړ. غريب صيب او نورو انډيوالانو سره مې مشوره وکړه، هغو ټولو وويل: دا موثر ملاقات دی، ورته لاړ شه، څو شېبې وروسته بهرامي صيب راورسېد، له هغه سره په موټر کې کېناستم او د ملاقات د ځای پر لوري رهي شو. بهرامي صيب راته د ملاقات پلان راکړه، چې زما او

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ددې پروفیسرانو ټایټلونه په کې لیکل شوي وو، زه یې ډېر غټ سړی معرفي کړی وم، ما بهرامي صیب ته وویل: دا دې ښه کار نه دی کړی، زه غواړم څومره چې یم تر هغه ځان لوړ ونښیم، عادت مې دی، چې څومره یم تر هغه هم ځان کم وښیم او بل کوم کار چې مې کړی او بشپړ کړی نه وي د هغه وعده هم چاته نه ورکوم، بهرامي صیب ماته وویل: ګله ته خو عادي سړی نه یې، ته په خپل قدر نه پوهېږې، دا اوس چې د دوی کمپیوټرونو ته لاړ شې، د تا په اړه په کې ټول معلومات شته، دا چې دوی ته ساده سړی ښکارېدې دا یو له برلینه او بل له هغه بل ښاره دومره د الوتکې او موټرو مزل نه کاوه، چې ستا لیدو ته راشي، دوی ستا په باب ټول معلومات لري، نو ځکه کله چې ما ورته ستا یادونه وکړه، چې دی په سیاحت راغلی، دوی د ملاقات غوښتنه وکړه، هغه یو له برلین دوه ساعته الوتکه کې مزل کوي، اوس به ژر لاړ شو، چې دا خلک پر وعده ډېر ټینګ دي، تر یو ساعت زیات مزل به مو کړی وي، چې بهرامي موټر په ځمکتلي پارکینګ کې پارک کړ، دواړه راووتو، راته یې وویل: دغه مخامخ هوټل دی، پر ښه وخت راورسېدو، د هوټل ریسپشن ته چې ورسېدو، دواړه پروفیسوران زموږ هرکلي ته ولاړ و، ستړي مشي مو وکړل، دواړه ځوانان وو، خو ډېر هوښیار معلومېدل، دننه هوټل ته یې بوتلو، دا په فرانکفورت کې هغه تشریفاتي او لوکس هوټل دی، چې د نړۍ اکثره مهم شخصیتونه، شهزادګان او رسمي خلک دلته راځي او یو بل سره ملاقاتونه کوي.

د ډوډۍ پر مېز کېناستو، دوی په پیل کې ما څخه وپوښتل چې د سفر شېبې دې دلته ښې تېرې شوې؟ ما ویل هو ډېرې ښې، خو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډېرې مصروفې وې، بيا يې وويل خداى دې وکړي جرمني څخه ښه خاطره ولرې چې هر کله راشې! ما ويل ډېر مې خوښ دی، مخکې هم دوه ځلې راغلی يم دا مې دريم ځل دی. بيا مې دوی ته وويل: ښه به وي چې له وخته ګټه پورته کړو، خبرې وکړو، دوی وويل: لومړی ډوډۍ خورو، ما ويل ډوډۍ هر چېرته او هر وخت خوړل کېږي، خو خبرې هر ځای او هر وخت نه کېږي. دوی ډېر خوشاله شول، خو ويې ويل خير مينو کې څه خوښ کړه، ډوډۍ به هم خورو او خبرې به هم کوو، ما چې مينو وکتله طبعاً د هغه ځای پر غذايي څرنګوالي نه پوهېدلم، بهرامي ته مې وويل: چې زما له شان سره يو څه راوغواړه خو چې ډېر نه وي. ټولو يوه سپکه غذا فرمايش ورکړ، چې ډېره قيمتي وه خو ماته يې خوند رانه کړ، هسې مې په کې کاچوغه وهله چې دوی څه بل فکر ونه کړي، خو دوی پوه شول، راته يې وويل: غذا دې لکه چې په طبعه نه وه، ما ويل نه ډېره خوندوره وه، ما ويل ښه به وي چې خبرې پيل کړو، دوی ويل څنګه چې ستا خوښه وي، ماويل زه دلته په رسمي سفر نه يم راغلی، نه غواړم رسمي خبرې وکړم، نو څکه غواړم ازاد بحث وکړم، واقعيتونه څرګند کړم، نو کوم چې ستاسو په نظر سم راتلل هغه يادښت کړئ، دوی ويل هر ډول چې ته ځان راحت احساسوې همغه شان وکړه، موږ هغه واقعيتونه غواړو چې لاهم تر خاورو لاندې دي، بيا دوی ماته وويل چې موږ تاته دا وعده نه درکوو، چې دلته ويل شوې خبرې به موږ سل په سلو کې عملي کړو، خو دومره درته ويلی شو، چې زموږ دواړو نظرونه، د افغانستان په باره کې د المان د حکومت د نظر په ادلون بدلون کې مهم رول لرلای شي. دوی دواړو

(c) ketabton.com: The Digital Library

خپلې کتابچې پر مېز کېښودې، قلمونه یې راوکښل، بهرامي صیب ژباړه کوله، بهرامي صیب تر پښتو په الماني کې ډېر روان دی، نو ځکه یې ډېره ښه ژباړه کوله. ما ورته د افغانستان حکومت له قومي، سیاسي، سیمه ییز، مذهبي او اقتصادي پلوه له ارقامو سره سم تشریح کړ. په سیاسي لحاظ مې دا هم ورته واضح کړه، چې څوک تر محکومیت لاندې دي او څوک په تصنعي ډول د مظلومیت چیغې وهي. د افغانستان د اکثریت پر وړاندې مې د غربي هېوادونو تبعیضي چلند هم ورته ښه تشریح کړ او د ګاونډیو هېوادونو، پاکستان او ایران پخوانۍ او اوسنۍ ستراتیژۍ او فعلي نفوذ دا ټول مې ورته لاښه واضح کړل. د افغانستان قومي او مذهبي جوړښت مې له ارقامو سره سم توضیح کړ، د جنګ ساحې، مالي درغلۍ، اداري فساد، جنګسالاران، له بهرنیو هېوادونو سره د جنګسالارانو اقتصادي تړاوونه، ټول مې یو په بل پسې تشریح کړل، دوی ټولو منظم یادښتونه اخیستل او په منځ کې یې پوښتنې هم کولې، بحث ډېر اوږد او خوږ شو، زه پوه شم چې دوی ورته څومره په دقت متوجه دي، هر یوه د خپلې کتابچې ډېرې پاڼې ډکې کړې او داسې ژر ژر یې یادښتونه اخیستل او په منځ کې یې پوښتنې هم کولې، چې حد نه لري، د اکثرو خو یې مخففات لیکل ځکه چې د ټولو خبرو لیکل ورته اسانه نه وو، یو دوه ځله یې ماته وویل: موږ ستا د وخت تابع یو، څومره چې ستا وخت ایجاب کوي موږ درسره یو، ما وویل: نهایي تر دوو بجو درسره یم، بیا زه د خپلې الوتنې ترتیبات نیسم. دلته به تر یوې بجې پورې ناست وو، ښه ډېر یادښتونه یې واخیستل، دوی ته زما خبرو ځکه خوند

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورکړ، چې ځینې یې د دوی له معلوماتو سره هم سر خوړ او ځینې معلومات دوی ته نوي وو، د دوی د ځینو معلومات هم زما له معلوماتو سره سر خوړ، د دوی دقت هغه وخت ماته لاډاګیز شو، چې زموږ د دفتر د څو لویانو د کاري ظرفیت او صلاحیت کچه یې راته څرګنده کړه او همدارنګه د څو نورو دولتي اشخاصو مالي درغلي او داسې نور مسایل یې راته په ګوته کړل. تر یوې بجې وروسته یې راته وویل: راځه یو څو شېبې پلي وګرځو لږ به تازه شې، بیا به بل هوټل ته لاړ شو، هلته به هم چای وڅښو او هم به نورې خبرې وکړو.

یو لس دولس دقیقې پلي وګرځېدو، د ښار ځینې واټونه یې راته معرفي کړل، بیا یو هوټل ته لاړو، چای یې راوړ، بیا مو خبرو ته دوام ورکړ، نږدې یو ساعت یې دوام وکړ، پر اکثرو موضوعګانو مو بحث وکړ، په پای کې دوی خپل نوټونه سره وارزول، ویې ویل نتیجه داده چې د افغانستان په باب د جرمني په اوسني سیاست او همدارنګه د غرب په ټول سیاست کې باید بدلون راشي، ما ویل دا بدلون باید مثبت او موثر وي، د یو محدود اقلیت، څو جنګسالارانو او څو سیاستوالو له انحصاره باید دا روابط ووځي او تاسو د افغان ولس عمومي ګټې په پام کې ونیسئ،په پای کې د ټولو د نظر یووالی رامنځته شو، ساعت ته یې چې وکتل زما وخت پوره وو، ویې ویل نور دې نه ستړی کوو، که چېرې موږ بلنه درکړو، په ځینو علمي غونډو او سیمینارونو کې دا ځینې مهمې موضوعګانې څېړلای شې؟ ما ویل که بلنه مو رسمي وي، بیا خو باید نو زموږ له دفتر سره اړیکي ونیول شي او که همداسې د یو

(c) ketabton.com: The Digital Library

لیکوال په توګه راڅخه غواړئ هم ډېره مشکله خبره نه ده، له هوټله راووتو ټول خوشاله وو، ماته یې وویل په دې خاطر چې د افغانستان واقعي تصویر دې موږ ته څرګند کړ، ډېره مننه، دبیا لیدو په هیله، ښه سفر. له دوی څخه مو خدای پاماني واخیسته، بېرته د غریب صیب د کور پر لوري رهي شو. لاره کې بهرامي صیب راته وویل: وه ګله و ګله داسې سر دې ورخلاص کړ چې څو ورځې به دوی دا مسایل اوس څېړي، دومره کار په دې شلو کلونو کې چا نه و کړی، دا داسې عادي خلک نه دي، د دوی په هره کلمه دلته حکومت حساب کوي، ما وویل: د دوی معلومات هم زیات وو، خو موږ نور هم ورته زیات کړل، بهرامي ډېر زیات خوشاله شو، تر یو ساعت زیات و کم مزله وروسته د غریب صیب کور ته ورسېدو، هغوی ویل ځنګه و ملاقات مو، سر مو ورخلاص کړ، ملایان مو کړل؟ موږ وویل: سر مو هم ښه ورخلاص کړ، ملایان خو وو، خو موږ ترې ښېخي مولویان جوړ کړل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

له فرانکفورت څخه دوبۍ ته

د مارچ ۲۵مه نېټه وه، د غريب صيب په کور کې مو ډوډۍ وخوړه، بهرامي صيب، باوري صيب او احمدزی صيب سره ملګري وو د غريب صيب له کوره د راوتو پرمهال مو له بهرامي صيب سره خدای پاماني وکړه، که څه هم هغه ډېر ټينګار وکړ، چې تر هوايي ډګره درسره ځم، خو ما وويل چې دا نور درې ياران راسره دي، ډېر ضرورت نه شته، ځان مه په تکليفوه، غريب صيب، احمدزی صيب او باوري صيب او زه (يون) پر شپږو بجو له کوره راووتو، پنځه ويشت کم اوه بجې هوايي ډګر ته ورسېدو او د فرانکفورت د هوايي ډګر په دويم نمبر ترمينل کې مو د ټکټ کار

احمدزی صيب، يون، غريب صيب او باوري صيب په فرانکفورت هوايي ډګر کې.

خلاص کړ، هماغه نږدې نيم ساعت په چايخونه کې کېناستو، چای مو وڅښه، غريب صيب د چای د پيسو له ورکړې سره سم وويل: نور به ځو چې وخت پوره دی، پاس منزل ته وختو، هلته څو

(c) ketabton.com: The Digital Library

پښتانه ولاړ وو، یوه پښتنه چې له کراچۍ څخه راغلې وه، خپلوانو مېرمنو څخه یوې یې غریب صیب پېژنده، له ستړي مشي سره سم یې له غریب صیب څخه هیله وکړه:که ستاسې مېلمه بکس نه لري، نو زما له خور سره دوه بکسونه دي د هغه په انتقال کې دې ورسره مرسته وکړي، ما ویل بېخي ښه ده، مرسته به ورسره وکړم، ما خپل دوه واړه بکسونه لا دمخه د اماراتو د ټکټ ثبتولو په غرفه کې ورکړي وو، که څه هم ما ډېر ټینګار وکړ چې خپل بکسونه په خپل لاس کې وړمم، خو د ټکټ ورکولو مسولینو وویل چې تاسو به دا بکسونه په دوبۍ کې له موږ څخه اخلئ!

کله چې له دې پښتنې مېرمنې څخه مې بکس واخیست، د چك له ماشین څخه د تېرېدو پر مهال یې ددې بکسونه سخت ولټول، بیا یوې ښځې په لاس ښه تلاشي کړل، یوه سپرې یې ورڅخه وکښله او ویې ویل چې اجازه نه شته، که دې پښتنې مېرمنې هر څومره وویل چې دا زما شخصي ده خو هغې ونه منله او په باطله داني کې یې ورګوزاره کړه، د هغې درونډ بیك ما راواخیست او ټایر لرونکی بیك یې خپله ځان پسې راکښوه، وروستي چك ته چې یو ځل بیا په کې بکسونه تلل کېږي، ورسېدو، یوه ښځه ولاړه وه، دواړه بکسونه یې وتلل، (۲۳)کیلو شول، ویې ویل ددې اجازه نه شته، ما ویل دا یو زما دی او دا بل ددې، ما ته رابرګه شوه، نه رښتیا وواېه او په احتیاط یې وواېه چې دا ستا دی؟ ما ویل هو، درې ځله یې تکرار کړه، ما وویل چې زه دې مېرمنې سره مرسته کوم، پر دې وخت دې پښتنې ورته

(c) ketabton.com: The Digital Library

وویل: بکسونه زما دي، خو دی راسره مرسته کوي. هغې وویل: ده ته اجازه نه شته، دی دې لاړ شي، پر دې وخت یو تن مسئول راغی او زه یې د الوتکې لارې ته بوتلم او راته یې وویل چې ته خپله ځه. پر سیمه ییز وخت ۸،۱۵ دقیقې وې چې الوتکه الوتنې ته چمتو شوه، نږدې شل کم نهه بجې یې الوتنه وکړه، شپه وه، ځای نیم له الوتکې څخه د مجللو ښارونو رڼاګانې ښکارېدې، یو ساعت مې د یونلیک پر لیکلو تېر کړ، بیا یې ډوډۍ راوړه، تر ډوډۍ وروسته رابانـدې خـوب راغـی، د څـو پرلـه پـسې ورځـو بېخوبي مې په الوتکه کې پوره کړه، د جرمني پر وخت د شپې (۲) او د دوبۍ پر وخت د سهار (۷) بجې به وې چې د دوبۍ نړیوال هوایي ډګر لومړي نمبر ترمینل کې کوز شو.

له دوبي څخه د کابل پر لوري: تر یو څو دقیقو وقفې وروسته چې دکام ایر هوایي شرکت استازي ته راغلم، هغوی وویـل: ستا بکسونه اماراتو (مرحبا) سره دي، باید هغه یې راوړي، پنځوس شپېته ډالره ټکس درباندې راځي، ما ویل ټکس درکوم خو تاسې یې راوړئ، هغه افغان نه ښکارېده، خو دري یې زده وه ویې ویل چې تاسو خپله لاړ شئ، خو فکر نه کوم چې تاسو ته اوس دا بکسونه درکړي، ځکه تاسې نیم ساعت وخت لرئ، مرحبا ته ورشئ، د مرحبا لویې غرفې ته لاړم، هغې بلې ته او بلې بلې ته ولېږلم، نږدې دوه درې سوه متره لرې یوه بل ترمینل ته لاړم، مسئوله ماموره مې پیداکړه، هغې سره مې ډېر جنجال وکړ، هغې وویـل: تاسو کم وخت لرئ، پر دې وخت دا مـوږ نـه شـو انتقالولای، ما ویل: زه نو څه وکړم؟ بیا ما ورته وویل حل لاره څه ده؟ هغې وویل: لاړ شه د خپل ټکټ دې بدل کړه، ببرته په ډېر ي

(c) ketabton.com: The Digital Library

سختۍ د (۱۴) نمبر ګېټ د پیداکولو او تعقیب لـه لارې همغـې غرفې تـه لاړم، چې مخکې په کې د کام ایر استازی ناست و. د بېرته راتګ په لاره کې مې هغه پښتنه مېرمن هم ولیدلـه، چې لـه فرانکفورت نه د الوتو پرمهال راځخه لادرکه شوې وه، هغې سره یو بکس و، ما وویل: بل بکس دې څه کړ، هغې وویل: هغه یې رانه ستون کړ او ما مې خپلو خپلوانو تـه تلېفون وکړ، چې بیك واخلي، ما وویـل: زما بکسونه هم لـه دې جنجال سره مخ دي. د کام ایر غرفه کې دا ځل هغه پخوانی مامور هم نه و، هندیان پکې ناست وو او د خلکو ګڼه ګوڼه په کې دومره زیاته وه، چې څو لینه خلك ورتـه ولاړ وو. پـه بې نوبتـۍ مې یـو ځل ځان تر غـرفې ځان ورسوه، چې پوښتنه وکړم، هلته یو سړي راته پر اوږو لاس کېښود اشاره یې وکړه، چې دومره خلك پر لیکه ولاړ دي، ما ویل زه فقط یـوه پوښتنـه کـوم، هغـه مـامور راتـه وویـل: چـې ټکـټ نـه شم چنجولای، بېرته راغلم، څو دقیقې وروسته بل مامور ته ورغلم، هغه هم هندو و، هغه ته مې وویـل غـواړم پلایټ چینج کړم، ځکه بکسونه مې پاتې دي، هغه وویـل څو دقیقې صبر وکړه، یـو شل دقیقې انتظار مې وویست هغه بیا هغه بل مامور تـه وویل، هغه بیا سر منفي وخوځوه، په دې موده کې نږدې دوه ساعته تېر شول، له لومړۍ الوتنۍ څخه پاتې شوم او بکسونه هم لاسته رانغلل، پر څوکۍ کېناستم او ددې حالاتو پر لیکلو مې پیل وکړ، دا چې وروسته به څه کېږي، معلومه نه ده، اوس مې په څنګ کې لس دولس تنه افغانان هم ناست دي، مېرمنې او ماشومان هم ورسره دي، دوی څوک د پامیر او چا هم د کام ایر ټکټونه لري، د ټولو

(c) ketabton.com: The Digital Library

کار ګډ وډ دی، د چا بکسونه پاتې دي، د یوه ښځه په مخني پرواز کې تللې او ماشومان یې ده سره پاتې شوي، د چا بکسونه تللي، خپله پاتې، څوك خپلو بکسونو ته پاتې، لنډه دا چې هر یو پر یوه جنجال اخته دی، یوه خو وویل: راځئ چې دې ماشوم سره د پولیسو دفتر ته لاړ شو او له دې شرکتونو څخه شکایت وکړو، چا ترانسپورت وزارت ته ګډې وډې ویلې، چې هر چا ته یې دلته د هوایي شرکت د جوړولو امر ورکړی دی، ما چې د خلکو دا مشکلات ولیدل پر خپل ځان مې شکر وویست او راپیدا شوې غوسه مې لږ څه ارامه شوه، اوس منتظر یم چې د کام ایر کوم افغان مامور پیداشي او خپل مشکل ورسره حل کړم، یو ساعت وروسته په دې بریالی شوم، چې له همدې عمومي ارتباطي ځانګې څخه د کام ایر شرکت د افغان مامورینو ټلیفون نومرې ترلاسه کړم، په شپېته درهمه مې د ټلیفون دوه کارتونه واخیستل او د کام ایر شرکت یو مامور سره مې په ټلیفون کې خبرې وکړې، هغه ته مې د الوتنې د بدلون په اړه وویل، هغه بله نومره راکړه، ویې ویل: په دې نومرې زموږ له مامور سره نیم ساعت وروسته تماس کې شه، یو ساعت وروسته مې ورته ټلیفون وکړ، هغه وویل چې تغیر امکان نه لري، خو چې ما ډېر ټینګار وکړ، زما بکسونه پاتې او دا خو ستاسو مشکل دی، چې هر وخت له تاسو څخه خلك شکایت کوي او دا مې هم ورته وویل: چې حتمي باید زما ټکټ تغیر شي، نو یې وویل: تاسو خو نن هم پرواز نه درلود، ما ویل څنګه مې نه درلود، دغه دی ټکټ راسره دی. لږه شېبه وروسته یې راته وویل چې ستاسو ټکټ مې تغیر کړ، سبا پر

(c) ketabton.com: The Digital Library

محلي وخت (۷) بجې او (۳۰) دقيقې مو پرواز دی، دوه ساعته مخکې به بوډنګ کارت يانې د الوتنې د سيټ ټکټ واخلې. تر دې خبرې وروسته يو ځل بيا د عمومي ارتباط ځانګې ته لاړم، ما ويل ما ټکټ تغير کړ، غواړم خپل بکسونه ترلاسه کړم، هغوی راته بيا وويل: چې هلته د (مرحبا) د ترانسپورټ ځانګې ته ورشه، مرحبا تـه لازه دمخه هم ورغلی وم او دا ځل پـه کې ښـه بلد وم، هلته چې ورغلم، هغوی ته مې وويل ما خپل ټکټ بدل کړ، هغوی وويل تر پرواز (۸) يا (۶) ساعته دمخه به دلته راشې، ما ويل ويې ليکه، زما پر يوه کارت يې راته وليکل (PM ۲۲:۰۰) ما ويل په دې بل ټايم يې هم وليکه ويې ليکل (PM ۱۰:۰۰) له هغه ځايه بيا ټلېفون خونې ته راغلم، کور ته مې ټلېفون وکړ، مېرمن تـه مې وويل چې زما راتګ سباته معطل شو، پر دې وخت مې له مېرمنې څخه زوی سمسور ټلېفون واخيست او يو ځل بيا يې راته وويل: اغا زمور شيان دې له ياده ونه وزي او بل دا چې ممې جان (مور) مې ستا د ټلېفون ټول کريډت خلاص کړ، مور يې ورته برګه شوه. ما ورته وويل: چې دا بکسونه په خير راخلاص شي بيا به تاسو تـه سودا وکړم، تر هغه وروسته د (کوسنا) په نوم کافۍ تـه لاړم، د پيرکـې پـه شـان، يـوه ډوډۍ، لـږ چـپس، اوبـه او چـای مـې راوغوښتل، (۴۵) درهمه يې راڅخه واخيستل، بيا لاړم پر يوې څوکۍ کېناستم، ښـه د مزې خوب راباندې راغی، دوه دوه نيم ساعته خوب مې وکړ، بيا تشناب ته لاړم مخ او لاس مې ووينځه، ځان مې ښه تازه کړ، اعصاب مې ارام شول، پر محلي وخت (۴) بجې به وې چې په کابل کې انځور صيب، جمال رحمان او ځينو

(c) ketabton.com: The Digital Library

نورو دوستانو ته مې ټلیفونونه وکړل، خو یو هم رخ نه شو، غریب صیب ته مې په جرمني کې زنګ وواهه زما غږ نه ورته خو د هغه غږ راته، څلور ځله مې کوښښ وکړ، هم د هغه په لاسي او د کور په ټلیفون، بلاخره رخ شو، خبرې مې ورسره وکړې، چې زه لا په دوبۍ کې یم او د بکسونو د مشکل لپاره پاتې یم، هغه ډېر خفه شو، ما ویل خفه کېږه ځکه مه، چې ما ایله خپل خوبونه پوره کړل، هغه وویل: د عبدالله مقري دغه نمبر واخله هغه به درپسې درشي، ما ویل نمبر به یې واخلم، خو زه په نړیوال ترمینل کې یم، چې موږ ته د وتلو اجازه نه شته او نه له بهر څخه څوك دلته راپرېږدي، د مقري صیب په ټلیفون مې زنګ وواهه، چې هسې احوال یې واخلم، زما له ډېر کوښښ سره سره رخ نه شو، نو تر هغه وروسته راغلم پر یوې څوکۍ کېناستم او ددې یونلیك د پاتې برخې پر لیکلو مې پیل وکړ، څه وخت وروسته بیا لاړم لږ ساندویچ مې له یو ګیلاس نارنج جوس سره واخیستل، پر محلي وخت (۱۰) بجې پوره شوې، (مرحبا) دفتر ته بیا لاړم، دا مې نو دریم ځل دی او ښه بلد یم، هلته چې لاړم ، مسئولې ماموري راته وویل: یوولس یا یوولس نیمو بجو پورې ایله مسئول کسان راشي، ستاسو بکسونه به ولټوي، خو (۶۳) ډالره خرچه دربانديې راځي، ما ویل پیسې درکوم چې اوس له دې جنجاله خلاص شم.
دا مهال درې افغانانې هم هملته ناستې وې او له همدې مشکل سره مخامخ وې، یوه مېرمن اصلاً د کندهار وه له خپلو درېو کوچنیو ماشومانو سره له امریکا راغلې وه او دوه نورې درې ژبې وې له لندن څخه راغلې وې، ټولو شکایت کاوه، چې ډېرې پیسې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ترینه په دغه او هغه نامه لاړې، ټیک یولس بجې وې، چې له ما څخه یو تن کارکوونکي زما د بکسونو نومرې واخیستې، لږه شېبه وروسته راغی او ماته یې وویل چې ستا بکسونه مې پیدا کړل، تاسې باید خپلې پیسې تحویل کړئ د (۶۳) ډالرو معادل (۲۲۵) درهمه مې ورکړل او یوه پاڼه یې راکړه، چې د پیسو د تحویلۍ سند ګڼل کېده او بیا یې ترانسفراي: (Transfer-E) ځانګې ته معرفي کړم، دا د عمومي ارتباط هماغه ځانګه ده، چې زه لاسهار څو واره ورته راغلی وم، دلته د کام ایر او نورو شرکتونو بوډینګ کارتونه (الوتکې ته د ننوتو ټکټ) ورکول کېږي. د شپې (۱۲) بجې دلته راغلم، دوی وویل چې د کام ایر کارونه څلور بجې شروع کېږي، هغه مهال راشه، زه څلور بجې نه، خو درې بجې ورته راغلم ګڼه ګوڼه نه وه، د کام ایر ټکټ، پاسپورټ او د بکسونو د پیسو سند درې واړه مې ورکړل، ویې کتل، کمپیوټر کې یې زما نوم پیداکړ، زما له ټکټه یې یوه پاڼه څیرې کړه، نور یې درې واړه بېرته راکړل، راته یې وویل: لږ منتظر شه، زه پر یوې څوکۍ کېناستم او ددې یونلیك پر لیکلو مې پیل وکړ، یوه افغانه چې مخکې یې خپلو بکسونو ته انتظار ویسته، هغه مې هم ولیدله، پر دې وخت د افغانستان د ولسي جرګې وکیله شکریه بارکزۍ له خپلو دریو لوڼو سره راغله، له ستړې مشي وروسته مې خپله څوکۍ هغې ته خوشې کړله، د هغې لوڼې هلته کېناستې او د ټکټ اخیستلو لپاره له دې ځایه بل لوري هال ته لاړه. څو شېبې وتې نه وې، هغه مسئول مامور چې نیم ساعت دمخه یې زما پاسپورټ، ټکټ او د بکسونو سند

(c) ketabton.com: The Digital Library

کتلي وو ماته د الوتنې ټکټ راکړ، له هاله يې رابهر کړو او په کاسټر موټر کې يې کېنولو، چې له اول ترمينل څخه مو دويم ترمينل ته بوځي، د شپې شل کم څلور بجې دي. تر يو څو دقيقو ځنډ او مزله وروسته فکس پر څلورو بجو دويم نمبر ترمينل ته ورسېدو، کله چې دويم ترمينل ته راورسېدو، نو د توحيدي صيب په نامه يوتن افغان، چې اصلاً دکونړ ولايت دی او په هالنډ کې اوسېږي، هغه سره مخامخ شوم، هغه وويل: ستاسو څېره راته ډېره اشنا ښکاري، ما وويل چې پوهنتون کې درس ورکوم، ويل يې يون صيب يې؟ ما وويل: هو! توحيدي صيب وويل: له ټلويزيون څخه مې ډېر ليدلی يې او څو موده دمخه مې په هالنډ کې درباندې ډېر بحث وکړ. هغه وويل: زه د کندهار او غزني د امنيې قومندان وم، خو اوس وظيفه نه لرم، داخله وزير راسره درغلي وکړه. هغه ته مې ويل تاسو دلته پر څوکۍ کېنئ، زه ماشومانو او کور ته لږ سودا کوم، په دې ترمينل کې سودا له کابله څو ځله قيمته ده، خو پر کيفيت يې باور کېدی شي دماشومانو لپاره مې د لوبو شيان شامپو، صابون، بسکټ، عطر او ځينې نور شيان واخيستل، دلته خو دا شيان دوی دومره په خوند ايښي وي، چې د سړي زړه غواړي ټول واخلي. د کمپيوټر مېز ته ودرېدلم، يو يو يې له کمپيوټره تېر کړل د (۷۷۰) درهمو بل شو، هغه مې ورکړل او راغلم له نورو خلکو سره يو شان پر څوکۍ کېناستم، د سهار پنځه نيمې بجې وې او الوتنې ته لا فکس دوه ساعته پاتې دي. دويم ترمينل د لومړي ترمينل په شان ښکلی نه دی، اسيايي او ځينو نورو وروسته پاتې هېوادونو ته له

(c) ketabton.com: The Digital Library

دې ځایه الوتنې کېږي، خو دې سره سره بیاهم د ډېرو هېوادونو له مرکزي ترمینولو څخه لوکس دی، خو سړی چې لومړی ترمینل وګوري دا بیا ورته لوکس نه ښکاري، پر دې ترمینل اوس هم کار روان دی، چې ښکلی یې کړي. پرواز ته لا وخت پاتې و، چې توحیدي صیب سره مې چای وڅښه، پر دې وخت مې عبدالله پوپل صیب هم ولیده، چې له امریکا څخه راستون شوی و. پوپل صیب د ملي امنیت شورا په دفتر کې د ولایتي چارو مسئول دی. هغه امریکا ته د دفتر له خوا، د یوه سیمینار لپاره تللی و، نږدې پنځه ویشت ورځې وروسته راغی، الوتکې د خپل ټایم مطابق مسافرین خپلې غېږې ته وبلل، اوس چې شپږ بجې او شل دقیقې دي، الوتکه تقریباً له مسافرو ډکه ده او الوتنې ته چمتو کېږي، دا چې افغاني الوتکې پر خپل وخت د الوتنې جوګه شوې دا د خوښۍ خبره ده، خو لا اوس هم ټول افغاني شرکتونه ددې جوګه نه دي، چې پر خپل وخت الوتنه وکړي.

څو دقیقې وروسته الوتکه الوتنې ته چمتو شوه، الوتکې د بحر پر سطحې خپله ارتفاع نوره هم لوړه کړه، لاندې په شنه بحر کې سپینې کښتۍ داسې ښکارېدلې لکه اسمان کې چې ستوري په حرکت کې وي. یو وخت داسې راغی، چې نورې نو بېړۍ هم په سترګو نه ښکارېدې، خو کله چې الوتکه ټیټه وه، په سوونو بېړۍ لیدل کېدلې، چې په بحر کې تېر وبېر کېږي. په لویو بېړیو کې په سوونو کانټینرونه بار وو، هلته سړي ته پته لګېدله، چې بحر او بحري ټرانسپورټ د هېوادونو په اقتصاد کې څومره رول لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله چې الوتکه له بحر را واوښته، نور نو د ایران او افغانستان تر منځ له پرتې سپېرې دښتې، چې خال خال په کې ځای نیم شین کلي ښکارېدل، نوره تروله سپېره دښته وه، له معمول سره سم بیا راباندې خوب غلبه وکړه. کله په خوب کله په ویښه مو نږدې دوه ساعته او پنځوس دقیقې مزل وواهه. د الوتکې سرویس هم د پخوا په انډول ښه شوی او منظم شوی و. پنځه لس یا شل دقیقې له (۹) څخه تېرې وې، چې کابل نړیوال هوايي ډګر کې کښته شو. له معمول سره سم مې په پاسپورټ کې د خولې ټاپه ووهله، له ترمینله رابهر شوم، ډرېور مې تیار منتظر و، کله چې مې له هوايي ډګره د کور پر لوري حرکت وکړ، یو ځل بیا مې خیال کې هغه ځایونه وګرځېدل بیا مې چې دې کابل ته وکتل، نو د سوونو کلونو واټن مو په منځ کې و، داسې لکه سړی چې خوب ګوري یا خوب کې له یوه ځایه راګوزار شي، خو پر همدې وخت ویښ شي، نېغ پر ځای کیني، هېڅ نه وي، یاهم کله څوک د شپې خوب کې یوه خزانه ویني، خو چې ویښ شي هېڅ نه وي، ډېر مې پر خپل وطن زړه وسوځېده، څومره مصیبت ځپلې، غمځپلې، جګړو ځپلې ټولنه ده، څومره د متضادو عقایدو او افکارو د ټکر په اور کې سوی ملت دی. په همدې سوچ او فکر کې تر کوره ورسېدم، هیله او سمسور ښوونځي ته تللي او مور یې (ارین یون) شورا ته، ودان او سوله (کشری زوی او کشری لور مې) را تر غاړې وتل،دواړو کلک ونیولم، ویل یې ډېر درپسې خفه شوي یو، ما هم څو دقیقې ټینګ په غېږ کې ونیول، لږه ستړیا مې ووته، دوی د خپلو شیانو پوښتنه وکړه، ما ویل ټول شیان مې درته راوړي، بیک مې خلاص کړ، دوی پر خپلو شیانو مصروف شول، ما دریشي وایستله، جامې مې واغوستې، په تشناب کې مې مخ ولاس ومینځل،

(c) ketabton.com: The Digital Library

خپل چپر کټ ته راغلم، کمپله مې پر پښو راکش کړه، چورت یوړم، یو ځل بیا مې خپل هېواد او خپل ولس له هغوی سره او هغوی له دوی سره پرتله کړل، په همدې سوچ و فکر کې د خوب ځپه رابانده راغله او څه چې مې لیدلي وو ټول د خوب په شان رانه هېر او تېر شول.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د محمد اسمعیل یون لنډه پېژندنه

محمد اسمعیل یون د حاجي محمدخان زوی پر ۱۳۴۲ل کال، د لغمان ولایت د الینګار ولسوالۍ دنیازیو په یوې روښنفکرې کورنۍ کې زېږېدلی دی.

لومړنۍ زده کړې یې د الینګار ولسوالۍ د سلینګار په لومړني ښوونځي کې سرته رسولي دي، تر هغه وروسته کابل ته راغی او په خوشال خان لېسه کې شامل شو. پر ۱۳۶۲ل کال له نوموړې لېسې څخه په دویم نومره بریالی او پر ۱۳۶۷ل کال د کابل پوهنتون د ژبو او ادبیاتو پوهنځي د پښتو څانګې محصل شو. پر ۱۳۷۰ل کال له نوموړي څانګې څخه اول نومره بریالی او پر همدې کال بېرته دپښتو څانګې د کدر غړی شو. پر ۱۳۸۵ل کال په نوموړې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځانګه کې د ماسټرۍ دوره پیل شوه، یون په ډېر ښه او بریالي ډول دا دوره پایته ورسوله.

محمد اسمعیل یون له ۱۳۷۰ ل کال څخه بیا تر ننه پورې د کابل پوهنتون د ژبو او ادبیاتو پوهنځي تدریسي غړی او د ((پوهندوی)) علمي پوړۍ ته رسېدلی دی، پر استادۍ سربېره، استاد یون د ((کابل پوهنتون))، ((هیلې)) او ((شمشاد)) مجلو د چلوونکي دنده هم په ښه ډول ترسره کړې ده. په پېښور کې د چاپېدونکې ((معارف)) مجلې کتونکی غړی هم و. همدارنګه دیو شمېر نورو چاپي خپرونو همکار هم پاتې شوی دی.

استاد یون پر ۱۳۸۱ ل کال، په جلال اباد کې بېړنۍ لویې جرګې ته د ختیزو ولایتونو د انتخاباتو د دفتر مشر شو، ددې جرګې لپاره تر ټاکنو وروسته د جرګې غړی، بیاد جرګې د غړو له خوا د بېړنۍ لویې جرګې دلومړي منشي په توګه انتخاب شو. استاد یون په دې جرګه کې تر خپل وروستي وسه خپل ملي او تاریخي مسولیت ادا کړ او د هېواد دښمنه عناصرو د توطیو مخه یې ونیوله.

تر دې جرګې وروسته، کله چې د افغانستان د اساسي قانون د تدوین بهیر پیل شو، نو استاد یون بیا ددې بهیر لپاره د ختیزو ولایتونو د دارالانشاد دفتر مشر وټاکل شو. په ختیزو ولایتونو کې د اساسي قانون د لویې جرګې لپاره انتخابات هم د همدې دفتر له خوا ترسره شول. استاد یون د اساسي قانون د تصویب په لویه جرګه

(c) ketabton.com: The Digital Library

کې د نوموړې جرګې د دارالانشا د غړي په توګه خپل فعال رول ادا کړ. ټاکل شوې وه، استاد یون په ختیزو ولایتونو کې د افغانستان د جمهوري ریاست لپاره د عمومي ټاکنو د دفتر مسول شي، خو په کابل کې د لویو جنګسالارانو او ځینو تنظیمي مشرانو له خوا پر حکومت او ملګرو ملتونو د زیات فشار له امله له کاره ګوښه شو. ملګرو ملتونو (UNAMA) استاد یون ته وړاندیز وکړ، چې په کابل کې به تر دې لوړه دنده دروسپارو، خو استاد یون ونه منله او خپلې استادۍ ته یې دوام ورکړ.

درې کاله وروسته یې د ځینو ملګرو په زیات ټینګار او غوښتنه، د جمهوري ریاست د ملي امنیت شورا په دفتر کې د فرهنګي چارو د ریاست دنده ومنله او په کابل پوهنتون کې پر استادۍ سربېره لاتر اوسه دا دنده پر مخ وړي. استاد یون پر ۱۳۸۵ل کال د افغانستان او پاکستان د امن ګډې جرګې لپاره د افغانستان له خوا د منشي په توګه غوره شو او دا دنده یې هم په ښه ډول ترسره کړه.

استاد یون د خپلواک لیکوال په توګه په تېرو شلو کلونو کې ګڼ شمېر فرهنګي او ټولنیز خدمتونه ترسره کړي، په ګڼو چاپي، راډیويي او ټلویزیوني مرکو کې یې د واقعیتونو او حقایقو د څرګندیدو له امله د خلکو په زړونو کې ځای نیولی دی. که څه هم ډېر خلک د یون لیکنې، مرکې او نظریات خوښوي، خو یو شمېر

(c) ketabton.com: The Digital Library

داسې خلک هم شته، چې د یون سرسختي مخالفین دي. د هغه ملي او ګټورو نظریاتو ته هم غلط رنګ او تعبیر ورکوي، دا ډول اشخاص، چې اکثره یې زورواکي او د سیاسي ډلو ټپلو غړي او مشران دي، د استاد یون نظریات خپلو شخصي او تنظیمي ګټو ته خطر بولي، نو ځکه یې په ټینګه مخالفت کوي. زه ددې شاهد یم، هر کله چې یون کومه لیکنه او مرکه کړې، نو دده پر وړاندې یې مثبت او منفي غبرګونونه دواړه راپارولي دي، منفي غبرګونونه اکثره وخت د هغو اشخاصو او ډلو له خوا وي، چې په تېر کړکېچن سیاسي بهیر کې یې ډېرې نامشروع ګټې ترلاسه کړي او ځانونه یې مطرح کړي دي.

مثبت غبرګونونه اکثره د ولس دمشرانو، روښنفکرانو او نورو مخورو له خوا وي، خو استاد یون په دغسې سختو اغزنو او تنګو شرایطو کې بیا هم خپل فرهنګي، سیاسي او ټولنیز کار ته دوام ورکوي.

دا اوسنی فرهنګي کار، چې تاسو یې اوس په مسلسل ډول ګورئ، دا د تېرو شلو کلونو کارونه دي، چې له تېر یو نیم کال راهیسې پرې په منظم ډول کار شوی، اوډل شوي او دادی ستاسو مخې ته ایښودل کېږي، په داسې یو دولتي دفتر کې چې بوختیاوې په کې ډېرې وي، د منظم او ستر فرهنګي کار سرته رسول اسانه کار نه دی.استاد یون پر خپلو فرهنګي کارونو سربېره د ګڼو فرهنګي ټولنو

(c) ketabton.com: The Digital Library

د غړي، همکار او موسس غړي په توګه هم خپل فرهنګي رول ادا کړی، په پېښور کې يې د دوو المان مېشتو فرهنګي ټولنو (دافغانستان دکلتوري ودې ټولنې) او (د پښتني فرهنګ د ودې پراختيا ټولنې) د همکار په توګه د بېلابېلو ليکوالو په لسګونو اثار، ايډيټ او چاپ کړي دي. دغه راز يې په سلګونو کورنيو مشاعرو، ادبي غونډو او سيمينارونو کې ونډه اخيستې ده، خپله يې هم په لسګونو مشاعرې، سيمينارونه او علمي ورکشاپونه جوړ کړي دي.

سربېره پر دې، په يو زيات شمېر، ملي او نړيوالو کنفرانسونو کې يې په ښه ډول د خپل هېواد استازي کړې ده. دلته به يې د اثارو يادونه وکړو:

اثار

الف- پنځونې:

کتاب نوم	ځرنګوالی	چاپکال
• متکور	لومړۍ شعري ټولګه	دويم ۱۳۸۷
• په اورونو کې سندرې	دويمه شعري ټولګه	دويم ۱۳۸۷

ب- راټولونې:

• هيلې	ګډه شعري ټولګه	دويم ۱۳۸۷
• نيمګړي ارمانونه	د حيران شعري ټولګه	دويم ۱۳۸۷
• د لوونو فصل	ګډه شعري ټولګه	دويم ۱۳۸۷
• د نازو انا ياد	د سيمينار د ليکنو ټولګه	دويم ۱۳۸۷

(c) ketabton.com: The Digital Library

- د استاد الفت نثري کليات	داستاد الفت نثرونه	درېيم ۱۳۸۷
- سيندونه هم مري	د اسحق ننګيال شعري منتخبات	دويم ۱۳۸۷

ج- ژباړنې:

- د ټولنپوهنې له نظره: په افغانستان کې د واک جوړښتونه
  دپوهنوال روستارتره کي اثر	دويم ۱۳۸۷
- .د افغانستان فرهنګي ميراثونو ته يوه کتنه
  د نينسي دوپرې اثر	دويم ۱۳۸۷
- په افغانستان کې د جګړې جنايتکارانو محاکمه
  د پوهنوال روستار تره کی اثر	دويم ۱۳۸۷

د- يونليکنې:

- د اماراتو سفر	د اماراتو يونليک	دويم ۱۳۸۷
- که يون دی يون دی	د اروپا يونليک	لومړی ۱۳۸۷
- دپنتهاګون ترڅنډو	د امريکا يونليک	لومړی ۱۳۸۷

هـ- څېړنې او شننې:

- د محمدګل خان مومند اند و ژوند ته يوه لنډه کتنه	دويم ۱۳۸۷
- استاد زيار د پښتني فرهنګ يو ځلاند ستوری	دويم ۱۳۸۷
- دکابل پوهنتون د ادبياتو پوهنځي پښتو کتابتون	دويم ۱۳۸۷
- د افغانستان فرهنګ ته اوښتي زيانونه	دويم ۱۳۸۷
- د پښتو شعر هندسي جوړښت	شپږم ۱۳۸۷
- له افغانستانه د مسلکي کادرونو د فرار عوامل	دويم ۱۳۸۷
- ساينسي پرمختياوې	دويم ۱۳۸۷
- بېړنۍ لويه جرګه ولسواکي او زورواکي	دويم ۱۳۸۷
- انديال خوشال	لومړی ۱۳۸۷
- هيله د خپلو سريزو په لمن کې	لومړی ۱۳۸۷

(c) ketabton.com: The Digital Library

- کلتوري يون — لومړی ۱۳۸۷
- فرهنګي فقر — لومړی ۱۳۸۷
- مرکه او مرکې — لومړی ۱۳۸۷
- خوشال په خپل ايډيال — لومړی ۱۳۸۷
- د کتابونو په وړمو کې — لومړی ۱۳۸۷
- افغانستان په سياسي کړلېچ کې — لومړی ۱۳۸۷
- پښتو ليکنی سمون — لومړی ۱۳۸۷
- اوسنۍ رسنۍ — لومړی ۱۳۸۷
- که نړيوال ماته وخوري؟ — لومړی ۱۳۸۷

خدای (ج) دې استاد يون ته ډېر عمر ورکړي او جرئت دې ورته هم تاند لري، الله(ج) دې دی له هر ډول بدو بلاوو وژغوري، په فرهنګي کارو زيار کې ورته د نور زغم او اوسېلې هيله لرم.

په درناوي

وفاالرحمن وفا

کابل- افغانستان

(c) ketabton.com: The Digital Library

ka yun day yun day

(Uruapan Travel log)

BY:
M. Ismael yoon

ISBN 978-9936-500-28-0

د خپرونو لړ: (۲۹)

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library